

T.C
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
GENEL GAZETECİLİK BİLİM DALI

**TÜRKİYE’DE TERÖR OLAYLARININ MEDYAYA YANSIMALARI
(YAZILI BASINDA 19 EKİM 2011 ÇUKURCA SALDIRISI ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KORAY TÜMAY

İstanbul, 2012

T.C
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
GENEL GAZETECİLİK BİLİM DALI

**TÜRKİYE’DE TERÖR OLAYLARININ MEDYAYA YANSIMALARI
(YAZILI BASINDA 19 EKİM 2011 ÇUKURCA SALDIRISI ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KORAY TÜMAY

Danışman: YRD. DOÇ. DR. MEHMET ÖZÇAĞLAYAN

İstanbul, 2012

Marmara Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Tez Onay Belgesi

İLETİŞİM BİLİMLERİ Anabilim Dalı GENEL GAZETECİLİK Bilim Dalı
Yüksek Lisans öğrencisi KORAY TUMAY'ın TÜRKİYE'DE TERÖR OLAYLARININ
MEDYAYA YANSIMALARI (YAZILI BASINDA 19 EKİM 2011 ÇUKURCA SALDIRISI
ÖRNEĞİ) adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 11.07.2012 tarih ve 2012-
18/9 sayılı kararıyla ile oluşturulan jüri tarafından oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile Yüksek
Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi : 22.10.2012..

1) Tez Danışmanı : YRD. DOÇ.DR. MEHMET ÖZÇAĞLAYAN

2) Jüri Üyesi : DOÇ. DR. BARIŞ DOSTER

3) Jüri Üyesi : YRD. DOÇ.DR. EMEL GÜLER YILMAZ

GENEL BİLGİLER

Adı Soyadı	: Koray Tümay
Anabilim Dalı	: Gazetecilik
Programı	: Genel Gazetecilik
Tez Danışmanı	: Yrd. Doç. Dr. Mehmet Özçağlayan
Tez Türü ve Tarihi	: Yüksek Lisans – Ekim 2012
Anahtar Kelimeler	: Terör, Terörizm, Medya, Kitle İletişim, Kitle İletişim Araçları, Ombudsman, Gazete, Gazeteci, Medya Çerçeveleri, Etik, Haber, Çukurca.

ÖZET

TÜRKİYE’DE TERÖR OLAYLARININ MEDYAYA YANSIMALARI (YAZILI BASINDA 19 EKİM 2011 ÇUKURCA SALDIRISI ÖRNEĞİ)

Terör, insanlık tarihinin çeşitli evrelerinde ortaya çıkarak büyük acılara neden olmuştur. Özellikle 2. Dünya savaşıdan sonraki bölümde sıcak savaş yerini soğuk savaş dönemine bırakmış ve bu dönemde terörizm, uluslararası mücadelede kullanılan en önemli silahlardan biri haline gelmiştir. Terör, artık ulusal bir tehdit olmaktan çıkarak küresel bir hale gelmiş ve dünya adeta bir terör kuşağı içerisine girmiştir. Bu durumdan Türkiye de nasibini alarak yaklaşık elli yıldır çeşitli terör eylemlerine maruz kalmıştır. Terörün amacı, olabildiğince çok insanı öldürmek değil, kitlelerin eylemlerden etkilenmesini sağlamaktır ki bu da kitle iletişim araçlarını kullanarak gerçekleştirilmeye çalışılır. Tam da bu noktada medyanın, kamuoyunu bilgilendirme amacıyla mı haber yaptığı yoksa haberleri icra ederken teröristlerin amacına mı hizmet ettiği sorusunu akla getirmiştir. Bu çalışmanın çıkış noktası da “medya ve terörizm” ilişkisini ele alarak, terör eylemlerinin gerçekleşmesinde medyada yer alan haberlerin ne derece etkili olduğunu araştırmak olmuştur. Bu bağlamda 19 Ekim 2011 Çukurca’da meydana gelen terör saldırısı, örneklem alınan gazeteler üzerinden incelenmiş, çıkan sonuç çerçevesinde terörün haber metinlerinde hangi haber çerçeveleri aracılığıyla inşa edildiği ortaya konmuştur. Araştırma sonucunda ise medyanın terörizme direk neden olmadığı ancak; terör eylemlerini yetersiz ya da yanlış aktararak çıkar gruplarının manipülasyonuna açık hale getirdiği anlaşılmıştır. Medya, bu şekilde, kitlelerin olayı net bir şekilde anlamlandırmasına izin vermeyerek onları yanlış yönlendirmektedir.

GENERAL KNOWLEDGE

Name Surname : Koray Tümay
Department : Journalism
Programme : General Journalism
Advisor : Assist. Prof. Dr. Mehmet Özçağlayan
Degree Awarded and Date : Master – October 2012
Keywords : Terror, Terrorism, Media, Mass Communication, Mass Media, The Ombudsman, Newspaper, Journalist, Media Frames, Ethic, News, Cukurca.

ABSTRACT

THE REFLECTIONS OF TERRORIST INCIDENTS TO THE MEDIA IN TURKEY (OCTOBER 19, 2011 “CUKURCA ATTACK” CASE IN THE PRESS)

Terror, by appearing at various stages of the history of the humanity has led to great suffering. Particularly, in the post war era of the World War II, the hot war was replaced by the cold war and during this period, terrorism has become one of the most important weapons used in the international conflicts. With that, terror has been no longer a national threat but global, and the World has literally entered into a zone of terror. Turkey, having got its share from this development, has faced various terror attacks for about 50 years. The aim of the terror is not to kill as many people as possible, but to make the large masses affected by the actions, and that is tried to be achieved by using “the mass media”. Right at this point, the communication media has begun questioned whether to inform the public or serving the purpose of the terrorists while performing the news. So, the starting point of this study was to investigate how effective the news in the media in the realization of the terrorist acts, by considering “the media and terrorism” relation. In this context, the terrorist attack that occurred in Cukurca on October 19, 2011 has been examined through the newspapers taken as the sample and within the framework of the result, the terror in the news texts has been revealed through which news frames it was constructed.

As a result of the study, it was understood that if the media does not cause terrorism, but by the news issued in an inadequate or biased way, the terrorist acts have been brought about to be open to manipulation of interest groups. Media, in this way, by not allowing the masses to be explained, clearly misleads them.

ÖNSÖZ

Günümüzde küresel bir boyut kazanan terör olgusu aslında, insanlık tarihinin ilk yıllarından bu yana hep var olmuştur. Terör, farklı dönemlerde ortaya çıksa da hep ortak bir amaçta birleşmiştir. Terör, hedef aldıkları rejim ve iktidarı olabildiğince yıpratmayı ve bunu yaparken de halkı şiddet yoluyla sindirerek kendi isteklerine dikkat çekmeyi amaçlamıştır. Olabildiğince çok kitleye ulaşmaya ve onları etkilemeye çalışan terör, kitle iletişim araçlarını kullanarak bu hedeflerini gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Tam da bu noktada medyanın olaylar karşısında kamuoyunu bilgilendirme doğrultusunda mı haber yaptığı yoksa bu haberleri sunarken terör gruplarının amacına hizmet mi ettiği sorularını akla getirmektedir. Medya, başta terör saldırıları olmak üzere birçok çatışma potansiyeli bulunan olaylara olan yaklaşımı sebebiyle uzun süredir kamuoyunda tartışılmaktadır. Bu çalışmada ise medya ve terör ilişkisi ele alınarak, terör eylemlerinin gerçekleşmesinde medyada yer alan haberlerin ne derece etkili olduğunu araştırmak olmuştur. Bu bağlamda 19 Ekim 2011 Çukurca'da meydana gelen terör saldırısı, örneklem alınan gazeteler üzerinden incelenerek, terörün haber metinlerinde hangi haber çerçeveleri aracılığıyla inşa edildiği ortaya konmaya çalışılacaktır.

Bu çalışmanın planlamasında ve yürütülmesinde desteğini esirgemeyen, tecrübeleriyle çalışmalarına yol gösteren, öneri ve eleştirileriyle her zaman yanımda olan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Mehmet ÖZÇAĞLAYAN'a saygılarımı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Eleştiri ve fikirleriyle, gerek lisans derslerimde gerekse de çalışmamın tamamlanmasında büyük katkıları bulunan değerli hocalarım Doç. Dr. Barış DOSTER ve Yard. Doç. Dr. Emel Güler YILMAZ'a, ayrıca bu çalışmanın hazırlanmasında ve oluşumunda değerli zamanlarını ayırarak bana destekte bulunan kıymetli hocalarım Prof. Dr. Atilla GİRGİN ve Arş. Gör. Dr. Seçil ÖZAY'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Tüm eğitim hayatım boyunca maddi-manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen çok değerli aileme de sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ONAY BELGESİ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ.....	iv
TABLO LİSTESİ.....	ix
ŞEKİL LİSTESİ.....	x
GRAFİK LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR.....	xii
GİRİŞ.....	1
1. GENEL OLARAK TERÖR VE TERÖRİZM.....	3
1.1 Terör - Terörizm Kavramları ve Tanımı.....	3
1.2 Terörist.....	5
1.3 Gerilla Savaşçısı Terörist Ayrımı.....	5
1.4 Terörün Amacı.....	8
1.5 Terörün Nedenleri.....	11
1.5.1 Ekonomik Nedenler.....	12
1.5.2 Siyasal Nedenler.....	13
1.5.3 Psikolojik Nedenler.....	14
1.5.4 Eğitimsel Nedenler.....	16
1.5.5 Sosyo-Kültürel Nedenler.....	16
1.5.6 Hukuki Nedenler.....	17
1.6 Terörizmin Unsurları.....	17
1.6.1 İdeoloji Unsuru.....	18
1.6.2 Örgüt Unsuru.....	19
1.6.3 Eylem (Şiddet) Unsuru.....	20
1.7 Terörün Tarihsel Gelişimi.....	20
1.8 Türkiye’ye Yönelik Tehditler ve Türkiye’deki Terör Hareketlerinin Tarihçesi.....	23

1.9 Türkiye’de Halen Faaliyetlerine Devam Eden Başlıca Terör	
Örgütleri.....	29
1.9.1 Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi (DHKP/C)	30
1.9.2 Maoist Komünist Partisi (MKP).....	30
1.9.3 TKP/ML - Konferansı.....	31
1.9.4 Marksist Leninist Komünist Parti (MLKP).....	31
1.9.5 PKK/KONGRA-GEL (Kürdistan Halk Kongresi-KHK)....	31
1.9.6 Kürdistan Devrim Partisi (PŞK).....	34
1.9.7 Kürdistan Demokrat Partisi/Bakur (PDK/Bakur).....	34
1.9.8 Hizbullah.....	34
1.9.9 Hilafet Devleti (HD).....	36
1.9.10 İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi (İBDA/C):.....	36
1.9.11 Tevhid-Selam (Kudüs Ordusu):.....	36
1.9.12 El Kaide Terör Örgütü Türkiye Yapılanması.....	37
1.10 Neden Türkiye Teröre Hedef Oluyor?.....	37
1.11 Türkiye’nin Uluslararası Teröre Hedef Seçilmesinin Genel	
ve Özel Nedenleri.....	40
1.12 Türkiye’nin Terörle Mücadelede İzlediği Stratejiler ve	
Alınması Gereken Önlemler.....	43
1.12.1 Türkiye’nin Terörle Mücadelede İzlediği Stratejiler.....	46
1.12.2 Terörle Mücadelede Alınması Gereken Önlemler.....	50
2. MEDYA VE TERÖR.....	54
2.1 İletişim.....	54
2.2 Kitle İletişimi ve Kitle İletişim Araçları.....	55
2.2.1 Kitle İletişimin Özellikleri.....	57
2.2.2 Kitle İletişim Araçlarının Özellikleri.....	59
2.3 Kitle İletişim Araçlarının Fonksiyonları.....	60
2.3.1 Haber Vermek.....	60

2.3.2 Eğitmek.....	61
2.3.3 Eğlence.....	61
2.3.4 Denetlemek.....	62
2.3.5 Kamuoyu Oluşturmak.....	62
2.4 Haber.....	64
2.5 Medyada Haber ve Nefret Söylemi.....	65
2.6 Medya - Terör İlişkisinin Genel Çerçevesi.....	70
2.7 Medya - Terör İlişkisi Bağlamında Propaganda Faaliyetleri.....	82
2.8 Terör Olaylarının Medyaya Yansıması.....	88
2.8.1 Terör Olayları Medyada Neden Yer Alır ?.....	88
2.8.2 Terör Olayları Medyada Nasıl Yer Alır ?.....	90
2.8.3 Terör Olayları Medyada Ne Sıklıkla Yer Alır ?.....	93
2.9 Terör Eylemlerinin Medyada Sunumu.....	96
2.9.1 Terör Haberlerinin Medya Aracılığıyla Sunulmasının Olumlu Yanları.....	99
2.9.2 Terör Haberlerinin Medya Aracılığıyla Sunulmasının Olumsuz Yanları.....	101
2.10 Türkiye’deki Terör Olaylarının Uluslararası Medyaya Yansıması ve Batı Medyasının Teröre Bakışı.....	105
2.11 Medyada Etik.....	113
2.11.1 Ombudsman Denetimi.....	116
2.11.2 Basın Konseyleri.....	118
2.11.3 Kanunla Kurulan Kuruluşlar.....	119
2.12 Dünyada Özdenetim Uygulamaları.....	119

2.13 Türkiye’de Medyada Terör Yayın/Yayımlarıyla İlgili Alınan Karar ve Kanunlar.....	122
3. 19 EKİM 2011 HAKKÂRİ ÇUKURCA SALDIRISI	
HABERLERİNİN YAZILI BASINDA İNCELENMESİ.....	125
3.1 Araştırmanın Amacı.....	126
3.2 Araştırmanın Yöntemi.....	127
3.3 Araştırmanın Evren ve Örneklem Sınırlılıkları.....	135
3.4 19 Ekim 2011 Hakkâri Çukurca Saldırısının Örneklem Alınan Gazetelerde İncelenmesi.....	137
3.5 Gazetelerin Değerlendirilmesi.....	154
3.5.1 Cumhuriyet Gazetesi.....	154
3.5.2 Yeni Şafak Gazetesi.....	155
3.5.3 Hürriyet Gazetesi.....	156
SONUÇ.....	158
KAYNAKÇA.....	162
EKLER.....	181

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1: Ermeni Terör Eylemleri.....	25
Tablo 2: Farklı Haber Anlatımlarının Örnek Bir Terör Haberini Sunum Tarzı.....	92
Tablo 3: Örnek Olayın Gerçekleştiği Hafta İncelenen Gazetelerin Satış Sayıları.....	136
Tablo 4: Ekim/2011 Ayı Tiraj Raporu.....	137
Tablo 5: Haber Sayısının Gazetelere Göre Dağılımı.....	138
Tablo 6: Haber Aktörleri.....	139
Tablo 7: Olayın Anahtar Terimlere Göre ve Klişelere Göre Çerçevesi.....	142
Tablo 8: Olayın Faillerinin Anahtar Terimlere Göre ve Klişelere Göre Çerçevesi.....	143
Tablo 9: Anlatı Çerçevesi.....	145
Tablo 10: Terör Eylemlerinin Sunuluşuna İlişkin Çerçevesi.....	146
Tablo 11: Hükümetin Terörle Mücadele Politikalarına/Uygulamalarına Yaklaşımı Hakkındaki Çerçevesi.....	148
Tablo 12: Gazetelere ve Günlere Göre Olayla İlgili Fotoğraf Sayısı.....	150
Tablo 13: Gazetelere Göre Yayımlanan Fotoğrafların İçerikleri.....	151

ŞEKİL LİSTESİ

	Sayfa
Şekil 1: Hizbullah Terör Örgütünün Genel Yapısı.....	35
Şekil 2: Terörizm ve Politik İletişim Üçgeni.....	71
Şekil 3: Çerçeve Araştırmalarına Yönelik Bir Model.....	132

GRAFİK LİSTESİ

	Sayfa
Grafik 1: ASALA'nın Hedef Seçimi.....	26
Grafik 2: Ana Haberde İçerik Dağılımı 2008.....	94
Grafik 3: Ana Haberde İçerik Dağılımı 2010.....	95
Grafik 4: Haber Sayısının Gazetelere Göre Dağılımı.....	138
Grafik 5: Haber Aktörleri.....	140
Grafik 6: Olayın Anahtar Terimlere ve Klişelere Göre Çerçevesi.....	142
Grafik 7: Olayın Faillerinin Anahtar Terimlere ve Klişelere Göre Çerçevesi.....	144
Grafik 8: Anlatı Çerçevesi.....	145
Grafik 9: Terör Eyleminin Sunuluşuna İlişkin Çerçevesi.....	146
Grafik 10: Hükümetin Terörle Mücadele Politikasına/Uygulamalarına Yaklaşımı Hakkındaki Çerçevesi.....	148
Grafik 11: Gazeteler Göre Olayla İlgili 2 Günlük Toplam Fotoğraf Sayısı.....	150
Grafik 12: Gazetelere Göre Yayımlanan Fotoğrafların İçerikleri.....	152

KISALTMALAR

a.e	: Aynı Eser
ASALA	: Ermenistan'ın Kurtuluşu için Ermeni Gizli Ordusu
BDP	: Barış ve Demokrasi Partisi
DHKP/C	: Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi
HD	: Hilafet Devleti
İBDA/C	: İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi
KADEK	: Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi
KHK	: Kürdistan Halk Kongresi
KONGRA-GEL	: Halk Kongresi
MKP	: Maoist Komünist Partisi
MLKP	: Marksist Leninist Komünist Parti
MLM	: Marksizm Leninizm Maoizm
PDK	: Kürdistan Demokrat Partisi
PKK	: Kürdistan İşçi Partisi
PŞK	: Kürdistan Devrim Partisi
RTÜK	: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
TDGF	: Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu
THKO	: Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu
THKP/C	: Türkiye Halk Kurtuluş Partisi - Cephesi
TİİKP	: Türkiye İhtilâlcî İşçi Köylü Partisi
TİKKO	: Türkiye İşçi Köylü Kurtuluş Ordusu
TKP	: Türkiye Komünist Partisi
TKP/ML	: Türkiye Komünist Partisi/Marksist Leninist
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri

GİRİŞ

Günümüzün en önemli sorunlarından biri haline gelen terörizm, geçmişten bu yana, gelişen iletişim teknolojilerinin de katkısıyla kitlelere yönelik en büyük tehditlerden biri olmuştur. Terörizmin en temel hedefi, bir davaya veya siyasal anlaşmazlığa dikkat çekmektir. Bu amaca da kitleleri korku ve dehşete düşürerek ulaşmaya çalışır. Bu nedenle ki, refah seviyesi yüksek, gelişmiş ve demokratik anlamda en üst seviyede bulunan ülkelerin bile terör sorunu bulunmaktadır; ABD, İngiltere, İspanya gibi ülkeler başta olmak üzere pek çok ülke, ulusal güvenlik bütçelerini teröre ayırmıştır.

Türkiye, terör olayları sebebiyle yaklaşık 30 yıldır milli varlığının büyük bir bölümünü seferber ederek terörün önüne geçme gayretine girişmiştir. Türkiye terörle mücadele ederken bir taraftan da terör haberlerinin medyada veriliş şekli ile ilgili olarak uzun zamandır tartışma yaşamaktadır. Bu bağlamda gerek siyasiler, gerek sivil toplum örgütleri, gerekse de medya çalışanları bu konuda gündemi meşgul etmektedirler. Artık terör haberlerinin medyada veriliş şekli, yalnızca Türkiye’yi değil, tüm dünya ülkelerini ilgilendiren sorunlardan biri haline gelmiştir. Bu yüzden terör ve medya çok uzun süredir uluslararası kamuoyunu meşgul eden bir konudur.

Tam da bu noktada terör ve medya ilişkisini inceleyerek terör eylemlerinin medyada nasıl yer alması konusunda ve terörle medyanın nasıl bir ilişki çerçevesinde olduğunu bu çalışmada göreceğiz.

Bu çalışmanın iki temel amacı bulunmaktadır; öncelikle terör ve terörizm kavramlarını açıklığa kavuşturup, Türkiye’deki aktif terör örgütlerini ve faaliyetlerini incelemek. Diğer amacı ise medya ve terörizm ilişkisini ele alarak, terör eylemlerinin gerçekleşmesinde medyada yer alan haberlerin ne derece etkili olduğunu araştırmaktır. Bu görüşü ortaya koymak açısından da 19 Ekim 2011 Hakkâri Çukurca’da meydana gelen terör saldırısı örneklem alınan gazeteler üzerinden incelenecektir. Çıkan sonuç çerçevesinde terörün haber metinlerinde hangi haber çerçeveleri aracılığıyla inşa edildiği de ortaya konacaktır.

Çalışmanın birinci bölümünde terör ve terörizm kavramlarına açıklık getirilecek, terörün tarihçesi, nedenleri, amacı, unsurları, Türkiye’de halen faaliyet gösteren başlıca terör örgütleri, Türkiye’nin teröre neden hedef olduğu ve terörle mücadelede alınması gereken önlemler ele alınacaktır.

Çalışmanın ikinci bölümünde medya ve terör başlığı altında iletişim ve kitle iletişim kavramları incelenip medya ve terörün genel çerçevesi belirlenecektir. Ayrıca terör yayınlarında/yayımlarında terör örgütlerinin nasıl bir propaganda faaliyeti yürüttüğü, gerçekleştirilen eylemlerin kitle iletişim araçlarında nasıl yer alması gerektiği konularında durulacaktır. Ayrıca medya yayınlarında özdenetim unsurları nelerdir ve bu konuda hangi kanun ve kararlar alınmış onları göreceğiz.

Çalışmanın bilimsel verilerle desteklenmesi adına sonuncu yani üçüncü bölümünde “19 Ekim 2011 Hakkâri Çukurca saldırısı haberlerinin yazılı basında incelenmesi” başlığı adı altında örneklem alınan Cumhuriyet, Hürriyet ve Yeni Şafak gazetelerinin konuyu yazılı basında nasıl yer verdikleri ve hangi çerçeveler içerisinde sunuldukları incelenecektir. Araştırmada olayın “medya çerçeveleri” incelenirken Dietram Scheufele’in “çerçeve araştırmalarına yönelik modeli” kullanılacaktır. Ayrıca gazetede yer alan nicel ve niteliksel verilere de çalışmada yer verilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

GENEL OLARAK TERÖR ve TERÖRİZM

1.1 Terör - Terörizm Kavramları ve Tanımı

Terör ve terörizm kavramlarının uluslararası ortak bir tanımı ve fikir birliği olmadığı için bu konuda farklı görüşler, farklı yaklaşımlar sergilenmektedir. Bu nedenle daha net bir tanımlamanın gerçekleştirilebilmesi için ulusal ve uluslararası kaynakları incelemek ve değerlendirmek gerekmektedir.

Terör ve terörizm aynı kavramlar olmayıp bu iki kavram arasında bazı farklar bulunmaktadır. Literatürde bu kavramlar, “kontROLSÜZ kitlelerin yarattığı aşırı şiddet ve katliamlar terör, terörün iradi kullanımı ise terörizm olarak adlandırılır.”¹ Terör kelimesi “kökünü Latince "terrere" sözcüğünden alan terör deyişi "korkudan sarsıntı geçirme" veya "korkudan dehşete düşmeye sebep olma" anlamlarına gelmekte olup, ilk defa Dictionnaire de l'Academie Française'nin 1789 yılında yayınlanan ekinde rastlanmaktadır.”² “Terörizm” terimi Fransa’daki ihtilal dönemlerinde “ihtilali yapanlar tarafından, iktidar karşıtlarını etkisizleştirmede, ihtilal karşıtları ise “terörizm” olarak adlandırılan eylemleriyle terörü; ihtilal yapanları bertaraf etmede kullanmaya çalışmışlardır”.³ Türk Dil Kurumu Sözlüğü’ne göre ise, “yıldırı” kelimesine atfen “yıldırma, cana kıyma ve malı yakıp yıkmak, korkutma, tedirgin”⁴ anlamına gelmektedir.

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanununun 1.maddesinde “Terör” şu şekilde tanımlanmıştır:

Madde 1 - Terör; baskı, cebir ve şiddet, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasi, hukuki, sosyal, laik, ekonomik düzenini değiştirmek, Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetinin varlığını tehlikeye düşürmek, devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele geçirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini,

¹ Türkiye Barolar Birliği, **Türkiye ve Terörizm** (Rapor), Ankara, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2006, s. 3

² **Terör**, <http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm1.html>, 02.08.2012

³ Cevdet Saral, **Terörün Gizli Efendileri**, Ankara, Kripto Yayınları, 2012, s. 23

⁴ Türk Dil Kurumu, **Türkçe Sözlük**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1988, s. 2200

kamu düzenini veya genel sağığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü eylemlerdir.⁵

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 1985 yılında, 40/65 sayılı kanunda terörü şu şekilde tanımlamıştır: “ Masum insanların hayatına son veren, temel hak ve özgürlükleri tehlikeye atan, kişinin şeref ve haysiyetini ciddi şekilde ihlal eden eylemler.”⁶

Günümüzde “terör” ve “terörizm” kavramları ayrı kavram olmalarına rağmen genellikle aynı anlam taşıyormuş gibi birbirlerinin yerine kullanılmaktadır. Aslında “terör” büyük çaplı şiddet eylemlerinin yerine kullanılırken, “terörizm”, mevcut siyasal oluşumu gayri meşru yollardan değiştirmek, terör olaylarını sistemli bir şekilde gerçekleştirmeyi ifade eden bir kavramdır.⁷

Yapılan birçok tanıma rağmen terörizm kelimesinin tam ve net olarak karşılığı bulunamamıştır. Schmid, yapılan tanımlamalarda güçlük çekilmesinin nedenlerini şu şekilde açıklamaktadır:⁸

- 1.Tartışmalı bir kavramdır. Siyasi, yasal, toplum bilimsel ve popüler boyutları genellikle birbirinden ayrılmaktadır.
- 2.Tanımlama sorunu yasalara ve ceza kanunlarına ilintilendirilmektedir.
- 3.Farklı biçimlerde ortaya konan çok sayıda ‘terörizm’ çeşidi bulunmaktadır.
- 4.Terim ortaya çıktığı iki yüz yıllık sürede anlam değişikliklerine maruz kalmıştır.

Yapılan tanımların içeriğinde şiddet bulunmasına rağmen her şiddet olayı terör veya terörizm değildir. Terör ve terörizm kavramsal olarak farklı anlamlar taşımaktadır. “Şiddet, terörizmin hem amacı hem de ön şartı olmakla beraber terörizmi tamamlayan şiddetin ‘siyasi amaçlı’ olmasıdır.” Ancak ‘şiddet’e baktığımızda yok etme, zarar verme eylemi içerse dahi siyasi amaç gütmaz.⁹ “Örneğin sıradan bir katil, bir insanı ‘ölmesini

⁵ **Resmi Gazete:** Tarih: 12/4/1991 Sayı: 20843 Mükerrer. Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5 Cilt: 30 Sayfa: 125, <http://www.hukuki.net/kanun/3713.15.text.asp> 13.10.2011

⁶ Ahmet Hamdi Topal, **Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı**, İstanbul, Beta Yayınları, 2005, s. 34

⁷ Necati Alkan, **PKK’da Semboller, Aktörler, Kadınlar**, İstanbul, KaraKutu Yayınları, 2012, ss. 34-35

⁸ Alex Schmid, “Terrorism-The Definitional Problem”, **Case Western Reserve Journal of International Law**, Vol. 36, 2004, s. 395

⁹ Ertan Beşe, **Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları**, Ankara, Seçkin Yayınları, 2002, ss. 23-24

istediği için' öldürür. Terörist içinse, önemli olan o insan ya da insanlar değil, onları öldürdüğü zaman toplumda yaratacağı etkidir.” Görüldüğü üzere şiddetsiz terör olmaz, ama her şiddet de terör değildir.¹⁰

Terörün tanımının çeşitli olması ve uluslararası bir standardının olmaması ülkeler arasında bir handikap yaratmaktadır. Bu durumu oluşturan nedenlerin başında ise hukuk devleti ilkesini, hukukun üstünlüğünü benimseyen ülkelerin parlamento tarafından konulan yasalara uymak zorunda olması, bu doğrultuda tanımlama ve politika üretmeleridir. Bu bağlamda her ülke kendi ideolojik duruşlarına uygun olarak terörün tanımını farklı yorumlamaktadır.¹¹

1.2 Terörist

Türk Dil Kurumu yayımladığı sözlükte teröristi “Bir siyasi davayı kabul ettirmek için karşı tarafa korku salacak, cana ve mala kıyacak davranışlarda bulunan kimse, yıldırma, tedhişi” olarak betimlemektedir.¹²

Terörle Mücadele Kanununun terör suçlusu tanımında ise Madde 1’e atıfta bulunarak teröristi şu şekilde tanımlar: “Birinci maddede belirlenen amaçlara ulaşmak için meydana getirilmiş örgütlerin mensubu olup da, bu amaçlar doğrultusunda diğerleri ile beraber veya tek başına suç işleyen veya amaçlanan suçu işlemese dahi örgütlerin mensubu olan kişi terör suçludur.”¹³

Görüldüğü üzere terörist, illegal düzeni savunan, anarşik eylemlerle mevcut düzene karşı gelen, devleti zayıf düşürmek amacıyla şiddet eylemlerinde bulunan kişi veya gruplardır. Bu birey ve gruplar, toplumda korku ve panik yaratarak seslerini kamuoyunda duyurmak isterler. Öncelikli hedefleri ise gerçekleştirdikleri eylemlerle uluslararası boyutta propaganda yapmaktır.

1.3 Gerilla Savaşçısı Terörist Ayrımı

¹⁰ Ahmet T. Kışlalı, *Siyasal Sistemler, Siyasal Çatışma ve Uzlaşma*, Ankara, İmge Kitabevi, 1991, s. 18

¹¹ Hamide Zafer, *Sosyolojik Boyutuyla Terörizm*, İstanbul, Beta Yayınları, 1999, s. 4

¹² Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1988, s. 2200

¹³ **Resmi Gazete:** Tarih: 12/4/1991 Sayı: 20843 Mükerrer. Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5 Cilt: 30 Sayfa: 125, <http://www.hukuki.net/kanun/3713.15.text.asp> 13.10.2011

Aynı terörün tanımında olduğu gibi “Terörist” ve “Gerilla Savaşçısı” kavramlarının tanımında da, sadece ülkelerin siyasal ve anayasal farklılıklarından kaynaklanan bir tanım sorunu yoktur. Bu kavramlar aynı zamanda kullandıkları araçlar, hedef kitleleri ve amaçları bakımından da diğer şiddet eylemleriyle karıştırılabilir. Bu yüzden terörist ve gerilla savaşçısı ayrımını ortaya koymak, benzeşen ve ayrışan yönlerini bulabilmek açısından bu kavramları açıklamakta fayda vardır.

Gerilla savaşı, kendi politik hedefleri amacıyla mevcut düzen ve iktidara karşı direnen, kendi bağımsızlığını isteyen veya o bölgede belli haklar elde etmek isteyen bir grubun mücadelesi olarak adlandırılmaktadır. Terörizm ve gerilla savaşının en önemli ayrımlarından biri terörizm de belli bir hedef yoktur sivillere ya da devlete bağlı güçlere karşı şiddet ayrımında bulunmaz. Ancak gerilla savaşında belirli hedefler saptanır ve bu hedefler üstün olan güçlere karşı yapılır.¹⁴

Walter Laqueur “gerilla” ile “terörist” arasında kesin bir ayrım gözetmektedir. Bu bağlamda;

Laqueur’e göre, “terörizm” konusundaki en önemli karışıklıklardan biri terimlerin bulanıklığından kaynaklanmaktadır. Gerek basın gerekse devlet organları “terörist,” “gerilla,” “komando,” “saldırgan,” “partizan,” “kent gerillası” deyimlerini eşanlamlıymış, birbirlerinin yerine geçebilirmiş gibi kullanır. Oysa “Gerilla savaşının özü, odaklar ya da kurtarılmış bölgeler oluşturarak yönetim güçlerine karşı savaşmak üzere (..) yavaş yavaş gücü, sayısı, donanımı artacak küçük savaş birimleri kurmaktır. Kurtarılmış bölgelerde gerillalar kendi kurumlarını oluşturur, propaganda yürütür, başka birtakım açık siyasal etkinliklerde bulunurlar”.¹⁵

Terörizmin amaçlarından biri de topluma korku, panik ortamı yaratmak, bunu yaparken de ses getiren eylemler gerçekleştirerek dikkat çekmeye çalışmaktadır. Bu yüzden terörizm, sivil ya da devletin kolluk güçlerine zarar verirken ayırım yapmaz. Gerilla savaşında ise siyasi, ideolojik amaçlara ulaşmak için genellikle mevcut otoriteye karşı eylemlerde bulunulur. Terörizm geniş bir eylem bölgesini kapsarken, gerilla savaşında tartışma konusu olan bölgede veya belirli bir bölgede çatışma alanı sürer.

¹⁴ Önder Aytaç, **The Relationship Between the Mass Media & The State on Terrorism: A Case Study of Terrorist Attack to the World Trade Centre**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi SBE, Ankara, 2002, s. 99

¹⁵ "Terör" ya da "Mülkün Temeli" Üzerine, <http://www.birikimdergisi.com/birikim/dergiyazi.aspx?did=1&dsid=53&dvid=1556>, 30.03.2011

Gerilla savaşında halkın desteğini almak önemlidir çünkü girişilen mücadelenin halkın desteğini alması savaşa meşruluk kazandırır. Terörizmin böyle bir amacı yoktur.¹⁶

Terörist ve gerilla arasındaki ayrımın yapılabilmesi için bazı metotlar belirlenmiştir. Bu sayede ülkeler kendi hukuk sistemleri dahilinde bu karmaşanın önüne geçebileceklerdir. Bu bağlamda;¹⁷

“Terörist” ve “Gerilla” Kriterleri;

1. Savaşan silahlı grup, uluslararası savaş kurallarına uyuyor, harp hukukuna ve savaş ilkelerine bağlı hareket ediyor mu? Meskun mahal veya dağda herkes tarafından tanınacak şekilde bir üniforma giyiyor, işaret veya amblem taşıyorlar mı?

Cevabı Evet; Bu grup Gerilla'dır.

Cevabı Hayır; Bu grup Terörist'tir.

2. Saldırı Hedefleri sadece askeri hedefler midir?

Cevabı Evet; Bu grup Gerilla'dır.

Cevabı Hayır; Bu grup Terörist'tir.

3. Suçsuz ve masum siviller, yabancı turistler, konuyla ilgisi olmayan ve doğrudan müdahil olmayan asker ile polisler ve onların aileleri, alınan harp esirleri veya rehinerler öldürülüyor, ciddi biçimde yaralanıp işkence görüyorlar mı? Araba ve araç kundaklamaları, intihar bombacıları, yurt dışındaki temsilciliklere saldırılar, yabancı turistleri kaçırıp rehin almalar, molotof kokteyli ve bombalama gibi eylemler yapıyorlar mı?

Cevabı Evet; Bu grup Terörist'tir.

Cevabı Hayır; Bu grup Gerilla'dır.

4. Suçsuz, masum ve konuyla ilgisi olmayan sivillerin mal varlıkları, insanlara hizmet sağlayan araçlar, gereçler ve tesisler, sivillere ait iş yerleri, dükkânlar, mağazalar hedef olarak seçilip buralara ciddi ekonomik zararlar veriliyor mu?

Cevabı Evet; Bu grup Terörist'tir.

Cevabı Hayır; Bu grup Gerilla'dır.

5. Savaşan silahlı grup, bu savaşını uluslararası anlaşmalarla ve BM tarafından tescil ve kabul edilmiş, komşularınca da kabul edilmiş ve anlaşmalarla belirlenmiş meşru sınırları olan, vatandaşlarınca kabul edilmiş bir anayasaya sahip demokratik bir devletin topraklarında mı vermektedirler?

Cevabı Evet; Bu grup Terörist'tir.

Cevabı Hayır; Bu grup Gerilla'dır.

¹⁶ Gökhan Gökulu, **Terör Eylemlerinin Medyaya Yansıması 15 – 20 Kasım 2003 İstanbul Saldırıları Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2005, s. 41

¹⁷ **Bazıları, PKK'lı “Terörist”lere Neden “Gerilla” Diyor?**, <http://www.ekonomistturk.com/makale/marko-pasa/bazilari--pkkli--teroristlere-neden-gerilla-diyor/121.html>, 05.08.2012

Yukarıda özetlenen farklılıklar, yakında tüm uluslararası devletler tarafından ortak kriter olarak kabul edilip, devletlerin hukuk sistemlerinde yerini alacaktır.¹⁸

Bu konuyla ilgili uzmanlar, gerilla savaşının terörizme göre daha uzun süreli olduğunu iddia ederler. Ayrıca, gerilla savaşının mevcut yönetime karşı daha fazla direniş gösterdiğini ve terörizme göre daha geniş bir kesimden destek aldığı konusunda ortak fikir yürütmüşlerdir.¹⁹

Terörist ve gerilla savaşçısı ayrımı yapılırken birçok husus ortaya konmuştur. Özellikle eylemleri gerçekleştirenlerin hangi psikolojik, ahlaksal nedenlerle bu eylemleri gerçekleştirdiği önemlidir.

Terörist eylemler ve gerilla savaşı farklı kavramlar olmasına karşın her ikisi de ortak siyasal hedefe yönelebilirler. Ancak seçilen hedeflere varabilmeleri için kullandıkları araçlar farklılık göstermektedir. Amaçları uğruna her iki tarafın da “özgürlük ve “eşitlik” adına sivillere yönelik bütün eylemlerini bu amaç için göze almış kazalar olarak öne süremez. Bu değerlendirmede bakılacak tek ölçüt, silahlı bir eylemin siyasal hedeflerini gerçekleştirirken hedef olarak kimleri seçtiği belirleyici olacaktır. Ancak bu şekilde gerilla savaşçısı - terörist ayrımını yapabiliriz.²⁰

Gerilla hareketlerinin uluslararası toplum tarafından kısmen de olsa desteklenip meşru görülmesi mümkün olsa da terörist faaliyetlerin yıkıcı ve ayrıştırıcı tutumunun aynı kamuoyu tarafından desteklenmesi güçtür. Bu yüzdendir ki PKK’lı teröristler kendilerini gerilla olarak adlandırmakta “terörist” sözcüğünün olumsuz imajını bertaraf etmeye çalışmaktadır.²¹

1.4 Terörün Amacı

Terörizm, geleneksel yöntemleri kullanarak sonuca ulaşmak isteyen bir yapıda olmaktan uzaktır. Teröristler, bir bölgeyi veya mevcut iktidarı tamamen yok etmeye

¹⁸ a.e.

¹⁹ Aytaç, **The Relationship Between the Mass Media & The State on Terrorism: A Case Study of Terrorist Attack to the World Trade Centre**, s. 103

²⁰ Gökulu, a.g.e, ss. 47-48

²¹ Mustafa Özgür Yücel, **Televizyonlarda Terör, Irkçılık ve Nefret İçerikli Yayınlar**, Uzmanlık Tezi, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Ankara, 2011, s. 7

yönelik hareket etmez. Zaten buna da çoğunlukla güçleri yetmez. Terörizmde güdülen amaç; gelişen teknoloji ve iletişim teknolojilerinin de yardımıyla bir soruna ve anlaşmazlığa kamuoyunun dikkatini çekmektir. Bunu yaparken de toplumda korku ve panik yaratarak isteklerini gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar.²²

Terör eylemlerinin yapılaş şekilleri farklı olsa da belli bir amacı ve planı vardır. Terör eylemlerinde öncelikli amaç çok insan öldürmek değil, yapılan eylemlerin daha çok etki bırakmasını sağlamak ve bunu da daha çok kitleye duyurmaktır. Teröristler, yarattıkları korku, panik, güvensizlik ortamıyla isteklerine boyun eğdirmeye çalışırlar.²³

Terör gruplarının amacı rejimi yıkmak değil yıpratmaktır. İçinde bulunduğumuz kitle iletişim çağında kendi davalarına ya da siyasal uyuşmazlıklara dikkat çekmektir. Böyle bir eylemin ötesine geçmek için de zaten yeterli sayıda gücü ve militanı yoktur.²⁴ Teröristler bu amaca ulaşmak için belli başlı yollara başvururlar. İsteklerini yerine getirebilmek için bombalama, kundaklama, adam kaçırma, suikast, mayınlama gibi terör eylemlerini gerçekleştirerek korku salarlar. Aynı zamanda örgütün ayakta kalmasını sağlamak açısından yasadışı yollarla örgüte kaynak sağlarlar. Bu durum örgüt mensuplarına ve yandaşlarına moral verir ve daha etkili eylemlere başvurmalarına neden olur.²⁵

Çağa ayak uyduran teröristler, kitle iletişim araçlarını da kullanarak daha geniş bir topluma korku salmakta ve topluma; *“Benden yana mısın, değil misin?”*, *“benden değilsen düşmanımsın”*, *“düşmanımsan hedefimsin”*, *“senin yaşama hakkın yoktur.”* şeklinde belirtilebilecek *“taraf olma”* çağrısında bulunmaktadır. Bu şekilde insanların bitaraf olma hakkını elinden almakta, kamuoyunu şiddete çekip kargaşa ortamı

²² Doğu Ergil, **Terörizmin Mantığı ve Hedefi**, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, C. 46, No: 1-2, Ocak - Haziran 1991, s. 174

²³ Gülcan Karakaya, **Medya ve Terör ilişkisi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi SBE, Ankara, 1998, s. 49

²⁴ Ergil, a.g.m, s. 174

²⁵ Brigitte L. Nacos, **Mass Mediated Terrorism**, Oxford: Rowman&Littlefield, 2002. Aktaran: Fatma Bilge Narin, **Küresel Terör Saldırılarına Yönelik Haberlerin Türk Basınında Çerçevesi**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi SBE. Ankara, 2008, s. 8

yaratmaktadır. Birlik, düzenden uzak çatışma ortamı da yaratmak isteyen teröristler, toplumdaki bu kaostan yararlanmakta bu da teröre hizmet etmektedir.²⁶

Terörizmin kısa vadedeki amaçlarına göz atacak olursak; ilk olarak mevcut siyasal düzeni ve iktidarı yıpratıp kamuoyu önünde saygınlığını yitirtmek, ulusal ya da uluslararası alanda ideolojilerini ve inandıkları davalarını duyurmaktır. Ayrıca, yandaş kazandırıp gerçekleştirdikleri eylemlerle toplumda infial yaratarak toplumun direnişini kırmak, kitleleri itaate zorlamaktır.²⁷

Ruşen Keleş ve Artun Ünsal terörizmin amaçlarını şu şekilde özetler;

“Terör örgütlerinin eylemlerinin öncelikli amacı halkın gözünde siyasal iktidarı yıpratmak ve zaman içerisinde devletin manevi otoritesinin zayıflamasını sağlamaktır. Öyle ki bu ‘otorite bunalımı’ bu kez de yöneticilerin yeteneksizliklerinin bir kanıtı olarak ileri sürülecek ve yığınlar mevcut iktidara karşı başkaldırıya itilecektir. Kısacası, siyasal terörün kısa dönemdeki birincil amacı, merkezi iktidarı felce uğratmak ve kamuoyunu yıldırmaı gerçekleştirmektir.”²⁸

Soğuk savaş sonrasında ortaya çıkan konjonktürde ülkeleri yıpratma stratejisi değişmiştir. Göğüs göğse sıcak savaş yerini artık “teknoloji, etnik yapıyı kullanarak ülkeyi parçalama ve terör” almıştır. Bu bağlamda ülkeler de birtakım siyasi ve ekonomik çıkarlar elde etmek amacıyla terörizmi ön plana çıkarmıştır. Stratejik açıdan büyük öneme sahip olan Türkiye, çıkar güden devletler tarafından teröre maruz bırakılmış ve terör siyasi bir araçtan çok ülkeyi yıpratıp, iktidarsızlaştırmak için kullanılan bir araç haline getirilmiştir. Gerçekleştirilen terör eylemleriyle de toplumun algısı farklı yönlelere çevrilmiş ve halkın olaylara duyarsız kalma amacı güdülmüştür. Bu durum ise devletle halk arasında güven açısından bir sorun meydana getirmektedir.²⁹

Toplumda kendisinden söz ettirmeyi ve topluma korku salmayı hedefleyen teröristler, küreselleşen dünyanın da etkisiyle farklı yöntemlere başvurmaya başlamıştır. Teröristler, artık kitle iletişim araçlarını kullanarak geniş kitlelere ulaşmış, hatta reyting

²⁶ Terörle Mücadele Daire Başkanlığı, **Terörizmin Amacı**, <http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm5.htm>, 05.08.2012

²⁷ Ahmet Hamdi Topal, **Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı**, İstanbul, Beta Yayınları, 2005, s. 44

²⁸ Ruşen Keleş, Artun Ünsal, “**Kent ve Siyasal Şiddet**” Cogito Dergisi, Yapı Kredi Yayınları, S. 6-7, Kış-Bahar 1996, s. 96

²⁹ Terörle Mücadele Daire Başkanlığı, **Terörizmin Amacı**, <http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm5.htm>, 01.04.2011

kaygısı güden medya çalışanları gibi düşünüp eylemlerini daha çarpıcı hale getirmişlerdir. Bombalama eylemlerinden sonraki amatör çekimler veya Beslan'daki yaşanan olaylardaki patlama görüntülerinin tümü bu amaca hizmet etmekte, terörün reklamını yapmaktadır.³⁰

Birleşmiş Milletlerin hazırladığı bir raporda teröristlerin korku ve kaos ortamının yaratmalarının amaçları şu şekilde belirtilmiştir;³¹

- 1- Seyircilerin, belirtilen dava veya anlaşmazlık karşısında taraf olmalarını sağlamak.
- 2- Acılı ve kanlı biçimde sahnelenen bu trajik oyunun bir amacı tanıtım ve reklamsa, diğer amacı da bu boyutta bir saldırı gerçekleştiren grubu olduğundan daha güçlü ve etkili olduğu izlenimini yaratmaktır.
- 3- Terörist eylemin bir amacı da fidye alma, örgüt mensubu mahkumların serbest bırakılmalarını sağlamak TV ve radyolar kanalıyla kamuoyuna mesaj iletmek ve dramatik rehin alma girişimleriyle hükümetleri, etkili, resmi ve özel kuruluşları belirli – ödünler veya dramatik kararlar vermeye zorlamaktadır.
- 4- Kargaşa ortamı yaratmak toplumun direnme dayanma gücünü kırmak; sosyal ve siyasal düzenin zaafalarını belirginleştirerek ardındaki sosyal desteği zayıflatmak.
- 5- Terörist eyleminin bir diğer amacı intikamdır.
- 6- Terörizmin bir başka amacı da baş eğdirmek itaat sağlamaktır.

1.5 Terörün Nedenleri

Mevcut siyasi düzenden memnun olamayan bireyler geçmişten günümüze dek alternatif olduklarını ispatlamak için şiddeti kullanmışlardır. Terör, devletin en önemli görevlerinden biri olan güvenlik unsurunu baltalamayı hedefler. Bu durumda mevcut güçler zaman zaman terörden gelecek zararları karşılamada yetersiz kalır ve bu durum endişe yaratır. Genel kural ve yapının bazen kişilerin ihtiyaçları ile çelişki içine düşmesi, ihtiyaç ve duyguları tam olarak tatmin edilemeyen bireyleri ortaya çıkartmaktadır. Bu durum otoriteye tavır almaya, şiddete başvurmaya daha da ileri giderek terör ortamını yaratmaya gidebilmektedir.³²

³⁰ Gökulu, a.g.e, s. 52

³¹ Funda Erzurum Kılıçcıoğlu, Uğur Demiray, “15 Kasım 2003 Sinagoglar – 20 Kasım 2003 HSBC ve İngiliz Konsolosluğu Saldırıların Terör Bağlamında İrdelenmesi”, (Ed.), Orhan Gökçe, Uğur Demiray, Terörün Görüntüleri, Görüntülerin Terörü 11 Eylül, 15 ve 20 Kasım Terör Saldırıları Bağlamında Medya – Terör İlişkisi ya da İkilemi!, Konya, Çizgi Kitabevi, 2004, s. 130

³² Sabri Dilmaç, **Terörizm Sorunu ve Türkiye**, Ankara, EGM Yayınları, 1997, ss. 13-15

Terörü yaratan unsurları sadece dış mihraklarda aramak hata olacaktır. Terörle mücadele açısından terörün nedenlerini bilmek mücadelede fayda sağlayacaktır. Terörün nedenlerini ele alırken bu eylemleri yapan grupları, kişileri, düşünce yapılarını, çevrelerini, yakınlarını yani ailelerini, psikolojik anlamda bir bozukluklarının olup olmadığını, eylemi yapmasına iten nedenlerin neler olduğunu bilmemiz gerekmektedir. Terörün ortaya çıkmasına neden olan unsurları tek bir başlık altında vermektense gruplar halinde vermek daha anlaşılır olacaktır.

1.5.1 Ekonomik Nedenler:

Ekonomik refah seviyesinin yüksek olması ülke vatandaşlarını mutlu eden en büyük unsurların başında gelir. Ancak gelir seviyesinin düşük ve adaletsiz olması, üretimin az ve dışa bağımlı olması, dış borçların artması, buna bağlı olarak vergideki artış ve adaletsizlik teröre neden olan ekonomik faktörler arasındadır.³³

Terörist gruplar, ekonomisi ve refah düzeyi düşük olan ülkelerde; genç, deneyimsiz ve eğitimden yoksun gençleri kandırarak ekonomik vaatlerde bulunur ve bu şekilde kendilerine militan kazandırmaya çalışırlar. Özellikle hayattan bir beklentisi olmayan insanlara yönelerek o bireyleri suç makinesi haline dönüştürmeye çalışırlar. Yeterli donanımı olmayan bu insanlar, kendilerine yakın gördükleri ideolojiye bağlanıp suç işlemeye meyilli birer insan haline gelirler.

Ekonomik nedenlerin ne derece etkili olduğu konusunda bir KADEK itirafçısının ifadesi şöyledir:

KADEK İtirafçısı Abdulkadir Aygan 6. Kolordu ve Sıkıyönetim Komutanlığı 1 No'lu Askeri Mahkemesi Başkanlığına verdiği savunmasında ekonomik nedenlerin terör örgütlerince nasıl kullanıldığını anlamak açısından önemlidir. Savunmasında “Ailemin ekonomik durumu çok zayıf olması, dolayısıyla çocukluğumda ve çocukluktan gençliğe geçiş döneminde sahip olmayı istediğim birçok şeye sahip olamamıştım. Yaşıtlarım okul tatilinde keyfince eğlenirken, ben her yıl okul kapandıktan sonra ailemle birlikte Çukurova'ya göç ederek yazın kavurucu sıcaklığında pamuk tarlalarında ırgatlık yapıyordum. Hem çalışıp, hem okumak zorundaydım. İçerisinde bulunduğum durum fakirlik edebiyatını durmadan

³³ Türkiye Barolar Birliği, **Türkiye ve Terörizm**, ss. 175-176

işleyenlerin propagandasından etkilenmeme ve onlara yaklaşmama neden oluyordu”.³⁴

Lawrence Hamilton’a göre; “Sefalet ve baskı, terörizmi doğuran etkenlerdir. Terör başlayınca rejim de baskısını arttırır. Baskı halkın rejime olan desteğini azaltır ve isyancılara olan sempatiyi arttırır, bu da zincirleme reaksiyon gibi rejime karşı kıskırtmayı arttırır.”³⁵ Brezilyalı Marighela’nın bu teorisine göre bu karşılıklı reaksiyon sonucu halk isyancılara katılır.

Tarihteki ilk "Terör Rejimi" olarak kabul edilen Fransız İhtilali’nin ortaya çıkış nedenlerinden en önemlisi Fransız ekonomisinin kötüye doğru gidişiydi. Ülkenin diğer ülkelerle rekabet halinde olması, sömürgelerini kaybetmesi, vergilerin acımasızca arttırılması devrimin en önemli nedenlerinden biri haline gelmiştir.³⁶

Ekonomik nedenler her ne kadar terörü yaratan sebeplerin başında gelse de bu konuda farklı bakış açıları da söz konusudur. Dünyada her fakir insan mevcut düzene karşı çıkıp, arzuladıkları düzeni getirmek isteselerdi dünya yaşanmaz bir hale gelecekti. Örneğin Dünyada en fakir ülkelerden biri olan Etiyopya’da terör hareketleri görülmezken, AB üyesi olan İspanya’da ETA ve İngiltere’de faaliyet gösteren IRA isimli terör örgütleri, terör-ekonomi arasındaki direk bağlantıyı büyük ölçüde zayıflatmaktadır.³⁷

1.5.2 Siyasal Nedenler:

Her terör örgütünün kendi iç yapısı, işleyişi ve en önemlisi bir ideolojisi vardır. Bu ideoloji örgüte katılanları ve örgütte bulunan teröristleri davalarına daha çok bağlar.

Ülke içinde hükümet otoritesinin zayıf olması, siyasi grupların kendi çıkarlarını gözetmesi, partiler arası çekişmelerin olması ve tartışmaların kronik hale gelmesi, üç temel ilke olan yasama, yargı ve yürütmenin birbirleri arasındaki çatışma, devlet

³⁴ Felit Yavuz, **Terör Eylemlerinin Kitle İletişim Araçlarında Sunumu**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul, 2006, s. 14

³⁵ Pulat Y. Tacar, **Terör ve Demokrasi**, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1999, s.51

³⁶ Hasan Emre Şenocak, **Avrupa Terör Örgütleri ve Ülke Uygulamaları**, Ankara, Platin Yayınları, 2006, s. 38

³⁷ Serdar Öztürk, Kamil Çelik, “**Terörizmin Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri**”, Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, 2009, s. 91

kuruluşlarının gelenekçi yapıdan kurtulamaması, kadrolaşma, devleti yönetenlerin yeteneksiz olması ve geleceğe yönelik planlarının olamaması... terörizme başvurulmasını kolaylaştıran nedenler olarak saptanmaktadır.³⁸

Her terör örgütünün bir ideolojisi vardır. Örgüt, mevcut siyasi ideolojinin zayıf yönlerini ortaya koyar ve kendi savundukları ideolojinin alternatif olduğunu, mevcut otoritenin kendi haklarını gasp ettiğini savunur ve bunun propagandasını yapar.

Mahir Kaynak'a göre; "Her terör örgütünün arkasında, bir devletin gizli servisi veya istihbarat teşkilatı vardır".³⁹ Kaynak'ın yaklaşımında görüldüğü üzere ülkeler birbirlerinin içişlerine saygı duymamaktadır. Bu sorun ortadan kalkarsa daha yaşanabilir bir dünya olacak, terör sorunu ortadan kalkacaktır.

1.5.3 Psikolojik Nedenler:

Terörle mücadelede başarılı olabilmek için teröristlerin neden örgüte girmek istediklerinin cevabını bilmek gerekmektedir. Bunu yaparken de bireyin kişiliğini, psikolojisini, ruh halini bilmek gerekmektedir.

Kişisel yetenek seviyesi çevresine göre daha alt düzeyde olan bireyler toplumdaki yerlerini sorgular ve beğenmezler. Bu şekilde düşünen bireyler, toplum tarafından istenmediğine ve saygı görmediğine kanaat getirir. Bu kişiler, dikkat çekmek ve toplum tarafından saygınlık kazanmak adına saldırgan eğilimlere yönelir. Toplumdan dışlandığını sanan bu bireyler, örnek aldığı şiddet eylemlerini harekete geçirerek hem kendisine hem de çevresine zarar verir.⁴⁰

Terör örgütleri, kendilerine yandaş toplamak amacıyla gençleri hedef alırlar. Ergenlik döneminden geçen gençleri hedef alan teröristler bu durumu iyi değerlendirirler. Kendilerine değer verildiğini düşünen gençler kolayca bu duruma adapte olur ve bunu saygınlık olarak görürler. "Din, mezhep, tarikat, etnik kökenden kaynaklanan terör örgütlerinde bulunan genç militanlar saldırgan davranışlar ve şiddet

³⁸ Murat Özçatalbaş, **Terörle Mücadelenin Ulusal ve Uluslararası Boyutu**, Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi GBE, Ankara, 2006, s. 17

³⁹ Mahir Kaynak, **Sil Baştan, Devletler Oyununda Çıkarları Korumak**, İstanbul, Timaş Yayınları, 2002, s. 65

⁴⁰ Adana Emniyet Müdürlüğü, **Terörizmin Nedenleri**, <http://www.adana.pol.tr/tem/nedenleri.htm>, 29.11.2011

eylemlerinde bulunarak bağılı oldukları alt kültüre şan, şeref ve üstünlük sağladıklarını sanıp insan ve çevreyi yakıp yıkıp yok ederler”.⁴¹

Harvard Üniversitesi Tıp Fakültesi’nden adli psikiyatrist Dr. Harold J.Bursztajn’e göre: “*Terörist denilen kimseler de başlangıçta sıradan öfke dolu insanlar; onları vahşetin askerleri haline getiren şeyse ortak kültleri. Bu kült sayesinde kendi amaçlarına, liderlerine ve kendilerine tapınılacak düzeyde anlam atfediyorlar; dünyevi hazlardan vazgeçiyor, hakikatin istisnai bir bilgisine eriştikleri inancına kapılıyorlar.*”⁴² demektedir. Sergiledikleri bu tutum onları diğer insanlardan daha üstün konuma getirdiklerini düşündürüyor ve daha da tahammülü az bireylere dönüştürüyor.

Şeref Ünal devletin terör karşısındaki "psikolojisini" de şu şekilde açıklamıştır;

“Tehlikelere ve saldırılara korumasız bir şekilde açık olan hiçbir organizmanın yaşama şansı yoktur. Bu durum bütün canlılar ve insanlar açısından olduğu kadar insanların oluşturduğu kurumlar ve devlet açısından da geçerlidir. Ne türde olursa olsun, terör eylemleri başta yaşama hakkı olmak üzere temel insan hak ve özgürlüklerinin tahribine yönelik eylemlerdir. Terörizm devlete karşı bir meydan okumadır. Devlet vatandaşının can ve mal güvenliğini ve kendisini savunma hak ve yetkisine sahiptir.”⁴³

Teknolojik gelişmelerin ilerlemesiyle birlikte teröristler, daha çok kitleye ulaşmak amacıyla medyayı yani kitle iletişim araçlarını kullanırlar. Gerçekleştirdikleri eylemlerle kitleler üzerinde psikolojik etki bırakıp dengeleri bozmak isterler. Bu sayede devleti aciz gösterip, halk ile devlet arasında çatışma çıkarırlar. Çin devleti, kendi vatandaşlarına ABD’de Rodney King adlı bir siyahi vatandaşına polisler tarafından öldürülme görüntülerini yayınlamakta, insan hakları savunucusu bir ülkenin Nikaragua’da cinayetler işleyen teröristlere yardım ettiğini anlatmaktadır. Bu şekilde Çin, kendi halkını psikolojik yönden etkileyerek Amerikan politikalarına karşı

⁴¹ **Terörizmin Nedenleri**, <http://www.adana.pol.tr/tem/nedenleri.htm>, 07.08.2012

⁴² Mustafa Şirin, **Türkiye’nin Jeopolitik Öneminden Kaynaklanan Terör Faaliyetleri: PKK**, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi SBE., Malatya, 2007, s. 11

⁴³ Şeref Ünal, “**Terörizm ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi**”, **Terör İncelemeleri**, (Der): Ümit Özdağ ve Osman. M. Öztürk, Ankara, ASAM Yayınları, 2002, ss. 88-89

bilinçlendirmektedir. Bu durum psikolojik bir terörizm faaliyeti veya terörizmin psikolojik nedenleri olarak görülebilir.⁴⁴

1.5.4 Eğitimsel Nedenler:

“Eğitim insanları ve yığınları, düşüncelerini dibinden alıp değiştirebilecek olan unsurların başında gelmektedir.”⁴⁵ Bugün terörist grupların militanlarına baktığımızda eğitimsiz gençlerin ağırlıklı olduğu görülmektedir. Bu kişiler boş vaatlerle kandırılıp onlara yasadışı eylemler yaptırılmaktadır. Eğitim, bir ülkenin yazgısını belirleyen unsurların başında gelmektedir.

“Toplumların huzuru, eğitimin her bakımdan müspet olmasına bağlıdır. Dolayısıyla eğitim ne kadar yeterli ve ne kadar olumlu olursa, fertler o kadar mükemmel ve faydalı, ne kadar yetersiz ve olumsuz ise, o derece ilkel ve zararlı olur.”⁴⁶ Bu yüzden birçok kurumun üstüne düşen görevleri vardır. Aile, okul, akraba, devlet hatta medyaya düşen görevler çok büyüktür. Geleceğin teminatı çocuklar için ezberci eğitimden çok; eğitici, öğretici eğitim metodu izlenmeli, ülkeye faydalı bireyler yetiştirilmelidir.

1.5.5 Sosyo-Kültürel Nedenler:

Sosyal değerlerdeki temel değişikliklerde belirli bir zümrenin değil, toplumun genelinin bu değişimden etkilenmesi ve bu konuda ortak uzlaşım sağlanması gerekir. Toplumdaki geçerli olan değer yargıları günümüzün gereklerine göre değişip, güncellenir. Bu değişen değer yargıları toplumun tamamına hitap etmezse sosyal dengede bozukluk yaratır, onarılması güç problemler yaşanır. Bu durumun sonucunda çıkan kargaşadan teröristler yararlanarak toplumu olumsuz etkiler.⁴⁷

Tek başına terörist olunamayacağı için bir grubun ya da örgütün içinde bulunmak gerekir. İnsanların siyasi görüşünü, düşüncesini büyük ölçüde çevresi şekillendirir. Bu yüzden çevre faktörü önem taşır. Yaşanılan toplumda huzur yoksa

⁴⁴ Şenocak, a.g.e, ss. 45-46

⁴⁵ Terör ve Terörizm, <http://dogubayazit.pol.tr/teror.htm>, 29.07.2012

⁴⁶ Terörle Mücadele, <http://www.hilvan.sanliurfa.pol.tr/index.php?id=550>, 02.08.2012

⁴⁷ Terörizmin Nedenleri, <http://www.adana.pol.tr/tem/nedenleri.htm>, 07.08.2012

dinsel, siyasal, kültürel, etnik çekişmeler yaşanır, terör ortamı oluşur. Terör grupları bu çekişme ortamından yararlanarak kendi ideolojilerini empoze eder ve bireyleri kendi yanlarına çekmeye çalışır. Bu yüzden bu ortamı yaratacak durumlardan kaçınılmalıdır.⁴⁸

1.5.6 Hukuki Nedenler:

Hukuk ile terör arasındaki bağlantı da kuvvetlidir. “Hukuk müesseselerin geç ve ağır işlemesi, hukuk kurallarının ve hukuk kurumlarının çağın gerisinde kalması, mahkemelerin yozlaşması ve taraf haline gelmesi, cezaların, hukuk kurallarının ve müeyyidelerinin caydırıcılık özelliğini yitirmesi ve toplumun adalete olan inancının sarsılması”⁴⁹ terörü tetikleyen ve önemli ölçüde terörün artmasına neden olan faktörlerdir. Hukuki nedenler, terörü tetikleyen diğer faktörlerin aynı zamanda bir sonucudur. Hukuki temelde oluşabilecek her türlü aksaklık egemen güçleri zor durumda bırakabilir, terör gruplarını “sözde haklı” konumuna getirebilir.

1.6 Terörizmin Unsurları

Terör kavramının temel unsurları, yani terörizmin varlığından söz edebilmek için olması gereken unsurlar şunlardır: İdeoloji, örgüt ve şiddet (eylem).⁵⁰

Necati Alkan, terör suçunun oluşabilmesi için şu üç maddeyi kıstas belirlemiştir:⁵¹

- Devletin, milletin birliğine ve temel düzenine yönelik bir amacın olması (ideolojik boyut),
- İlegal örgüt bir yapılanması tarafından gerçekleştirilmesi (örgütsel boyut),
- Korkutma, yıldırma, sindirme amaçlı eylemlerin (eylemsel şiddet boyutu) olması gerekmektedir.

Monaghan’a göre terör kavramının genel kabul gören belli başlı özellikleri bulunmaktadır. Monaghan bu özellikleri şu şekilde sıralamaktadır: “*Şiddet kullanımı veya şiddet kullanımı tehdidi, siyasal bir motivasyonun varlığı, hedef kategorisini temsil*

⁴⁸ Şirin, a.g.e, s. 41

⁴⁹ Türkiye Barolar Birliği, *Türkiye ve Terörizm*, s. 43

⁵⁰ Tuğçe Gençtürk, *Terör Kavramı ve Uluslararası Terörizme Farklı Yaklaşımlar*, <http://sam.baskent.edu.tr/makaleler/tgenceturk/TerrorUluslararası.pdf>, 10.08.2012

⁵¹ Alkan, *Gençlik ve Terörizm*, s. 28

*eden hedeflerin seçilmesi, terörize etme amacı, davranış değişikliği sağlama hedefi, sık karşılaşılmayan ve aşırı metotların kullanımı ve terör faaliyetlerinin bir iletişim faaliyeti olduğu.”*⁵²

1.6.1 İdeoloji Unsuru:

“İdeoloji, siyasal ya da toplumsal bir öğreti oluşturan, bir hükümetin, partinin, toplumsal sınıfın davranışlarına yön veren politik, hukuki, bilimsel, felsefi, dinsel, moral, estetik düşünceler bütünü”⁵³ olarak tanımlanabilir. Başka bir tanıma göre ise ideoloji; “İnsanların varoluş koşulları ve ilişkilerinden doğan yaşam biçimleriyle ilgili tasarımların tümü.”⁵⁴

İdeoloji sadece bir inanış şekli değil aynı zamanda bu inanışları eyleme dökme sürecidir. Her örgütün bir ideolojisi vardır. Türkiye’de faaliyet gösteren terör gruplarının ideolojilerine baktığımızda: “Marksist Leninist Maoist ideoloji, bölücü ideoloji, dini kaynaklı ideoloji”dir.⁵⁵

Örgütleri ayakta tutan unsurların başında ideoloji gelir. Terör örgütleri stratejilerini benimsedikleri ideolojiye göre eyleme geçerler. Bu doğrultuda aynı ülke içinde mevcut rejimi veya hükümet politikasını etkilemek isterler. Ayrıca gerçekleştirilen eylemlerle ülkeyi bölerek kendilerine toprak katmak ve orada bağımsız bir devlet kurmak isterler.⁵⁶ Kısacası ideoloji unsuru terörün en temel ve mecburi unsurudur.

Türkiye’deki terör gruplarının ideolojik tanımlamalarına göz attığımızda:

⁵² Rachel Monaghan, "Single-Issue Terrorism: A Neglected Phenomenon?" Studies in Conflict & Terrorism, 2000, s. 257

⁵³ Mazlum Beyhan, **Politika Sözlüğü**, İstanbul, Sosyal Yayınlar, 1979, s.104

⁵⁴ Nevzat Odyakmaz Acar, Necla Odyakmaz Acar, **İletişim Sözlüğü**, İstanbul, Babil Yayınları, 2008, s. 58

⁵⁵ **Teröristin İdeolojik Motivasyonu**, <http://www.caginpolicisi.com.tr/74/17.htm>, 24.08.2012

⁵⁶ Erol Özdemir, **Terörizmin Unsurları ve Bazı Çözüm Önerileri**, <http://www.caginpolicisi.com.tr/74/17.htm>, 24.08.2012

Marksist-Leninist ideolojiyi benimseyen örgütler devrimi gerçekleştirmek ve işçi sınıfı temelli bir ideolojinin diğer sınıfları ortadan kaldırması gerektiğinden yola çıkar ve bu aşamada terör devreye girer.⁵⁷

Milliyetçi-etnik ideolojilerde etnik yapı ön plandadır. Irksal üstünlüğe dayalı bu ideolojide saf ırk haricinde olan her ırkı ortadan kaldırma amacı güdülür.⁵⁸ İrlanda'da faaliyet gösteren IRA, Ermeni Terör örgütü ASALA milliyetçi ideoloji doğrultusunda hareket eden terörist örgütlere birer örnektir.

“Din temelli ideolojiyle hareket eden terör, inanılan dine dayalı bir devlet düzenini tesis etmek için, devlete karşı uygulanabileceği gibi, devletten halka karşı da uygulanabilir.”⁵⁹ Örneğin, Hizbullah İran rejimi modeline uygun bir devlet modeli kurmak istemektedir.

1.6.2 Örgüt Unsuru:

“Örgüt, aynı ideolojiyi benimseyen kişilerin oluşturduğu yapıdır. Eylemin sevk ve idaresinin belirli kişilere tahsis edilerek bölünmesi, gruplaştırılması ve bu kişiler arasında ilişkilerin ortak amaçlara yönelmesini sağlayacak biçimde düzenlenmesi örgüt tarafından yerine getirilir.”⁶⁰ Terörle Mücadele Kanununa göre örgüt, iki veya daha fazla kimsenin aynı amaç etrafında birleşmesiyle meydana gelmektedir.⁶¹

Terör örgütlerinde belli başlı bir yapılanma söz konusudur. Örgütte lider ve çekirdek kadro olmak üzere iki yapılanma vardır. Bu yapılanmada silahlı birlikler, propaganda birimi ve legal uzantılar yer alır. Örgüt, lider kadro etrafında ve ast-üst şeklinde örgütlenmiştir. Çekirdek kadrolar lider kadroların yürütücülüğünü yapar. Lider konumdakiler ise karar verme ve yönetme mekanizmasını oluşturur.⁶²

⁵⁷ Keleş ve Artun, a.g.e, s. 93

⁵⁸ Setenay Özeydemir, **Küreselleşme ve Terör: Basına Yansımaları**, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi SBE, İzmir, 2009 s. 62

⁵⁹ Özeydemir, a.g.e, 62

⁶⁰ Erol Özdemir, **Terörizmin Unsurları Ve Bazı Çözüm Önerileri**, <http://www.cagipolisi.com.tr/74/17.htm>, 24.08.2012

⁶¹ **Resmî Gazete**: Tarih: 12/4/1991 Sayı: 20843 Mükerrer. Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5 Cilt: 30 Sayfa: 125, <http://www.hukuki.net/kanun/3713.15.text.asp>, 13.10.2011

⁶² Özeydemir, a.g.e, 63

Terör örgütlerinde örgütlenme başarısının olmazsa olmazlarından. Örgütlenmenin önemini Stalin, “proleterya”nın iktidar mücadelesinde örgütten başka silah yoktur”⁶³ şeklinde ifade etmektedir.

1.6.3 Eylem (Şiddet) Unsuru:

Terör örgütleri, toplumda şiddet eylemleriyle kaos yaratmak ister ve örgüt, bu sayede devleti aciz durumda bırakarak halk ile devlet arasındaki güven duygusunu yok etmeye çalışır.

Hoffman, “terörizmin amaçları ve motivasyonlarının kaçınılmaz olarak siyasi olduğunu; şiddet veya eşit değerde şiddet tehdidi içerir”⁶⁴ olduğunu belirtir. Her terör grubunun belli bir ideolojisi ve hedefi vardır. Örgütlenme sürecini tamamlayan terör grupları belirledikleri amaçları yerine getirebilmek için şiddete başvururlar. Amaca ulaşmak için korku salar, halkı sindirir ve propaganda yaparlar. Bu illegal davranışlar, örgütün devamını sağlamak için önem taşır.

1.7 Terörün Tarihsel Gelişimi

Tarihi olarak ilk terör girişimlerini, Ortadoğu’da Jewish Zeatlos’un Romalılara karşı M.S. 6-135 tarihleri arasındaki gerçekleştirdikleri eylemleri gösterebiliriz. Bu eylemi gerçekleştiren 2000 adet Zeatlos yandaşı çarmıha gerilmiştir. Kullandıkları şiddet eylemleriyle Roma kurallarını savunan Romalılara, Yahudilere ve Yunanlılara psikolojik baskı oluşturup, siyasal amaçlarına ulaşmak istemişlerdir. Bu durum kölelik anlayışını benimseyen Romalılara kendi kurallarını değiştirmiştir.⁶⁵ Zeatlos hareketinin Romalılar tarafından bastırılmasından yaklaşık yarım yüzyıl sonra M.S. 68’de Zeatlos’un bir alt grubu, Sicarii, Roma’ya karşı intihar saldırılarını kullanmıştır. İsim olarak Yahudi partisinin kullandığı, kısa bir kılıç (hançer) adı olan Sica’yı kullanmaktaydı.⁶⁶

⁶³ Alkan, **Gençlik ve Terörizm**, s. 28

⁶⁴ Hoffman, Bruce, **Inside Terrorism**, Columbia University Press, New York, 1998, s. 43

⁶⁵ Faruk Örgün, **Küresel Terör**, İstanbul, Okumuş Adam Yayıncılık, 2001, s. 60

⁶⁶ İsmail Turan Şahin, **Küresel Ekonomi Küresel Terör İlişkisi ve Amerika Birleşik Devletleri**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi SBE, Ankara, 2006, s. 30

İlk terörist olarak adlandırılan Sicariiler de günümüzde de terör olaylarının çokça yaşandığı Ortadoğu'dan çıkmışlardır. Sicalar, Roma İmparatorluğu'nun işgali altında bulunan Filistin'de kurulmuştur. Roma'yla birlikte hareket eden Yahudileri öldüren Sicaların haricinde yine Yahudileri fidye alabilmek amacıyla kaçıran terörist grup Sicariiler vardı.⁶⁷

Siyasi bir terör örgütü sayılan Assasin (Haşişi)'ler de Sicariilerden yaklaşık bir yıl sonra kurulmuştur. Hasan Sabbah önderliğinde kurulan bu terör örgütü, Selçuklu hakimiyetine karşı savaşmıştır. İslam'ın İsmailiye mezhebine bağlı kimseler içinde militan toplayan örgüt, günümüz terör gruplarına en yakın olanıdır. Çok iyi şekilde örgütlenen Haşişi militanları, Hasan Sabbah tarafından uyuşturucu kullanılarak kendisine bağlamış ve örgüt birçok suikasta neden olmuştur.⁶⁸ Sabbah'ın amacı, devleti zor duruma sokarak zalim konumuna düşürmek ve kendi eylemlerini yasal olarak göstermektir. Bu yüzden vezirleri bile öldürtüp devletin kendisini koruyamadığı imajını yaratmıştır.⁶⁹

Bir başka terörist örgüt olarak adlandırılan ve eylemlerini 19. yüzyıla kadar sürdüren Thugeeler'dir. Gezgincilere yönelik saldırılarla ön plana çıkan örgüt, seçmiş oldukları kişileri törensel ayinlerle öldürmektedir. Sicariiler, Assasinler ve Thugeeler'e baktığımızda bu üçünün ortak yanı dini motifli olmalarıdır.⁷⁰

İslam Tarihinde ise terör eylemlerine Sıffin Savaşı'ndan (657) sonra başladığı söylenebilir. Bu tarihten sonra başlayan eylemler önce Hariciler tarafından dini ve siyasi cinayetlerle başlamış daha sonra da İran kökenli Haşhaşiler bölgede derin izler bırakmıştır. Geçmişe bakıldığında en çarpıcı siyasi cinayet olarak Alparslan'ın vezirliğini yapan Nizamülmülk'ün öldürülmesi olmuştur.⁷¹

Fransız devriminde, "Olağanüstü Ceza Mahkemeleri'nin kurulduğu Mart 1793 ile Robespierre'in devrildiği 27 Temmuz 1794" arasındaki döneme 'Terör Dönemi' adı

⁶⁷ Kemal Akmaral, **Anti - Teröristin El Kitabı**, İstanbul, Bilge Karınca Yayınları, 2004, s. 43

⁶⁸ Walter Laquer, **"Reflections On Terrorism"**, Foreign Affairs, C.65, 1986, s. 86

⁶⁹ Kışlalı, a.g.e. s. 18

⁷⁰ İsmail Alper Yalçınkaya, **Medya-Terörizm İlişkisi**, Yüksek Lisans Tezi, KATÜ SBE, Trabzon, 2008, s. 8

⁷¹ Suat İlhan, **Terör Neden Türkiye**, Ankara, NU-DO Yayınları, 1998, ss. 14-15

verilir.⁷² Jakobenlerin ve Konvansiyon Hükümetinin devrimi korumak amacıyla, devrim karşıtlarına birçok baskıcı politikalar izlemiş ve bunun sonucu birçok kişi hayatını kaybetmiştir. 1795-1816 tarihleri arasında ise Kral yanlılarının giriştiği karşı eylem hareketlerine de ‘Beyaz Terör’ denmiştir.⁷³

19. yüzyıl terörün tırmanışa geçtiği yıllardır. Marx, 19. yy yaşanan terör ortamını *işçi sınıfının, devrimcilerin “kızıl terörü” ile karşı devrimcilerin “ak terörü”nün karşı karşıya geldiği bir çağ*⁷⁴ olarak adlandırır.

19. yüzyılın sonlarına doğru Kuzey Amerika ve Avrupa’nın tamamına bakıldığında İrlandalı isyankârlar, Rus sosyalist devrimciler ve anarşistler bulunmaktaydı.⁷⁵ 19. ve 20. yüzyılda yaşanan terör olaylarında dikkat çekici eylemlerde bulunulmuştur. Bu dönemde suikastlar ön plana çıkmaktadır. Bazı suikastlar tarihi olayları belirlemede ön plana çıkmıştır. Bunların en tanınmış ve önemlilerinden bir tanesi de I. Dünya Savaşı’na neden olan Avrupalı güçlerin başını çeken Avusturya’nın Arşidükü Francis Ferdinand’ın Bosna Sarajevo’da öldürülmesidir.⁷⁶

Günümüze yaklaştıkça uluslararası alanda faaliyet gösteren Usame Bin Ladin önderliğinde kurulan El Kaide, “modern” terörizmin ilk örneklerindendir. Aynı şekilde Japonya’da kurulan dini motifli örgüt olan Aum Shinrikyo’nun Tokyo metrosunda sarin gazıyla gerçekleştirdiği eylem, Amerika’da aşırı sağcı militanların bombalama olayları, Hristiyan kimlikli teröristlerce gerçekleştirilen suikastlar da diğer terör girişimleridir.⁷⁷

Bir dönüm noktası olarak gösterilen diğer bir terör olayı da Amerika Birleşik Devletlerinde yaşanan ve birçok insanın hayatını kaybettiği 11 Eylül saldırıları olmuştur. Yolcu uçaklarıyla Dünya Ticaret Merkezi ve Pentagon’a yapılan saldırılar bir milat olarak değerlendirilmektedir.

⁷² Faruk Alpkaya, Levent Kavas, "Terör" ya da "Mülkün Temeli" Üzerine Deneme, <http://www.birikimdergisi.com/birikim/dergiyazi.aspx?did=1&dsid=54&dyid=1567>, 15.08.2012

⁷³ Ana Britannica, İstanbul, Ana Yayıncılık, Cilt 20, 1990, ss. 549-550

⁷⁴ Cemal Güzel, **Korkunun Korkusu: Terörizm**, (Der.) Cemal Güzel, Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ankara, Ayraç Yayınevi, 2002, s. 8

⁷⁵ Walter Laqueur, "Terrorism, A Brief History", <http://www.laqueur.net/index2.php?r=2&rr=1&id=71>, 03.04.2011

⁷⁶ Emre Kongar, **Küresel Terör ve Türkiye Küreselleşme**, Hungtinton, 11 Eylül, İstanbul, Remzi Yayınevi, 2003, s. 79

⁷⁷ Matthew J. Morgan, "The Origins of the New Terrorism", Parameters, Vol. 34, 2004, ss. 29-30

1.8 Türkiye'ye Yönelik Tehditler ve Türkiye'deki Terör Hareketlerinin Tarihçesi

Türkiye'de yer alan terör örgütlerinin detaylarını incelemeden önce kısaca Türkiye'ye yönelik tehditlerin tarihçesini kısaca gözden geçirmek gerekmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti, kuruluşundan günümüze kadar birçok kez tehditle karşı karşıya gelmiştir. Bu tehditler kimi zaman toprak bütünlüğüne, rejimine, anayasal düzenine yönelik olurken, kimi zaman da karasuları ve hava sahası gibi egemenlik haklarına yönelik olmuştur. Rejime yönelik en büyük tehdit 'irtica' olarak karşımıza çıkarken, laik yapıya karşı birçok radikal dinci unsur rejimi rahatsız etmektedir.⁷⁸

En ciddi tehdit olarak ise üniter yapıyı hedef alan "etnik ayrılıkçı" hareketlerdir. Bu tehditler işlevsel olarak teröre neden olmakta, oluşturacağı siyasal ve toprak bütünlüğüne yönelik bir tehdit oluşturmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde bunun en çarpıcı örneğini ASALA ve PKK'nın eylemleriyle görebiliriz.

Tüm dünyada olduğu kadar Türkiye'de de terör örgütlerinin ideolojik temelinde Marksizm-Leninizm-Maoizm'in yattığı anlaşılmaktadır. Komünizmin adı terörle birlikte anılmış ve ideolojik yönünden çok bu yönü ön plana çıkmıştır.⁷⁹

"Ülkemizde yıkıcı sol terörist faaliyetlerin başlangıç tarihinin 1820 yıllarına kadar uzandığı bilinmektedir. 1820, 1845, 1872 ve 1908'de küçük çapta işçi hareketleri şeklinde gelişmiştir."⁸⁰

Türkiye'de terörist faaliyetler alanında hem ilk olan hem de bu örgütlerin temelini teşkil eden Türkiye Komünist Partisi (TKP)'dir. 10 Eylül 1920 tarihinde Azerbaycan'ın başkenti Bakü'de kurulan örgütün Genel Başkanı Mustafa Suphi'dir.⁸¹ 1920-1960 yılları arasında TKP, fazla gelişme alanı bulamadığından terör faaliyetlerini

⁷⁸ Bahçeşehir Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi, **Türkiye'nin Ulusal Güvenliğine Yönelik Etnik Ayrılıkçı Terör Tehdidinin Analizi ve Irak'ın Kuzeyinde Bir Kürt Devleti Kurulmasına İlişkin Değerlendirme**, <http://busam.bahcesehir.edu.tr/rapordosya/ulusalguvenlik-etnikayrimcilik.pdf>, 05.08.2012

⁷⁹ Halil İbrahim Yurttutan, **Terör Örgütlerinin Basın Yoluyla Sürdürdükleri Propaganda Faaliyetlerine Bir Örnek "Sabancı Center Suikasti ve Fehriye Erdal"**, Yüksek Lisans Tez, Gazi Üniversitesi SBE, Ankara, 2007, s. 22

⁸⁰ Yurttutan, a.g.e, ss. 22-23

⁸¹ Yurttutan, a.g.e, s. 23

kültür-sanat, fikir hareketleri olarak kamufle etmeye çalışmış ve üniversite gençleri hedef alınıp, dernekler kurularak yan örgüt oluşturma çabasına girilmiştir.⁸²

1968 yılında dünyada hız kazanan sol hareketler, Türkiye'ye de sıçramış ve bu hareketlerden etkilenmiştir. Komünist ideolojiyi benimseyenler 1968 yılından sonra bölünmüş ve Fikir Kulüpleri Federasyonu (FKF) aracılığıyla yasadışı örgütlenmelere gitmiştir.⁸³ FKF, gençlik hareketleriyle 6. Filo benzeri, çeşitli kesimleri ilgilendiren eylemler gerçekleştirmiştir.⁸⁴ FKF, 1969 yılında yaptığı 4. Kurultayında adını değiştirerek Türkiye Devrimci Gençlik Federasyonu (TDGF) ve kısaca Dev-Genç olmuştur.⁸⁵

1971 muhtırasıyla beraber eylemcilere karşı başlatılan operasyonlarla Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu (THKO) ve THKP/C lider kadroları ele geçirildi. 1974 yılında çıkarılan affa kadar suskun kalan örgütler, 1980 İhtilâline kadar olan süreçte yeniden ortaya çıkmışlardır. Günümüzde birçok terör olayına neden olan PKK da bu dönemde ortaya çıkmıştır.⁸⁶

Sol ideolojik düşünceye sahip terör unsurlarının haricinde Türkiye'de bölücü unsur taşıyan terör örgütleri de mevcuttur. 1970'li yıllardan 1984'e kadar süren ASALA terörü de bu kategoride değerlendirilir.

ASALA, 1975 yılında Beyrut'ta Agop Agopyan tarafından kurulmuştur. Milliyetçi ideoloji doğrultusunda hareket eden terör örgütü ASALA, Ermeni ilkelerini dünya kamuoyuna tanıtmayı ve yurtdışındaki Ermeni topluluklarına milliyetçi duyguları aşılayıp, arttırmayı hedeflemiştir. ASALA, Türkiye'ye Ermeni soykırım iddialarını kabul ettirip, tazminat ödetmek ve iddia ettiği Türkiye'deki vatan topraklarını

⁸² Mehtap Ş. Kaya, **Türkiye'de Sosyalizm**,

http://www.vetarih.com/index.php?option=com_content&view=article&id=51, 12.08.2012

⁸³ Sadi Bilgiç, **Terör ve Terörle Mücadele**, <http://www.bilgesam.org/tr/images/documents/rapor17.pdf>, 12.08.2012

⁸⁴ 6. Filo'yu Protesto Eylemleri ve Kanlı Pazar,

<http://xa.yimg.com/kq/groups/3707345/465984905/name/6.filoeylemleri.pdf>, 13.08.2012

⁸⁵ Necati Alkan, **"Türkiye'nin Terörizm ile Mücadelesi"**,

http://www.stradigma.com/turkce/ekim2003/print_05.html, 28.08.2012

⁸⁶ Yurttutan, a.g.e, ss. 25-26

kendilerine devrettirmek için eylemler gerçekleştirmiştir. Türkiye’de ilk yasadışı eylemi Ankara Esenboğa Havalimanındaki bombalama olayıdır.⁸⁷

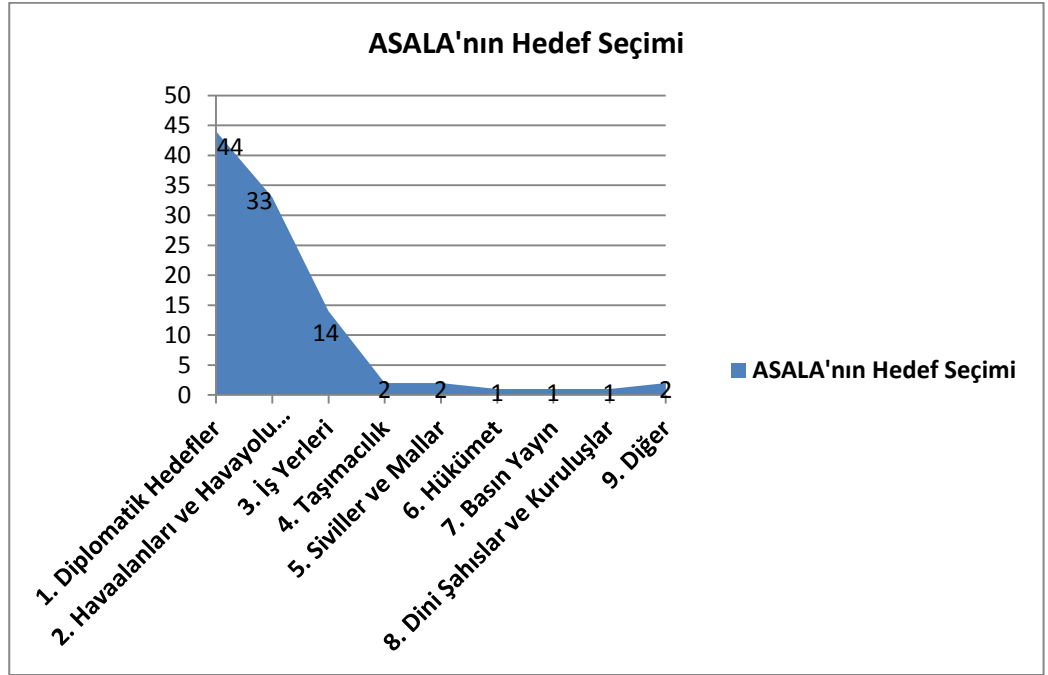
1973-1984 yılları arasında ‘ASALA’ ve diğer benzeri Ermeni terör örgütlerince gerçekleştiren terör eylemlerinin bilançosu şöyledir;

Yılı	Öldürme	Öldürme Girişimi	Bombalama	Toplam
1973	1	----	----	1
1974	----	----	----	----
1975	2	----	7	9
1976	1	----	3	4
1977	1	----	3	4
1978	1	----	8	9
1979	2	1	27	30
1980	2	4	47	63
1981	3	2	35	40
1982	6	2	15	23
1983	4	2	16	22
1984	3	3	3	9

Tablo 1: Ermeni Terör Eylemleri

Kaynak: Yılmaz Aktuğ, **Terörün Anatomisi**, İstanbul, I. Baskı, Altın Kitaplar Yayınevi, 1995, s. 207

⁸⁷ ASALA, <http://tr.wikipedia.org/wiki/ASALA>, 13.04.2011

Grafik 1: ASALA'nın Hedef Seçimi

Kaynak:ASALA,

http://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=Dosya:ASALA%27nin_hedef_se%C3%A7imi.GIF&filetimestamp=20070306210916 13.04.2011

1985 yılından sonra ASALA'nın nüfuzu azalırken bu tarihten itibaren terörün aktörleri yer değiştirerek Ermeni terör örgütü ASALA'nın yerini PKK terör örgütü almıştır.

Yıkıcı faaliyetlerine 1984 yılında Eruh ve Şemdinli baskınlarıyla yoğun şekilde başlayan terör örgütü PKK, “ülkemizin Doğu ve Güneydoğu bölgelerini içine alacak şekilde Suriye, İran ve Irak toprakları üzerinde Marksist-Leninist ilkeler doğrultusunda bağımsız birleşik bir Kürdistan devleti kurmayı hedeflemektedir.”⁸⁸

Marksist-Leninist ideolojisi çerçevesinde kendini tanımlayan PKK, 1990'lı yıllardan itibaren etnik eğilimleri ön plana çıkarmıştır. Bu durumun oluşmasında 1980'li yıllarda aktif olan sol ağırlıklı terör örgütlerinin bulunması ve Doğu Bloğu ülkelerinin ayrılıkçı terör hareketlerini desteklemekle kalmayıp Milli Bağımsızlık Savaşı ile eş

⁸⁸ USAK, **PKK Terör Örgütü İle Etkin Mücadelede Analiz, Risk, Fırsat ve Öneriler**, <http://www.setav.org/ups/dosya/10332.pdf>, 15.05.2012

tutması bu eğilimin oluşmasında etkili olmuştur. Ancak değişen siyasi oluşumlar nedeniyle yeterli desteği bulamayan örgütler, eski desteklerini yeniden kazanmak amacıyla din ve etnik açılımlarla destek aramaya çalışmıştır.⁸⁹

İdeolojisi ne olursa olsun illegal her hareket kendisini meşru göstermeye çalışır. Bu bakımdan bu oluşumlar meşru zemin içerisinde kendi kendini yönetmek ister ve uluslararası kuruluşlar karşısında kendini ispatlamaya çalışır.⁹⁰ PKK terör örgütü de, eylemlerini gerçekleştirirken Kürt halkının bağımsızlığı için mücadele ettiklerini savunur ve kimi uluslararası ülkeler de bu stratejisini destekler.⁹¹

Türkiye’de faaliyet gösteren diğer terör örgütleri ise dini motiftir. Türk halkının dini duygularını istismar ederek hedeflerine ulaşmak isteyen bu örgütler, bilinçsiz halk kitlesini devlete karşı kışkırtmaya çalışmaktadır. Türkiye’de halen faaliyet gösteren Hizbullah, İBDA/C, Tevhid-Selam, İslami Hareket gibi terör örgütleri, laikliği dinsizlik olarak göstererek halkı bölmeye çalışmakta, ülkedeki rejimi değiştirerek İran modelinde bir ülke yaratma çabasındadırlar.

İran’da 1979 yılında yaşanan devrimin ardından dini motifli terörizmin yaygınlaştığı kabul görmektedir. Türkiye’de de hız kazanan ve etkileri görülen terör, radikal gruplar tarafından dinin bir idare biçimi olarak devrim aşamasıyla gerçekleşebileceğini inanmaları, dini kaynaklı terör hareketlerine neden olmuştur.⁹²

Dini motifli terörizmin tırmandığı yıllar daha çok Soğuk Savaşın bitmesiyle ortaya çıkan döneme rast gelmektedir. Bu dönemde din; nefret, savaş ve terörizme yol açan en büyük etken olmuştur. Sovyet yönetiminin sona ermesiyle soğuk savaş çekişmeleri yerini inançlardan kaynaklanan, etnik farklılıkların yol açtığı çekişmelere

⁸⁹ Atilla Yayla, “Terörizm: “Terörizm: Kavramsal Bir Çerçeve”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt: XLV, Ocak-Aralık, No: 1-4, 1990, s. 336

⁹⁰ Emin Gürses, *Ayrılkçı Terörün Anatomisi IRA-ETA-PKK*, İstanbul, Bağlam Yayınları, 1997, s. 12-13

⁹¹ Tacar, a.g.e, s. 99

⁹² Dilmaç, a.g.e, s. 189

bırakmıştır.⁹³ Dini yanlış tanıtan bu tip çekişmeler İslam'ı uluslararası alanda yanlış tanıtmaktadır.

Ülkede faaliyet gösteren ve yukarıda bahsi geçen terör örgütlerinin profilini çıkarmak istersek şu çarpıcı sonuç ortaya çıkmaktadır.⁹⁴

a. Sol Terör Örgütleri

826 sol terör örgütü mensubunun dosyası üzerinde yapılan bir araştırma sonucunda;

Yaş Gruplarına Göre Dağılımları

% 65 14-25 yaş grubunda

% 16.8 25-30

% 17.5 30'dan sonrası

Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları

% 20.4 Yüksekokul mezunu ya da öğrencisi

% 33.5 Lise mezunu ya da öğrencisi

% 14 Ortaokul mezunu

% 29.9 İlkokul mezunu

% 1.9 Cahil

b. Dini Motifli Terör Örgütleri

200 dini motifli terör örgütü mensubunun dosyaları üzerinde yapılan bir araştırmada:

Yaş Gruplarına Göre Dağılımları

% 2.5 10-14 yaş grubunda

% 72.5 15-25 “ “

% 17 25-29 “ “

% 6 30-34 “ “

% 2 35-65 “ “

Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları

% 22.5 Yüksekokul

% 40.5 Lise

% 14 Ortaokul

% 19 İlkokul

%2.5 Okur-yazar

%1.5 Cahil

c. Bölücü Terör Örgütleri

⁹³ James A. Haight, “Kutsal Nefret (Dinsel Çatışmalar Tarihi)”, (Çev.) Aslı Açıkgöz, İstanbul, Aykırı Yayıncılık, 1999, s. 7

⁹⁴ Erzurum Emniyet Müdürlüğü, **Terörist Profilleri**, <http://www.erkurum.pol.tr/subeler/tem/teror.htm>, 18.04.2011

262 tutuklu terör örgütü PKK mensubu üzerinde yapılan bir anket çalışmasında;

Yaş Gruplarına Göre Dağılımları

% 54	14-25 yaş grubu arasında
% 34	26-37 “ “ “
% 12	38-58 “ “ “

Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları

% 11	Üniversite
% 16	Lise
% 13	Ortaokul
% 39	İlkokul
% 12	Okur-yazar
% 9	Cahil

Yukarıdaki tabloyu okuduğumuzda terör örgütlerinin hedef kitlesini çocuk yaştaki gruplar oluşturmaktadır.

1.9 Türkiye’de Halen Faaliyetlerine Devam Eden Başlıca Terör Örgütleri

Dünyada sıcak savaşların uzun sürmesi ve yıkıcı sonuçlar doğurmasından sonra devletler artık yeni taktiklere yöneldiler. Teknolojinin gelişimiyle beraber savaş yöntemleri de değişim gösterdi. Artık sıcak savaş yerini psikolojik savaşa bırakırken casusluk ön plana çıktı. Bunun dışında çok kültürlü, etnik yapısı çeşitli olan ülkeler ise tehdide açık hedefler haline geldi. Osmanlı Devleti’nden geriye kalanlarla kurulan Türkiye ise bu yeni yapılanmadan nasibini almıştır.⁹⁵

Türkiye’de geçmişten günümüze terör hareketleri çeşitlilik göstermektedir. Kimi gruplar rejim karşıtı iken kimisi doğrudan ülkenin bütünlüğüne yöneliktir. Bu bağlamda Terörle Mücadele ve Harekât Dairesi Başkanlığı’nın belirlediği Türkiye’de halen faaliyet gösteren terör örgütleri ve kurulma amaçları kısaca şöyledir:⁹⁶

1) Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi (DHKP/C)

2) Maoist Komünist Partisi (MKP)

⁹⁵ Mustafa Arslan, *Türkiye’de Terör Örgütlerinin Tarihsel Oluşumları*, Kocaeli Üniversitesi Stratejik Araştırma Masası, 2010, s. 4

⁹⁶ Terörle Mücadele Daire Başkanlığı, *Türkiye’de Halen Faaliyetlerine Devam Eden Başlıca Terör Örgütleri*, <http://www.egm.gov.tr/temuh/terorgrup1.html>, 01.04.2011

- 3) Türkiye Komünist Partisi / Marksist-Leninist (TKP/ML KONFERANS)
- 4) Marksist Leninist Komünist Parti (MLKP)
- 5) Kürdistan Halk Kongresi-KHK (PKK/KONGRA-GEL)
- 6) Kürdistan Devrim Partisi (PŞK)
- 7) Kürdistan Demokrat Partisi/Bakur (PDK/Bakur)
- 8) Hizbullah
- 9) Hilafet Devleti (HD)
- 10) İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi (İBDA/C)
- 11) Tevhid-Selam (Kudüs Ordusu)
- 12) El Kaide Terör Örgütü Türkiye Yapılanması

1.9.1 Devrimci Halk Kurtuluş Partisi/Cephesi (DHKP/C):

Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi (DHKP-C), Dursun Karataş'ın Genel Sekreterliğinde 30 Mart 1994 tarihinde, Devrimci-Sol örgütünün partileşme kararı alması ile kurulmuştur. DHKP-C, Marksist-Leninist İdeolojiyi benimsemektedir.⁹⁷

Örgütün amacı ise, “Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi (PASS) adını verdikleri silahlı mücadele biçimiyle mevcut anayasal düzeni yıkarak yerine Marksist-Leninist ilkelere dayalı bir sistem getirmektir.”⁹⁸

1.9.2 Maoist Komünist Partisi (MKP):

Maoist Komünist Partisi (MKP), “Türkiye’de faaliyet gösteren yasadışı marksist-leninist-maoist bir sol örgüttür. Örgütün amacı, Türkiye’de marksist, leninist,

⁹⁷ Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi, http://tr.wikipedia.org/wiki/Devrimci_Halk_Kurtulu%C5%9F_Partisi-Cephesi, 18.04.2011

⁹⁸ Arslan, Türkiye’de Terör Örgütlerinin Tarihsel Oluşumları, s. 15

maoist, komünist bir devrim yapmaktır.”⁹⁹ Örgüt, özellikle Türkiye’nin doğu bölgelerinde silahlı eylemlerde bulunmaktadır.

1.9.3 TKP/ML – Konferansı:

“TKP/ML'nin kökeni, Proleter Devrimci Aydınlar (PDA) olarak da bilinen Doğu Perinçek ve arkadaşları tarafından 1971 yılında kurulan Türkiye İhtilâlcı İşçi Köylü Partisi (TİİKP) adlı örgüte dayanmaktadır.”¹⁰⁰

TKP/ML-KONFERAN’ın amacı, “mevcut sistemi Halk Savaşı Stratejisini kullanarak yıkmak ve yerine Marksist-Leninist-Maoist ideolojiye dayalı bir Komünist devlet kurmaktır.”¹⁰¹

1.9.4 Marksist Leninist Komünist Parti (MLKP):

Marksist Leninist Komünist Parti (MLKP), “10 Eylül 1994'te kurulan yasa dışı komünist bir örgüttür. Parti, içinde eylem yapmakta ve örgütlenmekte olduğu sistemlerin ağır baskıları ve yasaklamaları neticesinde kendisini illegal olarak tanımlamakta ve bu çerçevede eylemlerini yürütmektedir.”¹⁰²

Örgütün kuruluş amacı “Antiemperyalist Demokratik Devrim Stratejisi adında illegal örgütlenmeyi ve silahlı mücadeleyi içeren bir strateji ile mevcut anayasal düzeni yıkararak yerine Marksist – Leninist ilkelere dayalı Komünist bir devlet sistemi kurmaktır.”¹⁰³

1.9.5 PKK/KONGRA-GEL (Kürdistan Halk Kongresi-KHK):

Türkiye’nin yaklaşık son 30 yılının siyasi tarihinde hiç kuşkusuz ayrılıkçı/bölücü terör örgütü PKK’nın faaliyetleri ve yol açtığı ciddi sorunlar önemli bir yer tutmaktadır. Bu dönem, 30 binden fazla insanın canına mal olmuştur. Kayıpları göz

⁹⁹ Maoist Komünist Partisi/Halk Kurtuluş Ordusu, http://tr.wikipedia.org/wiki/Maoist_Kom%C3%BCnrist_Partisi/Halk_Kurtulu%C5%9F_Ordusu, 18.04.2011

¹⁰⁰ Arslan, Türkiye’de Terör Örgütlerinin Tarihsel Oluşumları, s. 15

¹⁰¹ Arslan, Türkiye’de Terör Örgütlerinin Tarihsel Oluşumları, s. 16

¹⁰² Marksist Leninist Komünist Parti, http://tr.wikipedia.org/wiki/Marksist_Leninist_Kom%C3%BCnrist_Partisi, 18.04.2011

¹⁰³ Arslan, Türkiye’de Terör Örgütlerinin Tarihsel Oluşumları, s. 17

önünde tutarsak terörün savaşı andıracak kadar ciddi kayıplara yol açtığı görülmektedir.¹⁰⁴

Türkiye başta olmak üzere Suriye, İran ve Irak toprakları üzerinde, Marksist-Leninist ideolojisi çerçevesinde Kürt devleti kurmayı hedefleyen PKK terör örgütü, 27 Kasım 1978 tarihinde kurulmuş ve ilk eylemini 15 Ağustos 1984 yılında Eruh ve Şemdinli baskınlarıyla silahlı eylemlere başlamıştır.¹⁰⁵

PKK'nın amacı ilk olarak bir bölgeyi ele geçirmek ve ona egemen olmak, ardından da ülkede bir iç savaş çıkartmaktır. PKK, uluslararası platforma Türkiye'de bir iç savaşın olduğu görüntüsünü yansıtmaya çalışmaktadır.¹⁰⁶ Özerk bir bölge kurmak isteyen örgüt, Türkiye'de silahlı eylemlerde bulunmaktadır.

Örgütün kurucusu Abdullah Öcalan, Kenya güvenlik birimlerince yakalanıp 1999 yılında Türkiye'ye iade edilip yargılandıktan sonra idam cezasına çarptırılmıştır. Ancak, Avrupa Birliği kriterleri bağlamında, Anayasamızda yapılan önemli değişikliklerden dolayı Abdullah Öcalan'ın idam cezası ömür boyu hapse çevrilmiştir.

Avrupa Birliği (AB) tarafından terör örgütleri listesine alınması neredeyse kesinleşen örgüt, 8. Kongresinden sonra adını KADEK (Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi) olarak değiştirmiştir. İsim değişiklikleriyle dikkat çekmemeye çalışan terör örgütü KADEK, 2003'ün Kasım ayında, 2. Kongresini gerçekleştirmiş, kongre sonunda; KADEK'in faaliyetlerinin KONGRA-GEL (Kürdistan Halk Kongresi) adı altında devam edileceği duyurulmuştur. İsim değişikliği olsa da örgütün kadrosu aynı kalmıştır.¹⁰⁷

2. Kongresini 2004 Mayıs ayında yapan KONGRA-GEL terör örgütü, yurt içi ve dışında gerekli desteği alamamıştır. Bu nedenle tekrar harekete geçmek isteyen örgüt, Öcalan önderliğinde Koma Komelen Kürdistan (Kürdistan Demokratik Konfederalizmi) adı altında ayrı bayrağı ve işlevleri olan yeni bir örgütlenmeye

¹⁰⁴ Şenocak, a.g.e, s. 149

¹⁰⁵ Özçatalbaş, a.g.e, s. 30

¹⁰⁶ Ümit Özdağ, *Türkiye'de Düşük Yoğunluklu Çatışma ve PKK*, 1. Baskı, Ankara, Üç Ok Yayınları, 2005, s. 67

¹⁰⁷ Özçatalbaş, a.g.e, s. 30

gitmiştir. Daha sonra bu isim adı altında da terör örgütü listesine alınan KONGRA-GEL, eylemlerini Kürdistan Özgürlük Şahinleri (TAK) adı altında yapmaya başlamıştır.¹⁰⁸

“TBMM İnsan Hakları Komisyonu raporuna göre, PKK terör örgütünde halen 6 bin 2500 civarında militan var. Bunların bin 600’ü yabancı.”¹⁰⁹ 6 bin kişilik bir grubun bir yıllık giderlerinin 200 milyon doları bulacağı bu paranın bağış ve fidye yoluyla toplanmasının mümkün olmadığı vurgulanmaktadır.¹¹⁰

Milli Savunma Bakanı İsmet Yılmaz’ın verdiği rakamlara göre PKK saldırılarında “1984 yılından 8 Haziran 2012 tarihine kadar verdiğimiz şehit sayısı 6 bin 169. Ayrıca 28 yıl içinde 4 bin 8 kişi de gazi oldu.”¹¹¹

Genel Kurmay kayıtlarına göre PKK’nın üye profili şöyledir; “üyelerinin %40’ı 20-25 yaş arasında, %35’i 25-30 yaş arasındadır. Üyelerinin %10’u eğitimsiz, üyelerinin %50’si ilkokul mezunudur. Aynı zamanda üyelerinin %60’ı eğitim almamıştır ve %75’i de işsizdir.”¹¹²

PKK Terör Örgütü, yaklaşık 30 yıldır kanlı eylemlerini aralıksız sürdürmektedir. Böyle geniş çaplı bir örgütün tek başına ayakta kalabilmesi mümkün değildir. Bu kadar uzun süre ayakta kalan bir örgütün eylemlerini gerçekleştirebilmesinin nedeni ise, dış ülkeler tarafından ekonomik ve teçhizat olarak destek sağlanmasıdır. Bu kadar büyük bir dış desteğe ve mali kaynağa sahip olmayan bir örgüt, bu çaptaki bir mücadeleyi sürdüremeyecektir.

Terör örgütü PKK, özellikle büyük şehirlerde yasadışı eylemler gerçekleştirerek örgüte finansal yönden gelir sağlamaktadır. Bunların başında kaçak CD ve kitap satışları gelmektedir. Bunun dışında uyuşturucu, kaçakçılık, gasp, soygun,

¹⁰⁸ Özçatalbaş, a.g.e, ss. 30-31

¹⁰⁹ **PKK'da Hangi Ülkeden Kaç Militan Var?**, <http://www.haberbuketi.com/gundem/pkkda-hangi-ulkeden-kac-militan-var-h68998.html>, 12.02.2012

¹¹⁰ **27 yılda 58 Bin Terör Eylemi**, <http://www.on5yirmi5.com/genc/haber.64268/27-yilda-58-bin-teror-eylemi.html>, 20.10.2011

¹¹¹ **28 Yılda Verdiğimiz Şehit Sayısı**, [ulusalkanal.com.tr](http://www.ulusalkanal.com.tr), 11.07.2012, <http://www.ulusalkanal.com.tr/gundem/28-yilda-verdigimiz-sehit-sayisi-h4218.html>, 15.08.2012

¹¹² Okan Konuralp, **PKK Bu Gençleri Dağa Çağırıyor**, Tempo Dergisi, Sayı: 37/927, Eylül, 2005, s. 30

sahtecilik ve haraç gibi yöntemlerle örgüt finansal destek alarak varlığını devam ettirmektedir¹¹³

1.9.6 Kürdistan Devrim Partisi (PŞK):

Irak'ın kuzeyinde eğitim kamplarının bulunduğu bilinen PŞK (Partiya Şoreşe Kürdistan-Kürdistan Devrim Partisi), mevcut Anayasal düzeni silah zoruyla değiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda her türlü eğitimi alarak örgütsel yapılanmaya gitmiştir.¹¹⁴

1.9.7 Kürdistan Demokrat Partisi/Bakur (PDK/Bakur):

Partiya Demokrasiya Kürdistan (Kuzey Kürdistan Demokrat Partisi), “Türkiye, İran, Irak ve Suriye toprakları üzerindeki Kürtlerin yaşadığı bölgelerde Ulusal Demokratik Devrim ile ‘Bağımsız Sosyalist Kürdistan Cumhuriyeti’ kurmayı amaçlamaktadır.”¹¹⁵

1.9.8 Hizbullah:

İran devrimi sonrasında radikal bir düzen oluşturmaya çalışan Hizbullah, Güneydoğu Anadolu Bölgemizin de içinde bulunduğu sosyo-kültürel aksaklıkların da etkisiyle gelişme imkanı bulmuş ve bu düşüncenin temeli üzerine basit tarzda gruplaşmalar meydana getirerek bir düzen kurmuştur.¹¹⁶

Görüldüğü üzere terörle mücadele yalnızca terör örgütlerini ortadan kaldırmakla olmamaktadır. Terörle mücadelede sosyal, kültürel ve ekonomik şartlar da bu mücadelede önemli bir yer taşır.

¹¹³ 27 yılda 58 Bin Terör Eylemi, <http://www.on5yirmi5.com/genc/haber.64268/27-yilda-58-bin-teror-eylemi.html>, 20.10.2011

¹¹⁴ ‘PŞK’ Terör Örgütü Deşifre Edildi, <http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/77647.asp>, 21.10.2011

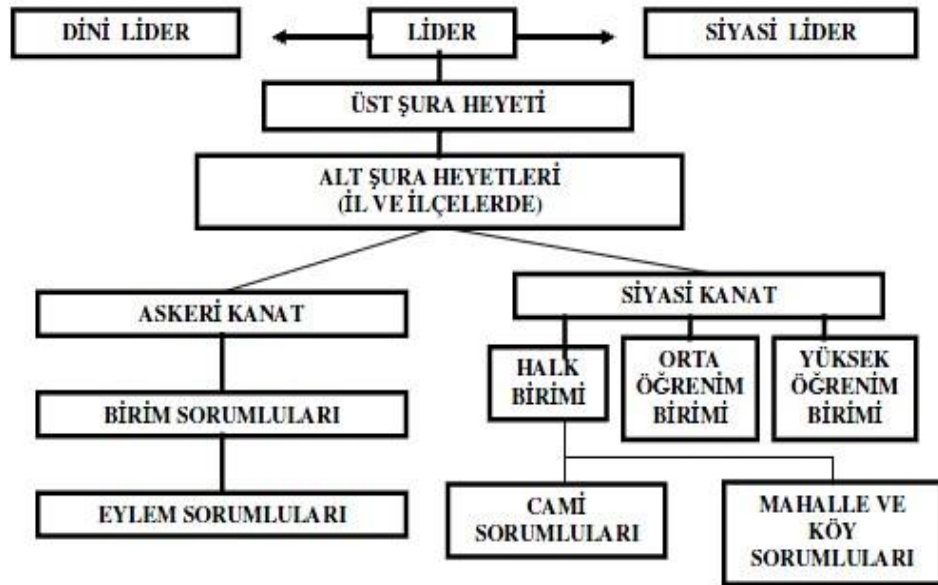
¹¹⁵ Önder Aytaç, KCK - PKK - BDP’nin Terör Kavramlarına Giriş, <http://www.medyafaresi.com/yazi/538/onder-aytac-kck---pkk---bdpnin-teror-kavramlarina-giris.html>, 19.08.2011

¹¹⁶ Hüseyin Gürtek, Hizbullah Terör Örgütü: Yapılanması, Faaliyetler ve Son Durumu, Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimler Enstitüsü Suç Araştırmaları Anabilim Dalı, Ankara, 2008, s. 19

Hizbullah, “1980’li yılların başında, Abdulvahap Ekinci, M. Fidan Güngör, Hüseyin Velioglu, Veysi Kaçkaç, Ahmet Tufan gibi isimler öncülüğünde, Diyarbakır’da bulunan Vahdet Kitabevi (Abdulvahap Ekinci’ye ait) etrafında kuruldu.”¹¹⁷

Hizbullah terör örgütünün amacı; “silahlı ayaklanma yoluyla Türkiye Cumhuriyeti rejimini yıkarak yerine şer-i hükümlerle yönetilen, İran benzeri bir İslam devleti kurmaktır.”¹¹⁸

Hizbullah’ın örgütlenme yapısına baktığımızda;

Şekil 1: Hizbullah Terör Örgütü’nün Genel Yapısı

Kaynak: Ruşen Çakır, **Derin Hizbullah: İslamcı Şiddetin Geleceği**, İstanbul, Metis Yayınları 2001, ss. 120-121

¹¹⁷ Mustafa Arslan, **PKK-Hizbullah Çatışması**, Kocaeli Üniversitesi Stratejik Araştırma Masası, Kocaeli, 2010, s. 7

¹¹⁸ Gürtek, a.g.e, s. 26

1.9.9 Hilafet Devleti (HD):

“1983 yılında Avrupa Milli Görüş Teşkilatı bünyesinden kopan Cemalettin Kaplan liderliğinde bir grup tarafından kurulmuş ve halen Almanya'da AFİD (Anadolu Federe İslam Devleti) adıyla faaliyet göstermektedir.”¹¹⁹

Hilafet Devleti örgütünün temel amacı, “Anadolu merkez olmak üzere şer'i esasların hakim olacağı federal yapıda bir İslam Devleti kurmak.”¹²⁰

1.9.10 İslami Büyük Doğu Akıncılar Cephesi (İBDA/C):

İBDA-C, Salih Mirzabeyoğlu'nun önderliğinde kurulmuş, dini düşüncede ancak Marksizim-Leninizm odaklı bir örgüttür. İBDA-C, “Büyük Doğu” ideolojisini ve federatif yapıyla bir İslâm devletini kurmak amacıyla hareket eden bir terör örgütüdür.¹²¹

İBDA-C, legal ve illegal alanlarda faaliyet yürütmektedir. İlegal durumlarda, silahlı ve bombalı propagandalarla İBDA-C'nin adını duyurmaya çalışır.¹²²

İBDA-C, diğer örgütlere göre militan sayısı daha az olmasına rağmen ideolojileri ve tutumları nedeniyle diğer radikal İslâmcı gruplar tarafından sevilmezler. Bunun altında İBDA-C terör örgütünün, kendi dışında olmayan İslamcılarını çok sert şekilde eleştirmesi yatar.¹²³

1.9.11 Tevhid-Selam (Kudüs Ordusu):

“1985 yılında yayın hayatına başlayan ve halen hapse bulunan Nurettin Şirin tarafından çıkartılan İstiklal Dergisi ile daha sonra çıkan Şehadet ve Tevhid Dergileri etrafında toplanan ve ülkemizde İran referanslı radikal bir örgütlenmedir.”¹²⁴

¹¹⁹ Türkiye'de Sağ Terör Örgütleri, <http://efrasyap.org/Icerik/IcerikDetay.aspx?IcerikID=160>, 15.11.2011

¹²⁰ Terör Örgütlerinin İç Yüzü, <http://www.egm.gov.tr/temuh/mucadele7.htm>, 08.08.2012

¹²¹ Ali Kuyaksil, “Türkiye’de Terör ve Terörün Kaynakları”, Polis Dergisi, Sayı: 40, s. 45

¹²² Ruşen Çakır, Ayet ve Slogan: Türkiye’de İslami Oluşumlar, İstanbul, Metis Yayınları, 1990, s. 25

¹²³ Sami Oğuz, Ruşen Çakır, Hatemi’nin İran’ı, İstanbul, İletişim Yayınları, 2000, s. 262

¹²⁴ Tevhid (Selam) Terör Örgütü, <http://bayrak.tr.gg/Kud.ue.s-Ordusu.htm>, 16.11.2011

Örgütün amacı: Türkiye Cumhuriyeti toprakları üzerinde mevcut anayasal düzeni silah zoruyla değiştirerek, yerine İran rejimine benzer bir İslam Devleti kurmaktır.¹²⁵

1.9.12 El Kaide Terör Örgütü Türkiye Yapılanması:

1988 yılında kurulan El Kaide, soğuk savaş döneminde SSCB'nin Afganistan'ı işgal edebileceği öngörüsüne yönelik kurulmuş ve Afganistan topraklarını korumuştur.¹²⁶

“Soğuk Savaş sonrasında yüksek gücüyle denetimsiz kalan El-Kaide Terörist faaliyetlere girişerek kendisine ana felsefe olarak İsrail'in yok olması ve Müslüman ülkelerde halifelik inancı altında büyük bir devlet kurma inancını benimsemiştir.”¹²⁷

Türkiye'deki eylemleriyle de sesini duyuran örgüt ilk iki eylemini 2003 yılında İstanbul'da Neve Şalom ve Beth İsrail Sinagoglarına yaptığı eylemlerle sesini duyurdu. Daha sonra ise, önce İngiltere Başkonsolosluğuna, kısa bir süre sonra da yine bir İngiliz kuruluşu olan HSCB Bankasına bomba yüklü araçlarla intihar eylemleri gerçekleştirilmiştir.

2 Mayıs 2011'de ABD Başkanı Barack Obama'nın talimatıyla düzenlenen bir kara operasyonu, El Kaide lideri Usame bin Ladin, Abadabad bölgesindeki bir evdeyken, Amerikan istihbarat kuvvetlerinin düzenlediği operasyon neticesinde öldürüldü. Örgüt halen uluslararası boyutta tehdit oluşturmaya devam etmektedir.

1.10 Neden Türkiye Teröre Hedef Oluyor?

Tarihsel sürece baktığımızda uzun bir geçmişe sahip olan terörizm, günümüzün en ciddi problemlerinden bir tanesidir. Önceleri işçi hareketleriyle başlayan olaylar terör olarak değerlendirilirken, 19. yüzyılda Rus ihtilâlcileri, 20. yüzyılın başında da aşırı milliyetçi gruplar tarafından bağımsızlık hareketlerinde kullanılan bir araç haline

¹²⁵ Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı, **2011 Yılında Geline Son Durum**, <http://www.umag.org.tr/tr/icerik/goster/157/ugur-mumcu-cinayetinin-gecirdigi-asamalar>, 03.08.2012

¹²⁶ **El Kaide**, http://tr.wikipedia.org/wiki/El_Kaide, 17.11.2011

¹²⁷ **Dünyadaki Terör Örgütleri**, Sabah Gazetesi, 02.05.2011, <http://www.sabah.com.tr/fotohaber/dunya/dunyadaki-teror-orgutleri/31987>, 10.08.2012

gelmiştir. Soğuk savaş sonrasında oluşan siyasi değişiklikler sonucunda ise terör yaygın şekilde kullanılarak küresel bir nitelik kazanmıştır.¹²⁸

Osmanlı Devleti zamanında sömürgeci devletler Osmanlı'yı fiilen işgal etmek yerine bünyesindeki etnik unsurları kışkırtarak, onlara bağımsızlık vaadi vermiş ve ayaklanmalar başlatmıştır. Bu durum Osmanlı Devleti'nin sonunu getirmiştir. Türkiye Cumhuriyeti ise bu tür etnik oyunları engelleyerek etnik kimliği reddetmiş ve ülke "Türk Milleti" temeli üzerine inşa edilmiştir.¹²⁹

Jeopolitik konumu nedeniyle her zaman ateş çemberi içerisinde yer alan Türkiye, işgalci ülkelerin hedefinden asla düşmemiştir. Dünyanın hakimiyetini elde etmek isteyen ülkelerin mutlaka kontrol altında tutmak istedikleri Türkiye, geçmişten günümüze dek tehlike altında olmuştur.¹³⁰

Türkiye'nin, 20. yüzyılın son çeyreğinde, devletin bekası ve bütünlüğü açısından en büyük tehdidi "terör" olmuştur. Önce "Ermeni Terör Örgütü" ASALA, ülke topraklarından pay alıp, sözde soykırım iddialarını kabul ettirmek amacıyla saldırılar düzenlemiş; daha sonra PKK'nın ortaya çıkışıyla başlayan ve yaklaşık 30 yıla varan şiddetli terör süreci yaşanmıştır. Bu sürecin yol açtığı siyasi oluşum ve yansımalar bu örgüte verilen dış desteğin boyutunu gözler önüne sererken Türkiye'nin de karşılaştığı sorunun boyutunu göstermektedir.¹³¹

Türkiye'deki bölücü hareketin önemli destekçilerinden biri AB iken diğeri de ABD'dir. AB Türkiye içinde yaratılan bir Kürt azınlık yoluyla Kürdistan kurulmasını amaçlıyor. ABD ise Kuzey Irak'ta kurulacak Kürt Devleti'nin sınırlarını Türkiye'ye doğru genişletme yolunu izliyor. İki plan da son yıllarda bir hayli yol aldı. Türkiye Kuzey Irak'ta fiilen kurulan Kürt Devleti'ne zamanında müdahale etmedi. AB'nin Uyum Yasası dayatmalarına da ses çıkarılmadı. ABD Irak'ın kuzeyinde bir federe Kürt devleti kurdurmuş, bu devlet bağımsızlık ilanı için fırsat kollamaktadır. ABD'nin Irak işgali öncesi Kuzey Irakla ilgili Türkiye'nin

¹²⁸ Sadi Bilgiç, **Terör ve Terörle Mücadele**, <http://www.bilgesam.org.tr/images/documents/rapor17.pdf>, 12.08.2012

¹²⁹ Aydın Can, **Türkiye'yi Parçalama Planları**, http://strateji.cukurova.edu.tr/ULUSLARARASI/aydin_can_turkiyeyi_parcalama_planlari.pdf, 04.12.2011

¹³⁰ Zuhuri Küçükakkaya, **Türkiye'nin Jeopolitik Hassasiyeti Tehdit, Sürekli Tehdit ve Yıkıcı Faaliyetler**, <http://www.caginpulisi.com.tr/66/19-20-21.htm>, 02.08.2012

¹³¹ ASALA, <http://tr.wikipedia.org/wiki/ASALA>, 01.12.2011

ilan ettiği kırmızı çizgileri birer birer çığnenmiş, Buna Türkiye seyirci kalmıştır. Bugün itibarıyla yaşanan gelişmelerde hiçbir etkisi kalmamıştır.¹³²

ABD, "Büyük Ortadoğu Projesi" (BOP) adı altında bölgedeki devletlerin sınırlarının ve haritalarının yeniden belirlenmesinden bahsederken, bu projeye Türkiye'yi de dahil etmektedir. BOP'un amacı, "ABD'nin tek kutuplu dünya düzenine dayanan küreselleşmeyi 21. yüzyılda da sürdürmesini sağlayacak jeopolitik düzenlemelerin yapılması, ABD'nin bir Avrasya gücü haline gelerek muhtemel diğer kutupları denetim altına alacak şekilde bu coğrafyaya yerleşmektir."¹³³ Bu amaç için de Türkiye üzerinde oyunlar oynanmakta ve Türkiye'yi bölgede istemeyen güçler tarafından üzerinde daha kolay kontrol edilebilir bir devlet kurma planları yapılmaktadır. Tıpkı geçmişte Yunanistan'ın Ege'de hâkim olmasına göz yummaları gibi.

Bölücü terör örgütü, 1998'den sonra, AB'ye giriş sürecinde Türkiye'nin gerçekleştirdiği demokratik açılımların yarattığı olumlu ortamı kendi lehine kullanarak politikalarını AB ekseninde geliştirmiş ve Kürt sorunu olarak niteledikleri konuyu AB platformuna taşımıştır. Bu girişimlerin sonucu olarak, örgüt Türkiye'den isteklerini AB vasıtasıyla kültürel haklar olarak dikte ettirmeye çalışmaktadır. AB tarafından yayımlanan raporlarda Türkiye'de olmayan azınlıklar yaratılmaya çalışılmaktadır. Bölücü örgüt, demokratikleşme ve insan hakları kisvesi altındaki taleplerini devletin kurucu asli unsuru olduğunun Anayasa'da yer almasını istemeye kadar götürmüş ve kültürel haklar ile siyasi taleplerini her geçen gün artırmıştır.¹³⁴

"Türkiye'nin karşılaştığı dış destekli ve kapsamlı bölücülük tehdidi karşısında bazı çevreler veya aydınlar, Türkiye'nin ulusal birliğini koruma adına "Türkiyelilik", " anayasal vatandaşlık", "alt ve üst kimlik" gibi bazı görüşler ileri sürmektedirler."¹³⁵ Atatürk'ün bu konudaki yaklaşımı şöyledir:

Bugünkü Türk milleti siyasî ve içtimâî camiası içinde kendilerine Kürtlük fikri, Çerkezlik fikri ve hatta Lazlık fikri veya Boşnaklık fikri propaganda edilmek

¹³² Aydın Can, **Türkiye'yi Parçalama Planları**, http://strateji.cukurova.edu.tr/ULUSLARARASI/aydin_can_turkiyeyi_parcalama_planlari.pdf, 04.12.2011

¹³³ Ümit Özdağ, **PKK Terörü Neden Bitmedi, Nasıl Biter?**, Ankara Kripto Yayınları, 2008, s. 55

¹³⁴ Aydın Can, **Türkiye'yi Parçalama Planları**, http://strateji.cukurova.edu.tr/ULUSLARARASI/aydin_can_turkiyeyi_parcalama_planlari.pdf, 04.12.2011

¹³⁵ Aydın Can, **Türkiye'yi Parçalama Planları**, http://strateji.cukurova.edu.tr/ULUSLARARASI/aydin_can_turkiyeyi_parcalama_planlari.pdf, 04.12.2011

istenmiş vatandaş ve millettaşlarımız vardır. Fakat mazinin istibdat devirleri mahsulü olan bu yanlış adlandırmalar, birkaç düşman aleti mürteci, beyinsizden başka hiçbir millet ferdi üzerinde üzüntüden başka bir tesir yapmamıştır. Çünkü bu millet fertleri de umum Türk camiası gibi aynı müşterek maziye, tarihe, ahlâka, hukuka sahip bulunuyorlar. Bugün içimizde bulunan Hristiyan, Musevi vatandaşlar, mukadderat ve talihlerini Türk milletine vicdanî arzularıyla bağladıktan sonra kendilerine yan gözle, yabancı gözüyle bakılmak, medenî Türk milletinin asil ahlâkından beklenebilir mi?¹³⁶

Türkiye genç ve dinamik bir ülke. Ülke üzerindeki bu oyunlar bu dinamizm sürdükçe devam edecektir. “1920-1938 arasında irticai hareketler Kürtçü ayaklanmalar, 1938-1968 arasında Komünist faaliyetler, 1968-1980 arasında anarşik terör ortamı, 1973-1984 arasında Ermeni terörü,”¹³⁷ 1984-2012 arasında ise bölücü terör hareketleri Türkiye Cumhuriyeti’ni yoğun bir şekilde uğraştırmış ve günümüzde de halen uğraştırmaya devam etmektedir.

1.11 Türkiye’nin Uluslararası Teröre Hedef Seçilmesinin Genel ve Özel Nedenleri

Günümüzde uluslararası ilişkilerin artması ve buna bağlı olarak devletlerin kendi istikrarlarını sağlarken bir yandan da küreselleşen dünyadaki paylarını kaybetmek istememeleri, ülkeleri birtakım önlemler almaya itmıştır. Bu amaçla ülkeler, uluslararası politikalarını her gün revize edip, değerlendirmek zorunda kalmışlardır. Marshall McLuhan’ın “dünyanın küresel bir köy haline geldiği” söylemi artık kâğıt üzerinde kalan bir mevzunun ötesine geçmiş ve dünyanın bir ucundaki yaşanan gelişmeler diğer ucundaki ülkeleri etkiler hale gelmiştir.

Peki, gelinen bu noktada, “küresel köy” denilen bu yeni sistemde ülkeler nasıl bu duruma adapte olabilecek, bu farklı sistemlere nasıl ayak uydurabilecek?

Bu durum Amerika Birleşik Devletleri’ne (ABD) yapılan 11 Eylül saldırılarından sonra daha önemli bir hale gelmiştir. “11 Eylül saldırıları” yalnız ABD için değil, tüm dünya ulusları için bir dönüm noktası haline gelmiştir. “Dünyayı kendi

¹³⁶ Mustafa Mutlu, *Atatürk’ten ‘Açılım Masalı’na Yanıt!*, Vatan Gazetesi, 29.10.2009, http://haber.gazetevatan.com/Ataturkten_acilim_masalina_yanit/267712/4/Haber, 06.12.2011

¹³⁷ Arslan, *Türkiye’de Terör Örgütlerinin Tarihsel Oluşumları*, s. 6

çıkarlarına göre biçimlendirmeye çalışan, süper güç ABD, bu eylemleri “küresel terör” olarak tanımlamış ve dış politikasını küresel terörün İslam dünyasından kaynaklandığı önyargısına dayanarak yeniden oluşturdu.”¹³⁸ Bunun sonucunda ya çok kültürlülüğü kapsayan bir düzen ya da tek düzenin hâkim olacağı kritik bir kavşak noktasına girilmiş olunuyordu.

Amerika Birleşik Devletleri’nde yaşanan 11 Eylül olayları dünya kamuoyunda büyük endişe uyandırmış ve bu saldırıda uluslararası işbirliğine gidilmesi gerektiği vurgulanarak gerekli ortam yaratılmıştır.¹³⁹ Amerika, kendisine yönelik saldırılardan sonra önce Afganistan’a daha sonra da Irak’a operasyonlar düzenlemiştir. Bu mücadelede müttefikleriyle birlikte hareket etmek isteyen Amerika, Türkiye’nin de bu mücadelede yer almasını istemiştir. Bu nedenle Türkiye, Afganistan’a Birleşmiş Milletler (BM) çatısı altında askeri güç göndermiş, Irak’a ise herhangi bir askeri güç göndermese de Amerika’nın yanında bir imaj çizmiştir. ABD’nin Afganistan’da düzenlediği operasyonlarda büyük kayıplar veren El Kaide, ABD ile hareket eden tüm ülkeleri hedef göstermiş ve bundan Türkiye de nasibini almıştır.¹⁴⁰

Bu sebeplerin haricinde Türkiye’nin laik, modern ve Müslüman ülkeler arasında model bir ülke olması, batı yanlısı politikalar izlemesi tüm radikal, dini grupları üzerine çekmektedir. Son zamanlarda Türkiye-İsrail arasında yaşanan politik çatışmaları saymazsak, iki ülke arasındaki ekonomik, kültürel ve siyasal yakınlaşmalar da radikal dinci grupları Türkiye’nin hedefi haline getirmiştir.

Bu gerekçeler dâhilinde El Kaide, en somut adımlarını Türkiye’ye düzenlediği saldırılarla attı. 15 Kasım 2003’te Neve Şalom ile Beth İsrail Sinagoglarına düzenlenen saldırılar, İstanbul’daki İngiliz Konsoloslugu ve HSBC Bankası Genel Merkezi’ne

¹³⁸ Dilara N. Koçer, **11 Eylül ve Amerikan Popüler Kültürüne Yansıması: Bilgisayar Oyunları Örneği**, Cumhuriyet Üniversitesi. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 10, Sayı 2, 2009, s. 46

¹³⁹ Hüseyin A. Bıçaklı, **Terörle Mücadele**, http://www.dispolitika.org.tr/dosyalar/habicakli_030106.htm, 01.09.2012

¹⁴⁰ Enver Muratoğlu, **11 Eylül Sonrası Terörizmin Kazandığı Yeni Boyut ve Uluslararası Terörizmin Türkiye’ye Yansımaları**, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, 2007, s. 101

gerçekleştirilen bombalı eylemler, radikal dini unsurların Türkiye’de en ses getiren eylemlerinden biri olmuştur.¹⁴¹

Türkiye, yalnızca uluslararası bakımdan radikal, dini terör saldırılarının etkisi altında kalmamıştır. Tarih boyunca emperyalist güçler tarafından Türkiye’ye yönelik birçok komplo kurulmuş ve bu komplolar halen de devam etmektedir. “Soğuk Savaş” sonrası, devletlerin terörü artık bir uluslararası silah olarak kullanılmaya başlanmasından sonra da Türkiye bu yapılanmadan nasibini almıştır. Türkiye’de terörün yaklaşık son otuz yılında PKK terörü vardır ve PKK asla bir siyasi örgüt değil, batılı güçler tarafından desteklenen bir terör örgütüdür.

Batı emperyalizmi, 1. Dünya Savaşı sonrasında Ortadoğu’ya bıraktığı mirasa tekrar yönelmektedir. Millet kavramını engelleyen ve bunun yerini etnik kimlik çelişkilerini ortaya atarak kaos yaratmak isteyen batılı güçler, günümüzde de ‘Kürt Sorunu’ kavramını yaratarak yapay sınırlar yaratma amacındadır.¹⁴²

ABD eski Dışişleri Bakanı Condoleezza Rice; Büyük Ortadoğu Projesi kapsamında Fas’tan Çin sınırına kadar 22 ülkenin ekonomik coğrafi sınırlarının değişeceğini söylemiştir. Aynı şekilde Lübnan’da İsrail saldırıları başlayınca “yeni bir Ortadoğu için zaman geldi” demiştir.¹⁴³ Bu bağlamda ABD temsilcileri de ‘Kürt Sorunu’na karşı demokratik olmayan her türlü çözümü reddettiklerini açıklamışlardır.¹⁴⁴

Türkiye’ye yönelik tehditler sadece batılı ülkelerle sınırlı kalmamıştır. Sınırımıza komşu olan ülkelerle de birtakım sıkıntılar yaşamaktayız. Suriye ile olan “Arap Baharı”ndan kaynaklanan gerilim ve beraberinde PKK saldırılarının bu coğrafyadan yoğun şekilde devam etmesi, Ermenistan ile ilgili sözde soykırım iddiaları,

¹⁴¹ Türkiye’de El Kaide Alarmı, Radikal, 03/05/2011, <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&CategoryID=77&ArticleID=1048089>, 03.05.2011

¹⁴² İslam Arslan, Hedef Büyük, PKK Figüran, <http://www.milligazete.com.tr/haber/hedef-buyuk-pkk-figuran-5551.htm>, 05.08.2012

¹⁴³ Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi, Ortadoğu'nun Bugünü ve Yarını, (Panel), Ankara, Nadir Kitap, 2006, s. 18

¹⁴⁴ Derya Sazak, Güneydoğu Çağrısı, Milliyet Gazetesi, 16.06.2005, <http://www.milliyet.com.tr/2005/06/16/yazar/sazak.html>, 04.05.2011

İran ile Amerikan savunma füzeleri krizi gibi gelişmeler ulusal güvenliğimizi zaman zaman tehdit eden unsurlar haline gelmiştir.¹⁴⁵

Türkiye, jeopolitik yönden önemli bir konuma sahiptir. Özellikle tarihi geçmişi ve turizm olanaklarıyla dünyanın sayılı ülkelerinden birisidir. Bu gerçeği bilen terör örgütleri de kendi tanıtımını ve propagandasını yapmak için Türkiye cazip bir ülkedir. Buralarda gerçekleştirilen eylemler sayesinde yazılı ve görsel basın aracılığıyla tüm dünyaya varlıklarını kanıtlayabilir, güçlü oldukları mesajını verebilirler.¹⁴⁶

Türkiye son yıllarda ekonomik dengeleriyle, gelişen savunma sanayisiyle, stratejik konumuyla, bölgesindeki lider konumuyla yükselen bir güç haline gelmiştir. Türkiye'nin son dönemde uyguladığı dış politikayla birçok bölgede rol oynaması ülkelerin dikkatini çekmiş ve düşmanlıkları üzerine çekmiştir. Türkiye'nin bu yükselişi dış güçleri rahatsız etmiş ve her seferinde terör kozunu oynamalarına sebep olmuştur. Türkiye, karşılaşılan tüm oyunlara rağmen dik durup, geçmişten ders alarak bu oynanan oyunları bertaraf etmeye mecburdur.¹⁴⁷

1.12 Türkiye'nin Terörle Mücadelede İzlediği Stratejiler ve Alınması Gereken Önlemler

Teknolojik gelişmelerin de katkısıyla artan terör tehdidi başlangıçta sadece bir güvenlik sorunu olarak değerlendirildiği için sınırlı sayıda birimleri kapsayan bir mücadele söz konusuydu. Fakat sadece güç kullanılarak bu sorunun ortadan kaldırılamayacağının anlaşılması üzerine daha kapsamlı bilimsel yaklaşımlar

¹⁴⁵ Fatih Aktaş, *Türkiye'nin Terörle Mücadele Konsepti Bağlamında PKK Terörünün İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya, 2006, s.33

¹⁴⁶ Zuhuri Küçükakkaya, *Türkiye'nin Jeopolitik Hassasiyeti Tehdit, Sürekli Tehdit ve Yıkıcı Faaliyetler*, <http://www.cagipolisi.com.tr/66/19-20-21.htm>, 05.05.2011

¹⁴⁷ Savaş Eğilmez, *Hedef Neden Türkiye ?*, <http://www.gazetepusula.net/makale/1277-hedef-neden-turkiye.html>, 06.09.2012

geliştirilmiş ve bu durum “teröristle mücadele yerine terörizmle mücadele” zeminine taşınmıştır.¹⁴⁸

Türkiye, başta jeopolitik konumu başta olmak üzere barındırdığı değerler açısından tarih boyunca tehdit altında kalmıştır. Bu tehditlerin başında da “terör” gelmektedir. Özellikle son 30 yıldır PKK terör örgütüyle girilen mücadelede birçok kayıp yaşanmış ve ülke maddi ve manevi zarara uğratılmıştır.

Uzun yıllar yaşanan terör ortamına rağmen canla başla mücadele edilmiş, imkanların el verdiği ölçüde birçok önlem alınmış ama net bir sonuç alınamamıştır. Bu durumun temel nedenlerinden bazıları halen terörü besleyen, onu ayakta tutmasını sağlayan sosyal, kültürel, ekonomik, psikolojik ve siyasi sorunların tamamen çözülememesidir. Bu çerçevede değerlendirmek gerekirse terör konusunda güvenlik kuvvetleri kadar diğer kurumlara da iş düşmektedir.¹⁴⁹

Terör olaylarının filizlendiği dönemlerde, terör örgütlerinin gerçekleştirdiği eylemlerin küçümsenmesi terörün günümüze dek gelmesine neden olmuştur. Terörle mücadelede, öldürülen terörist sayısının başarı sayılması ve başarının bununla ölçülmesi hatalar zincirini ard arda sıralamış oldu. Zamanla bu yöntemle başarı sağlanamayacağını anlayan güvenlik güçleri başka tedbirlere başvurdu. Hukuk dışı faaliyetlerle terörle mücadeleye girişilirken faili meçhul cinayetler işlendi. Teröristlerin lojistik desteğinin kesilmesi amacıyla köyler boşaltıldı, bunun sonucunda göçler yaşandı, göçler sonucu sefalet, işsizlik baş gösterdi ve daha kötüsü eğitimsiz kalan bu kişiler terör örgütlerinin etki alanına girdi.¹⁵⁰

Emre Kongar kaleme aldığı makalesinde Türkiye’nin altı etapta gelişen bir terörizm sürecinden geçmekte olduğunu belirterek şunları kaydetmiştir:

I- 1960’ların sonunda başlayan dış destekli Ermeni terörü,

¹⁴⁸ Sadi Bilgiç, *Terör ve Terörle Mücadele*, <http://www.bilgesam.org/tr/images/documents/rapor17.pdf>, 12.08.2012

¹⁴⁹ Necati Alkan, “Türkiye’nin Terörizm ile Mücadelesi”, http://www.stradigma.com/turkce/ekim2003/print_05.html, 28.08.2012

¹⁵⁰ *Terörle Mücadele Stratejisi*, <http://www.bilgesam.org/tr/images/stories/kitaplar/terorlemucadeleozet.pdf>, 06.05.2011

II- 1980 öncesinde içinde Alevi-Sünni çatışmasını da barındıran, ana eksenini milliyetçilik ve Gosizm (mevcut şartları değerlendiremeyen ya da yanlış değerlendiren sol oportünizm) ekseninde ortaya çıkan sağ-sol çatışması terörü,
III- 1980'leri sonunda başlayan ırkçı bölücü terör,
IV- Aynı dönemde ortaya çıkan dış destekli radikal İslamcı terör,
V- Gerisinde yine radikal İslamcı terörün yattığı küresel terör ve
VI- Şimdi hem radikal İslamcı çizgide varlığını sürdüren küresel terör tehdit, hem de etnik bölücü terörün yeniden yükselişi ile karşı karşıya olunması¹⁵¹ şeklinde sıralamak mümkündür.

Osmanlı Devleti'nden günümüze kadar yaşanan süreçte terör yeni bir konu değildir. Türkiye'nin son 30 yılına damga vuran PKK terörü halen kanlı eylemlerini sürdürmektedir. 1999 yılında etkin mücadele sonucu "terör" gündemden düşürülmüş ve alınan önlemler, gayretler zamanla yerini rehavete bırakmıştır. Terörün tekrar gündeme gelmesinden sonra bölücü faaliyetler hız kazanmış ve terör siyasi bir araç olarak kullanılmaya devam etmiştir. Bu nedenledir ki sadece terörle mücadeleyle kalınmamalı aynı zamanda başta siyasi erkler olmak üzere devletin diğer güç unsurları da bu mücadelede yer alıp işbirliği yapmalıdır.¹⁵²

Ümit Özdağ, terörle mücadelede göz önünde tutulan hususları sıralarken askeri mücadelenin tamamen ortadan kalkması gerektiğine inananlara yönelik savı şu şekilde reddetmiştir: "Bu işin bir askeri çözümü yok, konuyu siyasi olarak çözmek gerekmektedir açıklamalarını yapanların, İstiklal Harbi zamanında yaşasalardı asla Anadolu'daki milli mücadelede M. Kemal Atatürk'ün yanında yer alamayacak nitelikte bir zihniyet olduklarını" açıklamaktadır.¹⁵³

Emekli Albay Erdal Sarızeybek, terörle mücadelede izlenilmesi gereken stratejiyi şu şekilde belirlemiştir:

Türkiye'de huzur ve güvenliği sağlamak, bu mücadeleye yönelik tavır almak ve kararlılık göstermek bir yönetim sorumluluğudur. Türkiye'yi bu terör belasından kurtarmak ve kaynaklarımızı toplumun huzur, refah ve güvenliği için kullanmak yönetenin öncelikli görevidir. Bu görev ve sorumluluğu taşımak iddiasında olan bir siyasi otorite, terörle

¹⁵¹ Emre Kongar, **Terör Ne Zaman Bitmez**, http://www.kongar.org/aydinlanma/2005/478_Teror_Ne_Zaman_Bitmez.php, 06.06.2011

¹⁵² Armağan Kuloğlu, **Terörle Mücadelede Gerekli Yöntemler**, Yeniçağ Gazetesi, 20.08.2011, <http://www.yg.yenicaggazetesi.com.tr/yazargoster.php?haber=19451>, 24.08.2011

¹⁵³ Özdağ, **PKK Terörü Neden Bitmedi, Nasıl Biter?**, s. 21

mücadele için ulusal bir strateji belirlemeli, bir eylem planı ortaya koymalıdır. Bu mücadele stratejisi içerisinde en önemli husus, hedef seçmek ve bu hedefi ulusal çıkarlar doğrultusunda analiz etmek, olacaktır. Bu analiz öncelikleri belirleyecek, Türkiye'nin iç ve dış dinamiklerinin doğru bir şekilde hedefe yönlendirilmesini sağlayacaktır.¹⁵⁴

Görüldüğü üzere terörle mücadelede, devletin tüm güçlerinin bir araya gelmesiyle bir sonuca varılabilir. Bu mücadelede atılacak her adımın önemi büyüktür.

1.12.1 Türkiye'nin Terörle Mücadelede İzlediği Stratejiler

Terör örgütlerinin faaliyetlerine karşı güvenlik güçleri ile diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından yürütülen mücadelede izlenen stratejiler şöyle özetlenebilir:

“Terörle Mücadele ve Harekât Dairesi Başkanlığı ile Özel Harekat Dairesi Başkanlığı kurulmuştur.

Terörle mücadelede görevli personelin eğitime önem ve özen gösterilmektedir.

Güvenlik güçleri personel, araç, gereç ve teçhizat yönünden sürekli olarak güçlendirilmekte; kurumlar arası ve birim içi işbirliği geliştirilmektedir.

Terörizmin nedenini oluşturan ekonomik, sosyal, kültürel, siyasi, psikolojik sorunların süratle çözülebilmesi için projeler hazırlanarak hayata geçirilmiştir. Bölgesel Ekonomik Kalkındırma Projesi, GAP projesi, Köy-Kent projesi bunlara bazı örneklerdir.

Terörle mücadelede en önemli unsurlardan biri olan halkın desteğinin kazanılabilmesi için, huzur toplantıları, konferans, seminer, sempozyum, paneller düzenlenmiş ve radyo-TV programları hazırlanmıştır.

Terörle mücadelede olayın yalnızca bir güvenlik sorunu olmadığından hareketle diğer kamu kurum ve kuruluşlarına konferans ve seminerler verilmiş ve terörle mücadelede işbirliği ve işbölümü anlayışı geliştirilmeye çalışılmıştır.

Terör örgütlerinin inançları ve ideolojilerinin anlaşılabilmesi için üniversitelerle işbirliği sağlanarak, sayısız sempozyum ve paneller düzenlenmiştir. Elazığ Fırat Üniversitesi ve İl Emniyet Müdürlüğü'nün 2000 ve 2001 yıllarında düzenlemiş olduğu sempozyumlar buna en iyi örnektir. Bunun yanında üniversitemizde yüksek lisans ve doktora yapan birçok öğrenci, tezlerini terörizmin değişik boyutları üzerine yapmaları konusunda teşvik edilmiştir.

Terör suçları ile zamanında ve etkin bir şekilde mücadele edebilmek amacıyla, 3713 sayılı Terörle mücadele Kanunu çıkarılarak yürürlüğe konmuştur.

Terörle mücadeledeki en önemli unsurlardan biri olan istihbarat hizmetlerinin çağdaş, etkin ve verimli bir yapıya kavuşturulabilmesi için her türlü yatırım yapılmıştır. Nitekim ülkemiz, birçok intihar saldırısı eylemine teşebbüs eden eylemciyi bombayı henüz patlatmadan yakalamayı başarmış ender ülkelerden biridir.

¹⁵⁴ Erdal Sarızeybek, **PKK, Dağdaki Terörist Değil, Örgütlü Bir Mafyadır**, <http://www.erdalsarizeybek.com.tr/makaleler/pkk-dagdaki-terorist-degil-orgutlu-bir-mafyadir-372h.html>, 13.06.2012

İnsan haklarını ihlal şikâyetleri ve davalarının önüne geçebilmek için 1998 yılında Terörle Mücadele ve Harekât Dairesi Başkanlığının bünyesinde İnsan Hakları Şube Müdürlüğü kurularak faaliyete geçirilmiş ve personelin eğitimine önem verilmiştir. Terörle ilgili gerçek ve doğru bilgilerin kamuoyuna aktarılabilmesi amacıyla Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde basın sözcülüğü oluşturulmuştur.

Terör örgütlerinin eleman kaynağı olarak kullandığı gençliği bilinçlendirmek amacıyla hazırlanan kitap, kitapçık, broşür ve afişler düzenlenen konferans ve seminerlerde dağıtılmıştır. Bunun yanında uzmanların katıldığı radyo ve televizyon programları yapılmıştır.

Terör örgütlerince kandırılan insanlarımızı topluma yeniden kazandırabilmek amacıyla, kamuoyunda Pişmanlık Yasası olarak bilinen Bazı Suç Failleri Hakkında Uygulanacak Hükümlere Dair Kanun 7 kez yürürlüğe konulmuş ve son olarak da “Topluma Kazandırma Kanunu” çıkarılmıştır.”¹⁵⁵

Gelişen teknoloji ve uluslararası yardımlarla strateji ve taktiklerini sürekli geliştiren teröristlerle mücadele edebilmek için uygun stratejiyi belirlemek gerekir. Türkiye geçmişten günümüze kazandığı tecrübelerle terör gruplarını ve terörü doğuran unsurları yok edecek güçtedir.

İzlenen stratejilerin belli bir temel esası olmalıdır. Özellikle demokrasiye uygun, modern, etnik bir ayrım olmadan tüm vatandaşlara eşit yaklaşım, özgürlük ortamlarının genişletilmesi gerekir. Ayrıca insan hakları ve hukukun üstünlüğü kapsamında halkın her kesiminin gerekli güvenliğinin sağlanması ve son olarak da Türkiye’nin bölgesel ekonomik farklılıklarının ortadan kaldırılıp, ekonomik seviyenin yükseltilmesi gerekmektedir.¹⁵⁶

Terörle mücadelede orta ve uzun vadede izlenen ya da izlenilecek stratejileri özetle şöyle ifade edilebilir:

- a) Teröre neden olan, onları besleyen başta; ekonomik, sağlık, eğitim gibi temel hizmetlerdeki sorunlar giderilmeli ve projeler hazırlanmalıdır. Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) tamamen tamamlanmalı, Köy-Kent Projesi ile kalkınma köylerden başlatılmalıdır. “Köykent, Türkiye

¹⁵⁵ Ahmad Shahidov, *Terörizmle Mücadelede Türkiye’nin Tavrı*, <http://www.shahidov.com/?p=98>, 25.08.2011

¹⁵⁶ Terörle Mücadele Stratejisi, <http://www.bilgesam.org/tr/images/stories/kitaplar/terorlemucadeleozet.pdf>, 07.08.2012

Cumhuriyeti'nin Köy Enstitüleri Projesi'nden sonraki en kapsamlı kırsal kalkınma projesinin adıdır.”¹⁵⁷

- b) Temel hak ve özgürlüklerinin korunması, geliştirilmesi ve bu konuda ihlallerin yaşanmaması için ilgili kurum ve kuruluşlara insan hakları konusunda eğitim verilmelidir.
- c) Teröre destek veren ve onu ayakta kalmasını sağlayan tüm maddi, manevi kaynakları kurutmak gerekir. Bu konuda hassasiyetle durup; okullarda, panellerde sunumlar halinde dinleyicilere anlatılmalıdır.
- d) Terörist gruplara karşı başlatılan en büyük destek halkla beraber hareket etmektir. Bu nedenledir ki bu mücadeleye başlarken önce halkın desteğinin sağlanması gerekmektedir¹⁵⁸
- e) Terörün dolaylı olarak propagandasını yapıp ve uzun süre ayakta kalmasını sağlayan medyadır. İngiltere eski başbakanlarından Margaret Thatcher'in ifadesiyle, "Medya, terör örgütünün oksijenidir”¹⁵⁹ diyerek durumu özetlemiştir. “Terörle mücadelede özel bir yayın stratejisi izlemeden sürdürülmesi mümkün olmayan bir mücadeledir.”¹⁶⁰ Bu yüzden yayınlanan/yayımlanan haberler özenle servis edilmelidir.
- f) Bir milletin geleceğini belirleyen en önemli unsurların başında eğitim gelmektedir. Yapılan incelemelerde örgüte katılan gençlerin büyük bir çoğunluğunun eğitimsiz, işi, aile çevresi olmayan gençler olarak gözlemlenmiştir. “Bu gençlerin, bir işe ihtiyacı olduğu gibi aidiyet ve kimlik ihtiyaçları da vardır. Bu gençlerin 15–22 yaş arasında oldukları son dönemdeki katılımlardan anlaşılmaktadır.”¹⁶¹ Bu nedenledir ki eğitim terörün önüne geçmek için bir zorunluluktur.
- g) Uluslararası platformda terörün ortak bir tanımı yapılmalıdır. Terörü yücelten gerilla, özgürlük savaşçısı gibi adlandırmaların yapılmaması gerekmektedir. Bu konuda hassasiyet göstermeyen ülkelere karşı

¹⁵⁷ Köykent, <http://tr.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6ykent>, 25.08.2011

¹⁵⁸ Sait Yılmaz, *Terör ve Türkiye*, İstanbul, Kum Saati Yayınları, 2011, s. 534

¹⁵⁹ Fikret Bila, “Terörle Mücadeleyi Zihinlerde Kazanmak”, Milliyet, 16.10.2008, <http://siyaset.milliyet.com.tr/-/fikret-bila/siyaset/siyasetyazardetay/16.10.2008/1003827/default.htm> 13.01.2011

¹⁶⁰ Özdağ, *PKK Terörü Neden Bitmedi, Nasıl Biter?*, s. 315

¹⁶¹ USAK, *PKK Terör Örgütü İle Etkin Mücadelede Analiz, Risk, Fırsat ve Öneriler*, <http://www.setav.org/ups/dosya/10332.pdf>, 03.09.2011

yaptırımlar uygulanmalıdır. Nitekim Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, konuyla ilgili olarak şunları kaydetmiştir: *"Tüm dünya artık şunu anlamalıdır, bölgemizdeki tüm ülkeler şunu artık çok net anlamalıdır: Terör, bizim güvenlik güçlerimizi, bizim sivillerimizi vurduğu kadar, insanlığın ortak vicdanını da vuruyor. Terör, her kurşun sıktığında, bizi hedef aldığı kadar, bu bölgenin barışını, kardeşliğini, huzur ve dayanışmasını da hedef alıyor. Bölgemizdeki ve dünyadaki her ülkeyi, teröre karşı çok net bir tavır almaya, insanlığın ortak sorunu terörle ortak mücadeleye davet ediyoruz. Teröre müsamaha gösteren her ülke, göz yumduğu terörün bir gün gelip kendisini de hedef alacağını artık görmeli, anlamalıdır."*¹⁶²

Pulat Y. Tacar, terörle mücadele konusunda şunları aktarmaktadır: "Her demokratik rejim gibi Türk hükümeti de ayrılıkçı terör örgütü ile gereken mücadeleyi yapmak zorundadır. (...) Terörizm insanlığa karşı suç kavramı içine alınmalı."¹⁶³ Teröristlerin amacının psikolojik sindirme ve baskı olduğunu düşünen Tacar, "Teröristlerin öldürdükleri masum sivillere ilişkin bilgiler iç ve dış kamuoyunun önüne sürekli olarak getirilmelidir"¹⁶⁴ diyerek uzaman kişilerin, teröristlerin uyguladığı stratejiye karşı bir yöntem olarak psikolojik, sosyolojik, halkla ilişkiler yolunun seçilmesinin önemini belirtmektedir.

İlker Başbuğ, devletlerin teröre karşı yürüttükleri faaliyetlerin tümünü terörle mücadele kapsamında değerlendirip, terörle mücadeleyi üç temel hedefe ayırmaktadır.¹⁶⁵

1. Terörün elimine edilmesi, ortadan kaldırılması,
2. Terörün neden olacağı kayıp ve zararları asgariye indirme,

¹⁶² **Terör Bir Gün Kendilerini de Hedef Alabilir**, <http://www.cnnturk.com/2011/turkiye/10/25/teror.bir.gun.kendilerini.de.hedef.alabilir/634415.0/index.html>, 25.10.2011

¹⁶³ Tacar, a.g.e, ss. 167-168

¹⁶⁴ a.e

¹⁶⁵ İlker Başbuğ, **Terör Örgütlerinin Sonu**, İstanbul, Remzi Kitabevi, 2011, ss. 71-72

3. Terörün tırmanmasının engellenmesidir.

1.12.2 Terörle Mücadelede Alınması Gereken Önlemler

Türkiye'nin yaklaşık 30 yıldır kanayan yarası haline gelen terör, atılan adımlara rağmen bitirilememiştir. Atılan adımların yetersiz olması ya da devlet erklerinin kararlı bir şekilde hareket edememesi terör eylemlerini günümüze dek sürdürmüştür. Refah seviyesi yüksek, sağlık sorunları en aza indirgenmiş, eğitim düzeyi yüksek bir ülke için öncelikle terörün sonlandırılması gerekmektedir. Şimdi Türkiye'de, terör konusunda ne gibi adımlar atılıp, uygulanabilir bunlara değineceğiz.

Atılan adımlar çerçevesinde "Türkiye'nin siyasi alanda demokrasi eksikliklerini gideren reformları gerçekleştirmenin yanı sıra, terörü caydırmaya yönelik bir "topluma yeniden kazandırma" politikası oluşturması da gerekiyor."¹⁶⁶ Terörle mücadelede birlikte hareket etmek önemlidir. Bu nedenden mücadeleyi askeri ve siyasi olarak bölmek, tek başına hareket etmek terörü yok etmekte yeterli olmayacaktır.

"Terörle mücadele de bölge halkının desteği ve güvenlik kuvvetlerinin yanında yer alması mutlaka sağlanmalıdır. Bu destek sağlanmadan, terör örgütleriyle mücadelenin başarıya ulaşması çok zordur."¹⁶⁷ Yasadışı ekonomik faaliyetlerle ayakta kalmayı başaran terör örgütlerinin öncelikle bu kaynakları kurutulmalıdır. Örgütün, eylemlerini yürüttüğü bölgelere daha fazla yatırım yapıp halkın refah seviyesi yükseltilmeli, işsizlik azaltılmalı ve bu sayede örgüte katılım engellenmelidir.

Son zamanlarda ülkede terörle mücadelede ön plana çıkan şey ülke içi ve dışı anlık istihbaratlarıdır. Önceden önlenen saldırılar ülkeyi büyük felaketlerden kurtarabilir. Bu nedenledir ki etkin bir istihbarat ağı kurulup, terör saldırıları bertaraf edilmelidir.

Ülkenin fiziki önemi ve tarihi geçmişinden dolayı terör olaylarının daha çok görüldüğü Güneydoğu ve Doğu Anadolu bölgelerinin, siyasi iktidarlarca uzun yıllar ihmalden kaynaklanan sıkıntıları mevcuttur. Doğu ve Güneydoğu Anadolu kökenli

¹⁶⁶ Akın Özçer, **Kürt Sorununda İspanya Hâlâ Model Olabilir**, Taraf Gazetesi, 07.10.2008, <http://www.taraf.com.tr/haber/kurt-sorununda-ispanya-hala-model-olabilir.htm>, 10.02.2011

¹⁶⁷ Başbuğ, a.g.e, s. 75

işadamlarının bahsi geçen yerlerde yatırım yapmamalarının en büyük sebebi terördür. Halkın ekonomik yönden yoksun olması terör örgütleri tarafından propaganda haline getirilmekte halk, kendisini dışlanmış hissetmektedir. Bu şekilde “Terör örgütü PKK, yoksulluk ve ihmal edilmişlik sorununu ideolojik bir kılıfın içine yerleştirerek bölgedeki gençleri ve Batı’daki Kürt gençlerini devşirip örgütüne devşirmiştir.”¹⁶⁸ Bu nedenle bu bölgelere acilen temel ihtiyaçlar tedarik edilip, istihdam yaratılmalıdır.

Ülkede demokratikleşme faaliyetlerine hız verilmeli, anayasal ve hukuki düzenlemeler devletin çıkarlarına ters düşmemek kaydıyla devam etmeli, haklar koruma altına alınmalıdır. Türkiye’nin çıkarlarını zedeleyen bir demokratikleşme hareketi yabancı güçler dâhil terör örgütünün de eline koz verecektir. Ancak, Türkiye demokratikleşirse terör tamamen biter demek yanlış olacaktır. Demokratikleşme olur, halk terörü desteklemez ise PKK biter iddiası da doğru değildir. Öyle ki 1978-1988 yılları arasında PKK ciddi bir kitle desteği olmamasına rağmen dış mihrakların sayesinde ayakta kalmıştır.¹⁶⁹

Kırsal kesimde koruculuk sistemi yerine uzmanlaşmış, eğitimli personel yapılanmasına gidilmeli ve bu kişiler yüksek öncelik taşıyan illerimizde sürekli olarak istihdam edilmelidir.¹⁷⁰

Türk milletini ayakta tutan değerler vardır. Bunlardan bir tanesi de inançtır. Halkın çoğunluğunun Müslüman olduğu Türkiye’de inanç, milli birlik ve beraberliğin en önemli teminatlarından bir tanesidir. Bu yüzden ki inanç birliği, toplumsal bütünleşme için önemli bir etken olarak da kullanılmalıdır.¹⁷¹

Terör örgütleri eylemlerini gerçekleştirirken geniş kitlelere sesini duyurmak ve kamuoyunu etki altına almak ister. İşte tam bu noktada zorunlu bir ilişkiden kaynaklanan medya-terör ilişkisi doğar. İzlenme oranını yükseltmek isteyen medya ile

¹⁶⁸ Tacar, a.g.e, s. 256

¹⁶⁹ Özdağ, **PKK Terörü Neden Bitmedi, Nasıl Biter?**, s. 41

¹⁷⁰ Çetin Domaç, **PKK Terörüne Karşı Alınması Gereken Önlemler**, <http://www.28giresun.com/yazarlar/125-cetindomac/481-pkk-terorune-karsi-alinmasi-gereken-onlemler.html>, 21.08.2011

¹⁷¹ Hurşit Tolon, **Terörizm ve Terörizmle Mücadelede Alınması Gereken Tedbirler**, <http://www.bilgesam.org/tr/index.php?view=article&catid=122%3Aanalizler-guvenlik&id=67%3Aterorizm-ve-terorizmle-mucadelede-alinmas-gereken-tedbirler&format=pdf>, 23.08.2012

sesini kamuoyuna duyurmak isteyen terörün amaçları kesişir. Ayrıca, “Terörist eylemler, terör örgütü mensupları için basın üzerinden bir haberleşme ve yeni eyleme teşvik aracıdır. Her yeni eylem basında bulunduğu yer kadar, örgüt mensuplarını cesaretlendirir “¹⁷² Bu yüzden ki yayınlanan haberlerin içeriği ve formatı teröre hizmet etmemelidir.

Türkiye’nin haklılığı, terörün iç yüzü, uluslararası platformlarda anlatılmalı. Dış temsilciliklerimizi etkin şekilde kullanıp, bu konuda terörü destekleyen ülkelere karşı daha fazla rol almalarını sağlayabiliriz. Bununla kalmayıp terör konusunda diğer ülkelerin terörle mücadele yasaları incelenmeli, Türkiye’nin iç güvenlik ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde uygulanmalıdır.¹⁷³

Terörle mücadelede en önemli unsurlardan biri de kolluk kuvvetleridir. Bu mücadelede görev alan her personelin sosyal yaşam koşulları iyileştirilmelidir. Bu durum, mücadelede yer alan tüm bireylerin moral ve motivasyonunu yükseltecek, daha fazla katkıda bulunmasını sağlayacaktır.¹⁷⁴ Bunun haricinde etkin bir antiterör birimi için personele gerekli lojistik destek verilmeli, teçhizatları eksiksiz karşılanmalı ve bölge halkına uyum sağlayabilmek için halkla ilişkiler eğitimi verilmelidir.¹⁷⁵

Yukarıda da belirttiğimiz üzere terörizm ile topyekun mücadele için terörün güvenlik, istihbarat, psikolojik harekât, sosyal, ekonomik ve eğitimsel boyutları irdelenip uygulanmalıdır.

Terörizm ve onunla mücadele yollarını ortaya koyduktan sonra Atatürk’ün 1923 yılında ifade ettiği “*Hükümetin varlığının sebebi ülkenin asayişini, milletin huzur ve refahını sağlamaktır. Bütün ülkede gerçek bir asayiş hâkim olmalıdır. Millet büyük bir huzur ve güven içerisinde müsterih bulunmalıdır. Ülkemizin herhangi bir köşesinde halkın güvenliğini, devletin bütünlük ve asayişini bozmaya kalkışanlar devletin bütün*

¹⁷² Özdağ, **PKK Terörü Neden Bitmedi, Nasıl Biter?**, s. 316

¹⁷³ Hurşit Tolon, **Terörizm ve Terörizmle Mücadelede Alınması Gereken Tedbirler**, <http://www.bilgesam.org/tr/index.php?view=article&catid=122%3Aanalizler-guvenlik&id=67%3Aterorizm-ve-teroeriznle-muecadelede-alnmas-gereken-tedbirler&format=pdf>, 23.08.2012

¹⁷⁴ USAK, **PKK Terör Örgütü İle Etkin Mücadelede Analiz, Risk, Fırsat ve Öneriler**, <http://www.setav.org/ups/dosya/10332.pdf>, 03.09.2011

¹⁷⁵ Başbuğ, a.g.e, s. 51

kuvvetlerini karşılarında bulmalıdırlar” sözlerinin günümüzde ne kadar önemli bir hale geldiğini vurgulamak gerekmektedir.¹⁷⁶

¹⁷⁶ Hurşit Tolon, **Terörizm ve Terörizmle Mücadelede Alınması Gereken Tedbirler**, <http://www.bilgesam.org/tr/index.php?view=article&catid=122%3Aanalizler-guvenlik&id=67%3Aterorizm-ve-teroeriznle-muecadelede-alnmas-gereken-tedbirler&format=pdf>, 17.02.2008

İKİNCİ BÖLÜM

MEDYA VE TERÖR

2.1. İletişim

İletişim, anlamların semboller vasıtasıyla iletilmesidir. Latince “communis” kavramından gelmektedir. Communis kavramının kökeninde ise “comman” -ortak- sözcüğü bulunmaktadır. İletişimin gerçekleşmesi için de sembollerin “ortak anlamlı” olması gerekmektedir.¹⁷⁷

“İletişim, sosyal bir varlık olan insanın en önemli gereksinimlerinden birisidir. İnsanların toplum içinde bir arada yaşamaları, onları diğer insanlarla ve sosyal gruplarla ilişkiye zorlamıştır. Bu ilişkiler iletişim (haberleşme) yolu ile gerçekleşir.”¹⁷⁸

Sadece insana özgü bir yetenek olmayan iletişim, hayvanlar tarafından da kullanılmaktadır. Beslenme, barınma, tehlike anında haberleşme gibi temel gereksinimlerini karşılamak amacıyla hayvanlar da kendine özgü bir iletişim aracı kullanmaktadır.¹⁷⁹

İnsanlar sosyal çevrenin ürünü oldukları için çevresiyle sürekli ilişki, iletişim içerisinde. İletişim bilgiyi üretme, iletme ve algılama aşamalarından oluşur. İletişim kurmanın amacı, alıcıya anlamlı mesaj iletme ve bu ileti sonunda karşıdaki alıcının davranışlarında değişiklik yaratmaktır.¹⁸⁰

İletişim, toplumun vazgeçilmez bir unsurudur. Toplumların birbirleriyle anlaşabilmeleri, birlik içinde hareket edip paylaşımda bulunabilmeleri iletişime bağlıdır. Bireyler etrafındaki olup bitenleri iletişim vasıtasıyla öğrenebilir ve bu sayede ötekileştirilmekten kurtulur, toplumda yer alabilir. Örneğin günümüzde, sadece çalışma ortamındaki bilgi düzeyine bakılmamakta, çevresi ile iyi ve aktif iletişim kurabilme yetisine de bakılmaktadır.

¹⁷⁷ Hasan Tutar ve Cumhur Erdönmez, **Genel ve Teknik İletişim**, Seçkin Yayınevi, 2005, s. 16

¹⁷⁸ Mustafa Mutlu, **Kitle İletişiminde Sorunlar ve Sorumluluklar**, İstanbul, Okumuş Adam Yayınları, 2007, s.15

¹⁷⁹ Merih Zillioğlu, **İletişim Nedir?**, İstanbul, İletişim Yayınevi, 1996, s. 25

¹⁸⁰ Hasan Tutar ve M. Kemal Yılmaz, **Genel İletişim**, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2003, s. 5

2.2 Kitle iletişimi ve Kitle İletişim Araçları

Türkçede iletişim kelimesi, Latince’deki “Communis” sözcüğünden türetilerek “communication” kavramının karşılığı olarak kullanılmaktadır.¹⁸¹ “Kitle iletişimde ‘kitle’ kavramı izleyicilerin sosyal, siyasal ve ekonomik bakımlardan belirsiz, ayırt edilemeyen kişiler kümesi olduğunu ima eder. Kitleden kapalı olarak bahsedilen insanlar geniş izleyici, okuyucu, seyircidir.”¹⁸²

Kitle, niceliksel anlamıyla bir yığını, çokluğu anlatırken, nitelik olarak ise bir belirsizliği ifade eder. Kitle kavramı sanayi devriminin çıkardığı bir üründür. Kitle, elit kesim tarafından ürkütücü ve kontrolü zor bir topluluk olarak görülürken, devrimciler tarafından gücün, mücadelenin simgesidir.¹⁸³

“İnsan dünyayı teknikle değiştirebilen tek canlıdır. Ya kendine organlar yaratır, ya organların iş gücünü artırır ya da kendi organlarının işini doğaya gördürür. İnsan tekniği zekasıyla ortaya koyar.”¹⁸⁴

Kitle iletişimin temel toplumsal koşulları kentleşme ve sanayileşme olurken; tekniğin, buna bağlı olarak teknolojinin gelişmesi ve kitle iletişim araçlarının da yardımıyla bugün sınır tanımayan bir endüstri doğmuştur. Bu endüstrinin ürünleri de radyo, gazete, sinema, televizyon... olmuştur.¹⁸⁵

Kitle iletişimi kavramı çağdaşlığa atıfta bulunurken aynı zamanda uzman kişilerin teknolojik araçları kullanıp farklı kesimlere simgesel içerikleri yayma

¹⁸¹ Ünsal Oskay, **XIX. Yüzyıldan Günümüze Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri Kuramsal Bir Yaklaşım**, İstanbul, Der Yayınları, 1993, s. 311

¹⁸² Ümit Sarı, **Kitle Kültürü ve Popüler Kültür Bağlamında, Kitle İletişim Araçlarının Kitle Kültürüne Etkileri: Örnek Olarak Popstar Türkiye Yarışması**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul, 2006, s. 75

¹⁸³ İrfan Erdoğan, **Kitle İletişimi: İdeolojik ve Ekonomik Pazarlama**, <http://www.dorduncukuvvetmedya.com/arastirma/irfaner3.htm>, 28.12.2012

¹⁸⁴ Mehmet Özçağlayan, **Yeni İletişim Teknolojileri ve Değişim**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul, 1996, s. 4

¹⁸⁵ Judith Lazar, **Kitle İletişimi**, (Çev.) İlker Bıçakçı, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı 9, İstanbul 1999, s. 3

yöntemlerini, örgütlerini kapsar.¹⁸⁶ Kitle iletişimi farklı kesimlere hitap eder ve bu süreçte mesajı alan kitle asla homojen değildir.

Kitle iletişiminde, toplumsal bir eşitlikten çok emir verme ve almaya dayalı bir iletişim söz konusudur. Bu durumda alıcı mesajı gönderene karşı eleştirel bir tutumda bulunamamaktadır. Böylelikle mesajı alan kişi bağımlı, gönderen kişi de egemen kesimi oluştururken bu durum etik kavramdan uzak sayılmaktadır.¹⁸⁷ Kitle iletişiminin tek yanlı olması yanında karşılıklı da olabilmektedir. Ancak alıcıdan geri dönüşüm aynı kanal aracılığıyla olamaz.¹⁸⁸

Kitle iletişimi, yukarıda bahsedildiği üzere egemen sınıfların hegemonyasında bulunan iletişimin tepeden aşağı doğru yaptıkları iletişimdir. Kitle iletişimi konuşsa dahi cevaba izin vermez. Bu durum “siyasal ve kültürel alanlarda bağımlılıkların taze enformasyonla beslenmesi, ekonomik alanda satın almaya ve tüketime yöneterek kitle tüketim kültürünün teşviki olarak sonradan kendini gösterir.”¹⁸⁹

Kitle iletişiminin varlığı bazı araçların edinilmesiyle mümkündür. Bunların başında da mesajı geniş kitlelere ulaştıracak TV istasyonu, baskı makinesi gibi araçlar gelmektedir. Yani kitle iletişimin gerçekleşmesi kitle iletişim araçları ve onları kullanacak olan personele bağlıdır. Bu da belli bir sermaye gerektirir. Medya, yani kitle iletişim araçları ekonomik, siyasal, askeri ve birçok alanda işlev gören bir güç, kontrol aracı olması nedeniyle de iletişim hep gündemde kalmış ve gün geçtikçe yayılmıştır.

Kitle iletişim araçları kendi arasında basılı, görsel ve işitsel olarak sınıflandırılmaktadır. Bu sınıflandırılma “mass media” olarak adlandırılrsa da günümüzde “media” olarak kullanılmaktadır. Medyanın en belli başlı ve yaygın anlamı

¹⁸⁶ Osman Özsoy, **Propaganda ve Kamuoyu Oluşturma**, İstanbul, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1998, s.8

¹⁸⁷ Filiz Aydoğan, “**Kitle Kültürü ve Sirk Kültürü**”, Selçuk Üniversitesi İletişim Dergisi, Sayı. 4, Ocak 2003, s. 15

¹⁸⁸ Kayıhan İçel, **Kitle Haberleşme Hukuku - Basın Radyo-Televizyon Sinema İnternet**, İstanbul, Beta Basım Yayın, 2001, s.38

¹⁸⁹ İrfan Erdoğan, **Kitle İletişimi: İdeolojik ve Ekonomik Pazarlama**,
<http://www.dorduncukuvvetmedya.com/arastirma/irfaner3.htm>, 28.12.2012

kitleleri bilgilendirmektir. Kitle iletişim araçları yani medya, kitlelerin hizmetine verilmiş haber ya da bilgi öğelerinin netleştirilmiş halidir.¹⁹⁰

Demokrasilerde halkın yönetime doğrudan ortak olması, devlet ve yurttaş arasındaki bilgi akışının sağlanmasıyla gerçekleşir. Bu bilgi akışını aktarma görevi de kitle iletişim araçlarına aittir.¹⁹¹

Toplumu bilinçlendirmede ve daha önemlisi toplumun kanaatlerini değiştirmede en etkili unsurların başında kitle iletişim araçları gelmektedir. Kanaatlerin şekillendirmesi bakımından kitle iletişim araçları çok büyük bir güçtür. Bu araçlar bilgiyi ivedi şekilde kitlelere yaymaları açısından tarih boyunca bir “silah” olarak kullanılmıştır. Yakın tarihe göz attığımızda Nazi Almanyası’nda Hitler ve onun propaganda Bakanı Goebels, kitle iletişim araçlarını kullanarak neler yapabileceğini göstermiştir. Günümüzde terör örgütleri de bu araçları kullanarak propaganda yürütmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti’nin temellerinin atılmaya başlandığı yıllarda da kitle iletişim araçları kullanılmıştır. Mustafa Kemal Atatürk de bu araçlar sayesinde halka ulaşmış ve kitleleri yönlendirebilmiştir. Aynı zamanda Anadolu Ajansı’nın da kurulması bunun bir göstergesidir.

Kitle İletişim araçları, toplumların gelişip ilerlemesinde ve toplumsal dengelerin belirlenmesinde etkin bir rol oynar. Aynı zamanda bu araçlar, yarattığı etkilerle uzun yıllar yaşamımızın bir parçası olacaktır.¹⁹²

2.2.1 Kitle İletişimin Özellikleri

Kitle iletişimi, diğer iletişim biçimlerinden çok farkı yoktur ve bazı amaçlar için kurulur. Toplumu bilinçlendirmek, yönlendirmek, bilgi vermek, övmek, eleştirmek... amacıyla kurulabilir. Kitle iletişim araçlarının gücünden yararlananlar

¹⁹⁰ Atilla Girgin, **Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etik’i**, İstanbul, İnkılâp Yayınevi, 2. Baskı, 2003, s. 48

¹⁹¹ Mutlu, **Kitle İletişiminde Sorunlar ve Sorumluluklar**, s.18

¹⁹² Neşe Erkelî Kızıl, **İletişim Özgürlüğü ve Medyada Oto-Kontrol**, İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım, 1998, ss. 2-3

kitleleri yönlendirebilirler. Dünyayı etkileyebilen değişimlerin temelinde iletişim teknolojisindeki gelişmeler vardır.¹⁹³

Kitle iletişim, iletişim içerisinde yer alır ve iletişim teknolojisi ürünleri olan (gazete, televizyon, sinema vb.) kitleye yönelik araçlarla yapılır. Bu sayılan araçlar vasıtasıyla mesajın iletilmesi işlemi kitle iletişimin kapsamına girer.¹⁹⁴ Kitle iletişimi, kitle iletişim araçlarıyla yapılır ve diğer iletişim türlerinden ayıran en büyük temel özelliği kısa zamanda kitlelere ulaşabilmesidir.

Kitle iletişimi, geçmişe bakıldığında çok eski bir olgu değil, bilakis yazılı basındaki teknolojik gelişimlerin yaşanmasına ve okumanın bireyselleşmesine paralel bir geçmişe sahiptir. Kitle iletişimi için bazı kıstaslar vardır. Bunlar, yazılı metinleri kitlelere ulaştırabilmek için basın tekniklerinin var olması diğeri ise bu teknikler sonucu ortaya çıkacak ürünü tüketecek kitlenin olması. Ayrıca okumayı sürekli kılmak için de ortaya çıkan ürünün ucuz, kaliteli ve eğitim düzeyinin de yüksek olması gerekmektedir.¹⁹⁵

Kitle iletişimin özelliklerini şöyle sıralayabiliriz:

1. “İleti uzmanlaşmış bireyler tarafından gönderilmelidir.
2. Tekilden çokluğa gönderim vardır.
i. Yasama, ii. Yürütme, iii. Yargı, iv. Basın
3. İleti hızlı ve sürekli bir biçimde bir kanal aracılığıyla iletilir.
4. Alıcı gönderilen iletileri seçerek iletişim sürecine katılır.
5. Alıcı süreç sonunda iletiden bir şekilde etkilenir.”¹⁹⁶
6. “Kitle iletişimin izler kitlesi görece geniştir.
7. İzler kitle, çeşitli toplumsal kümelerden gelen ve değişik ve çeşitli niteliklere sahip insanlardan oluşan ayrı türden bir topluluktur.
8. İzler kitle kimliksiz bir topluluktur. Yani izler kitle üyesi ve iletişimci genellikle birbirlerini kişisel olarak tanımazlar.
9. Kitle iletişimi kamusaldır, yani içeriği herkese açıktır.
10. Kitle iletişim araçları kaynaktan uzakta bulunan, birbirlerinden de ayrı olarak konumlanmış çok sayıda insanla aynı anda ilişki kurabilir.
11. Kitle iletişimi karmaşık biçimsel kurumları gerektirir,

¹⁹³ MEGEP, **İletişim Süreci ve Türleri**, http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/modul_pdf/90KG00013.pdf, 14.02.2012

¹⁹⁴ Raşit Kaya, **Kitle İletişim Sistemleri**, Ankara, Teori Yayıncılık, 1.Baskı, 1985, s. 2

¹⁹⁵ Özer Ozankaya, **Türkiye’de Yağın İletişiminin Demokratik Siyasal Kültür Gelişimindeki Yeri ve Önemi**, Ankara Üniversitesi S.B.F. Dergisi, Cilt: 35, Ocak-Aralık 1980, s.161

¹⁹⁶ Aytaç Biçer, **Kitle İletişim**, <http://www.aytacbicer.com/tr/dersnotlari/kitle/kitle.pdf>, 28.12.2011

12. İletişimciyle izler kitle arasındaki ilişki izler kitlenin kişisel tanışıklığı olmayan, profesyonel iletişimci rolündeki kişiler aracılığı ile kurulur.
13. İletişim geri döndürülemezcesine tek yönlüdür ve izler kitlenin anında yanıt verme olasılığını fiilen dışlamaktadır, böylelikle iletişim sisteminde gönderici ile alıcı arasında keskin bir kutuplaşma söz konusudur.”¹⁹⁷
14. “Kitle iletişim araçlarının ürünlerinin bireye maliyetinin düşük olması nedeniyle halkın çoğunluğu için kolay elde edilebilir.”¹⁹⁸

2.2.2 Kitle İletişim Araçlarının Özellikleri

Toplumun var olmasını gerçekleştirmek, birliktelik yaratmak ve bu birlikteliği sürdürebilmek için kitle iletişimine, dolayısıyla kitle iletişim araçlarına ihtiyaç vardır. Bu araçlar, bünyesindeki özellikleriyle kitlelere daha çabuk ulaşabilmekte ve bu kitleleri daha fazla etkileyebilmektedir. Bu etkileşim sonunda da toplumsallaştırmayı gerçekleştirmektedir.¹⁹⁹

Kitle iletişim araçlarının özelliklerine baktığımızda:

1. Kitle iletişim araçları, “yalnızca belirli bir guruba değil, yerel, bölgesel, ulusal, uluslararası topluluklara seslenir. Sosyal statüsüne göre herhangi bir farklı yaklaşım oluşturmada, çok sayıda insana aynı iletiyi, aynı anda ulaştırabilmektedir.”²⁰⁰
2. Kitle iletişim araçları, “uzaktaki olayları, kısa bir süre içinde büyük kitlelerin yakınına getirebilmeleri, onların dünyalarına sokabilmeleri bu olayları sunuş ve yorumlayış biçimleriyle bireylerin kanaatlerine yön verme olanağına sahiptirler”.²⁰¹
3. “Kitle iletişim araçları, yayınları ile belirli bir süreklilik ve düzenlilik (yayın periyodu) gösterir.”²⁰²

¹⁹⁷ Erol Mutlu, **İletişim Sözlüğü**, Ankara, Ark Bilim ve Sanat Yayınları, 1998, ss. 211-212

¹⁹⁸ MEGEP, **Kitle İletişimi**, http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/modul_pdf/90KG00014.pdf, 15.02.2012

¹⁹⁹ Ahmet Polatlı, **Kitle İletişim Araçları**, <http://www.makaleler.com/genel-kultur-makaleleri/kitle-iletisim-aracлари.htm>, 08.09.2012

²⁰⁰ Nurçay Türkoğlu, **Toplumsal İletişim, Tanımlar, Kavramlar, Tartışmalar**, İstanbul, Babil yayınları, 2004, s. 67-68

²⁰¹ Atilla Girgin, **Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etik'i**, s. 51

²⁰² Türkoğlu, a.g.e, ss. 67-68

4. “Kitle iletişim araçları ile aktarılan iletiler, belge niteliği ve değeri taşıdığı için inandırıcılık ve alıcıyı ikna etme özelliğini de kazanmaktadır.”²⁰³
5. “Kitle iletişim araçları, insanları eğlendirmenin boş vakitlerini değerlendirmenin yanında, dünyada olup bitenler hakkında haber iletmeyi de üstlenmektedir.”²⁰⁴
6. “Kitle iletişim araçları, sürekli ve düzenli yayınları ile toplumda kendilerine karşı bir talebin oluşmasına neden olurlar; bu talep, zamanla alışkanlığa, hatta ihtiyaca dönüşür.”²⁰⁵
7. “Siyasal bilincin oluşmasında, kanaatlerin oluşmasında etkili bir rol oynamaktadırlar.”²⁰⁶
8. “Özellikle radyo ve televizyon, iletiyi olay anında aktarabilme özelliğine sahiptir.”²⁰⁷
9. “Kitle iletişim araçları ile gerçekleşen iletişim sürecinde, geri besleme imkânı yoktur; bu nedenle, alıcının tepkisi anında ölçülememektedir.”²⁰⁸

2.3 Kitle İletişim Araçlarının Fonksiyonları

Kitle iletişim araçları da her toplumsal araç gibi bir amaca hizmet etmektedirler. Bu amaç doğrultusunda, bünyesinde farklı fonksiyonları barındırır. Şimdi bu fonksiyonları belirli başlıklar altında açıklamak gerekirse;

2.3.1 Haber Vermek:

Kitle iletişim araçlarının en belli başlı işlevi kitlelere haber vermektir. İnsanlar etrafındaki gelişen olaylardan haberdar olmak ve bu gelişmelerden geri kalmamak

²⁰³ Sarı, a.g.e s. 81

²⁰⁴ Girgin, **Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etik'i**, s. 49

²⁰⁵ Sarı, a.g.e s. 81

²⁰⁶ Müberra Tunç, **Sanat Eğitiminde Kitle İletişim Araçlarının Rolü ve Önemi**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi EBE, Ankara, 2006, s. 28

²⁰⁷ Tunç, a.g.e, s. 28

²⁰⁸ Türkoğlu, a.g.e, ss. 67-68

amacıyla kitle iletişim araçlarıyla ilgilenirler. Bu araçlar aynı zamanda bireylerin kişisel gelişimleri ve kanaatlerinin şekillendirilmesinde de ayrı bir öneme sahiptir.²⁰⁹

“Kitle iletişim araçları olaylar ve durumlar hakkında toplumu haberdar ederek hem sorunlara karşı farkındalık sağlar hem de toplumsal amaçlar için bireyleri bir araya getirerek ortak hedeflerin belirlenip sorunların çözümünde önemli bir rol oynar.”²¹⁰

Kitle iletişim araçları sayesinde uluslar yakınlaşmış ve kültürler tek tipleşmeye başlamıştır. Bu araçlar sayesinde insanlar hayatın çeşitli alanlarında bilgi sahibi olmuş, kültürel zenginliğe kavuşmuş ve her alanda söz sahibi olma imkânı yakalamışlardır.

2.3.2 Eğitmek:

Günümüzde, kitle iletişim araçlarının eğitime katkısı yadsınamaz bir gerçektir. Dünyanın çeşitli yerlerindeki eğitimsel faaliyetler bu araçlar sayesinde kitlelerin evine kadar girebilmektedir.

Kitle iletişim araçları (KİA) bireylerin toplumsallaşmasını sağlamak amacıyla hayatın birçok alanında (siyasal, bilimsel, ekonomik vb.) bilgi sunar. Böylelikle eğitime katkı sunmanın haricinde birlik olmaya yani sosyalleşmeye de yardımcı olur.²¹¹

İletişim teknolojilerinin gelişmesi ve buna bağlı olarak KİA’nın gelişmesiyle beraber eğitim hizmetinden yoksun bölgelere eğitim fırsatı sağlanmış olmaktadır. Eğitim, bir milleti oluşturan, sağlam temellere oturtulmasını sağlayan en önemli unsurların başında gelmektedir. İşte kitle iletişim araçları da okuma yazma oranının artırılmasını sağlayarak, okuma yazmayı yaygınlaştırarak milli kültürün, bütünlüğün sağlanmasında katkıda bulunmaktadır. Aynı zamanda bu araçlar sayesinde eğitim eşitliği sağlanmış, farklılıklar ortadan kaldırılmıştır.²¹²

2.3.3 Eğlence:

²⁰⁹ MEGEP, Kitle İletişimi, http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/modul_pdf/90KG00014.pdf, 15.02.2012

²¹⁰ Yavuz, a.g.e, s. 66

²¹¹ Metin Işık, İletişimden Kitle İletişimine, Konya, Mikro Yayınları, 2000, s. 69

²¹² MEGEP, Kitle İletişimi, http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/modul_pdf/90KG00014.pdf, 15.02.2012

Kitle iletişim araçları, insanların eğlendirilmesi ve boş vakitlerini farklı şekillerde değerlendirebilmeleri için seçenekler sunar.²¹³

İnsanların hayatlarındaki yoğun iş temposu, farklı kanallardan ulaşan sayısız bilgiler bireyleri bu tempodan uzaklaşmaya iter ve bu arada devreye kitle iletişim araçları girer. KİA yayınladıkları eğlence programlarıyla insanları bir an olsun bu yoğunluktan uzaklaştırır. Ticari kaygı güden televizyon kanalları ise ilgiyi kendi üzerinde tutabilmek için kitlelere hoşça vakit geçirmelerini sağlar.²¹⁴

“Radyo televizyon yayınlarında slogan haline gelen eğitirken eğlendirmek, eğlendirirken eğitmek deyimi bu şekilde hayat bulmaktadır.”²¹⁵

2.3.4 Denetlemek:

Kitle iletişim araçları yani medya, “yönetimlerle halk arasında bir köprü ve yönetimleri denetleyen, halkın dileklerini de kamuoyuna açıklayarak yönetimlere ileten ve halk adına denetim görevini yapan bir kurum”dur.²¹⁶

Medya, hayatın tüm yönlerini etkileyebilmesi açısından yasama, yargı ve yürütmeden sonra “dördüncü kuvvet” olarak adlandırılmaktadır. Toplum üzerinde egemen olan kurum ya da kuruluşları denetleyen medya, bu görevi sayesinde toplumun bilinçlendirilmesinde büyük önem taşır. Gücünü aynı zamanda kamuoyundan alan medya, yine kamuoyu adına hesap sorabilme gibi bir fonksiyonu vardır.

2.3.5 Kamuoyu Oluşturmak:

Kamuoyu, “belirli bir zamanda ortaya çıkan, bir sorunla ilgili olarak halkın düşünce görüşüdür.”²¹⁷ “Demokratik yönetimlerde “rıza imalatı” olarak adlandırılan

²¹³ Işık, İletişimden Kitle İletişimine, s. 69

²¹⁴ MEB, Radyo Yayıncılığının Temelleri,

http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/modul_pdf/213GIM099.pdf, 09.09.2012

²¹⁵ MEĞEP, Kitle İletişimi, http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/modul_pdf/90KG00014.pdf, 15.02.2012

²¹⁶ Nail Güreli, Yerel Medya Eğitim Seminerleri, <http://www.tgc.org.tr/ybs/27-07.htm>, 13.09.2012

²¹⁷ Nevzad Odyakmaz Acar, Necla Odyakmaz Acar, s. 70

kamuoyu oluşturma faaliyeti için propagandanın önemi büyüktür.”²¹⁸ Propaganda, medyanın en çok başvurulan işlevi olarak gözükmektedir.

Medyada ele alınan, tartışılan belli başlı konuların kamuoyunun da gündemine girmesi ve bu konuları, medyanın yönlendirdiği şekilde kamuoyunda cereyan etmesi sıklıkla görülmektedir. Aynı zamanda toplumun genelini ilgilendiren konularda kamuoyu baskısı yaratmak veya kamuyu bilinçlendirmek medyanın işlevidir. Bu sayede yöneten ve yönetilenler birbirlerini daha iyi denetleyebilirler.²¹⁹

Dünya hep gelişim ve değişim içindedir. Toplumdaki her bir fert, farklı düşünce yapılarını, gelişim ve değişimleri kabul etmede gönülsüz davranabilir. İşte burada medya devreye girer ve farklılıkları halka anlatır, elde edecekleri avantajları göstererek halkı bilgilendirir.²²⁰ Örneğin oluşturulacak anayasal çalışmalarda halkı bilinçlendirmek ve kamuoyu oluşturmak amacıyla haberlerde her gün bu yönde tanıtımlar yapılmaktadır.

Medyanın toplumsal konulardaki işlevselliği yadsınamaz. Özellikle kamuoyunu oluşturmak, toplumu yönlendirmek gibi fonksiyonları mevcuttur. Örneğin 23 Ekim 2011’de Van’da meydana gelen 7,2 büyüklüğündeki depremde bütün medya kuruluşları tek vücut olup Van için yardım kampanyası başlatmış ve ciddi bir gelir elde edilmişti. Bu kampanya ile görülmemiş bir destek sağlanmıştı.

“Günümüzde kitle iletişim araçlarının toplumu yönlendirmedeki başarısı, ideolojilerin yayılmasındaki işlevi, yeni imajlar yaratmadaki üstünlüğü tartışılmaz hale gelmiştir.”²²¹ Sonuç olarak kitle iletişim araçları insanların hayatlarını kolaylaştıran, onları bilgilendiren, birleştiren, eğlendiren, kamuoyu oluşturmalarını sağlayan, eğitme ve öğretme gibi temel ihtiyaçlarımızı karşılayan, yeni tutum ve davranışları benimserken

²¹⁸ Necla Mora, **Haberin Sosyolojik Boyutu: Kamusal Söylemin Üretimi ve Kamuoyu Oluşumu**, <http://www.dorduncukuvvetmedya.com/2830-haberin-sosyolojik-boyutu-kamusal-soylemin-uretimi-ve-kamuoyu-olusumu.html>, 12.08.2012

²¹⁹ MEGEP, **Kitle İletişimi**, http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/modul_pdf/90KG00014.pdf, 15.02.2012

²²⁰ Gökulu, a.g.e, s. 80

²²¹ Bengül Güngörmez, **Kitle İletişim Araçları, Siyaset ve Propaganda**, Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi S.B Dergisi Yıl: 3, Sayı: 3, 2002, s. 12

gelenekselleşmiş düşünce kalıplarından uzaklaşmamızı sağlayan en etkin iletişim araçlarıdır.

2.4 Haber

“Haber kişileri bilgilendirir, eğitir, eğlendirir, üzer, sevindirir. O halde haber nedir? Haber gerçekte bağlantılı ya da gerçeğin ta kendisi olduğu sanılmasından dolayı, en etkili medya içeriğidir.”²²²

“Haber, toplumun bilgi ve ilgisini geliştirecek, dönüştürecek gerçekliğin medya organizasyonunun yapısına teknolojisine ve ideolojisine göre yeniden kurgulanması” olarak tanımlanır.²²³

Atilla Girgin’e göre “haber” şöyle tanımlanmaktadır:

Aslında haber “olay”dır. Olay ise olguların, belirli bir yer ve zaman içinde geçmesi sürecidir. Olay ayrıca: Ortaya çıkan, oluşan durum ve sıradan olmadığı için toplumun geniş ölçüde ilgisini çeken “olgu”dur. Olayı geniş anlamda düşünmek gerekmektedir. Olay bir eylemin yanı sıra bir söylem de olabilir. Ya da “olay”ın içinde hem eylem hem de söylem bulunabilir.²²⁴

ABD’li yazar, düşünür ve çevreci Henry David Thoreau, “bir felsefeci için haber sadece dedikodudur”²²⁵ görüşünü dile getirmiştir.

Bugüne kadar haberin birçok tanımı yapılmıştır. Bunlardan bazılarını vermek gerekirse: Haber; “Bir olayın raporudur.”²²⁶ (...) *Dar çevreler dışında da bilinir hale gelmek için, kitle iletişim araçlarının ilgisine gereksinim duyan gerçeklerdir.(...) Gerçekliğin toplumsal kurgusudur. İnsanın bilgi edinme ihtiyacını karşılayan bir çeşit öğedir. (...) İnsanların bilmek istediği her şey haberdır...*²²⁷

²²² Girgin, **Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etik’i**, s. 74

²²³ Nevzad Odyakmaz Acar, Necla Odyakmaz Acar, s. 51

²²⁴ Atilla Girgin, **Gazeteciliğin Temel İlkeleri**, İstanbul, Der Yayınları, 2008, s. 108

²²⁵ Ayseli Usluata, **İletişim**, İstanbul, İletişim Yayınları, 1994, s. 92

²²⁶ Oya Tokgöz, **Temek Gazetecilik**, Ankara, İmge Kitabevi, 2010, ss. 212-213

²²⁷ Girgin, **Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etik’i**, ss. 77-78

Haberin çeşitli tanımlarının olmasının birkaç nedeni bulunmaktadır. Bunlardan en öne çıkanı ise haberin çeşitli işlevselliğidir. Haberin değişik tanımlarında sıkça tekrarlanan 5 temel öge göze çarpar bunlar: Gerçeklik, yenilik, ilginçlik, önemlilik, anlaşılabilirlik.²²⁸

- Gerçeklik (Doğruluk): “Habere konu olan bilgilerin gerçeğe uygunluğu”dur.²²⁹ “Haber gerçeklere ve doğru verilere dayandırılmalıdır. Gerçeklik, haberin, olmazsa olmaz nitelikli temel ilkesidir.”²³⁰
- Yenilik (Güncellik): Güncellik haberin “tazeliliğidir”. Eski bir haber değerini yitirir.
- İlginçlik: “Alışılmamış, olağandan farklı, az rastlanan şaşırtıcı, tuhaf olay, durum, kişi, nesneler vb. ilginçlik kapsamına girer. Bu tür haberlerde okuyanı, izleyeni şaşkınlığa düşüren özellikler de bulunur.”²³¹ Bu da dikkati çeker.
- Önemlilik: “Bir olay, toplumsal, siyasal, ekonomik ya da kültürel yaşamı doğrudan etkiliyor ve bu alanlarda herhangi bir gelişmeye ya da değişmeye yol açıyorsa önemlidir.”²³²
- Anlaşılabilirlik: “Haber özelliği taşıyan olayı biçimlendirirken yani kurgularken, kelimelerin ve cümlelerin yanı sıra haberin bir bütünlük içinde de anlam taşımasına özen gösterilmelidir.”²³³

2.5 Medyada Haber ve Nefret Söylemi

Kitle iletişim araçları özellikle gazete ve gazetenin ürünü olan haberler, insanların temel ihtiyaçlarıdır. İnsanlar da sosyal bir varlık olduklarından dolayı çevresinde meydana gelen tüm gelişmelerden haberdar olmak ister. Haberler, insanların toplumsal algılarını değiştiren bir araçtır. Haber, insanları bilgilendirir, bilinçlendirir,

²²⁸ Girgin, **Gazeteciliğin Temel İlkeleri**, s. 118

²²⁹ Kemal Aslan, **Haberim Var**, İstanbul, Anahtar Kitaplar Yayınevi, 2003, s. 169

²³⁰ Girgin, **Gazeteciliğin Temel İlkeleri**, s. 119

²³¹ Aslan, a.g.e, s. 413

²³² Girgin, **Gazeteciliğin Temel İlkeleri**, s. 123

²³³ Girgin, **Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etik'i**, s. 87

çevresine duyarlı olmayı sağlar, üzer, eğlendirir... Dolayısıyla haber başlı başına bir “olay”dır. Yaşanan tüm bu olaylar aktarılırken tarafsız, metin oyunlarından uzak olunmalıdır. Günümüz medya kuruluşlarında bu kriterlerden uzak, daha çok haberi yazan kuruluşun görüşleri baskın olduğu anlaşılmaktadır. Bunlardan en belirgin olanı da, sıkça rastlanılan nefret söylemidir.²³⁴

İnsanlık tarihi boyunca birey ve topluluklar marjinal düşüncelerinden dolayı dışlanmış, şiddet görmüş veya tehdit edilmişlerdir. İnsanların farklı ırktan olmaları, farklı din, dil, cinsiyet veya renge sahip olmaları insanların nefret içeren saldırgan söylemlere hedef olmalarına neden olabilmektedir. Nefret söylemi kavramı -konumuz gereğince de- özellikle medyada öne çıkmakta ve tartışılmaktadır.²³⁵

Nefret söylemine giden süreç; hoşnutsuzluk ve tahammül eksikliğidir. Hedef alınan birey veya gruplara “Toplumumuzda size yer yok” mesajı vurgulanır ve grup üyeleri dışlanıp, etkisizleştirilir. Böylelikle en temel hak olan “yaşama katılım hakkı” ihlal edilmiş olur.²³⁶

Eleştirel söylem analisti Van Dijk, görüşlerini şöyle aktarmaktadır:

Toplumda zihinsel denetimi sağlamak için söylemi denetlemek ya da bizzat üretmek gerektiğini ifade etmektedir. Ancak söylemin, sübjektif ve psikolojik olan “bağlam” içinde varlık gösterdiğinin de altını çizerek, Dijk, söylemi kontrol etmenin ilk şartının söylemin bağlamını denetlemek olduğunu vurgular. Toplumsal iktidarın ve seçkinlerin sözcüsü olan gazetecilerin haber kaynaklarıyla kurdukları ilişkiler, haberin üslubu, haberin sunumu, yapılan anlatılar, atılan başlıklar, haberdeki anlamı ve ideolojiyi oluşturan söylemin unsurlarıdır.²³⁷

Akademisyen ve okurların son dönemlerde dikkatini çeken nefret söylemi kavramı, medyanın içinde bulunduğu yapısal sorunlar nedeniyle kültürel yeterliliği fazla olan, daha avantajlı kesimlerin sesini duyurduğu yani toplumda var olan iktidar

²³⁴ **Haber Söylemi**, <http://www.bilgisepetim.com/haber-soylemi/> 25.03.2012

²³⁵ Yücel, **Televizyonlarda Terör, Irkçılık ve Nefret İçerikli Yayınlar**, s. 28

²³⁶ Yasemin İnceoğlu, **Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları**, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2012, s. 24

²³⁷ Teun Van Dijk, *Discourse and Power: Contributions to Critical Discourse Studies* Houndsmills: Palgrave MacMillan, 2008, Aktaran: Yasemin İnceoğlu, **Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları**, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2012, s. 24

ilişkilerini yeniden ürettiği gerek akademik gerek sivil toplum çevrelerinin yürüttüğü gözlemlerde, araştırmalarda karşımıza sıkça çıkmaktadır.²³⁸

Medyada özellikle haberlerde manşet ve başlıklarda; ötekileştiren, kin ve düşmanlığı arttıran, ayrımcı duyguları tetikleyen, önyargılı bir dilin kullanıldığını zaman zaman görmektediriz. Medyada evrensel ve ulusal gazetecilik ilkeleri veya özenetim ilkeleri olsa da birçok haber ürünü bu ilkeleri ihlal edebiliyor. Bu durum ötekileştirilen grubu huzursuz ederken, toplumsal kargaşaya ve o gruba yönelik kalıcı önyargılara neden oluyor.²³⁹

Van Dijk'in tabiriyle sorun, herhangi bir grubun, örneğin azınlıkların, egemen güçlerin veya özel grupların haberlerde nasıl sunulacağı konusunda medya gücünün ne şekilde suiistimal edildiğidir. Çünkü medyaya egemen olan kesim, haberi istediği gibi düzenleyip, istediği konuları yayınlatabilmekte hatta kimin yazacağına karar verebilmektedir. Eğer başka bir ideolojinin, söylemin varlığı söz konusu değilse önyargılar barındıran söylemlerin birikimi negatif bir davranışın ortaya çıkmasına neden oluyor.²⁴⁰

Daha önce yapılmış olan uluslararası bilimsel çalışmalardan yararlanılarak ve ülkeye özgü dil ve kültür farklılıkları dikkate alınarak belirlenmiş olan nefret kategorileri şunlardır:

- “1) Abartma/Yükleme/Çarpıtma: Bir kişi ya da olaydan yola çıkarak bir topluluğa yönelik olumsuz genellemeleri, çarpıtmaları, abartmaları, olumsuz atıfları içeren söylemler bu kategori altında değerlendirilmektedir.
- 2) Küfür/Hakaret/Aşağılama: Bir topluluk hakkında doğrudan küfür, aşağılama, hakaret içeren (örneğin Kalleş, Köpek, Kanı bozuk gibi) söylemlerin yer aldığı kategoridir.
- 3) Düşmanlık/Savaş Söylemi: Bir topluluk hakkında düşmanca, savaşı çağrıştıran ifadelerin yer aldığı söylemler bu kategoride tasnif edilmektedir.
- 4) Doğal Kimlik ögesini nefret aşağılama unsuru olarak kullanma/Simgeleştirme: Doğal bir kimlik ögesinin nefret, aşağılama unsuru olarak kullanıldığı, simgeleştirildiği söylemler için oluşturulmuştur. Örneğin olumsuz anlamda “senin

²³⁸ Ceren Sözeri, **Yazılı Basında Nefret Söylemi ve Mücadele Yolları**, (Der.) Yasemin İnceoğlu, Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2012, s. 205

²³⁹ Hrant Dink Vakfı, **Medyada Nefret Söylemi**, <http://www.nefretsoylemi.org/rapor/4aylik-rapor.pdf>, 11.04.2012

²⁴⁰ Tezcan Durna ve Çağla Kubilay, **Medyadan Söylemler**, Ankara, Libra Yayınevi, 2010, s. 70

annen Ermeni zaten” söylemi ya da “senin soyadın Davutoğlu mu Davutyan mı?” gibi.”²⁴¹

Konumuz gereği medyada yer alan terör haberlerindeki haber söylemine bakmamızda da yarar var. “Haber metinleri de içerik açısından birer söylemdir. Haberin söyleminin oluşmasında haber kaynağı, haberin üretildiği kurumun ve toplumun ekonomi politiği, haber profesyonelleri ve editoryal süreç, belirleyici bir rol oynamaktadır.”²⁴² Bu süreç içinde ortaya çıkan ürün, egemen kesimin bir parçasını yani ideolojisini taşır.

Haber metinlerindeki egemen söylemi çözümlemek için kullanılan dilin detaylarına inmek gerekir. Haber dilinde hâkim olan belli şifre ve profesyonel değerler kullanılır. Egemen söylem de bu kodlar aracılığıyla vücut bulur. Haberlerde kullanılan dilsel özelliğe bakıldığında haber metinlerinde gündelik yaşamda insanların kullandığı dil görülmektedir. Ancak bu dil, haberlerin üretim sürecinde farklı dilsel formlara çevrilir.²⁴³

Terör gibi ulusal bütünlüğü tehlikeye sokan haberlerde medya, birbirine yakın bir duruş sergiler. Türkiye’nin son 30 yılına kanlı eylemlerle damga vurmuş PKK terör örgütünün eylemlerine ilişkin haberlerde kalıplaşmış bir yapı görülür. Terör ile ilgili kavramlar kullanılırken terminolojide bir kesinlik yoktur. Medya tarafından “gerilla”, “saldırgan”, “eli kanlı terörist”, “terörist”, “caniler”, “savaşçılar” gibi sözcükler kullanılmaktadır.²⁴⁴ Ayrıca terör haberlerinde çatışma veya operasyon haberleri verilirken kullanılan cümlede edilgen yapı hâkimdir. Haberde, halkı kışkırtıcı sunum yerine daha çok sağduyuya davet eden bir üslup, dilsel yapı kullanılmaktadır.

İletişim araçlarında kullanılan sözcük ve cümle yapıları önemlidir. Egemen kesimlerin hüküm sürdüğü ortamda, “dil ve söyleyiş” büyük önem taşır. Haber

²⁴¹ Nuran Gelişli ve Garen Kapril, **Medyada Nefret Söylemi**, <http://www.nefretsoylemi.org/rapor/4aylik-rapor.pdf>, 25.03.2012

²⁴² Sibel Karaduman ve N. Mert Batu, **Televizyon Haberlerinde Terörizm Olgusunun TRT’nin Haber Söylemi Bağlamında İncelenmesi**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı 25, 2011, s. 363

²⁴³ Selda Bulut ve Levent Yaylagül, **Türkiye’deki Yazılı Basında Yargıtay ve Mafya İlişkisine Yönelik Haberler**, <http://www.irfanerdogan.com/dergiweb2008/19/bulut-yaylagul.pdf>, 10.09.2012

²⁴⁴ Karaduman ve Batu, a.g.m, s. 363

metinlerindeki kapanma ve sıkı bir metnin yapılanması, kelime ve tümce seçimleriyle yakından bağlantılı bir meseledir. Örneğin, “Başbakan Avrupa’nın teröre destek verdiğini belirtti.” ifadesi ile “Başbakan Avrupa’nın teröre destek verdiğini öne sürdü.” cümlelerinden farklı bir vurguya taşır.²⁴⁵

Terör yasadışı bir tutum olması nedeniyle suç olarak nitelendirilir. Bu tip haberlerde suçluların eylemine ilişkin cümlelerde aktif ajan olarak konumlanır (bomba attı, mayın döşedi) yani özne fiilin aktörüdür. Devletin yürüttüğü operasyon ya da yer aldığı haberlerde ise pasif cümleler (ele geçirildi, tutuklandı,) yer alır. Pasif cümlede eylemin faili belirsizken aktif cümlede eylemi gerçekleştiren bellidir. Terör haberlerinde egemen olan söylem, devletin birliği bütünlüğü ve bölünmezliği üzerine kurulur. Çatışmada yaralanan “gazi” olarak adlandırılırken ölen güvenlik güçleri vatani uğruna öldüğü için kutsallaştırılır ve şehitlik mertebesi verilir. Bu şekilde vatanın her şeyden üstün olduğu haberlerde vurgulanır.²⁴⁶

Mayın Tuzağı 4 Asker Şehit

Yüreklere yine ateş düştü. Hakkâri-Çukurca karayolunda askeri birliğin geçişi sırasında meydana gelen patlamada 4 asker şehit oldu, 5 asker yaralandı.

Hakkâri Valiliği'nden yapılan yazılı açıklamada, bugün (dün) saat 14.00 sıralarında, askeri birliğin Hakkâri-Çukurca karayolundan geçişi sırasında mayın taraması yapan askerlere, menfeze yerleştirilen uzaktan kumandalı el yapımı patlayıcı türü mayınlı saldırıda bulunulduğu belirtildi.

Patlamada 4 askerin şehit olduğu, 5 askerin yaralandığı ifade edilen açıklamada, bölgede terörü önleyici faaliyetlere hassasiyetle devam edildiği kaydedildi. Hain saldırı sonrası Hakkâri-Çukurca Karayolu trafiğe kapatılırken, bölgede kara ve hava destekli operasyon başlatıldı. Mayınlı saldırıda yaralanan askerler Hakkâri Askeri Hastanesi'ne kaldırılarak tedavi altına alındı.²⁴⁷

²⁴⁵ Güliz Karakuşçu, **Özel Televizyon Haberlerinde Terörizm Kanal D ve Show TV Ana Haber Bültenleri İçerik Analizi**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi SBE., Ankara, 2003, s. 37

²⁴⁶ Karaduman ve Batu, a.g.m, ss. 363-364

²⁴⁷ **Mayın Tuzağı 4 Asker Şehit**, Akşam Gazetesi, 16.09.2012, <http://www.aksam.com.tr/askeri-konvoyun-gecisi-sirasinda-patlama--138980h.html>, 18.09.2012

Yukarıdaki örnekte görüldüğü üzere Doğu Anadolu'daki çatışmalar verilirken basının kullandığı dil edilgen cümlelerden oluşuyor. Bu dil, yaşanan sıcak çatışmaları, ölümleri kamuoyunun gündeminden uzaklaştıran bir dildir.

Haber söyleminde sıklıkla karşılaşılan diğer bir strateji ise biz/onlar kutuplaşmasıdır. Anarşik, düzen karşıtı, illegal tutumlar biz/onlar kutuplaşmasına örnek olarak gösterilebilir. Taraflardan biri; hükümet, devlet, anayasal düzenden yana olurken diğer taraf devletin karşısında, terör olayına karışan örgütlerdir. Bu tarz eylemler, haber metni sonunda genellikle hukuksal düzen temsilcilerinin müdahalesi ile statüko lehine sonlandırılır ve söylem kapatılır.²⁴⁸

2.6 Medya - Terör İlişkisinin Genel Çerçevesi

“Medya, yazılı yayınlar (gazeteler, dergiler, sektörel yayınlar), görsel yayınlar (TV kanalları, internet) ve işitsel yayınlardan (radyo) oluşan, kitle iletişim araçlarının tümüne verilen genel addır.”²⁴⁹

Medya kısa vadede üç erk olan; yasama, yargı ve yürütmeden sonra dördüncü kuvvet olarak adlandırılır. Medya, kısa vadede toplumların yönetimi ve yönlendirilmesinde, uzun vadede ise toplumların gelişmesinde tek kuvvettir.²⁵⁰

Medya, doğrudan iletişimin güçlük çekildiği büyük toplumlarda yönetenler ile yönetilenler arasında bir köprü vazifesi görür ve iletişimi sağlar. Ana düşünceyi paylaşamadıkları için şikâyetlerini daha özel biçimde ifade etmek isteyen kişi ve gruplar medyaya yeteri kadar ulaşamadıklarını iddia ederler.²⁵¹

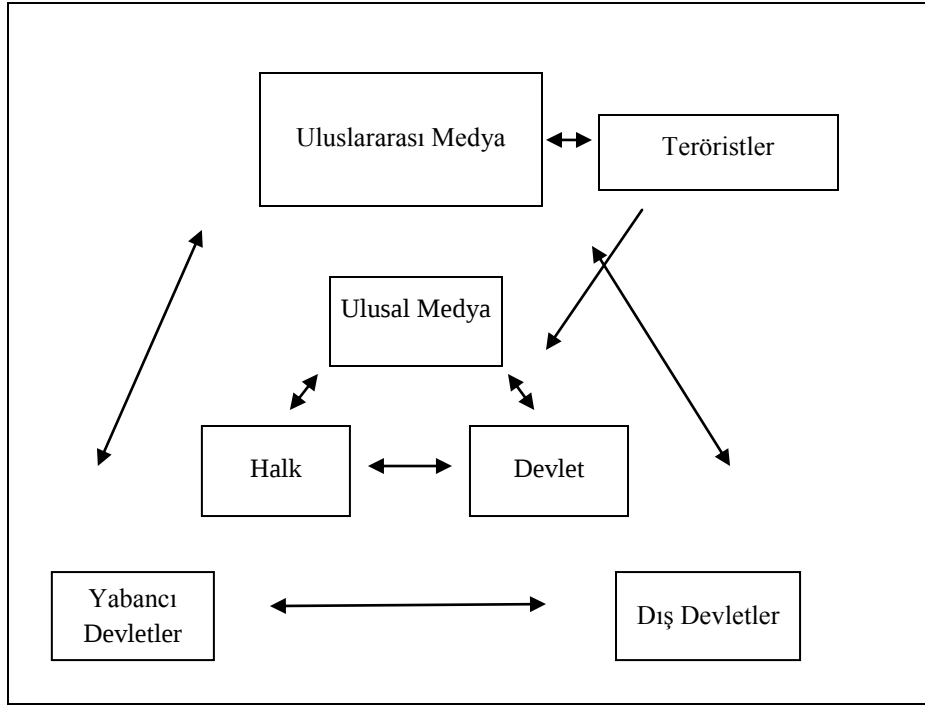
Gerçekte medya nötr bir iletişim kanalı değil, iletişim üçgeninde (Şekil 2) bir köşedir. Medya kendi yayın/yayın politikasına göre haberi şekillendirir.

²⁴⁸ Karaduman ve Batu, a.g.m, s. 364

²⁴⁹ Güleda Yücedoğan, *Türkiye ve Fransa'da Gazeteci Kimliği Sorunu*, İstanbul, Nadir Kitap, 1998, s. 7

²⁵⁰ Cengiz Özdiker, *Terör ve Şiddet Bağlamında Türk Medyası*, <http://www.2023.gen.tr/ekim02/dosyalar.htm>, 23.12.2011

²⁵¹ Hüseyin Bilir, *Terör, Medya ve Devlet*, İstanbul, IQ Yayınları, 2009, s. 81

Şekil 2: Terörizm ve Politik İletişim Üçgeni

Kaynak: Nacos Brigete L., **Mass-Mediated Terrorism: The Central Role of the Media in Terrorism and Counterterrorism**, New York, Rowman & Littlefield Publishers Inc., 2002, s.12, Aktaran: Hüseyin Bilir, *Terör, Medya ve Devlet*, IQ Yayınları, 2009 İstanbul, s. 81

Gelişen iletişim kültürü ve iletişim teknolojileri, başta insanlığa faydacı yaklaşımlarla kullanılırken artık bu araçların insanlığa verdiği zararlardan bahsedilmektedir. Günümüz teknolojisiyle üretilen ulaşım ve iletişim araçları terör gruplarının birer silahı haline dönüştürülmektedir. Bu araçlar artık terör eylemlerinin propaganda amaçlı kitlelere ulaşmasında ya da terör örgütüne yandaş, sempatizan kazandırmakta kullanılıyor. Dolayısıyla insanlığa fayda sağlaması için üretilen bu araçlar istemeden de olsa kötü amaçlı gruplara hizmet eder hale geliyor.²⁵²

Medyada devlet, ülkenin mutlak hâkimi ve sosyal düzenin koruyucusu olarak lanse edilirken, ülkedeki kanun koyucuların da halkı temsil ettiği inancı hâkimdir. Her ne kadar zaman zaman medya-devlet çatışması yaşansa da terör gibi ülke bütünlüğünü sarsan durumlarda medya hâkim söylemi kabul eder. Tam da bu süreçte, medyaya

²⁵² Özeydemir, a.g.e, s. 90

ulaşamayan illegal gruplar haber eşişinden girebilmek amacıyla yanlış zamanda yanlış işlerde bulunur.²⁵³

Kanun koyucu gibi gücü bulunmayan illegal oluşumlar, hedeflerine ulaşmak amacıyla teröre başvurur ve yasadışı eylemlerle ses getirmeye çalışır. Bu gruplar için medyanın öncelikli amacı suç unsuru taşıyan eylemleri hedef kitleye ulaştırmaktır.²⁵⁴

Medya ve terör ilişkisi günümüzde tartışılır hale gelen bir konuyu da beraberinde getirmiştir. Demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından biri haline gelen medya, halk ile iktidar arasında bir bağıdır. Ayrıca medya, kamuoyu yaratma açısından da bünyesinde güçlü bir işlev barındırmaktadır. Ancak bu işlev aynı zamanda illegal oluşumlara karşı da bir koz olup terör tehdidi yaratmaktadır. Medyayı kullanmak isteyen bu illegal gruplar, medyanın kamuoyunu bilgilendirme işlevinden yararlanarak hedefledikleri kamuoyuna ulaşmak istemektedirler.

Günümüzde terör ve medyanın bu kadar sıklıkla konuşulmasındaki sebep, medyanın etik bir çerçeve izleyip izlemediğidir. Toplum bilgilendirme, bilinçlendirme ve yönlendirme işlevi olan medyanın kamuoyunu bilinçlendirme adına haberini icra etmesi; diğer taraftan da icra edilen terör haberlerinin kitlelerin üzülmesine, toplumda infial yaratmasına neden olmakta ve bu durum terör örgütlerinin amaçlarına hizmet etmektedir.²⁵⁵ Burada medyanın yapısı gereği ilgi çekici olana yönelme halini görmekteyiz. Yani terör eylemlerinin de ilgi çekici olaylar olması, terörün medyada yer bulmasına neden olmaktadır. Bu durum da karşılıklı ilişkiyi gözler önüne sermektedir.

Genellikle medya veya gazeteciler, medyadan nemalanan terör gruplarına farkında olmadan iştirak etmektedirler. Nacos, son dönemlerde izlenme oranlarını arttıran eğlence ağırlıklı haberlere kayışla birlikte medyanın reyting amaçlı terörizmi

²⁵³ Bilir, a.g.e, s. 82

²⁵⁴ Richard W. Schaffert, **Media Coverage and Political Terrorists: A Quantitative Analysis**, New York, Praeger, 1992, s. 186 Aktaran: Hüseyin Bilir, *Terör, Medya ve Devlet*, İstanbul, IQ Yayınları, 2009, s. 82

²⁵⁵ Faruk Can, **Bilgi Çağının Gündümlü Silahı Medya**, İstanbul, Alfa Yayınları, 2005, s. 50

sömürme eğilimin arttığını belirtmektedir. Nacos, günümüzde terör ve medya arasındaki ilişki öncekinden çok daha fazla yarı ortaklaşa yaşam ilişkisi içindedirler.²⁵⁶

“Medya olmasaydı terörizm olmazdı” diyen Fransız sosyolog Jean Baudrillard, medyayı terörün kaynağı olarak nitelerken, terör eylemlerinin televizyonlarda gösterilmesini dramın göstergesi olarak değil reyting amaçlı olduğunu belirtmektedir.²⁵⁷ Medya ile terörizm arasındaki ilişkiyi ortak yaşam olarak tanımlayan Schaffert’a göre ise, bu ikili arasındaki ilişkiyi kısa süreli olarak görürken; uzun vadeli olarak ise medyanın yasadışı örgütler tarafından kullanılması, ifade özgürlüğünün kendisi için hayati önem taşıdığı demokratik toplumun yıkılması çalışmalarına neden olabilir. Bu tür bir ilişki daha çok parazit olarak tanımlanmalıdır.²⁵⁸

Medya ve terör olayları arasındaki ilişkinin aşağıdaki etkenlerden birkaçı veya tümü ile ilgili olduğu iddia edilmektedir.²⁵⁹

- Devletin gücünü azaltan, şiddeti uyandırıcı, radikal görüşleri harekete geçiren bir platform meydana getirmektedir.
- Şaşırtıcı terör olaylarının rapor edilmesi diğer örgütleri de harekete geçirmekte, eyleme geçirilen olayları benimsemektedir.
- Devam etmekte olan bir olayın medyada yer alması operasyonları sekteye uğratabilir ve güvenlik açığı oluşturabilir. Bu iki durum da hem polisi hem de kara verici organları zor duruma düşürebilir.
- Olaylarda muhabir sayısının fazla olması teröristleri motive edebilir ve sorunun büyümesine olumsuz katkıda bulunabilir.

²⁵⁶ Brigitte L. Nacos, **Mass-Mediated Terrorism: The Central Role of the Media in Terrorism and Counterterrorism**, New York, Rowman & Littlefield Publishers Inc., 2002, s.29 Aktaran: Hüseyin Bilir, Terör, Medya ve Devlet, İstanbul, IQ Yayınları, 2009, s. 87

²⁵⁷ Güleda Yücedoğan, **Terör, Savaş, Şiddet ve Medya**, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı: 13, 2002, s. 109

²⁵⁸ Richard W. Schaffert, **Media Coverage and Political Terrorists: a Quantitative Analysis**, New York, Praeger, 1992 s.188, Aktaran: Hüseyin Bilir, Terör, Medya ve Devlet, İstanbul, IQ Yayınları, 2009, s. 87

²⁵⁹ Livingstone, W. D. “Terrorism and the Media Revolution, Lexington Books, Toronto, D.C: Heath and Company / Lexington, Massachusetts, 1992, p. 77, Aktaran: Mehmet Fidan, **Terör ve Medya**, (Ed.) Orhan Gökçe, Uğur Demiray, Terörün Görüntüleri Görüntülerin Terörü 11 Eylül, 15 ve 20 Kasım Terör Saldırıları Bağlamında Medya – Terör İlişkisi ya da İkilemi!, Konya, Çizgi Yayınevi, 2004, ss. 71-72

- Olayın detayına inmek amacıyla yarış halinde bulunan medya çalışanları, halkı aydınlatmak yerine onları kaosa sürükleyebilir ve korku ortamı yatabilir.
- Haber anında ve haber toplama sırasında başvuru kaynaklar terör olaylarında medyanın objektif olarak gözleme ve rapor etme özelliğini yok eder.

Terör örgütlerinin medyayı kullanmak istemelerindeki öncelikli hedefleri kendi davalarının meşruluğunu dünyaya duyurmak, giriştiği eylemlerle sempatisan toplamak ve onların morallerini yükseltip ilgiyi üzerine çekmektir. Bu hedeflerini ne kadar çok kişiye ulaştırırsa o derece başarılı olurlar. Etki düzeyi geniş olan her eylem illegal oluşumlar için bir başarıdır. Öyle gözüküyor ki medya istemeden de olsa terörün teşkilatlanmasında da devreye girmektedir.

Medya ve terör ilişkisinde dikkat çeken en önemli husus karşılıklı kazanç sağlamalarıdır. Terör örgütlerinin gerçekleştirdikleri illegal eylemler medyada yer bulurken aynı zamanda bu kişilerin reklamı da yapılmaktadır. Bu reklam sayesinde örgütler kitleler tarafından daha da tanınmakta, kitleleri etkilemekte ve en önemlisi etkilenen kitlelere de korku salmaktadır. Bunun sonucunda kârlı çıkan iki grup vardır. Reyting kaygısı güden medyanın izlenme oranını artarken, terör örgütlerinin de propagandası yapılmaktadır. Ayrıca bu haberlerin kanal ya da gazetelerde yer alması izleyicide/okuyucuda bıraktığı izlenimle otoriteyi sorgular hale getirmektedir.²⁶⁰

“Teröristler icra ettikleri eylemlerle toplumda bir “algı” oluşturmaya hedefler. “Gerçek”, “var olan”, “bazen”, “sunulan” ve algılanan olarak karşımıza çıkmaktadır. Burada önemli olan medyanın “sunulanı” ayrıntılı bir incelemeye tabi tutmadan kamuoyuna sunmasıdır.”²⁶¹

“Terörün özellikle görsel medyadan yararlanmadaki istekliliği ve medyanın, özellikle de televizyonun, bu talebe aynı isteklilikle yanıt vermiş olması terörü araç

²⁶⁰ Orhan Gökçe, ve diğerleri, **11 Eylül Eyleminin Türk Basınında Algılanış ve İşleniş Biçimi**, (Ed.) Orhan Gökçe, Uğur Demiray, Terörün Görüntüleri Görüntülerin Terörü 11 Eylül, 15 ve 20 Kasım Terör Saldırıları Bağlamında Medya – Terör İlişkisi ya da İkilemi!, Konya, Çizgi Yayınevi, 2004, ss. 191-192

²⁶¹ Başbuğ, a.g.e, s. 123

olarak görenlere yeni yaklaşımlarda bulunma ve teknikler geliştirme zorunluluğu doğurmuştur.”²⁶² Aynı zamanda mantalite değişikliğine de giden terör grupları, modern gazeteciliğin işleyişini de kavramış ve bu sayede medyayı peşinden koşturur hale getirmiştir. Ticarileşmeyle beraber tıklanma (internet), izlenme (TV), dinlenme (radyo) gibi kavramlar önem kazanmış, büyük firmalar reklamlarını bu birimlere taşıyarak medya sektörüne büyük kazanç getirmiştir. Teröristler bu durumu kullanarak eylemlerini medyada rahatlıkla duyurabilir hale gelmiştir. Bu durum eylemleri medyatikleştirmiştir.²⁶³

Medyanın kitlelere ve egemen güçlere olan güçlü etkisi terörist gruplarını harekete geçirmektedir. Özellikle 1960’lı yıllarda kırlarda faaliyet gören terör örgütleri şehre kaymış bunun başlıca nedeni olarak da teröristlerin tanınmalarını sağlayacak, propagandasını yürütecek gazetecilerin, televizyonların ve bunları okuyacak/izleyecek kitlenin kırsalda bulunmamasıdır. Bu konuyla ilgili olarak Bir Latin Amerikalı terörist şunları ifade etmiştir; “*Eğer şehirde küçük bir bombayı bir binaya koyarsak, basında ana haber olurdu. Şehir, propaganda ve siyasal mücadele için ziyadesiyle önemlidir.*”²⁶⁴

Teröristler, kamunun dikkatini ve ilgisini çekmek ister. Aynı zamanda egemen güçler tarafından varlığının kabul edilip meşruiyetini kazanmayı da hedefleyen teröristler bu isteklerini ancak medya aracılığıyla gerçekleştirebilirler. Bu nedendir ki terör örgütleri eylemlerini medyaya göre ayarlamakta ve medyanın mekânsal hem de görüntüsel olarak anında ulaşabileceği yerleri hedef alarak kanlı eylemlerini planlarlar.²⁶⁵

Medya’nın toplum üzerindeki etkileri çok fazladır. Aynı zamanda medya, bir toplum içinde gerekli elemanlardan bir tanesidir. Medya sayesinde dünyadaki tüm

²⁶² Nezih Orhon, **Terörün Anlamı ve Görselleştirilmiş Terör, Terörün Görsel Sunumu**, (Ed.) Orhan Gökçe, Uğur Demiray, Terörün Görüntüleri Görüntülerin Terörü 11 Eylül, 15 ve 20 Kasım Terör Saldırıları Bağlamında Medya – Terör İlişkisi ya da İkilemi!, Konya, Çizgi Yayınevi, 2004, s.172

²⁶³ Yalçinkaya, a.g.e, s. 71

²⁶⁴ Necati Alkan, “**Terör Olaylarının Kitle İletişim Araçlarındaki Sunumu: Medya Terörün Oksijenidir,**” Polis Dergisi, Temmuz-Ağustos 2003, Sayı 36, <http://icsavas.wordpress.com/2012/01/23/teror-olaylarinin-kitle-iletisim-araclarindaki-sunumu/> 15.06.2011

²⁶⁵ Orhan Gökçe, Uğur Demiray, **Medya Terör İlişkisi ya da İkilemi**, (Ed.) Orhan Gökçe, Uğur Demiray, Terörün Görüntüleri Görüntülerin Terörü 11 Eylül, 15 ve 20 Kasım Terör Saldırıları Bağlamında Medya – Terör İlişkisi ya da İkilemi!, Konya, Çizgi Yayınevi, 2004, s. 3

gelişmeleri takip edebilir ve bilgi sahibi olabilirsiniz. Bir olayın haber niteliği taşıması ilginç olmasına bağlıdır. Bu sayede kitle iletişim araçlarına sahip olan kişiler izlenme/okuma oranlarıyla ayakta kalabilirler. Herhangi bir yerde patlayan bombalar, kan görüntüleri, kopan bacaklar... ilgi çekicidir. Bu durum izleyiciyi kendine çeker yani “reyting” oluşur. Teröristler de bunu bildikleri için akşam haberlerde seyirciye ne sunacağını planlayan bir haber merkezi için malzeme temin ederken medya ise ücretsiz olarak bu hizmeti teröristlere sunmuş olur.²⁶⁶

Georges Sorel de, “20. yüzyılın tek bir ilahı vardır, o da korkudur” diyerek korku sayesinde kitlelerin istenildiği şekilde yönetilebileceğini söylemektedir. Korku sayesinde amaçlarına ulaşmak isteyen terör örgütleri ses getiren eylemlerle medyatik olanı belirleme eğilimi göstermektedir. Bu yüzden teröristler sürekli medya üzerinden nemalanmaktadır.²⁶⁷

Teröristler eylemlerini arttırıp medyada daha etkin yer almak isterken basın zor bir sorumlulukla karşı karşıya kalmaktadır. Hangi durumun propaganda hangi durumun haber olduğu konusunda ince bir çizgi vardır. Bu, sorumluluk isteyen bir durumdur. Japonya bu konuda bir çalışma yürüterek Yayımcılar ve Editörler Derneği’nin kurduğu bir komite bu konuda şu ilkeleri benimsemiştir:²⁶⁸

- Bir kimsenin hayati tehlikeye maruz kalması halinde polis ile medya işbirliği yapmalı ve polisin çağrılarına medya olumlu yanıt vermelidir.
- Polis tarafından bir çağrı söz konusu olması halinde o konuyla ilgili haber askıya alınmalı, basın kulübü yapılan çağrının yerinde olup olmadığı araştırılıp harekete geçilmelidir.
- Anlaşmaya bir tek yayın kuruluşu itiraz ettiği taktirde anlaşmaya varılamamış demektir ve herkes serbest bırakılmalıdır.

²⁶⁶ Mustafa Arslan, **Terör Haberlerini Yorumlamada Medyanın Rolü** http://docs.mustafaarslan.info/uploads/7/0/7/6/7076208/teror_haberlerinin_yorumlanmasinda_medyanin_rolu.pdf, 15.09.2011

²⁶⁷ Ahmet Dinçyürek, **Terör ve Medya**, <http://www.stratejikongoru.org/pdf/terorvemedy.pdf>, 15.10.2011

²⁶⁸ Suat Sezgin, **Haber ve Terör**, (Ed.) Orhan Gökçe, Uğur Demiray, *Terörün Görüntüleri Görüntülerin Terörü* 11 Eylül, 15 ve 20 Kasım Terör Saldırıları Bağlamında Medya – Terör İlişkisi ya da İkilemi!, Konya, Çizgi Yayınevi, 2004, ss. 13-14

- Medya, polis ile işbirliğini sürdürdüğü müddetçe, polisin bilgi akışını aksatmaması gerekmektedir.
- Olayla ilgili soruşturma, operasyon ya da fiili hareket bitince anlaşma sona ermiş sayılmaktadır.
- Her iki taraf da anlaşmanın sürüp süremeyeceği konusunda bir araya gelmeli görüş birliği yapılmalıdır.

Medya sahnesinde yer ve rol almak için medya mantığının işleyiş stratejilerini iyi anlamak ve çözümlemek gerekir. Teröristlerin uyguladıkları stratejiler göz önünde bulundurulursa bu mantığı çok iyi kavradıkları gözler önündedir. Teröristler için eylem sonrasında kaç kişinin katledildiğinin önemi yoktur. Mühim olan kaç kişinin bu eylemi duyduğu ve ne kadar insanın bu durumdan etkilendiğidir. Teröristin en temel amacı eylemini kitlelere duyurmaktır. Eylemlerini gazete ve televizyonlara ilanlar verip yayınlamayacağına göre en etkili yol haber bültenlerinde yer almaktır.²⁶⁹

Teknolojik gelişmeler kitle iletişim araçlarını da geliştirmiş ve sayısız yeni iletişim araçlarıyla (ortamlarıyla) haber, anlık yayılabilir hale gelmiştir. Terör eylemlerinin gerçekleştiği anda servis edilen haberler hızla yayılmakta ve defalarca sunulmaktadır. Bu insanların zihninde ‘Her an ölebilirim’ düşüncesine dönüşmekte ve kişiyi, kişiden de öte toplumu kontrol altında tutabilmektedir. Kontrol altına alınan toplum ise otoriteye olan inancını azaltır ve kaos ortamı oluşur.²⁷⁰

Medyanın, halk ile devlet arasındaki ilişkisinin önemi büyüktür. Bu nedenle terörün medyadan yararlanması kaçınılmazdır. Amerika’da 1986’da yapılan bir araştırmada, görüşülenlerin %76’sı; terörist eylemlerin başarısının medya aracılığıyla topluma yansıyan bilgilere bağımlı olduğunu söylemiş, televizyonlarda abartılarak verilen haberlerin yanlış olduğu ve bu girişimlerde bulunan kanalların kapatılması gerektiği tavsiye edilmiştir.²⁷¹

²⁶⁹ Orhan Gökçe, Uğur Demiray, **Medya Terör İlişkisi ya da İkilemi**, (Ed.) Orhan Gökçe, Uğur Demiray, Terörün Görüntüleri Görüntülerin Terörü 11 Eylül, 15 ve 20 Kasım Terör Saldırıları Bağlamında Medya – Terör İlişkisi ya da İkilemi!, Konya, Çizgi Yayınevi, Şubat 2004, s. 3

²⁷⁰ Eren Okur, **Terör – Medya İlişkisi ve Topluma Yansıması**,

http://www.bilgesam.org/tr/index.php?option=com_content&view=article&id=590, 23.11.2011

²⁷¹ Başbuğ, a.g.e, s. 123

“Medya – Terör” ilişkisinde farklı boyutlu düşünceler de ortaya atılmaktadır. Picard, terör ve medya üzerine yaptığı beş yıllık çalışma sonunda *medyanın terörizme neden olmadığını fakat terör eylemlerini eksik ya da taraflı aktararak terör gruplarının manipülasyonuna neden olduğu ve kitlelerin bu durumu anlamlandırmasına izin vermeyerek yönlendirebildiğini* ortaya koymuştur. Picard’ın ele aldığı bu çalışma, terör haberlerinin kesinlikle yayınlanmaması gerektiği düşüncesine katılmamaktadır.²⁷²

Medyada terör haberlerinin sunumu hakkında başka görüşler de vardır. Bazı kesimlere göre, terör haberlerinin medyada yer almasının teröre hizmet edeceğini savunmaktadır. Karşıt görüş ise bu tip haberlerin gazetecilerin işinin bir parçası olduğunu, yorum katılmadan objektif şekilde aktarılan haberlerin sakınca yaratmayacağını, hatta bu haberlerin halkın bilinçlendirilmesinde yararlı olacağını düşünmektedirler.²⁷³

“Terör olaylarının medyada hiçbir şekilde yer almaması gerektiğini savunan araştırmacılar günümüzde kalmamıştır. Bu düşünceye yakın duranlar, terör haberlerinin sıkı bir sansürden geçirilerek yayınlanmasını savunanlarla birlikte hareket etmektedirler.”²⁷⁴ Terörü toplumun kendisi yarattığına inanan bir yaklaşıma göre; medyada verilen haberlerin abartıldığını, açıklamaların aksine terörizmin gerçek dünyada hazır bulunmadığını, bilakis bu haberlerin abartılarak verildiği için terör olaylarının olduğunu öne sürerler.²⁷⁵

²⁷² R. G. Picard, **Media Portrayals of Terrorism**, Functions and Meaning of News Coverage, Ames: Iowa State University Press, 1993. Aktaran: Fatma Bilge Narin, Küresel Terör Saldırılarına Yönelik Haberlerin Türk Basınında Çerçevesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2008, s. 24

²⁷³ Nail Güreli, **Şu Bizim Medya**, İstanbul, Bas-Has Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 2004, s.140

²⁷⁴ Mehmet Işık, **Terör Örgütlerinin Söylem Stratejileri ve Eylemlerini Meşrulaştırma Yöntemleri**, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara, 2006, s. 66

²⁷⁵ Austin T. Turk, “**Sociology of Terrorism**”, **Annual Reviews Sociology**, 30, 2004, s. 271, Aktaran: Fatma Bilge Narin, Küresel Terör Saldırılarına Yönelik Haberlerin Türk Basınında Çerçevesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2008, ss. 28-29

Wittebois, özellikle terör haberlerini sunarken ekranda gösterilen kan, ceset vb. görüntülerin servis edilmesinin halkı duyarsız, nötr bir hale getireceğini savunmaktadır. Bu durumu Wittebois şöyle açıklamaktadır:²⁷⁶

“Yaratılmak istenen türdeki bilinç, medyada duygusal hikâyelere, imgelere ve terimlere yer verilirken nihai olarak yaratılır. Tekrar eden temalar ve imgeler terör olasılığı karşısında taşlaşmış olan Amerikan toplumunda şaşkınlık yaratmaz.”

Haberlerin sunumuyla ilgili olarak marjinal yaklaşımlar da söz konusudur. Terör haberlerinin herhangi bir filtreden geçmeden sunulması gerektiğini savunan bilim adamları, medyanın terörle mücadele sırasında insan hakları ihlalleri ya da “devlet terörü” gibi uygulamalara başvurmasını engelleyecek bir aracı konumunda olduğunu belirtmektedirler. Yasadışı örgütlerin yaşattıkları vahşeti terörle mücadelede görev alanların da onlara yaşatabileceğini, böylelikle insan haklarının sekteye uğrayabileceğini savunmaktadırlar. Terörle mücadelede, hangi yolun izleneceği ancak medya tarafından kamuoyunun önüne getirilmesiyle belirleneceği düşüncesindedirler.²⁷⁷

Akademisyen ve gazetecilerin tartışmalarına baktığımızda, medyanın terör haberlerini sunumu ve bunun sonuçları konusunda ortak bir fikre sahip olamadıklarını görüyoruz. Doğan Tılıç, medya ve terör ilişkisi konusunda münakaşa yaşanmasını uluslararası boyutta değerlendirmektedir. Tılıç bu tartışmaları, terörün uluslararası ortak bir tanımı yapılamadığından kaynaklandığını düşünmektedir. Aynı zamanda medyanın, şiddeti ve savaşı teşvik eden yayınlar yapmaması gerektiğini, bunun gazetecilik ilkelerine ters düştüğünü belirtmektedir.²⁷⁸

Çağımızda iletişim, farklı bir boyut kazanmıştır. Teröristler, iletişim teknolojilerindeki gelişmeleri kendi çıkarlarına yönelik kullanmaya başlamış, kendi çektikleri görüntüleri kitle iletişim araçlarına ulaştırarak kamuoyunda yeni tartışmalara

²⁷⁶ Wittebois, 1991: 6 Aktaran: Mehmet Işık, **Terör Örgütlerinin Söylem Stratejileri ve Eylemlerini Meşrulaştırma Yöntemleri**, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara, 2006, s. 66

²⁷⁷ Fatma Bilge Narin, **Küresel Terör Saldırılarına Yönelik Haberlerin Türk Basınında Çerçevesi**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi SBE., Ankara, 2008, ss. 33-34

²⁷⁸ Doğan Tılıç, **2000’ler Türkiye’nde Gazetecilik ve Medyayı Anlamak**, İstanbul, Su Yayınları, 2001, s. 9

neden olmuştur.²⁷⁹ Bu durum, adeta muhabirin görevini teröristin üstlenmesi anlamına gelmektedir. Öyle ki buna benzer bir örnek de yakın zamanda uluslararası ülkelerde yaşandığı gibi ülkemizde de görülmüştür. 17 Ağustos 2011’de terör örgütü PKK, Çukurca’da 8 askerin şehit edildiği mayınlı saldırının görüntülerini medya servislerine dağıtarak muhabirlik görevini üstlenmiştir.

Teröristlerin ulaştırdığı görüntüleri kitlelerin ilgiyle izleyeceğini düşünen medya, alınan ham görüntüleri anında “son dakika” olarak ekranlarına taşımakta ve sorumlu yayıncılık anlayışından uzaklaşmaktadır. Kimi ülkelerde medya, sansasyonel haber sunmak amacıyla ve bunun vermiş olduğu baskıyla, terör olaylarını abartarak vermekte, görüntüleri tekrar tekrar izlettirmektedir. Seyirciler, bu görüntüler neticesinde koşullandırılmakta, duyguları da sömürülmektedir. İngiltere Başbakanı Margareth Teatcher, IRA’ya ilişkin haberler konusunda medyaya kısıtlama getirirken “Medya Terörizmin Oksijeni”dir ifadesini kullanmıştır.²⁸⁰

Medyada yer alan terör haberlerinin en ince detayına kadar verilmesi, her kesimden toplumun, terör gruplarının yapılanmasını ve işleyişini detaylı bir şekilde öğrenmesine neden olmaktadır. Bunun sonucunda diğer terör grupları, sunulan bu haberler karşısında farklı teknikler öğrenerek daha çok bombalama, kaçırma, saldırı eylemlerinde bulunmaktadır. Ruhsal bozukluğu olan kişilerin daha çok etkilenmesine neden olan bu durum, terör örgütleri arasında da rekabete neden olmaktadır. Medyada bilinçsizce yer alan bu haberler teröristleri kahraman konumuna getirmekte, kamuoyunu rahatsız etmektedir.²⁸¹

Teröristlerin medya aracılığıyla ulaşmak istediği hedef kitleleri üçe ayırmak mümkündür.²⁸²

²⁷⁹ Mehmet Fidan, **Terör ve Medya**, (Ed.) Orhan Gökçe, Uğur Demiray, Terörün Görüntüleri Görüntülerin Terörü 11 Eylül, 15 ve 20 Kasım Terör Saldırıları Bağlamında Medya – Terör İlişkisi ya da İkilemi!, Konya, Çizgi Yayınevi, 2004, s. 61

²⁸⁰ Tacar, a.g.e, s. 247

²⁸¹ Mehmet Fidan, **Terör ve Medya**, (Ed.) Orhan Gökçe, Uğur Demiray, Terörün Görüntüleri Görüntülerin Terörü 11 Eylül, 15 ve 20 Kasım Terör Saldırıları Bağlamında Medya – Terör İlişkisi ya da İkilemi!, Konya, Çizgi Yayınevi, 2004, s. 74

²⁸² Başbuğ, a.g.e, ss. 122-123

- 1- Terör örgütünün içinden çıktığı, desteğini aldığı hedef kitle: Örgüt, eylemleriyle kendi sempatizanlarına moral vermekte, davalarına katkıda bulunmalarını talep edip, örgüte maddi ve manevi destek akışını devam ettirmeyi amaçlamaktadır.
- 2- Terörle karşı karşıya kalan hedef kitle: Kamuoyunun moralini bozmak ve devlete olan güvenini zedelemek istemektedirler. Verdikleri gözdağıyla her an şiddete maruz kalabileceklerini kitlelere göstermektedirler.
- 3- Uluslararası kamuoyu: Uluslararası kamuoyunun dikkatini çekip destek almak ve haklılıklarını tüm dünya uluslarına duyurmak istemektedirler.

Medyanın kamuoyuna servis ettiği haberlerde tarafsız olunması gerektiği ortak bir görüştür. Ancak bu yaklaşımın ötesinde de bazı görüşler ortaya atılmaktadır. Bir kısım, medyanın haberleri aktarırken objektif olması gerektiğini ancak bu şekilde teröre hizmet edilmeyeceğini düşünürken; farklı bir bakış açısı ise, terör haberlerini sunarken ne kadar objektif olunursa olunsun her şekilde terörün amacına hizmet ettiğini savunur. Bunun nedeni olarak da teröristler gündemde kalarak zaten bu durumdan yararlanmakta, kendi reklamını yapmaktadır.²⁸³ Yani ne kadar dikkatli olunursa olunsun terörün medyada yer alması teröre destek vermekle eş değer olduğu düşüncesindedirler.

Burada ortaya çıkan sonuç medyada az ya da çok, olumlu ya da olumsuz yer almanın çok da önemli olmadığıdır. Haberde olmak zaten başlı başına bir reklamdır, ister istemez bir hizmet ve propagandadır. Bu durumu açıklayan en önemli örneklerden biri de 1982 yılında Münih’te meydana gelen terör eylemlerinde teröristlerin yaptıkları değerlendirmeler olmuştur. O teröristlerden biri “Eylemin amacı, yoğun bir şekilde medyada olmaktır. Böylece mücadelemiz uluslararası boyut kazanacak ve ses getirecektir. Medyada olumlu veya olumsuz şekilde yer almak ise önemli değildi.”²⁸⁴ diyerek bu durumu kanıtlar niteliktedir.

²⁸³ Erkan Yüksel, **Medya ve Habercilik**, Konya, Çizgi Yayınları, 2010, s. 272

²⁸⁴ Boaz Gonnar, **The Counter-Terrorism Puzzle, A Guide For Decision Makers**, Transcation Publishers New Brunswick, Londra, 2005, s. 234 Aktaran: İlker Başbuğ, **Terör Örgütlerinin Sonu**, İstanbul, Remzi Kitabevi, 2011, s. 125

Yapılan değerlendirmelerde ortaya çıkan sonuç, teröristlerin öncelikli olarak hedefinin medyaya ulaşıp kitlelere varlığını duyurmak ve toplumu karşılarında sindirmektir. Medya tarafından baktığımızda ise medyanın izlenme (televizyon) ya da okunma (gazete, dergi vb.) kaygısı bulunduğu için reyting/satış önemlidir. Bu durum endişe vericidir. Bu kaygıları gözeterek medyanın haberleri servis etmesi, kullandığı dil ve üsluba dikkat etmesi gerekmektedir. Medya, görevini yerine getirirken aynı zamanda da illegal örgütlere hizmet vermemelidir. Çünkü terör gruplarının iyi ya da kötü şekilde medyada yer alması onlara hizmet etmektir. Medya, reyting/satış uğruna kitleleri propagandaya maruz bırakmaktan kaçınmalıdır.

2.7 Medya – Terör İlişkisi Bağlamında Propaganda Faaliyetleri

Propaganda kavramının aynı terörizm de olduğu gibi tek bir tanımı yoktur. Ancak “propaganda kavramının yapısına genel olarak bakıldığında etkileme, iletişim, değişim ekseninde hedef kitle üzerinde istenilen farklılıkların gerçekleşmesine yönelik çeşitli araçların kullanılmasıyla yapılan bir faaliyet”²⁸⁵ olarak tanımlanmaktadır. Buradaki anahtar kelime olarak “etkilemeyi” görmekteyiz.

Teknolojideki gelişmeler ve buna bağlı olarak kitle iletişim araçlarının da gelişmesi sonucu, propaganda “kitleye yönelik bir dil” haline gelmiştir. Bu dil, halkı etkilemek ve onların dayanağını almak için farklı kesimler tarafından farklı amaçlar için kullanılmaktadır.²⁸⁶ Terör örgütleri de kendi davalarını kabul ettirebilmek için her türlü kitle iletişim araçlarını kullanarak propaganda yapmakta ve eylemlerini meşrulaştırmaya çalışmaktadır.²⁸⁷

Teröristler saklandıkları ortamda öncelikle büyük bir gizlilik içerisinde çalışır ve daha sonra yine gizlilik içerisinde planlarını eyleme geçirirler. En sonunda ise düzenledikleri eylemlerin hedefleri doğrultusunda propaganda yaparlar. Terörizm de

²⁸⁵ Erdal Eke, **Siyasal Propaganda Araçlarının Seçmen Davranışı Üzerine Etkisi: Isparta Örnek Olayı**, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi SBE, Isparta, 2008, s. 45

²⁸⁶ Tuba Kalçık, **Televizyonda Siyasal Propaganda ve AKP**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi SBE, Ankara, 2007, s. 56

²⁸⁷ Mehmet Işık, **Terör Örgütlerinin Bir Propaganda Aracı Olarak İnterneti Kullanması: Örnek Olay PKK Terör Örgütü**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi SBE, Ankara, 2009, s.12

tam bu noktada devreye girer. Birincisi stratejik bir hareketken, ikincisi stratejik bir söylemdir.²⁸⁸

Medya ve terör ilişkisinin önemli noktalarından biri propagandadır. Arsev Bektaş, propaganda ile ilgili olarak "propaganda kamuoyunu etkilemek için gerçek, yarı gerçek, ya da yalan bilgiler yaymada simgeler aracılığıyla bireylerin, grupların inançlarını tutumlarını ya da eylemlerini etkileme yönündeki sistemli gayretlerin tümüne birden verilen isimdir."²⁸⁹ tanımlamasında bulunmuştur. Propaganda eğitim seviyesi düşük, hayattan fazla beklentisi olmayan bireyler üzerinde daha da etkilidir. Propagandanın işlevi ise, birtakım söz ve simgeler aracılığıyla davranış ve kanaatler oluşturmaktır. Burada önemli olan organize ve kalıcı şekilde kitleleri etkilemektir.²⁹⁰

Görünen o ki medya, terörizmin propaganda aracı olarak da kullanılmaktadır. Propaganda, iletişim araçlarının çeşitlenmesiyle beraber farklı konularda farklı kesimlere bir ikna, baskı yöntemi olarak da hizmet etmeye devam etmiştir.²⁹¹ Bu durumu en güzel açıklayan örnek 2. Dünya Savaşı'nda Nazi Almanya'sının yürüttüğü propaganda faaliyetleridir. Ülke vatandaşlarını cesaretlendirmek, düşmana korku salmak amacıyla radyoda yayınlar yapılmış, kitleler kontrol altına alınmaya çalışılmıştır. Günümüzde ise gelişen teknolojiler ile birlikte teröristler bu durumdan yararlanmaktadır.

Terörizm kendisini "şiddet ve medya" aracılığıyla ifade etmektedir. Bu iki durumda da propaganda yürütmektedir. Suat İlhan'a göre "terör örgütleri propagandayla doğar ve propagandayla yaşamlarını devam ettirirler."²⁹²

Harold Lasswell, savaş propagandasında izlenen stratejiye temel olan dört ilke saptamıştır. Burada aynı zamanda terörizm içinde çıkarımlar yapılabilir:²⁹³

1- Düşmanı saldırgan, acımasız olarak lanse etmek ve nefreti körüklemek.

²⁸⁸ İhsan Bal, **Terör Nedir? Neden Terörist Olunur?** (Der.) İhsan Bal, Terörizm – Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, Ankara, USAK, 2006, s. 8

²⁸⁹ Arsev Bektaş, **Kamuoyu İletişim ve Demokrasi**, İstanbul, Bağlam Yayınları, 2000, s. 153

²⁹⁰ Nevraz Tarhan, **Psikolojik Savaş**, İstanbul, Timaş Yayınları, 2002, s. 21

²⁹¹ Osman Özsoy, **Propaganda ve Kamuoyu Oluşturma**, İstanbul, Alfa Yayıncılık, 1998, s. 332

²⁹² İlhan, a.g.e, s. 66

²⁹³ Bektaş, a.g.e, s. 207

2- Ortak savaş amaçlarını vurgulayarak, dostluk gösterileri düzenlemek ve dünya ülkelerine barışa olan inancını göstermenin yanında bu ülkelerin dostluğunu kazanmak.

3- Tarafsız ülkelerle dostluğu pekiştirmek, askeri hariç her konuda işbirliği yapmak ve bu tür ülkelerin çıkarlarını düşmanın yenilgisiyle özdeşleştirmek.

4- Düşman ülkenin kendi önderlerine olan güvenlerini sarsmak ve ona olan desteklerini azaltmak.

Terör örgütleri, kendi yayın kuruluşları olmayan yasal kanallarda yer alsalar dahi kendilerini övecek, davalarına sahip çıkacak bir haber göremezler. Bunun için kendi propagandasını gerçekleştirebilecekleri yayın organları tarafından propaganda yapmayı tercih ederler. Terör örgütlerinin propagandaları daha çok; gazete, dergi, el ilanı, radyo gibi yayın/yayın araçları tarafından yapılmaktadır. Bu araçlarda terör örgütlerinin “haklılıklarını” savunan görüşler yer alır. Bu durum, terör sempatizanlarına moral kaynağı olmakla birlikte örgüt düşüncelerinin sürdürülmesinde büyük fayda sağlar. Örneğin PKK terör örgütünün televizyon kanalları Roj TV ve Mezopotamya TV bunlara örnektir.²⁹⁴

Her ne kadar bütünüyle ulusal medyamızın yanlışlarından bahsetsek de yabancı ülkelerin medyası, bilinçli ve istekli olarak terör örgütlerinin propagandasını yapmakta ya da Türkiye’yi asılsız ithamlarla suçlamaktadır. Örneğin The New York Times’ın 1 Nisan 1922 tarihli “Kürtlerin Çifte Derdi” adlı makalesinde, *Irak’ın Kürt gerillalarının ve masum sivil Kürt halkının öldürülmesini “çirkin yıldırma ve hatta “soykırım” olayı olarak nitelerken, Türk Silahlı Kuvvetleri’nin, Türkiye’nin Güneydoğu bölgesindeki Kürtlere saldırmasını ve Iraklı Kürtler’in yaşadığı bölgelere, Türk uçaklarının bomba yağdırmasına ABD’nin sessiz kalmasını eleştirmektedir.* Türk Silahlı Kuvvetleri’nin (TSK) Güneydoğu’daki Kürtlere karşı yıldırma politikası yürüttüğünü iddia eden New York Times, bu durumu Saddam Hüseyin’in yaptığı soykırım girişimiyle eş tutmaktadır.²⁹⁵

²⁹⁴ Bilir, a.g.e, s. 88

²⁹⁵ Yasemin İnceoğlu, **Uluslararası Medya**, İstanbul, Der Yayınları, 2004, s. 45

Terör örgütleri şiddet ve korkuyla ayakta kalmaktadırlar. Bu şiddet ve korkuyu da propaganda olarak kullanmakta, ülke kamuoyunu sindirmekte ve kendi yandaşlarına cesaret vermektedirler. Özellikle bazı terör grupları, terör girişimlerinden sonra medya kuruluşlarını arayarak eylemi üstlenmekte kendi reklamlarını yapmak istemektedirler. Ancak bazen tersi durumlar da yaşanmaktadır. Örneğin PKK sivillere yönelik bir saldırı düzenlediğinde kamuoyundan tepki alırsa eylemleri inkâr etmektedir.²⁹⁶ Hatta bazı durumlarda gerçekleştirilen eylemlerin güvenlik güçleri tarafından gerçekleştirildiğini iddia edip eylemleri sahiplenmemektedir. Eylemi sahiplendiği durumlarda da “örgütün stratejisine göre, eylemden siviller zarar görmüşse TAK (Kürdistan Özgürlük Şahinleri) ismiyle, güvenlik güçleri zarar görmüşse HPG (Halk Savunma Güçleri) ismiyle”²⁹⁷ üstlenmektedir. İBDA-C terör örgütü ise, eylemi kim yaparsa yapsın çıkarına uygun gelen her eylemi üstlenmektedir. Bu şekilde kitleler önünde güçlü görünmeye çalışmaktadır. Aslında her iki örgüt de propagandalarını doğrudan veya dolaylı yollarla yapmaktadırlar.

Medyanın hızlı iletişim tekniklerine sahip olması ile birlikte habercilikteki anlayışı da değişmeye başlamıştır. Haberdeki en önemli ölçüt, haberi en güvenilir veren değil, en hızlı ulaştıran olmuştur. Çünkü servis edilen haber hatalı olsa da daha sonra düzeltilebilir mantığı yürütülmektedir. *Türkiye’deki bir haber ajansına gelen son dakika haberinin haber metninin yazılıp, yabancı dile çevrilip, görüntü kurgusunun yapılıp, yabancı ajanslara servis edilme süresi yaklaşık 5 dakikadır. Bu süre yurt içine servis edilen haberlerde daha kısa süredir.* Terör haberlerini servis ederken en çok hata da bu ilk anlarda yapılmaktadır.²⁹⁸

Özellikle ülkemizde haber kanalı açısından birçok (tematik) kanal mevcuttur. Bunların kendi içlerinde bir yarış halinde olduğu da bilinmektedir. Kitlelere en iyi haberi verme yarışı haberin kalitesinin arttırırken, haberin en kısa zamanda ulaştırma ilkesi de bir yandan kaos ortamı yaratmaktadır. Haberlerin yeteri kadar özen

²⁹⁶ Saygı Öztürk, *Ülkemizin İstihbarat Kuruluşları Ne Yapıyor?*, <http://www.saygiozturk.net/default.asp?haberid=404&haber=ulkemizin-istihbarat-kuruluslari-ne-yapiyor>, 15.09.2012

²⁹⁷ **PKK-HPG-TAK Gerçeği**, <http://www.sonsayfa.com/Haberler/Guncel/PPK-HPG-TAK-gercegi-205339.html>, 09.11.2011

²⁹⁸ Bilir, a.g.e, s. 91

gösterilmeden servis edilmesi kitleleri yanlış yönlendirmekte ve olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Ülkemiz terör örgütlerinin yaşattığı acıları en az 30 yıldır yaşamaktadır. Medya, bu yaşanan acıların bilincinde olarak hareket etmelidir. Bilinçsizce aktarılan haberlerin tümü terör gruplarına hizmet etmektedir.

Medyanın haber sunumlarında objektif olması ve üslup yönünden gereken önemi vermesi terör unsurlarının en önemli silahlarından biri olan propagandayı etkisiz kılacaktır. Ayrıca “Terör konusunda özellikle ortak bir konuşma ve medya dili oluşturulmalı yanlış kavram ve yaklaşımların düşmanlık oluşturabileceği unutulmamalıdır.”²⁹⁹ Bu hususlar dikkate alındığında terörden gelecek tehditler asgari dereceye indirilmiş olacaktır.

Türkiye’de terör artık bir hükümet meselesinden çok devlet meselesi haline gelmiştir. Türkiye’de yaklaşık son 30 yıldan bu yana yaşanan terör örgütleriyle ilgili haber ve yorumlar hakkında bir özeleştiri yapıldığında medyanın, teröre bilerek ya da bilmeyerek destek verdiği görülmektedir. Özellikle terörle mücadelede güvenlik güçleri kadar medyanın da “kamu yararı” ilkesine bağlı kalarak toplumun yararına yönelik yayın/yayım yapmaları gerekmektedir.³⁰⁰

Terör, tüm dünya ülkelerinde medyayı, özellikle ekranları kullanmak istemektedir. Aslında terör bir “reklam ve propaganda” yöntemidir; legal yollarla haklılığını gösteremeyen yasadışı örgütler bu yolla kendilerinden bahsettirmek ister. Onlar için gerçekleştirilen şiddet eylemi başarısız olsa dahi ekranlarda defalarca kendilerinden söz ettirilmesi aslında onlar için bir “zaferdir”.³⁰¹

Bir ulusun gelişmesinde, bilinçlenmesinde ve ileriye gitmesinde katkıları olan medya, son yıllardaki görünümüyle ciddi kaygılar doğurmaktadır. Son dönemlerde yaşanan terör eylemleriyle patronundan çalışanına kadar medyaya büyük görevler düşmektedir. Özellikle yazılı-görsel-işitsel yayınlarda kamu yararının gözetilmesi

²⁹⁹ UTSAN Sempozyumu, II. Uluslararası Terörizm ve Sınır Aşan Suçlar Sempozyumu Sonuç Bildirgesi, <http://www.utsam.org/images/upload/attachment/utsas%202010%20sonu%C3%A7%20bildirgesi.pdf>, 08.02.2011

³⁰⁰ Cengiz Öziker, Türkiye'nin Konumu ve Önemli Dinamikleri Işığında Terör Haberleri ve Yorumları, <http://web.bir.net.tr/cengizozdiker/> 11.02.2011

³⁰¹ “Televizyon Terörün Oksijeni” midir?, <http://www.sde.org.tr/tr/haberler/1193/televizyon-terorun-oksijeni-midir.aspx>, 13.02.2011

gerekmekte ve yaşanan kriz durumlarında medya sorumluluk olarak çözüme katkıda bulunmalıdır.³⁰²

Türk medyası, terör örgütlerinin propaganda faaliyetlerini yürütecek en önemli ülkelerden biri haline gelmiştir. İstanbul’da 2003 yılında gerçekleştirilen bombalı terör saldırılarından sonra bombalama görüntülerini defalarca yayınlanarak uluslararası boyutta bir skandala yol açmıştır. Örgüt bu sayede Türkiye’yi kötülemek için bir fırsat bulurken aynı zamanda da reklamını yaparak uluslararası bir yankı uyandırmıştır. İstanbul’daki HSBC Bankasına düzenlenen bombalı saldırıda eylemi gerçekleştiren örgüt, “amaçlarının İngiliz çıkarlarına darbe vurmak” olduğunu kendi internet sitelerinde açıklamıştır. Ancak İngiltere’ye zarar vermek isteyen örgütün Türkiye’de eylem yapması da manidar bir durumdur. Bu durum yukarıdaki savı destekler niteliktedir.³⁰³

Propaganda terörü ayakta tutan bir araçtır. Yasadışı örgütler ailelerine, sempatizanlarına ve düşmanlarına “yıkılmadım ayaktayım” imajı yaratmaya çalışır. Yaptıkları eylemleri övüp, onur mücadelesi verdiklerini vurgularlar. Ayrıca örgüt, dağa çıkmanın öneminden bahsederek militan toplamakta ve böylelikle propaganda yapmaktadır. Tüm bu söylemlere kanıp “bir kot pantolon giymek uğruna” evini terk eden kız çocuklarına rastlanmaktadır.³⁰⁴

“Medya – Terör” ilişkisi bağlamında propaganda faaliyetlerini incelediğimizde ortaya çıkan sonuç, İngiltere eski Başbakanı Thatcher’ın ‘propaganda, terörün oksijenidir’ ifadesinde kullandığı gibi medya-terör ilişkisi kaçınılmazdır ve medya terörün “tanıtım ayağı”dır. Medya kuruluşları bu gerçeği atlamadan haberleri icra etmelidir. Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın Hakkâri’nin Çukurca İlçesi’nde güvenlik güçleri ve sınırdaki askeri birliğe yapılan saldırıların ardından basın yayın kuruluşlarının sahipleri ve genel yayın yönetmenleriyle yaptığı toplantıda bu konuyla ilgili olarak şunları dile getirmiştir: “*Şehidin başında ağlayan anne görüntülerini*

³⁰² Cengiz Öziker, *Türkiye’de Medyanın Düzenlenmesi ve Denetlenmesi Bakımından Gelişmeler*, <http://web.bir.net.tr/cengizozdiker/> 11.02.2011

³⁰³ Şenol Kantarcı, *Küresel Terörizm*, <http://www.turksam.org/tr/a423.html>, 09.10.2011

³⁰⁴ “Televizyon Terörün Oksijeni” midir?, <http://www.sde.org.tr/tr/haberler/1193/televizyon-terorun-oksijeni-midir.aspx>, 13.02.2011

tekrar tekrar yayınlamak, terör örgütünden başka hiç kimseyi sevindirmez. Bir reyting ve tiraj kaygısı içinde olayları abartarak vermek, burada bir rekabete girmek, topluma korku pompalamanın dışında bir amaca hizmet etmez. Çatışma dili, savaş dili, tahrik edici, kin ve öfke duygularını körükleyici üslup, bu ülkenin birliğine hizmet etmez. Bu ve benzeri konuları toplantıda etraflıca ele aldık. Tekrar ediyorum, medyamız, bu meselede gerçekten duyarlı bir tutum sergiledi, sergiliyor. Biz bu duyarlılığın daha da artırılması için önerilerimizi paylaştık.”³⁰⁵

2.8 Terör Olaylarının Medyaya Yansıması

Terör olaylarının medyada neden, nasıl ve ne sıklıkla yer aldığını bilirsek, terör ve medya arasındaki ilişki çerçevesini daha kolay çözümlemiş olacağız.

2.8.1 Terör Olayları Medyada Neden Yer Alır?

Haber, değerini hayattaki gerçeklerden alır. Terör eylemleri ise hayatın acımasız gerçeklerinden biridir. Bu yüzden terör eylemleri kamuoyunda ilgi çeker ve o haberi önemli kılar.

Haberin değer kazanmasını sağlayan ve reytingi/tirajı arttıran en önemli unsurlardan biri de “kötü” niteliğidir. Bu durum “3c” olarak nitelendirilen (coup, crisis, catastrophe) darbe, kriz, felakettir.³⁰⁶

Haber değeri, bir olay ya da konunun haber olabilmesi için gereken kıstaslar, özelliklerdir. O kıstaslar şu şekildedir.³⁰⁷

- 1- Gerçeklik: Haber gerçeklere ve doğru verilere dayandırılmalıdır,
- 2- Yenilik (Güncellik): Güncelliğini yitiren haber değerinden uzaklaşır, habere duyulan ilgi azalır,
- 3- İlginçlik: İlgi çekmek kişisel ve toplumsal gereksinimlere cevap vermektir. Özellikle terör olaylarında rastlanılan bir durumdur.

³⁰⁵ Türkiye Gazeteciler Federasyonu, **Propaganda Terörün Oksijenidir**, http://www.tgf.com.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=533 25.11.2011

³⁰⁶ Oğuzhan Ersümer, **TV Haberlerinde Gerçeklik ve Yeniden Yaratılması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, SBE, Sinema-Televizyon, İzmir, 2000, s. 72

³⁰⁷ Girgin, **Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etik'i**, ss. 79-87

- 4- Önemlilik: Bir olay, toplumsal, siyasal, ekonomik ya da kültürel yaşam doğrudan etkiliyor ve bu alanlarda herhangi bir gelişmeye ya da değişime yol açıyorsa önemlidir.
- 5- Anlaşılabilirlik: Haberin dili sade ve anlaşılır olmalı. Haberin içeriği herkes tarafından aynı şekilde anlamlandırılmalı.

Schmidt, terör olaylarının haber değerini şu sözlerle aktarmaktadır:

“Teröristler olumsuz olaylar üretirler. Kötü haberler daha yüksek haber değerine sahiptir. Medyanın haber değer sistemi farklı ve yeni olan ikna edici, umulmadık, bozucu ve yıkıcı, dramatik, şaşırtıcı ve insanla ilgili olarak tarif edilen her şeye prim koymaktadır. Eğer şiddet ve terörist olaylar bu kriterlerdeki belirli bir düzeye ulaşırsa haber edilme sansına sahiptirler.”³⁰⁸

Yukarıda da bahsettiğimiz üzere haberin değerini belli kıstaslar belirlemektedir. Bunların dışında korku, şiddet, kan vb. unsurlar da haberi önemli kılan unsurların başında gelmektedir. Her ne kadar bu konuda medyaya eleştiri gelse de bu görüntülere talep oldukça fazladır. Medya çalışanları bu konuda talebe karşılık yayın yapıyoruz diyerek kendi haklılıklarını savunmaktadırlar. “Şiddet, insanların görmek istediği ve bunun için de para ödemeye hazır olduğu bir şeydir. İnsanlar otomobil kazalarının yanından geçerken yavaşlarlar çünkü şiddeti ve oluşturduğu etkileri merak ederler...”³⁰⁹ 1757’de Edmund Burke acı görüntülerinin verdiği zevk hakkında yazmış ve “Başkalarının başına gelen gerçek felaketlerden ve başkalarının acılarından bir zevk aldığımıza ve bu zevkin küçük bir şey olmadığına inanıyorum” demiştir.³¹⁰

Önder Aytaç, medyada yer alan terör görüntülerinin izlenme oranının yüksek olmasını sadece reyting (ticari) amaçlı görülmemesi gerektiğini, bu durumun konuyu tamamen basitleştireceğini ifade eder. Aytaç, ayrıca izlenme oranının yüksekliğini kitlelerin kendi can ve mal güvenliği açısından da bu haberleri izleyebileceğini

³⁰⁸ Schmidt, P. A., **Küresel Dünyada Terörizm Konsepti** (Çev.) Suat Doğan, Ankara, Temüh Dairesi Başkanlığı, Yayın No:10 2004, s. 20, Aktaran: Gökhan Gökulu, *Terör Eylemlerinin Medyaya Yansıması* (15 – 20 Kasım 2003 İstanbul Saldırıları Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2005, s. 92

³⁰⁹ Cemile Türkmen, **İnsan Doğurdu Medya Büyüttü**, http://www.umut.org.tr/UserFiles/CemileTurkmen_insan_dogurdu_medya_buyuttu.pdf, 17.09.2012

³¹⁰ David Trend, **Medyada Şiddet Efsanesi**, (Çev.) Gül Bostancı, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2008, s. 156

belirtir.³¹¹ Terör görüntüleri çoğunlukla izlenme kaygısı yüzünden verilirken ticari kaygılar haricinde de ekranlarda yer bulmaktadır. 11 Eylül 2001’de Dünya Ticaret Merkezi’ne yapılan saldırılarda Amerikan televizyonları milyonlarca dolar geliri umursamadan reklam girmemiş, yayınlarını sürdürmeye devam etmiştir.³¹²

Sonuç olarak terör olayları medyada yalnızca “reyting kaygısı güttüğü için veriliyor” şeklinde düşünülse de aslında o görüntüler medyada arz-talep üzerine yer almaktadır. Görüntülerin kitlelere ulaştırılmasında sırf ticari kaygı olarak düşünülmesi sığ bir düşünce olacaktır.

2.8.2 Terör Olayları Medyada Nasıl Yer Alır?

Terör eylemleri şiddet içermektedir. Bu durum haber niteliği taşıdığı için medyada yer alması kaçınılmazdır. Ayrıca ‘medya-terör’, ‘medya-şiddet’ kavramları yan yana geldiği zaman akla gelen ilk şey bu haberlerin kitlelere nasıl servis edileceğidir. Bir kısım, medyanın etik değerler açısından bu haberleri kınarken, diğer bir kısım ise halkın haber alma özgürlüğünü öne sürerek haberlerin yayınlanması gerektiği görüşündedir.³¹³

Terör eylemlerinin kitle iletişim araçlarında sunum tarzı, toplumu olumlu ya da olumsuz etkileyebilmektedir. Özellikle televizyonlarda haberin içeriğinden çok görselliğin ya da duygusallığın ön plana çıkması seyirciyi olumsuz yönde etkileyebilir. Aynı şekilde gazetelerde de büyük puntolarla yazılan başlıklar, konulan fotoğraflar terörün insanlar üzerindeki etkisini daha da arttırır.³¹⁴

Medyada kullanılan fotoğraflar, tekrarlanan, dramatize edilen görüntüler, kullanılan müzikler... kitleleri etkileyen unsurların başında gelir. Medyanın dramatize

³¹¹ Aytaç, **The Relationship Between the Mass Media & The State on Terrorism: A Case Study of Terrorist Attack to the World Trade Centre**, s. 211

³¹² Remzi Gökdağ, **Amerikan Medyasında 11 Eylül**, İstanbul, E Yayınları, 2001, s.10

³¹³ Yusuf Özkır, **Medya ile İkinci Terör Zirvesi Dikkatlerden Kaçmasın**, Milat Gazetesi, 30.11.2011, <http://www.milatgazetesi.com/2011/11/30/medya-ile-ikinci-teror-zirvesi-dikkatlerden-kacmasin/> 20.12.2011

³¹⁴ Gökulu, a.g.e s. 94

ve popülize etme tarzı, haber kurgusunu oluştururken bu tip haberler daha çok tiraj/reyting kaygısından kaynaklanmaktadır.³¹⁵

Hasan Celal Güzel, 20 Eylül 2011’de Ankara Kumrular Sokak'ta meydana gelen terörist saldırısıyla ilgili olarak medyanın tutumu hakkında şunları aktarmaktadır: *“Başkentin merkezî bir yerleşiminde bomba patlatılması ve üç kişinin hayatını kaybetmesi, elbette önemli bir haberdi ve medyaya yansımaları kaçınılmazdı. Ancak bu haberin bütün gün televizyonlarda yer alması ve bu konuda devamlı yayın yapılması, terörün propaganda amacına hizmetten başka bir netice veremezdi. Zaten bombalı saldırının hedefi buydu ve olaydan sonra bu alçakça saldırıyı gerçekleştiren teröristin, Kumrular Sokağına yakın bir yerde, çayını içerek keyifle TV seyredişini hayâl edebildiniz...”*³¹⁶

Gelişen iletişim teknolojileri sayesinde haberlerin sunumu da çeşitli araçlarla yapılabilir hale gelmiştir. Özellikle son dönemde haberler, içerikten görselliğe doğru kaymıştır. Artık elde edilen görüntüler; canlı yayın araçları, parmak kameralar, cep telefonları, mini kameralar sayesinde hızla iletmeye başlanmış ve medyanın merkezi yapısı değiştirilerek alternatif görüşlerin de iletilebildiği bir platform haline getirilmiştir. Bu platform demokratikleşmeyi de beraberinde getirmiştir. Artık herkes istediği görüntüleri “internet ortamında” yayınlatabilir hale gelmiştir. Herkes bir gazeteci edasıyla hareket edip görüntüleri çekmeye başlamıştır. Tabi bu durumun olumsuz yanları da olmuştur. Çekilen görüntülerin kontrolünün yeteri kadar yapılamaması beraberinde bazı sıkıntıları da getirmiştir.³¹⁷

İnternet ortamı geniş ve denetlenmesi zor bir mecradır. Bu yüzden kötü amaçlı da kullanıldığında kısıtlayabilmek güçtür. Özellikle son dönemlerde terör örgütleri düzenledikleri kanlı eylemleri internet aracılığıyla kitlelerle paylaşmaktadır. Bu şekilde propaganda yapmakla kalmayıp kamuoyunda infial yaratmaktadırlar. 17 Ağustos 2011’de düzenlenen terör saldırısında 18 asker şehit düşmüştü. Terör örgütü PKK,

³¹⁵ Arthur Asa Berger, **Media&Society, A Critical Perspective**, Rowman and Littlefield Publishers: Lanham, 2007, s. 17, Aktaran: Suat Kolukırmık, Mülteci ve Sığınmacı Olgusunun Medyadaki Görünümü: Medya Politikası Üzerine Bir Değerlendirme, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(1): 1-20, 2009, s. 10

³¹⁶ Hasan Cemal Güzel, **Medya ve Terör**, Sabah Gazetesi, **27.09.2011**, <http://www.sabah.com.tr/Yazarlar/guzel/2011/09/27/medya-ve-teror> 20.12.2011

³¹⁷ Gökkulu, a.g.e, s. 95

düzenlediği saldırıdan sonra eylemleri görüntüye alıp internet ortamında saldırının detaylarını paylaşmıştı.³¹⁸

Buna benzer durumlar Irakta, Afganistan’da, Avrupa’da ve daha birçok ülkede yaşanmaktadır. Varlığını tüm dünyaya kabul ettirmek isteyen illegal örgütler kontrol edilmesi güç “internet ortamı” sayesinde yayınlarını sürdürmektedir.

Picard, herhangi bir haber yapılırken gazetecilerin 4 farklı anlatım biçiminden bahseder:³¹⁹

- Bilgi Verici Yaklaşım: Haberler 5N 1K sorularını tarafsız bir biçimde yanıtlayarak haber oluşturulur. Haberlerde objektif bir anlatım söz konusudur.
- Duygusal Yaklaşım: Türk televizyonlarında sıklıkla karşılaşılan sunum şeklidir. Haberlerde acı, hüznün, neşe gibi duygusal ürünler yer alır.
- Hikâyecî Yaklaşım: Haberi daha çekici kılmak amacıyla genellikle olayla ilgili kahramanlar üzerinden haber yapılır.
- Öğretici Yaklaşım: Haberin içeriğinde olay ve detayların haricinde olayın sosyal, ekonomik, siyasal sonuçlarına da yer verilir kamuoyu bilgilendirilir.

Picard’ın haber sunumuna yönelik görüşlerini tabloda görmek daha açıklayıcı olacaktır.

Bilgi Verici Anlatım	Paris şehir merkezinde bir kafede patlayan bomba sonucu 4 kişi öldü; 33 kişi yaralandı.
Sansasyonel Anlatım	Salı günü kalabalık bir kafede terörist bir saldırı sonucu patlayan bombada ölümcül yara alan 4 kişi öldü geri kalan 33 kişi kana bulandı ve yaralandı.

³¹⁸ **PKK Çukurca Saldırısının Görüntülerini Yayınladı**, <http://www.odatv.com/n.php?n=iste-o-goruntuler-0909111200>, 14.09.2012

³¹⁹ Picard, R. G., **Media Portrayals of Terrorism: Functions and Meaning of News Coverage**, Ames Iowa, Iowa State University Press, 1993, s.103, Aktaran: Gökhan Gökulu. Terör Eylemlerinin Medyaya Yansıması (15 – 20 Kasım 2003 İstanbul Saldırıları Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2005, ss. 96-97

Hikayeci Anlatım	Balayındaki çift Salı günü Paris’te bir kafede patlayan bomba sonucu öldü. 33 kişinin de yaralandığı patlama sonucu ölen 4 kişi arasında bulunan gelin ve damadın evliliklerinin üzerinden henüz 24 saat geçmemişti.
Öğretici Anlatım	Salı günü Paris’te bir kafede patlayan bomba, Fransa’nın dış politikasına tepki duyan kökten dinci Müslümanların yeni bir şiddet dalgasının işareti olduğu düşünülüyor.

Tablo 2: Farklı Haber Anlatımlarının Örnek Bir Terör Haberini Sunum Tarzı

Kaynak: Picard, R. G., **Media Portrayals of Terrorism: Functions and Meaning of News Coverage**, Ames Iowa, Iowa State University Press, 1993, s.103, Aktaran: Gökhan Gökulu. Terör Eylemlerinin Medyaya Yansıması (15 – 20 Kasım 2003 İstanbul Saldırıları Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2005, s. 97

Picard’ın haber anlatımında görülen farklılıklarda bilgi verici anlatımda objektif bir haber sunumu görülürken, hikâyeci anlatımda nesnellikten uzak, dramatize ve endişe edici bir anlatım görülmektedir. Gazete ve televizyonda görülen bu tip görsel ve yazınsal haber anlatımları, tamamen tirajı arttırmaya yönelik girişimlerdir.

Medyada olayların nasıl yer alması konusunda gün geçtikçe mesafe alınmaktadır. Özellikle son dönemlerde meydana gelen terör saldırıları sonucunda şehit olan askerlerin haberlerdeki sunumu daha kontrollüdür. Yaşanan ölümlerden sonra ekranlarda dakikalarca verilen “son dakika” ibaresi yerini biraz daha itidalli yayınlara bırakmıştır. Ölü-yaralı sayılarındaki temelsiz bilgiler daha dikkatli verilmeye başlanmıştır. Kontrol mekanizmaları daha duyarlı davranmaya çalışmaktadır. Ancak sorunların tamamen ortadan kalktığını söylemek hata olacaktır.

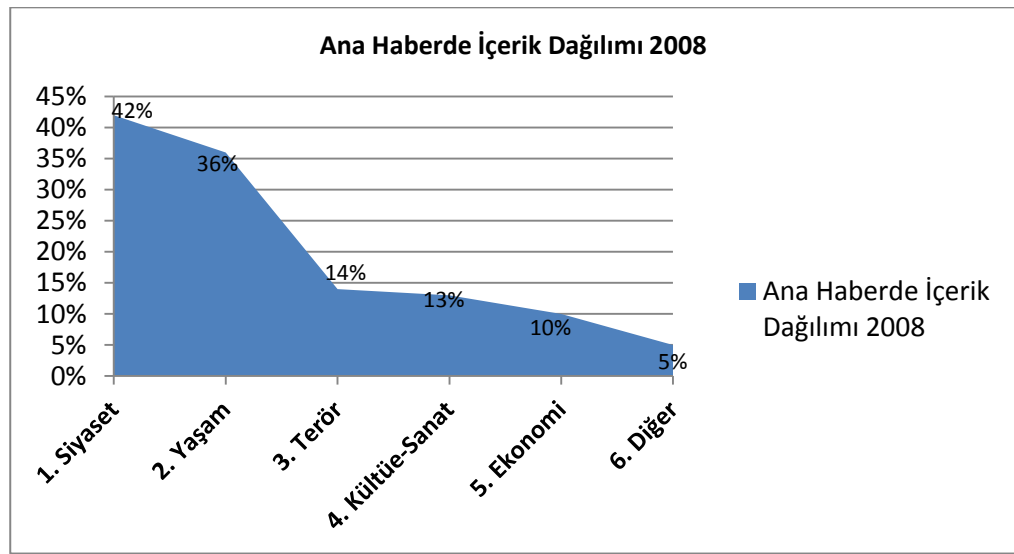
2.8.3 Terör Olayları Medyada Ne Sıklıkla Yer Alır?

“Medya yayıncılık ilkesini, rekabet ile ticarileştirme ilkesine dönüştürdüyse ve bu platformda yürütüyorsa, bize reyting uğruna şiddet içeren her türlü olayın haberlerde sunulması kaçınılmazdır.”³²⁰ Liberal habercilik anlayışını savunan görüşe göre haberlerin sunumunu halkın isteği belirlemektedir. Yani talep arzı belirlemektedir. Bu

³²⁰ Ayşe Azman, “**Hem Severim, Hem Döverim**”, Röp. Ayla Yunusoğlu Eroğlu, Çevrimiçi, <http://www.kampushaber.org/mercin-universitesi/doc-dr-ayse-azmanla-roportaj-12061.html>, 15.09.2012

durumu destekleyen olay ise son zamanlarda artan “şiddet” içerikli haber ve programların artması ve izlenirliğin yaygınlaşmasıdır.³²¹

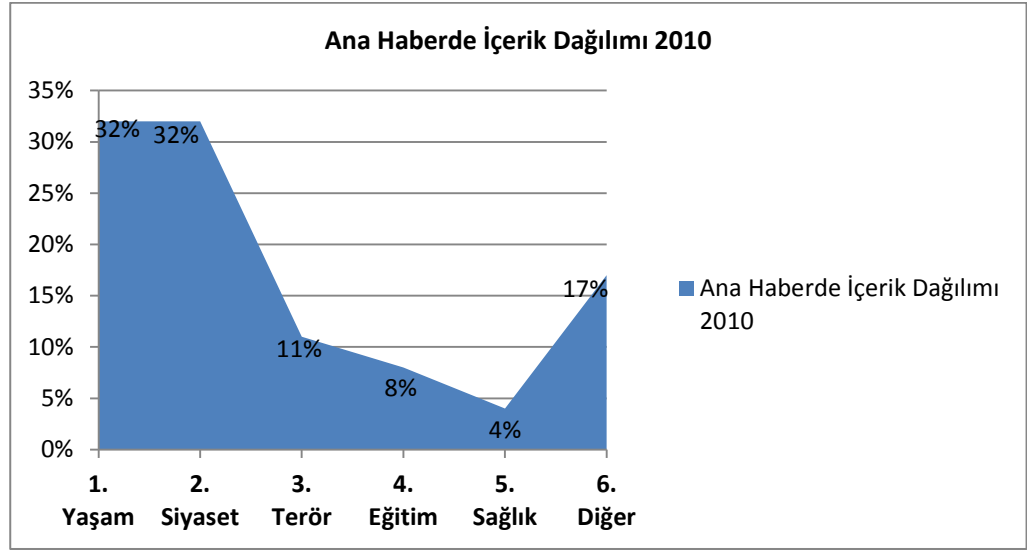
Ana haber bültenleri, gerek hükümet baskısı gerek RTÜK ve gerekse de özdenetim mekanizmaları sayesinde terör haberlerini daha dikkatli ve geçmiş yıllara göre daha az verdikleri gözlemlenmiştir. Aşağıda “Ana Haber Bültenleri”nin içerik dağılımına yer verilmiştir. Teröre ayrılan haber içeriğinin oranları yıllara göre şöyledir:

Grafik 2: Ana Haberde İçerik Dağılımı 2008

Kaynak: Medya Takip Merkezi, <http://www.medyatakip.com.tr/> Aktaran: Dündar'ın "terör" sevdası!, <http://arsiv.medyagundem.com/televizyon/7950-Dndarn-terr-sevdas.html> 23.08.2011

³²¹ Serdar Çil, **Televizyon Haberlerinde Etik: Karşılaştırmalı Haber İçerik Analizleri**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul, 2007, s. 70

Grafik 3: Ana Haberde İçerik Dağılımı 2010

Kaynak: Medya Takip Merkezi, <http://www.medyatakip.com.tr/> Aktaran: Dündar'ın "terör" sevdası!, <http://arsiv.medyagundem.com/televizyon/7950-Dndarn-terr-sevdas.html> 23.08.2011

Schmid, yapılan araştırmalarda terör eylemlerinin medyada hangi sıklıkla yer aldığı konusunda çarpıcı bir noktaya değinmiştir. Amerikan Büyükelçiliğinin teröristler tarafından ele geçirilmesi ile Vietnam savaşının haber yapılma sürelerini karşılaştırarak vermeye çalışan Schmid, hangi olayın daha fazla izlenme oranı yakaladığını ölçmeye çalışmıştır. Çıkan sonuçta, Tahran'daki Amerikan Büyükelçiliğindeki olaylar için CBS televizyonu kanalı bir yıl içerisinde toplam 1,026 dakikalık yayın yaparken, Vietnam savaşı için aynı kanalın yaptığı haber süresi 1.092 dakika olmuştur.³²² Verilen dakikalara bakılacak olursa Amerikan tarihinde bir döneme damgasını vuran Vietnam Savaşı, terör olaylarıyla neredeyse aynı oranda izlenme payı almıştır.

Terör olaylarının medyada ne şekilde ve ne sıklıkla haber yapıldığını şu şekilde özetleyebiliriz:³²³

³²² Önder Aytaç ve İhsan Bal, “Medya ve Terörizm”, Yeni Türkiye Dergisi, Yıl.2, S. 11, Eylül-Ekim 1996, s. 1192, Aktaran: Gökhan Gökulu. Terör Eylemlerinin Medyaya Yansıması (15 – 20 Kasım 2003 İstanbul Saldırıları Örneği), Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2005, s. 99

³²³ Gökulu, a.g.e, ss. 100-101

- Medya haberleri sunarken duygusallığı ön plana çıkarmaktadır. Duygusal objelerle haberi dramatikleştirmeye çalışmaktadır. Örneğin acıklı bir müzikle haberi dramatikleştirmektedir.
- Medya, haberleri bir yandan objektif olarak sunmaya çalışırken bir yandan da olayların negatif yönlerini öne çıkarır. Böylelikle haberin değeri artar.
- Görsellik haberlerde çok önemlidir. Bu bakımdan medya, terör haberlerini verirken görüntüleri çok sık tekrar ettirerek sunar.
- Medyada devlet terörünü teşkil eden haberler, silahlı terör örgütlerine göre daha az yer almaktadır. Bunun nedeni devlet-medya çıkar ilişkisi ve devletin sansür ve susturma politikalarıdır.

Terör eylemleri ve şiddet sürdüğü müddetçe yazılı ve görsel medyada sunulan haberler aynı sıklıkla, hız kesmeden devam edecektir.

2.9 Terör Eylemlerinin Medyada Sunumu

Haber değeri taşıyan her şey medyanın gündemine girer ve medya buna kayıtsız kalmaz. Özellikle toplumu bütünüyle ilgilendiren terör haberlerinin medya tarafından haber yapılmaması gibi bir durum söz konusu olamaz. Medya kuruluşlarının kamuoyunu bilgilendirme ve yönlendirme işlevi olduğu bilinmektedir. Ancak bu işlevi yerine getirirken dikkat etmesi gereken bazı hususlar da vardır. Bu haberlerin sunumu, hiçbir illegal örgüte hizmet etmemeli ve kamuoyunda infial yaratacak şekilde olmamalıdır.

Reyting ve tiraj kaygısı duyan medya, toplumun da ilgi gösterdiği terör haberlerini yayınlamakta/yayımlamakta tereddüt etmez. Özellikle izlenme ve tiraj konusunda diğer medya kuruluşlarıyla rekabet halinde olması nedeniyle terör haberlerini servis eder. Burada önemli olan terör haberlerinin verilmesi değil; haberin sunum tarzı, terör olaylarından terör örgütlerinin ne beklediği ve medyanın bu noktada

ne yapması gerektiğidir. Terörün medyadan beklentileri bellidir. Bu yüzden ona hizmet etmeden haber nasıl sunulmalı önemli olan husus budur.³²⁴

Terör haberlerinin medya özdenetim ve ilgili kuruluşlar haricinde denetlenmesi hukuk ve demokrasi anlayışına sığmaz. Aynı şekilde terör haberlerinin gazete ve ekranlarda servis edilmemesi gibi bir durum da olamaz. Terör, hayatın gerçeklerinden biridir ve medyada yer alması kaçınılmazdır. Ancak haberin sunumu ve aktarılmasında belirli kural ve prensiplerin gözetilmesi şarttır.³²⁵

Daha öncede belirttiğimiz gibi terör haberlerinin medyada yer alması demokrasinin gereği olan bir tutumdur. Ancak halka sunum açısından medyanın bazı aksaklıkları mevcuttur. Özellikle terör eylemlerinden sonra medyanın görselliğe önem vererek kameralar aracılığıyla tüm detayları ekranlara yansıtması, uzman konuklarla beraber konu üzerinde detaylara girilmesi, dramatik fon müzikleriyle halkı etkilemeye çalışmak medyanın en sık yaptığı hatalardan bir tanesidir.³²⁶ İzleyiciye daha iyi bir haber sunmak isteyen basın mensupları farkında olmadan izleyiciyi olumsuz etkilemektedir.

Kitle iletişim araçlarından aktarılan haberlerde iki metot karşımıza çıkmaktadır. Bunların ilki haberi yorum yapmadan yani doğrudan aktarmak diğeri ise, haberin geniş yorumlarla servis edilmesi. Bu durum, verilen haberde medya temsilcilerinin egemen güçle yakın bir ilişkisinin bulunup bulunmamasının bir yansıması olarak karşımıza çıkar. Özellikle İngiliz gazete haberciliğinde haberin aktarımında objektif olunacağı konusunda bir kanı mevcuttur.³²⁷

Medyada haber sunarken kullanılan dilin de önemi büyüktür. Birçok görüşe göre kitle iletişim araçlarında kullanılan dil ve üslup terörü tetikleyici olabilmektedir. Özellikle haberlerde bebek ve kadınları öldürenlere “gerilla” veya “özgürlük savaşçısı”

³²⁴ Yavuz, a.g.e, s. 81

³²⁵ Can, **Bilgi Çağının Gündümlü Silahı Medya**, s. 56

³²⁶ Nezih Orhon, “**Terörün Anlamı ve Görselleştirilmiş Terör: Terörün Görsel Sunumu**”, (Ed.) Orhan Gökçe, Uğur Demiray, **Terörün Görüntüleri Görüntülerin Terörü** 11 Eylül, 15 ve 20 Kasım Terör Saldırıları Bağlamında Medya – Terör İlişkisi ya da İkilemi!, Konya, Çizgi Yayınevi, 2004, s. 173

³²⁷ P. Golding and P. Elliot, **Making the News**, London, Longman, 1979, s. 32 Aktaran: Felit Yavuz, **Terör Eylemlerinin Kitle İletişim Araçlarında Sunumu**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, SBE, İstanbul, 2006, s. 81

adı verilmesi, terörle mücadelede görev yapanların ya da sivillerin öldürülmesine “cezalandırma” gibi adlandırma yapılması hep tartışılan bir husus olmuştur.³²⁸

Medyada yer almak kadar burada kullanılan ifade de önem arz eder. Kelimelerle ulaştırılmak istenen mesaj, siyasal ve toplumsal kesime yorumlayabileceği anlamlar yükler. Söylenmek istenen iletilerin hedefi kadar o iletiyi gönderen kaynağın da konumu önemlidir.³²⁹

Bassiouni terör haberlerinin sunuluşunda dikkat edilmesi gereken ana noktaları şöyle sıralamaktadır:

1. Basın olayı kızıştırabilecek, etkileyebilecek ya da teröristlerin haber almalarını sağlayacak detayların sunumunu geciktirmeli ya da ertelemelidir.
2. Haber sunumu olayın nesnel haber değeriyle orantılı olmalı ve olay bütüncül bir şekilde haber metninde yer almalıdır (örneğin benzer olaylara ilişkin bilgiler aracılığıyla, entelektüel kökenlere inilerek kurban ile teröristlere ilişkin sonuçlar sunulmalıdır).
3. Çok fazla tanıtım ve reklamdan kaçınılmalıdır. Kanıtlanmamış söylentiler ya da ölü sayıları bildirilmemelidir.
4. Basın “nasıl” (how to) a ilişkin stratejisini ortaya koyarken dikkatli olmalıdır. Aksi takdirde taklitçileri cesaretlendirmiş ya da yasal uygulamaya göre nelerin yapılacağını ya da yapılmasının planlandığını ortaya koymuş olacaktır.
5. Gazetecilerin müzakerelerin bir parçası ya da tarafı olmaktan kaçınması gerekmektedir.
6. Medya, basın havuzunu diğer haber organizasyonları ve yasal kurumlarla kolektif bir biçimde oluşturmaya gönüllü olmalıdır.
7. Haber medyası, terörizmin yüksek oranda riskler içeren ve düşük oranda başarı kazanma olasılığı bulunan bir davranış olduğunu vurgulamalıdır. Terör olaylarını görmezden gelmemekle birlikte, taleplerin yasal bir zeminde bildirilmesi gerektiği konusunda kamuoyunu eğitmelidir.³³⁰

Kitle iletişim araçlarında servis edilen haberleri sunarken sorumluluk taşınması gerektiği unutulmamalıdır. Özellikle haberi sunarken tarafsız olunmalı ve yorum belirtilmemelidir. Haberleri aktarırken operasyon devam ediyorsa yayın kesilmeli. Türk medyasının hatayı düştüğü noktalardan biri de budur ki en son bunun örneğini İstanbul Beykoz operasyonlarıyla şahit olunmuştu. Haberler anlatılırken sansasyonel ve duygusal bir biçimde aktarılmamalıdır. Suçu ve suçluyu övücü yayınlardan kaçınılmalı,

³²⁸ Mehmet Fidan, **Terör ve Medya**, (Ed.) Orhan Gökçe, Uğur Demiray, Terörün Görüntüleri Görüntülerin Terörü 11 Eylül, 15 ve 20 Kasım Terör Saldırıları Bağlamında Medya – Terör İlişkisi ya da İkilemi!, Konya, Çizgi Yayınevi, 2004, s. 76

³²⁹ Nuran Yıldız, **Tanklar ve Sözcükler**, 1. Baskı, İstanbul, Alfa Basım Yayın, 2007, s. 119

³³⁰ M.C. Bassiouni, “**Media Coverage of Terrorism: The Law and the Public**”, Journal of Communication, 32 (2), 1982, s. 128-143, Aktaran: Fatma Bilge Narin, Küresel Terör Saldırılarına Yönelik Haberlerin Türk Basınında Çerçevesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara, 2008, s. 40

herhangi bir çatışma, patlama veya yaralanma olaylarında ölü-yaralı sayıları verilirken spekülasyona neden olunmamalıdır.

Medyada verilen haberlerin sunumu hakkında birçok madde veya görüş sıralanabilir. Ancak temel olan bazı görüşler vardır ki o da sunulan haber terörü tetiklememeli, illegal oluşumların propagandasını yapmamalı ve kamuoyunu kötü yönde etkileyecek yayınlardan kaçınılmalıdır. Anlaşılabacağı üzere ki medyada terör haberleri sıklıkla sunulmaktadır. Bu haberlerin sunumunun olumlu ve olumsuz bazı yanları vardır. Şimdi bu haberlerin medyada sunulmasının etkilerini inceleyeceğiz.

2.9.1 Terör Haberlerinin Medya Aracılığıyla Sunulmasının Olumlu Yanları

Demokrasilerde toplumu bilinçlendirip, kamuoyunun oluşmasında katkıda bulunan medya, terör haberlerini aktarırken toplumun teröre olan bakışını şekillendirir, terörle mücadelede toplumun sürece katılmasına yardımcı olur. Bu yüzden ki terör haberlerinin kamuoyuna doğru bir şekilde aktarılması ve toplumun katkısını alması oldukça önemlidir. Terörle mücadele, tepeden inme olarak değil toplumun en düşük katmanından geneline yayılarak başlar.

Medyanın şuana kadar olumsuz yönlerini ağırlıklı olarak ele aldık ancak medya doğru şekilde yönlendirildiğinde topluma faydalı bir araçtır. Georgetown Üniversitesi Hukuk ve Psikiyatri Profesörü Harold Coffman “bazı olayların medya tarafından ele alınması faydalıdır”³³¹ demektedir. Bu şekilde insanlar kızgınlıklarını atabilir, toplumda yürütülen mücadelenin bir parçası haline gelip, mücadeleye katkıda bulunabilir.

Terör haberlerinin medyada sunulmasıyla ilgili olarak ABD’li terör uzmanı Patrick Clawsen’in açıklamaları yukarıdaki düşünciyi destekler niteliktedir;

“Terörist tehdidin büyüklüğü hakkında fikir verebilmek için büyük kitle bir iletişim aracı faaliyetine ihtiyaç vardır. Çünkü bu faaliyetler terörizmin münferit ve ciddi bir şey olmadığı gibi yanlış algılamaları önleyecektir. Bu durum aynı zamanda etkili bir anti terör programı için gerekli kaynakların temin edilmesine ve her zaman hazırlıklı bulunulmasına yardımcı olacaktır. Ayrıca halk terörist organizasyonlar hakkında ne kadar çok bilirse terörist sempatanlarından gelecek

³³¹ Mesut Hakkı Caşın, **Uluslararası Terörizm**, Ankara, Nobel Yayınları, 2008, s. 725

yardımların da o nispette azalması muhtemeldir. Kitle iletişim araçlarının terör olaylarını gündemde tutması, durumun daha fazla kötüye gitmesini engelleyebilir. Örneğin; CNN muhabiri Jerry Levin Lübnan'da 1 yıldan fazla esir kaldı. Kendisi, hayatta kalmasını kitle iletişim araçlarının esaretini devamlı gündemde tutmasına borçlu olduğunu söylemektedir.³³²

Çağdaş ve demokratik toplumlarda haber alma hakkı vardır ve bu hak basın özgürlüğüyle gerçekleşir. Haberin kısıtlandığı veya sansür uygulandığı ülkelerde haberler propagandaya dönüşebilmektedir. Ayrıca kısıtlanan haberler kamuoyu tarafından daha çekici bulunmakta, ortaya çıkan dezenformasyon bilgilerle de halk yanlış yönlendirilmektedir.³³³

Terör haberlerinin medyada sunulmasının bazı avantajları vardır. Bu avantajları kısaca şöyle ifade edilebiliriz;

- Terörle mücadelede görev alan güvenlik güçlerinin başarılarını gören vatandaşın, devlete olan güven ve bağlılığı artar.³³⁴
- Halkın, terörizm ve illegal yapılanmalara karşı bilinçlenmesinde, teröre olan sempatinin ortadan kaldırılmasında yardımcı olur.³³⁵
- Terör eylemlerinden sonra devlet ve güvenlik güçlerine karşı oluşabilecek olumsuz tutum ve propagandalara karşı faaliyetleri engellemiş olur.³³⁶
- Terör olaylarında can ve mal güvenliğini korumak amacıyla şüpheli paket, çanta vb. durumlarda nasıl hareket edeceğimiz hakkında hayati bilgiler verebilmektedir.
- Medya, terör eylemleri sonrasında halkın kargaşa yaşamasını engeller ve halkın güvenlik güçleriyle birlikte hareket etmesini sağlar. Ayrıca

³³² Patrick, Clawson, **Terörizm Niçin Daha Çok ve Etkin Bir Şekilde Ele Alınmalıdır**, (Çeviren belli değil), Aktaran: Gürol Korkmaz, Terör ve Medya İlişkisi, Ankara, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, 1999, s. 163

³³³ Necati Alkan, **Söz Bitmeden: Terörle Mücadelede Önleme Stratejileri**, Ankara, USAK Yayınları, 2008, ss. 101-102

³³⁴ Turgut Göksu, "Polis Operasyonlarının Televizyonlarda Canlı Yayını ve Muhtemel Sonuçları", Polis Dergisi, Sayı: 22, 2000, ss. 364-368

³³⁵ Gürol Korkmaz, **Terör ve Medya İlişkisi**, Ankara, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, 1999, s. 163

³³⁶ Necati Alkan, "Terör Olaylarının Kitle İletişim Araçlarındaki Sunumu: Medya Terörün Oksijenidir," Polis Dergisi, Temmuz-Ağustos 2003, Sayı 36, <http://icsavas.wordpress.com/2012/01/23/teror-olaylarinin-kitle-iletisim-araclarindaki-sunumu/>, 21.09.2012

medya, toplumsal denetim mekanizmasının sağlanmasında da yardımcı olur.³³⁷

- Terörle mücadele esnasında güvenlik güçlerinin hataları basın yoluyla tüm kamuoyuna duyurur ve terör olaylarına yaklaşımda daha dikkatli olunması sağlanır.³³⁸
- Terör örgütlerinin acımasızca sürdürdükleri eylemleri tüm dünya kamuoyuna duyurarak, terör konusunda birlikte hareket edebilmeyi sağlayabilir.
- Medyanın yayınlarıyla şüpheli şahıslar kolayca yakalanabilir, ihbarlar sayesinde terör grupları eyleme geçmeden güvenlik güçleri tarafından etkisiz hale getirilebilir.³³⁹
- Halkın terör saldırıları sonrasındaki karamsarlığını yok edebilir ve daha sağlıklı hareket etmesini sağlar.

2.9.2 Terör Haberlerinin Medya Aracılığıyla Sunulmasının Olumsuz Yanları

Medyada yer alan terör eylemlerinin olumlu yanlarını yukarıdaki bölümlerde gördük. Aynı zamanda medya, terör haberlerinin sunumu konusunda birçok eleştiriye de maruz kalmaktadır. En başta kitle iletişim araçlarının dolaylı yoldan da olsa terör propagandası yapması ve illegal oluşumlara hizmet etmesi konusunda birçok eleştiriye maruz kalmaktadır. Bu durumu, medyanın kendi içerisindeki yapısal bozukluğa bağlayan kesimler de fazladır.

Özellikle reyting ve tiraj kaygısı, haber kanalları arasındaki rekabet bu ortamı yaratan nedenlerin başında gelmektedir. Bu konuyu “Medyada Etik” başlığında daha detaylı bir şekilde irdelleyeceğiz.

Türkiye’de, yaklaşık son 30 yılda yaşanan terör olaylarına bakıldığında Türkiye çok zor bir süreçten geçmiştir. Bu süre içerisinde gerçekleştirilen her terör eylemi sonrasında medyada çok şey yazılıp çizilmiş, ekranlara taşınmıştır. Terör örgütlerinin

³³⁷ Korkmaz, a.g.e, s. 164

³³⁸ Muratoğlu, a.g.e, s. 114

³³⁹ Muratoğlu, a.g.e, s. 114

her bir hareketi kitle iletişim araçlarıyla servis edilmiş, böylelikle kamuoyuna adeta “terör haberi bombardımanı” yapılmıştır. Bu süreç içerisinde terörle mücadelede yer alan güvenlik güçlerinin başarıları aynı oranda haberlerde yer almamış, kamuoyu eksik bilgilendirilmiştir.³⁴⁰

Kitle iletişim araçlarıyla servis edilen haberlerin büyük bir sorumlulukla kitlelere aktarılması gerekmektedir. Özellikle terör haberleri konusunda gereksiz detaya girilip verilen bilgiler, ister istemez başka bir felakete neden olabilir. Örneğin bomba yapımında kullanılan araçların teknik bilgileri, bu araçların nasıl kullanılacağı konusunda açıklamalar, illegal oluşumları bir sonraki sefere daha da hazırlıklı eylemlerle karşımıza çıkmasına neden olmaktadır. Bunun en çarpıcı örneğini Dünya Ticaret Merkezi’ne yapılan saldırılarda görebiliyoruz. “Dünya Ticaret Merkezine ilk defa 1993 yılında saldırı düzenlenmiş, düzenlenen bu saldırıyla bina yıkılamamıştır. Bu çerçevede, 11 Eylül 2001’de düzenlenen saldırılara bakıldığında, terör örgütlerinin 1993 yılında düzenlenen saldırıdan ders çıkardıkları söylenebilir.”³⁴¹

Yukarıdaki örnekteki gibi medyanın haberleri sunarken denetimden geçmeden ve tiraj kaygısı güderek yayın yapması terör örgütünün reklamını yapmak haricinde yeni terör eylemlerine de neden olabilir. 1960’lı yıllarda faaliyet yürüten terör örgütlerinin kır teröründen şehir terörüne geçmesinde televizyonların ve izler kitlenin şehirlerde ağırlıklı olmasından kaynaklanıyordu. Örneğin, Mahir Çayan ve arkadaşları önceleri kır terörünü gerçekleştirirken, Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının Amerikan üslerine saldırımları, banka soymaları bütün stratejilerinin değişmesine sebep olmuştur. Diğer örgütler “Denizler kadar olamadık, biz ne zaman eyleme geçeceğiz?” diyerek aralarında konuşmuşlardır.³⁴²

Türk medyası, 20 Kasım 2003 İstanbul’da ve 22 Mayıs 2007 günü Ankara’da meydana gelen patlamalardan sonra hemen olay yerine ulaşmış ve haberi ilk veren olma kaygısıyla parçalanmış insan görüntülerini yayınlamış, bunun sonucunda Türk

³⁴⁰ Cengiz Özdiker, *Türkiye'nin Konumu ve Önemli Dinamikleri Işığında Terör Haberleri ve Yorumları*, <http://web.bir.net.tr/cengizozdiker/htm/teror.htm>, 23.12.2011

³⁴¹ Necati Alkan, “**Terör Olaylarının Kitle İletişim Araçlarındaki Sunumu: Medya Terörün Oksijenidir,**” Polis Dergisi, Temmuz-Ağustos 2003, Sayı 36, <http://icsavas.wordpress.com/2012/01/23/teror-olaylarinin-kitle-iletisim-araclarindaki-sunumu/>, 21.09.2012

³⁴² Alkan, *Söz Bitmeden: Terörle Mücadelede Önleme Stratejileri*, s. 102

toplumunda infial yaratılmıştı. Ankara’da meydana gelen patlamadan sonra bir televizyon kanalına canlı yayınla bağlanan Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek, *“olayın çok büyük olduğunu, oğlu patlamada ölmüş olan bir annenin kendisinden oğlunu bulmasını istediğini, bu anneye oğlunun öldüğünü söyleyemeyerek hastaneden kaçıp gittiğini”* söylemiştir. Canlı yayında, devleti temsil eden bir yetkilinin *“kaçıp gitmesi”* söylemi terör örgütünün amacına hizmet etmiştir.³⁴³

Medya içindeki rekabet bazen terörle mücadelede görev alan yetkililere de zor anlar yaşatabilmektedir. Bunun en çarpıcı ve en ilginç örneklerinden biri de güvenlik güçlerinin 17 Ocak 2000 tarihinde İstanbul’un Beykoz semtinde Hizbullah terör örgütünün hücre evine yapılan baskın sırasında yaşandı. Operasyonu baştan sona kadar canlı yayınlayan televizyonlar, olası bir felakete neden olabilecek bir tutum sergilemiştir. Operasyon sırasında teröristlerin canlı yayını takip etme olasılığı tüm operasyonu riske atabilir ve istenmeyen durumlara yol açabilirdi.³⁴⁴

Terör örgütleri isteklerini yerine getirebilmek amacıyla şiddete başvurur. Bu sayede toplumu korku yoluyla baskı altına almaya çalışır. Ancak teröristler eylemlerinde her zaman başarılı olamaz. Güvenlik güçleriyle giriştikleri çatışmada militanlarının öldürülmesi örgütte moral bozukluğuna yol açar. Ama terör örgütleri, ölüden de faydalanarak propaganda yapmaktadırlar. Terörist cenazelerinde öldürülen militanlar yüceltilir, kahramanmış gibi gösterilir. Televizyon ve gazetelerde törenler yayınlanarak/yayımlanarak örgüt içi dayanışmayı arttırmaya çalışırlar. Örgüte yeni elemanların katılması sağlarlar ve bu törenlerle ölmeyi kabullenmelerinde teşvik edici olarak kullanırlar.³⁴⁵

TRT 1’de yayınlanan bir programda, Güneydoğu Bölgesi’nden gelen ve kendisi ile röportaj yapılan bir aşiret reisi, terörle ilgili haberlerin sık sık tekrar edilmesinin PKK’nın gücünün abartılmasına, terörist cenazelerine basının yoğun ilgi göstermesinin ise terör örgütünün yeni üyeler kazanmasına neden olan en büyük etkenlerden biri

³⁴³ Bilir, a.g.e, s. 92

³⁴⁴ Alkan, **Söz Bitmeden: Terörle Mücadelede Önleme Stratejileri**, s. 104

³⁴⁵ Korkmaz, a.g.e, ss. 171-172

olduğunu söylemektedir. PKK terör örgütü bu nedenle terörist cenazelerini elinden geldiği kadar büyük bir göstermişle, ayaktayım imajı vermeye çalışmıştır.³⁴⁶

Yasadışı faaliyetlere bulaşmış örgütlerin haberi yapılırken kullanılan dil ve üsluba dikkat edilmesi gerekmektedir. Özellikle teröristleri yüceltecek kelimelerin kullanılması onları muhatap alındığını gösterir ve örgüte moral sağlar. Medyada en çok kullanılan tabirler; “özgürlük savaşçısı”, “gerilla”, “savaşçılar”dır. Bir medya mensubu “terörizm”le “gerilla faaliyeti”nin ayrımını çok iyi bilmelidir. Bu kavramı bilmeyen bir gazeteci olayları tamamen farklı yorumlayabilir.³⁴⁷

Caşın terör haberlerinin sunumuyla ilgili olarak şunları kaydetmiştir:

1- Şiddeti teşvik eden, devlet otoritesini baltalayan aşırı düşüncelerin ifade edildiği bir platform sağlamaktadır. 2- Terörist olaylarını haber yapmak bir bulaşıcı etki yaparak diğer gurup ve bireylerin haber edilen olaydan daha güçlü bir şiddeti gerçekleştirmeleri olasılığını artıracaktır. 3- Sürmekte olan olayların haber yapılması yetkililer üzerinde olumsuz bir baskıya sebep olacak ve onların karar verme güçlerini sınırlandıracaktır. 4- Terörist olayların olduğu yerde program yapmak için bulunan muhabirlerin fazlalığı teröristlerin güç duygusunu artıracığı gibi, özellikle düzenleri bozulan teröristlerin olayları daha da uzun sürdürmelerine katkıda bulunabilecektir. 5- “Bulaşıcı etkisi”yle ilgili olarak diğer bir iddia da, hem terörizm hem de anti terörizm operasyonları konusunda yapılan detaylı yayınların diğer gurupları taktik, stratejik ve teknolojik bilgi ile donatmakta olduğu, bunun da gelecekteki terörizm olaylarının çözülmesini daha da zorlaştıracağı şeklindedir. 6- Haber toplamının rekabetçi yönü, terörizm olaylarının sansasyonel yanına aşırı bir kaymaya yol açmakta, bu da, medyanın kamuoyunu bilgilendirme görevi yerine kamuoyunu şiddetle eğlendirme yönünün ağır basmasına yol açmaktadır. 7- Terörist olaylarla ilgili haber toplanırken anlık uygulamalar ile bazı haber toplama tekniklerinin süregelen bir olayda kullanılması (bir olay sırasında teröristle telefon irtibatına geçilmesi), muhabirleri olayların gözlemcisi yerine iştirakçisi haline sokmakta ve medyanın olayı objektif bir şekilde ele alma şansını azaltmaktadır.³⁴⁸

Medya artık teröristler arasında iletişimi kurmak için de kullanılmaktadır. Terörist gruplar kitle iletişim araçlarıyla eylem planları kurmakta ve eylemlerini gerçekleştirmektedirler. Kısacası medya, örgüt içi haberleşmede kullanılmaktadır. Brezilyalı terörist Marighela’nın kitabında; örgüt, gazete, dergi vb. kitle iletişim araçları

³⁴⁶ Elçi Şeyhmus, “**Apo’nun Gerçek Yüzü ve PKK**” Mardin, 1995, s. 23, Aktaran: Zakir Avşar, Terör Haberleri ve Medya, Polis Bilimleri Dergisi, Sayı: 36, Ankara Emniyet Müdürlüğü, 2003, s. 34

³⁴⁷ Ahmet Dinçyürek, **Terör ve Medya**, <http://www.stratejikongoru.org/pdf/terorvemedya.pdf>, 15.10.2011

³⁴⁸ Caşın, a.g.e, s. 711

sayesinde yapılan eylemleri takip etmekte ve bu araçların, örgüt arasında haberleşme aracı olarak kullanıldığını belirtmektedir.³⁴⁹

Bunun en iyi örneğini Danimarka’da 2004 yılından beri yayınını sürdürmekte olan Roj TV kanalında görmekteyiz. Roj TV, terör örgütü PKK’yı desteklemekle kalmayıp, yapılan eylemlere yön vermekte, teröristleri bir kurtarıcı olarak göstermektedir. Bu sayede örgütü sempatizan kazandırmakta, açıkça propaganda faaliyeti sürdürmektedir. Ayrıca bununla kalmayıp medya, örgüt içi haberleşme aracı olarak kullanılmaktadır.

Terör haberlerini halkın bilgilendirilmesi amacıyla verilmesinden çok terörle mücadelede yer alan görevlilerin hatalarının sürekli eleştirilmesi, bu mücadelede yer alan her personelin moralini bozar. Ayrıca, operasyona katılan personel hakkında geniş bilgilerin verilmesi de bu görevlilerin hayatlarını tehlikeye sokar.³⁵⁰

Haberler insanları bilgilendirme ve bilinçlendirmede bir araçtır. Ancak terör haberlerini sunarken aynı görüntülerin tekrar tekrar verilmesi veya aynı haberlerin sürekli ekranlarda yer alması terörün kanıksanmasına yol açar. Böylelikle kamuoyu, teröre tepkisiz bir hale gelir ki bu da terör örgütlerinin en çok istediği durumlardan bir tanesidir. Çünkü artık toplum daha kolay sindirilebilir hale gelirken, halk ile devlet arasındaki güven köprüsü de daha kolay yıkılabilir.³⁵¹

Özetlemek gerekirse aslında esas sorunun, terör olaylarının medyada haber yapılıp yapılmamasıyla ilgili değil, haberin medyada yer alış şekliyle ilgili olduğudur. Bu yüzden ki medyanın terör haberlerinin sunumunda nelere dikkat etmesi gerektiğinin ortaya konması önem kazanmaktadır.

2.10 Türkiye’deki Terör Olaylarının Uluslararası Medyaya Yansıması ve Batı Medyasının Teröre Bakışı

³⁴⁹ Korkmaz, a.g.e, s. 167

³⁵⁰ Alkan, *Söz Bitmeden: Terörle Mücadelede Önleme Stratejileri*, s. 105

³⁵¹ Korkmaz, a.g.e, ss. 169-170

Her ülke gibi Türkiye de kendine özgü bir yapıya ve anlayışa sahiptir. Örneğin Türkiye'deki demokrasi anlayışıyla farklı bir ülkedeki demokrasi anlayışı teorik ve pratik anlamda farklı olabilmektedir. Batı dünyası ile Türkiye karşılaştırmasında aynı temel ilkeler üzerine kurulmuş olan kurallar farklı farklı yorumlanıp uygulanmaktadır.³⁵² Bu farklılıklar terör konusunda da yaşanmaktadır. PKK, Türkiye'de yıllardır terör faaliyetlerini sürdürmektedir. Batı basını bu gerçeği görmesine rağmen uluslararası kamuoyuna PKK'yı ya "özgürlük savaşı" veren bir grup gerilla ya da "siyasi mücadele" veren bir azınlık olarak yansıtmaktadır.

Tarafsızlık ilkesi, uluslararası yayın ya da haber kuruluşlarında fazlaca tartışılan bir konudur. Bir ülkenin "terörist" olarak adlandırdığı yasadışı örgüte diğer bir ülke "militan" olarak adlandırmakta ve o yasadışı örgütü yasal bir konuma sokmaktadır. Akıllara takılan soru: Aynı terör eylemi kendi ülkelerinde gerçekleştiğinde yine aynı şekilde mi haber yapılacaktır? Burada önemli olan husus Batı medyasının "biz" "öteki" ayrımı yapmasıdır. Batı, medyanın etik anlamda "tarafsızlık" ya da "barıştan yana tavır alma" ilkesiyle çatışmasıdır.³⁵³

Önceki bölümlerde de bahsettiğimiz üzere terörizmin uluslararası ortak bir tanımı olmadığı için herkesçe kabul edilen bir terör örgütü tanımının olmaması da olağandır. Türk medyasında yasadışı PKK örgütü, "Terör örgütü PKK" olarak adlandırılırken, Batı medyası "ayrılıkçılar" ya da "asiler" gibi söylemlerde bulunmaktadır. Görülmektedir ki haberin sunumu ideolojik temellere dayandırılmaktadır.³⁵⁴

BM üyelerinin terörizmin tarifi üzerinde ortak bir tavır alamamaları hukuki bir boşluk yaratırken, bunun nedeni olarak da bazı ülkelerin terörist yöntemlere meşruiyet atfetmesidir. Ancak her ülke bu şekilde davranmamaktadır. Örneğin: Avrupa Birliği Konseyi'nin 13 Haziran 2002 tarihli çerçeve kararında "terör" şöyle tanımlanıyor: "*Bir birey veya grup tarafından bir veya daha fazla ülkenin kurumlarına veya halkına karşı,*

³⁵² Şenol Kantarcı, **Küresel Terörizm**, <http://www.turksam.org/tr/a423.html>, 15.03.2011

³⁵³ Yüksel, a.g.e, ss. 273-275

³⁵⁴ Mustafa Arslan, **Terör Haberlerini Yorumlamada Medyanın Rolü**, http://docs.mustafaarslan.info/uploads/7/0/7/6/7076208/teror_haberlerinin_yorumlanmasinda_medyanin_rolu.pdf, 15.09.2011

*onların gözünü korkutmak veya bir ülkenin siyasi, ekonomik veya sosyal yapısını ciddi biçimde değiştirmek veya tahrip etmek amacıyla bilinçli olarak düzenlenen saldırılar..."*³⁵⁵

Gazeteci Kadri Gürsel, Batı medyasını eleştirirken “asker - sivil” ayrımını şu şekilde değerlendiriyor:

AB, güvenlik güçlerine karşı düzenlenen şiddet eylemlerini de terörizm olarak görürken, ABD, sadece sivillere yönelik eylemleri bu kapsamda değerlendiriyor. ABD'nin "yabancı terör örgütleri" listesine alınma kriteri olarak terörizm; "Savaşçı olmayan hedeflere karşı, bir ülkedeki gruplar veya yasadışı unsurlar tarafından önceden tasarlanmış, politik amaçlı şiddet eylemleri düzenlemek" diye tanımlanıyor. Her iki tanıma göre de PKK, nesnel olarak teröristtir. Her koşulda kınanması gereken terörizm, siyasi mücadelenin en ahlaksız ve rezil biçimiye, PKK iki kere ahlaksızdır; çünkü sivillere karşı düzenlediği bombalı saldırıları kendi adıyla üstlenecek cesareten yoksundur.³⁵⁶

ABD ile Türkiye arasında, terör örgütlerinin Avrupa'daki faaliyetlerine son verme çabaları dahilinde ortaya konan raporda Avrupa'nın PKK'nın propaganda merkezi olduğunu gösterdi. Raporda Roj TV başta olmak üzere Medya TV, Mezopotamya TV, C-TV gibi medya kuruluşları Avrupa merkezli yayınlarını sürdürmektedir.³⁵⁷

Raporda özetle şu değerlendirmelerde bulunmaktadır:³⁵⁸

- Söz konusu basın-yayın organları Avrupa'daki iletişim imkânlarından istifade ile kitleleri etkileme ve örgüt paralelinde yönlendirme görevini yapmaktadır. Örgütün ideolojisi doğrultusunda gerçekleştirilen yayınlarla örgüte sempatican sağlamakta, örgüt propagandası yapılmaktadır.
- Örgüt, kendi mensuplarına yönelik eylem düzenleme talimatlarını söz konusu yayın organlarının vasıtasıyla yapılmaktadır.
- Bazı Avrupa ülkelerince kültürel yayınlar yaptığı gerekçesiyle yayınına müsaade edilen, geçmişte Med TV adıyla faaliyet gösteren ve Abdullah

³⁵⁵ Kadri Gürsel, **Avrupa Medyası Neden PKK'ya Terörist Diyemiyor**, Milliyet Gazetesi, 28.20.2007, <http://www.milliyet.com.tr/2007/10/28/yazar/gursel.html>, 16.08.2011

³⁵⁶ Kadri Gürsel, **Avrupa Medyası Neden PKK'ya Terörist Diyemiyor**, Milliyet Gazetesi, 28.20.2007, <http://www.milliyet.com.tr/2007/10/28/yazar/gursel.html>, 16.08.2011

³⁵⁷ Bahadır S. Dilek, **Avrupa, PKK'nın Propaganda Merkezi**, <http://www.mudafaai-hukuk.com.tr/test/ulusalforum/avrupapkk23112006.htm>, 23.11.2011

³⁵⁸ Bahadır S. Dilek, **Avrupa, PKK'nın Propaganda Merkezi**, <http://www.mudafaai-hukuk.com.tr/test/ulusalforum/avrupapkk23112006.htm>, 23.11.2011

Öcalan'ın yakalanması sonrasında Avrupa ülkelerinde baş gösteren şiddet olayları sonucu İngiltere tarafından yayınına son verdirilen televizyon, ad değiştirerek; Belçika'da Medya TV ve C-TV, Danimarka'da ise Mezopotamya TV adı altında 3 ayrı televizyon şeklinde ve Danimarka'daki teknik imkânlardan yararlanarak Türkiye aleyhindeki yayınlarına devam etmektedir.

- Terör örgütünün, yayın organlarına uzantısı oluşumlardan elde ettiği gelirleri transfer ederek elde ettiği gelirleri de akladığı gözlenmektedir.
- Belçika'nın, program içerikleri ile terör örgütüne ait oldukları belli olan söz konusu medya kuruluşlarına yayınları şiddet içermediği gerekçesi ile müsamaha gösterilmeye devam edilmesi dikkat çekmektedir.
- Söz konusu yayın organlarında, örgütün geçmişte silahlı unsurları içerisinde yer almış ve örgüt üst yönetimi tarafından seçilen elemanların görev aldığı bilinmektedir. Bu nedenle söz konusu teröristlerin PKK terör örgütü sözde başkanlık konseyinin talimatları doğrultusunda Avrupa ülkelerindeki müzahir kitleleri harekete geçirebilme ve şiddet içeren eylemlere yönlendirebilme imkânına sahip olmaları, göz ardı edilmemesi gereken bir husus olarak görülmektedir.

Avrupa basınının terör konusunda çifte standart uyguladığı herkesçe bilinen bir gerçektir. PKK terör örgütünün elebaşı Abdullah Öcalan'ın yakalanmasından sonra BBC Televizyonu, Öcalan'ın yakalanması konusunda bir Türk profesörü canlı yayına davet etmiştir. Profesör, İngiliz halkına konuyu daha iyi anlaması için IRA örgütünü örnek vererek açıklamak isterken yönetmen yayına ara vererek reklama girmiştir. Buradan da anlaşılmaktadır ki ideolojik tutum, çıkar söz konusu olunca teröre bakış açısı da farklı olmaktadır.³⁵⁹

Batı medyası haber yaparken Dünya haritasını iki eşit parçaya ayırarak haber yapmaktadır. Bu durumu destekleyen en önemli örneklerden biri de Norveç'te Anders Behring Breivik adlı kişi tarafından yapılan katliamdır. Avrupa, Norveç'te 22 Temmuz 2011'de yaşanan 76 kişinin ölümüyle sonuçlanan saldırılar karşısında şoka uğramıştı. Batı medyası hemen bir yaftalamada bulunarak eylemlerin failini Müslümanlar olarak göstermiş, ancak olayın sonunda katliamı yapanın bir Avrupalı genç olduğu ortaya çıkınca şaşırılmışlardı.

Batı medyası, bu olayı kabullenmekte zorluk çekti. Breivik için “Hristiyan Terörist” ifadesini kullanamayacakları için farklı yöntemler kullanmaya başladılar. “Akıllarına yatmamış mı, yoksa hevesleri o yönde değil mi, bilinmez ama hem hevesleri

³⁵⁹ Şenol Kantarcı, **Küresel Terörizm**, <http://www.turksam.org/tr/a423.html>, 15.03.2011

hem de akılları zehir dolu, orası kesin. Bizim basınımızın bile büyük bir bölümü, ertesin gün Norveç'in 11 Eylül'ü diye başlık attı.”³⁶⁰

Batı toplumu, beklenmeyen bu olaydan sonra Hristiyan Anders Behring Breivik adlı genci kamuoyunda aklamaya çalışırken, gerçekleştirdiği katliamı “deli, akli dengesi olmayan biri tarafından yapılmış bir girişim” olarak nitelendirerek olayı hafifletmeye çalıştı. Bu açıklamalardan sonra da görülmektedir ki Batı toplumu ve medyası “ben” ve “biz” ikilemi yaratmaktadır.

Batı'nın bu olaydan sonra “ötekine” bakışta nasıl bir algı farklılığı yaşadığı ortaya çıkmaktadır. Batı medyası, Doğu veya Müslüman ülkelerinde meydana gelen olayları “terör” olarak algılamak; Batı kaynaklı eylemler “saldırı”, “eylemci” olarak lanse ediyor. Halbuki uluslararası terörün tanımında, her ne nedenle olursa olsun sivil ölümlerin gerçekleşmesi durumunda bu durum “terör” olarak adlandırılır. Batı medyası bir an önce algısını değiştirip dil, din, ırk ayrımı yapmadan haberlerini sunmalıdır.³⁶¹

Amerika'da ise 11 Eylül terör saldırısı sonrasında Amerikan elitleri ve basını “İslam” dünyasını hedef olarak göstermiş, Afganistan ve Irak işgalleri için kamuoyu ikna etmeye çalışmışlardır. Amerikan medyası, Amerika'nın, Irak ve Afganistan'daki başarısızlıklarından sonra sergilediği tutum nedeniyle eleştirilmiştir.³⁶²

Kadri Gürsel, İslam ve aşırı solcuların şiddet haberlerini terör olarak nitelendiren Batı medyasının, PKK şiddetini görmezden gelmesini kabul edilemez bir durum olarak görmektedir. PKK'yı terör örgütü olarak görmekte güçlük çeken Batı'nın bu durumu “*Türkiye topraklarının bir kısmı üzerinde bağımsız bir Kürt devleti kurma hedefini meşru görmeleri, Kürt ayrılıkçılığını anlayışla karşılamaları*” olarak yorumlamaktadır. Gürsel, Batı'nın yüzeysel mantık güttüğünü şu şekilde açıklıyor: “Türkiye'deki Kürtlerin hakları inkâr ediliyor ve onlar bu yüzden acı çekiyorlarsa,

³⁶⁰ Barış Tarımcıoğlu, **Medyanın Kursağı ve Hristiyan-i Terör Üzerine**, <http://haricihaber.com/2011/07/25/medyanin-kursagi-ve-hristiyan-i-teror-uzerine>, 25.10.2011

³⁶¹ Nezahat Sevim, **Terör Batı Kaynaklı Olunca**, tr.euronews.net/2011/07/30/oslo-massacre-turkey-terrorism, 17.11.2011

³⁶² Yüksel, a.g.e, s. 275

Kürtleri temsil etme iddiasında olan PKK'nın terörizmi de Kürtlerin acılarının mantıki sonucudur." olarak değerlendirmekte.³⁶³

Medyada “Terör ile PKK’yı” bir arada anmak önemlidir. Avrupa’da terörü çağrıştıracak herhangi bir sembolün kullanılması, teröre fikren ve sözle destek verilmesi sizi “terörist” yapmasına yeterken, terör örgütü PKK’nın Avrupa’daki tüm faaliyetlerini görmezden gelmeleri ironidir. Avrupa “bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın” mantığıyla hareket etmektedir. Ancak bütün suç Batı’da değildir. Türkiye, üstüne düşen görevi yerine getirememektedir. Bu durum ulusal bir durumdur ve milletçe hareket edilip çözülmesi gerekmektedir. Türk medyası da üstüne düşen görevi yapıp, ülkemizde terör faaliyetlerini gerçekleştiren PKK’yı, Avrupa kamuoyuna terör örgütü olarak tanıtmayı gerekmektedir.³⁶⁴

Şırnak’ın Uludere ilçesine bağlı Gülyazı ve Ortasu köyleri arasında kalan bölgede “terörist” zannedilip uçakla vurulan kaçakçılardan 35 kişi yaşamını yitirmişti. Dünya basını vakit kaybetmeden, sivil kayıpların yaşandığı olayı “Hava saldırısı Kürt köylüleri öldürdü” başlığıyla verdi. Batı medyasında yer alan haber başlıkları ve detayları şu şekilde:

ABD'nin çok satan gazetesi Wall Street Journal, "Türkiye tarafından yapılan ölümle sonuçlanan saldırı Kürtlerle gerilimi ateşledi" başlıklı haberinde, Irak’ın bölgesel yönetiminin PKK’nın Türkiye’ye yönelik saldırgan bir tutumda olmasını kınadığını, Kandil dağında PKK yapılanmasına izin vermemek amacıyla Türk hükümetine hava sahalarını açtığını belirtti. Gazete, “1994’de çatışmaların en kanlı olduğu zamanlarda Şırnak’ın iki köyünde bir hava saldırısında 45 sivil öldürüldü. İnsan hakları avukatı Tahir Elçi 1994’deki ölümlerle ilgili soruşturmanın hala devam ettiğini söyledi” diye yazdı.³⁶⁵

³⁶³ Kadri Gürsel, **Avrupa Medyası Neden PKK’ya Terörist Diyemiyor**, Milliyet Gazetesi, 28.20.2007, <http://www.milliyet.com.tr/2007/10/28/yazar/gursel.html>, 16.08.2011

³⁶⁴ Sedat Laçiner, **Terörü Destekleyen Uluslararası Medya**, <http://www.usak.org.tr/myazdir.asp?id=304>, 27.07.2011

³⁶⁵ **35 Sivilin Öldürülmesi Dünya Basınında**, Cumhuriyet Gazetesi, 30.12.2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=304198>, 20.02.2012

“The New York Times”, “Türk ordusu, Irak ile Kürt sınır bölgesinde ayrılıkçı savaşı zannettiği kaçakçılara bomba yağdırdı.” diyerek okurlarına haberi aktardı. Haberin devamında, Türk hükümeti ve “Kürt ayrılıkçılar” arasındaki mücadelenin 1980'lerin ortalarından beri yaşandığını 40.000'den fazla kişinin öldüğünü belirten gazete, olay yeri ile de ilgili bilgiler vererek, bu bölgenin dağlık bir kesim olduğunu ve halkın kaçakçılıkla geçindiğini okurlarına ulaştırmış.³⁶⁶

“Reuters”, haberi, “Türkiye Irak sınırında öldürülen sivillerin ölümünü kabul etti” başlığıyla iletiyor. Haberin detayında Barış ve Demokrasi (BDP) partili yöneticilerin konuşmaları ağırlık kazanmış. Neredeyse Türk hükümetinin açıklamalarına yer verilmeyen haberde PKK terör örgütünden “isyancı” olarak bahsedilmiştir. Haberin dikkat çeken yönlerinden biri de hava operasyonunda ölen kaçakçıların fotoğrafı göze çarpmaktadır.³⁶⁷

Alman “Spiegel Online”, belki de en çarpıcı başlığı atan medya grubu olmuştur. “Türk ordusu kendi halkını bombaladı.” başlığıyla verilen haberde kaçakçılar “Kürt Savaşçıları” olarak benzetildiği için öldürüldüğü haberde yer almış.³⁶⁸

“Independent”, “Türkiye'nin hava kuvvetleri saldırdı, Kürt isyancıları hedef aldığını söyleyen askerler 35 kaçakçı Kürt genci öldürdü.” başlığıyla yer vermiş.³⁶⁹

“Le Monde”, “Türk Hava Kuvvetleri Kürt köyünü bombaladı, 35 kişiyi öldürdü” başlıklı yazıda Kürt ileri gelenlerine haberinde yermiş, kaçakçılar mağdur olarak lanse edilmiştir.³⁷⁰

³⁶⁶ **Turkish Airstrikes Kill Smugglers Mistaken for Kurdish Separatists**, The New York Times, 30.12.2011, <http://www.nytimes.com/2011/12/30/world/middleeast/turkish-airstrikes-kill-35-along-smuggling-route.html>, 20.02.2012

³⁶⁷ **Turkey Acknowledges Killing Civilians in Iraq Strike**, Reuters, 29.12.2011, <http://www.reuters.com/article/2011/12/29/us-turkey-iraq-airstrike-idUSTRE7BS07C20111229>, 20.02.2012

³⁶⁸ Von Jürgen Gottschlich, **Türkische, Armee bombardiert das eigene Volk**, Spiegel Online, 29.12.2011, <http://www.spiegel.de/politik/ausland/0,1518,806278,00.html>, 20.02.2012

³⁶⁹ Suzan Fraser, **Turkish air strike kills 35 in Iraq, say officials**, Independent, 29.12.2011, <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/turkish-air-strike-kills-35-in-iraq-say-officials-6282645.html>, 20.02.2012

³⁷⁰ **Uludere'deki Sivil Ölümleri Dünya Basınında**, <http://www.haberhakki.com/genel/uluderedeki-sivil-olumleri-dunya-basininda.html>, 20.02.2012

Görüldüğü üzere batılı medya hiçbir şekilde PKK terör örgütünü terörist olarak algılamamaktadır. Haberlerinde PKK terör örgütünü milis, savaşçı, ayrılıkçı, parti ya da mağdur olarak yansıtmıştır. Uludere'deki kazadan sonra atılan başlıklardan da anlaşılacağı üzere Türk hükümeti ve yetkilileri, yapılan operasyonları Kürt halkına yapılan bir operasyon olarak dikta etmiş ve sivil kayıpları kasıtlı yapılan bir girişim olarak okurlarına ulaştırmıştır.

Türk medyasındaki kontrolsüz rekabet anlayışı aslında kendi mecralarına değil, Türk kamuoyuna ve Türkiye'nin imajına zarar vermektedir. Geçmiş yıllarda İstanbul'da Galatasaray ve bir İngiliz takımı olan Leeds United futbol takımının maçı öncesinde yaşanan olaylar Dünya gündemine bomba gibi düşmüştü. İngiliz holiganlar ve Türk taraftarları arasında yaşanan arbedede 2 İngiliz taraftar hayatını kaybetmişti. Bu olayın ardından Türk medyası günlerce öldürülen taraftarların haberini yapmış, İngiliz taraftarların kanlı görüntülerini ekranlara taşımıştı. Bir İngiliz TV programcısı, Türkiye'de katıldığı bir kanalda program yöneticisine hayretlerle şunları kaydetti: *“Ülkenizde işlenen cinayette iki İngiliz'in cesedinin kanlı görüntülerini Türk televizyonları olarak günlerce ekranlarınıza taşımanıza biz İngiliz medyası olarak hayret ettik, İngiltere'de İngiliz halkına izlettirdiğimiz görüntülerin tamamını sizin görüntülerinizden aldık. Bakın, eğer İngiltere'de aynı şekilde İngilizler tarafından Türkler öldürülmüş olsaydı, hiçbir İngiliz televizyonu ya da gazetesi bu şekilde bir yayın yapmazdı. Öldürülen insanların kanlarının görüntülerini ne kendi ne de dünya kamuoyuna izlettirmezdi. Bu ülkenizin imajı açısından da hiç hoş bir durum değil...”*³⁷¹

Eğer bir dünya devleti olmak istiyorsanız, büyük, güçlü bir devlet olma yolunda emin adımlar atmak istiyorsanız öncelikle devlet olarak tüm güç unsurlarını kullanmalısınız ancak kullanırken de bu gücü kontrol altına almayı bilmelisiniz. Bu güç unsurlarından biri de medyadır. Kontrolden kasıt kesinlikle sansür ve baskı ile oluşturulacak yayın ve yayım değildir. Buradaki önemsenecek tek nokta “sorumlu haber anlayışı”dır. Ülkenizdeki disipline ettiğiniz habercilik anlayışı dış basında da saygı görecektir, sizin inandığınız doğrular Batı medyası tarafından da önem kazanacaktır.

³⁷¹ Şenol Kantarcı, **Küresel Terörizm**, <http://www.turksam.org/tr/a423.html>, 09.10.2011

Şimdi “Medyada Etik” başlığıyla basına yönelik uygulanan denetim uygulamalarını göreceğiz.

2.11 Medyada Etik

19. yüzyıldan bu yana sansasyonel gazeteciliğin ortaya çıkmasıyla birlikte medyada etik kavramı gündeme yerleşmiş ve toplum içerisinde tartışmalara neden olmuştur. Etik anlayışında hedefteki grup ya da bireyler, medyayı yönetenler ve medyada karar verici organlar olduğundan, onlar da kendilerine göre savunma yolları aramaya çalışmışlardır. Bu savunma yolları “etiksel karar verme” olarak sunulur. Ancak ortaya çıkan sonuçta ortak bir etik anlayışı ortaya konulamamıştır. Medyanın sorumluluk anlayışının gittikçe bozulması ve bir standarda sokulamaması belli sorunlara neden olmuş ve bazı otokontrol yöntemleri geliştirilmiştir.³⁷² Medya etiğinin detaylarına girmeden “etik” kavramına kısaca bakmak gerekmektedir.

Etik sözcüğü Yunanca Ethos’tan gelmektedir. Etik, Türkçe’de ahlâk sözcüğüyle karşılanmaktadır. Ethos’tan türetilen "ethics" kavramı da ideal ve soyut olana işaret eder. Etik insanların doğru bir karakter olmaları gerektiğini belirten bir sözcüktür.³⁷³ Etik ve ahlak kavramının ayrımı şu şekilde örneklendirilmiştir: “Etik boynumuzun üst kısmını ilgilendirir, ahlâk anlayışımız ise etik’i boynumuzun altındaki organlarla nasıl uygulamaya soktuğumuzu gösterir.”³⁷⁴

Başka bir tanımda ise etik, “ahlak bilgisi, ahlak felsefesi ya da insan eylemlerini özel bir problem alanı olarak araştırarak, bu alanın nitelikleri ile bu alanı yöneten ilkelerin (değerlerin) niteliklerini inceleyen disiplin” olarak tanımlanmaktadır.³⁷⁵ Ancak “Ahlak tek tek bireylerin eylemlerini eleştirel yargılamaya tabi tutar. Etik ise bu ahlaki yargılamalar üzerinde durur. Yani ahlak tekil eylemlerle,

³⁷² İrfan Erdoğan, **Medya ve Etik, Eleştirel Bir Giriş**, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, Sayı 23 Yaz-Güz 2006, s. 25

³⁷³ Erich Fromm, **Erdem ve Mutluluk**, (Çev.) Ayda Yörük, Ankara, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, No: 325, 1995, s. 26.

³⁷⁴ Tuğrul Eryılmaz, “**Gazeteci Kendine de Sormalı**,” Birikim Dergisi, Medya ve Etik Özel Sayısı, Sayı: 117, 1999, s. 23

³⁷⁵ Mahmut Arslan, **İş ve Meslek Ahlâkı**, Ankara, Nobel Yayınları, 2001, s. 1

özel durumlarla ilgilenirken etik, genel bağlayıcılığa sahip ahlaki norm ve değerleri araştırarak ahlaki eylemi farklı bir üst bakışla ele alır.”³⁷⁶

Etik, insanların hem topluma hem de kendisine karşı olan sorumluluklarıdır. Biz hem birey olarak hem de dışarıdan gelen davranışlara göre olumlu ya da olumsuz eylemlerde bulunuruz. İşte, bu bireysel ve toplumsal ahlak ikiliği etik kavramının içinde bulunmaktadır.³⁷⁷

Biz konumuz gereği meslek etiğini ele alacağız. Günümüzde her meslek kendi alanında ilkeler belirlemiş ve çıkan sorunlara yönelik bazı davranış kuralları belirlemişleridir. “Bir mesleğin üyelerinin uyacağı standartları belirten kurallar bütününe meslek ahlaki ilkeleri diyoruz.”³⁷⁸ Medya etiği de medyada görev alan fikir işçilerini kapsayan ve onların uymak zorunda oldukları kurallardır.

Her meslekte olduğu üzere meydanın da meslek ya da ahlaki diyebileceğimiz ilkeleri mevcuttur. Ayrıca belirlenmiş olan bu ilkelere, medya çalışanlarının da uyma yönünde irade kullanmaları gerekmektedir. Bazı mesleklerde bu ilkelerin kati suretle uygulanmasını gerektiren yaptırımların olması gerekmektedir. Örneğin bir tıp doktorluğu yapabilmek için diploma haricinde tabip odalarına üye olmak ya da farklı uygulamaları, sorumlulukları kabul etmek zorunluyken; medyada herhangi bir mesleki ehliyeti aranmamakta ve yaptırımlar uygulanmamaktadır.³⁷⁹

Medya, demokrasinin ve toplumsal yaşamın bir parçasıdır. Kitle iletişim araçlarının bilgilendirme, eğitme, kamuoyu ve fikir oluşturma, gibi önemli işlevleri mevcuttur. Bunları gerçekleştirirken de kamuoyuna karşı da sorumlulukları vardır. Ayrıca son dönemde teknolojinin de vasıtasıyla kitlelere ulaşmada gücü daha da artmıştır. Kamu görevini yerine getiren medyanın hem bünyesinde barındırdığı hem de kendisine tanınan hak ve özgürlüklerden kaynaklanan gücünü sorumluluk bilinciyle,

³⁷⁶ Sultan Özdemir, **Türk Medyasındaki Gazetecilerin Medya Etiğine Yaklaşımları: İstanbul Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi SBE., Elazığ, 2006, s. 4

³⁷⁷ John C. Merrill, **The Dialectic In Journalism**, Louisiana State University Press, Baton Rouge & London, 1989 s. 166

³⁷⁸ Arslan, **İş ve Meslek Ahlâkı**, s. 77

³⁷⁹ Ayhan Oğuz Ünlüer, **Medyada Etik Söylem ve Medya Etiğini Biçimleyen Temel Belirleyiciler Üzerine Bir Değerlendirme**, Küresel İletişim Dergisi, Sayı 2 Güz-2006, s. 2

kamu yararına yönelik kullanmak zorundadır. Bu güç, art niyetli kişilerin yönetimine verilmemelidir. Medyanın barındırdığı kuvvet, toplum ve devlet karşısında büyük bir güç olmasından bu yana tartışılmaktadır.³⁸⁰

Basın, özellikle 20. yüzyıldan itibaren “dördüncü kuvvet” olarak adlandırılmıştır. Yasama, yürütme ve yargıdan sonra gelen medya, taşıdığı büyük sorumlulukla beraber “Basın Etiği” olarak adlandırılan bazı ilkelere tabi tutulmuştur. Bu ilkelerin içeriğinde medya çalışanlarının tutum ve davranışlarını belirleyen bazı hususlar vardır. Basın etiğinin ilk koşulu, kendisine verilen özgürlüğü kötüye değil; “kamu, halk adına davranma”, “kamu çıkarı için haber iletme” ve “kamu çıkarını koruma” adına kullanmaktır.³⁸¹

Medyanın denetimi konusu çok eski bir geçmişe sahiptir. Belli hukuki ve idari düzenlemelerle bir çerçeveye oturtulmak istenen gazetecilik mesleği, basın özgürlüğünün oluşmasıyla kendi meslek etiğini oluşturmanın haricinde dışarıdan gelecek müdahalelere de kendini korumak istemiştir. Uluslararası farklılıklar olmasına rağmen her ülke kendi ölçülerinde benzeşen kurallar koymuşlardır. Günümüzde basın konseyleri gibi kuruluşlar, mevcut ilkeleri zamanın şartlarına göre güncellemektedirler. Bunun haricinde de bazı basın kuruluşları kurum içi kurallar koyup denetlemektedirler.³⁸²

Medyada karşılaşılan ve medyanın tarafsızlığını zedeleyecek olan durumlar da vardır. Medyanın gücü, iktidar ya da başka güç odaklı kesimlere bağımlı hale gelmesi, hem kendisi hem de egemen güç açısından tehlikeli olabilmektedir. Karşılaşılabilecek bu durumu yine medya çözebilecektir. Medya etik ilkeleri sayesinde bu tür olayları yaşamayacaktır. Meslek ilkeleri, uyulması gereken zorunlu kurallardır ve basın meslek ilkeleri bünyesinde; doğruluk, tarafsızlık, cevap hakkı, özel hayata saygı gibi kabul görmüş ilkeler barındırır.³⁸³

³⁸⁰ Ahmet Yücel, **İletişim Özgürlüğü ve Medyada Özdenetim**, Uzmanlık Tezi, Radyo Televizyon Üst Kurulu, Ankara, 2012, s. 46

³⁸¹ Cihan Oğuz, **Türk Basını’nda Etik Sorunu ve “Tetikçilik” Kavramı**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul, 2007, s. 3

³⁸² Yücel, **İletişim Özgürlüğü ve Medyada Özdenetim**, s. 47

³⁸³ Kızıl, a.g.e, s. 68

Medya içerisindeki rekabet ortamı nedeniyle belirlenmiş olan basın meslek ilkeleri ihlal edilmektedir. Bu ihlal sürecinde eksik, doğruluktan ödün verilmiş, taraflı habercilik yapılmaktadır. Bu nedenledir ki “Gazetecilik mesleğinin gereğini yerine getirmek” sorumluluğundan uzaklaşılması nedeniyle bazı gazeteci ve akademisyenler tarafından özgürlüğü kısıtlamamak kaydıyla çeşitli denetim modelleri geliştirilmiştir.³⁸⁴

Bu denetim modellerine geçmeden özdenetim hakkında bazı eksik bilinen kavramları aydınlatmada fayda var. Özdenetim bir sansür koyma anlayışı değildir. Neyin haber yapıp, hangi görüşün ifade edileceği konusundaki özgürlükleri saklı tutar. Ancak doğruluk, kişilik hakları, objektiflik gibi temel görevler konusunda taviz vermez. Özdenetim, medyanın hatalarını düzeltmesine de yardımcı olur.³⁸⁵

Basın, günlük yaşamda karşılaşılan ahlaki sorunlara karşı çözüm bulmalıdır. Bu çözüm özdenetim mekanizmalarıyla ortaya çıkarılır. Ancak bu denetim basın özgürlüğünü kısıtlamaz. Adı ister ombudsmanlık, ister medya etik kuralları, ister basın ahlak yasaları olsun asıl amaç meslek saygınlığını korumak ve devam ettirmektir.³⁸⁶

Medyada özdenetim uygulamaları; Ombudsman Denetimi, Basın Konseyleri ve Kanunla Kurulan Kuruluşlar olmak çeşitli mekanizmalara ayrılmıştır.

2.11.1 Ombudsman Denetimi

Ombudsman, okuyucuların basınla ilgili şikâyetlerini yönelttikleri kişidir. Ombudsmanın hükümetle hiçbir bağı yoktur. Ombudsmanların çoğu tek bir medya kuruluşu için çalışmaktadır. Haber kuruluşlarının personeli ile kullanıcılar (okuyucular, izleyiciler veya dinleyiciler) arasında irtibat kurarlar, yorumlarını ve şikâyetlerini alır ve her iki taraf arasındaki anlaşmazlıkları çözmeye çalışır.³⁸⁷

³⁸⁴ Celal Atatunç, **Ahlak ve Etik Değerlerin Çağdaş Basına Yansımaları**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi SBE, Kocaeli, 2006, s. 120-130

³⁸⁵ Haraszti, Miklós, **Medya Öz-denetimi Rehber Kitabı**, <http://www.osce.org/tr/fom/31503>, 04.04.2012

³⁸⁶ Temel Bişgin, **Basın Meslek Ahlakı ve Özdenetimin Günümüzdeki Uygulamaları**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul, 2009, s. 168

³⁸⁷ Nejdet Atabek, **Gazete Haberlerinde Etik Standartların Yükseltilmesinde Okur Temsilcisinin Rolü**, Küresel İletişim Dergisi, Sayı: 2, Güz 2006, s. 3

Ombudsmanlık, “Ülkemizde yaygın olarak görülen ve bilinen bir özdenetim mekanizması değildir.”³⁸⁸ Bir ombudsmandaki en belirgin özelliğin tarafsız, bağımsız olmasıdır. Daha sonra ombudsmanın iyi bir yayıncılık bilgisi ve becerisi olmalıdır. Herhangi bir kuruluşa, örgüte yakınlığı -tarafsız olması bakımından- olmamalıdır. Kararlarında özerk davranmalıdırlar.³⁸⁹

Bu model ilk olarak Amerika’da 1967 yılında Courier Journal gazetesi tarafından uygulanmıştır. Ardından Washington Post gazetesi de 1970 yılında da bu uygulamaya geçmiştir. ABD’de günümüzde “1500’ü aşkın gazetede sadece 35”inde bu uygulama vardır. Eski bir ombudsman olan Joseph Laiten, gazetelerin ombudsmanlık konusunda çekince yaşamalarını daha çok iki nedene bağlar. Birincisi yüksek ücret, ikincisi ise; gazetelerin özgürlüklerinin kısıtlanması ve eleştirilerden hoşlanmamaları.³⁹⁰

Ombudsman, karar verme sürecinde her iki tarafı dinleyip ona göre son sözünü söyler. Ancak buna rağmen bir anlaşmazlık olursa ya da şikâyetçi verilen karardan tatmin olmazsa şahıs, direk Basın Konseyi’ne başvurabilir.³⁹¹ Alınacak kararlarda objektifliğin korunabilmesi önemlidir. Bu yüzden bu göreve gelecek kişinin, “yaşam boyu seçilmesi veya hiçbir makama karşı sorumlu olmaması gibi yöntemlerle, tarafsızlık büyük ölçüde sağlanabilir.”³⁹²

Ombudsman kurumu bazı açılardan çok yararlı kabul edilse de, St. Petersburg Times gazetesinin editörü Robert J. Haiman, ombudsmanlık kavramına şu eleştirileri getirmiştir.³⁹³

- a) Ombudsman, gazetenin içinden birisi olarak yeterince bağımsız bir kimliğe sahip olamamaktadır.
- b) Ombudsman, editörle okuyucu arasındaki iletişim yolunu işler hale getirmekten çok, bunların arasında bir yerde yer alır.

³⁸⁸ Murat Özgen, **Etik Değerler Açısından Gazeteci Kimdir?**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul 1996, s. 276

³⁸⁹ Haraszti, Miklós, **Medya Öz-denetimi Rehber Kitabı**, <http://www.osce.org/tr/fom/31503>, 04.04.2012

³⁹⁰ Mehmet Göral, **Spor Basını Ahlâkı**, <http://sbe.dumlupinar.edu.tr/8/351.pdf>, 01.10.2012

³⁹¹ Zeynep Alemdar, **Oyunun Kuralı Basında Özdenetim**, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1990, s. 64

³⁹² Yücel, **İletişim Özgürlüğü ve Medyada Özdenetim**, s. 34

³⁹³ Edmund B. Lambeth, **Committed Journalism**, An Ethic For The Profession, Indiana University Pres, USA, 1986, ss. 89-90, Aktaran: Ahmet Yücel, **İletişim Özgürlüğü ve Medyada Özdenetim**, Uzmanlık Tezi, Radyo Televizyon Üst Kurulu, Ankara, 2012, ss. 34-35

- c) Ombudsmanın, gazete çalışanlarının hatalarını ön plana çıkarması iyi bir çözüm olarak kabul edilmez. Bu işi muhabir ve editör, kendi kendilerine halletmelidirler.
d) Ombudsman, yanlışlık yapıncaya kadar işe karışmaz. Ombudsmanın işe dâhil olması için, bir yanlışlığın yapılmış olması gerekmektedir.

Türkiye’de ombudsmanlık kurumu sadece Milliyet gazetesinde mevcuttur. Bu da bu kuruma fazla önem gösterilmediğinin göstergesidir. Resmi ya da gayri resmi özenetim uygulamalarının en etkili olanı “teşhir”dir. Özenetim uygulamalarından hangisi olursa olsun bu kurumlar kitle iletişim araçlarının olmazsa olmazıdır.³⁹⁴

2.11.2 Basın Konseyleri

Türkiye’de Basın Konseyi’nin kuruluşu iki evrede gerçekleşmiştir. İlki, 28 gazetecinin de katılımıyla 1986 tarihinde, “basın sorunları” konulu bir toplantı yapmak amacıyla oluşturulurken diğeri, yapılan çalışmalar sonucunda 6 Şubat 1988 tarihinde tamamlanarak Konsey oluşturulmuştur.³⁹⁵

Basın konseyleri, basın özgürlüğünü himaye etmeyi ve geliştirmeyi amaçlamaktadır. Aynı zamanda bu konseyler, medya çalışanlarının haklarını korurken bu çalışanlar tarafından çiğnen kişilik haklarını da yargısal bir hüviyete bürünüp gazetecilerin savunmalarını alır. Basın konseyleri, bu şekildeki anlaşmazlıklarda çözüm üreten bir kuruluştur.³⁹⁶ Basın Konseyleri, “diğer görevlerinin yanı sıra profesyonel ahlak açısından yüksek standardı korumakla yükümlüdürler.”³⁹⁷

Basın Konseyleri’nin aldığı kararlar ve uygulamalar ülkeden ülkeye farklılıklar gösterebilmektedir. Örneğin Danimarka, İsveç gibi ülkelerde basın konseyleri şikâyet üzerine harekete geçerken; Almanya, Avusturya, Hindistan gibi ülkelerde şikâyetlerin haricinde kendi inisiyatiflerine göre de hareket etmektedirler.³⁹⁸

Basın konseylerinin yararları şu şekilde özetlenebilir:³⁹⁹

³⁹⁴ Bişgin, a.g.e, ss. 147-148

³⁹⁵ Özgen, a.g.e, ss. 264-265

³⁹⁶ Yücel, *İletişim Özgürlüğü ve Medyada Özenetim*, s. 35

³⁹⁷ Mehmet Göral, *Spor Basını Ahlâkı*, <http://sbe.dumlupinar.edu.tr/8/351.pdf>, 01.10.2012

³⁹⁸ Ruhdan Uzun, *İletişim Etiği – Sorunlar ve Sorumluluklar*, Gazi Üniversitesi 40. Yıl Kitaplığı, Ankara, 2007, s.

⁴⁶

³⁹⁹ Kızıl, a.g.e, s. 92

- a) Basında tekelleşmenin önüne geçmeye çalışır,
- b) Davaların çabuk sonuçlanmasını sağlamak amacıyla uzlaşma yoluna gider,
- c) Basını; yasama organına ve halka karşı temsil etmektedir,
- d) Basın özgürlüğünü kısıtlayıcı hükümlere karşı basını korur.

Basın konseylerinin görevlerinden biri de tekelleşmeyi önlemektir. Almanya ve İngiltere gibi ülkelerde basının yapısal gelişimini ve tekelleşmeyi izlemek amacıyla önlemler alınmaktadır. Basını korumak amacıyla hareket edilirken, kamuoyu da bilgilendirilmektedir.⁴⁰⁰

2.11.3 Kanunla Kurulan Kuruluşlar

Kanunla kurulan kuruluşlar, gönüllü kuruluşların yetersiz olduğu durumlarda devreye girmektedir. “Kanunla kurulan ve yasanın kendisine verdiği yaptırım gücünü kullanan özdenetim kuruluşları, esas olarak kamu tüzel kişiliğini haiz barolar, meslek odaları gibi meslek kuruluşlarıdır.”⁴⁰¹

Kanunla kurulan kuruluşların yaptırım gücü diğer özdenetimlere göre daha serttir. Basın ahlâkının ciddiye alınmadığı zamanlarda bu kuruluş devreye girmektedir. Basın özgürlüğü kapsamında, bu kuruluşların medyayı baskı altına alabileceği de düşünülmektedir. Özdenetimin asıl amacı, basını her türlü baskıdan kurtarmak olduğu düşünülürse gazeteci odaları gibi kuruluşlar vasıtasıyla basını devlet müdahalesine maruz bırakmak da hata olacaktır.⁴⁰²

2.12 Dünyada Özdenetim Uygulamaları

Medya öz denetim uygulamaları farklı ülkelerde uygulanmaktadır. Dünyadaki özdenetim uygulamalarında belirleyici 3 ülkeye kısaca bakmak gerekirse;

⁴⁰⁰ Uzun, a.g.e, s. 46

⁴⁰¹ Yücel, **İletişim Özgürlüğü ve Medyada Özdenetim**, s. 36

⁴⁰² MEB, **Basında Meslek Etiği**, http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/modul_pdf/380H00007.pdf, 05.04.2012

ABD’de basın konseyi oluşturma girişimi 1960’lı yıllarda gerçekleşmiştir. Haberlerin doğruluğu ve tarafsızlığı konusunda denetleme yapacak kuruluş olan Twentieth Century Fund, televizyon ve radyolardan yeteri kadar destek alamamıştır. Bu nedenle kendisinden beklenen başarıyı gösterememiştir.⁴⁰³

Amerika’da ayrıca 1958’de bugünkü adıyla anılan ve kısaca NAB (National Association of Broadcasters) olan “Ulusal Yayıncılar Birliği”, birçok radyo - televizyon kuruluşunu düzenleyen ve birçok üyesi bulunan bir kuruluştur. NAB’ta öne çıkan kodlar reklam, çocuk istismarı, ırkçılık, dolandırıcılık, cinsel müstehcenlik, şiddet gibi hususlardır.⁴⁰⁴

Alman Basın Konseyi, “1956 yılında Alman Gazeteciler Birliği tarafından süreli yayınların kendi kendini denetlemesi amacı ile kurulmuştur.”⁴⁰⁵

Alman Basın Konseyi tüzük Madde 9’a göre, aşağıdaki görevleri vardır:⁴⁰⁶

- Usulsüz davranışlara karşı önlem almak,
- Gazetecilere önerilerde bulunmak,
- Kamuoyuna bilgiler verip, bireysel şikâyetleri incelemek ve karara varmak,
- Editöryal süreçte denetim ve koruma

“Alman Basın Konseyinde halen üst kurullar tarafından görevlendirilen 28 üye bulunmaktadır: Bunlardan 14’ü gazeteci, diğer 14’ü ise Alman gazete ve dergilerinin yayıncı, editör veya şef redaktörleridir.”⁴⁰⁷ Alman Basın Konseyi’nin kanunla kurulan kuruluşlar gibi net ve caydırıcı bir yaptırımı yoktur. Yalnızca kınama şeklinde bir

⁴⁰³ Alemdar, a.g.e, s. 57

⁴⁰⁴ Val E. Limberg, **Ethics and Television**, <http://www.museum.tv/eotvsection.php?entrycode=ethicsandte>, 10.04.2012

⁴⁰⁵ Kayıhan İçel, **Kitle Haberleşme Hukuku**, İstanbul, Beta Yayınları, 1985, s. 218

⁴⁰⁶ Deutscher Presserat, **The German Press Council**, <http://www.presserat.info/service/english/keyfacts-in-english.html>, 02.10.2012

⁴⁰⁷ Volker Schulze, **Alman Basın Kurulu’nun Görevleri**, <http://www.konrad.org.tr/Medya%20tr/15volkersch.pdf>, 02.10.2012

uygulaması vardır. Aldığı kararlar tavsiye niteliğindedir. Konseyin para cezası yoktur.⁴⁰⁸

Basın özdenetim modelinin ilk ortaya çıkış yeri İsveç'tir.⁴⁰⁹ Okuyucular, gazetelerde yazılanlara inanmadıkları için sorguluyorlardı ve bunun yanında gazete tirajları da haberdeki yanlışlar oranında artmaya başlıyordu. Bu yüzden 1916 yılında "Haysiyet Divanı" olarak bilinen İsveç Basın Konseyi kuruldu. Bu konsey gönüllülük esasında ve ombudsman kurumu ile birlikte hareket etmektedir.⁴¹⁰

İsveç'te 1969 yılında, "Basın Ombudsmanlığı" kurumu faaliyete geçmiştir. Bu kurum, gazetede yazılan yazıların yanlışlıklarını, yanlışlıklarını ortaya çıkarıp düzeltmek amacındadır. İsveç'te ombudsmanlık görevini yapanların çalıştıkları gazeteyle bağları yoktur ve herhangi bir çalışma ücreti de almazlar. Biri basın temsilcisi olmak üzere, üç kişilik özel bir komite tarafından seçilen basın ombudsmanı (Parlamento Ombudsmanı, İsveç Barolar Birliği Başkanı ve Basın kurulundan oluşan bir heyet) basın ahlâkına uygun olmayan yazarlara şikâyet gelmesiyle birlikte araştırma yapar. Araştırma sonucu şikâyet sahibi haklı bulunursa yazı düzeltilir. Gazetecinin şikâyet sahibine yönelik kişilik haklarına kasten bir saldırısı varsa daha detaylı bir soruşturma açılır ve kınama cezasına kadar ceza verilebilir.⁴¹¹

Oto-kontrol konusunda ABD'nin dikkat çekici uygulamaları bulunmaktadır. Terör haberlerinin basına yansıtılması konusunda medya, otokontrol veya belirlenmiş kılavuz hükümlerine göre hareket etme bağlayıcılığı belirlenmiştir. ABD'nin önde gelen basın kuruluşlarından "CBS News" kendi personeli için terör haberlerinin nasıl yayınlanması gerektiği konusunda bir kılavuz (Guidelines) belirlemiştir. Bu kılavuzla

⁴⁰⁸ Deutscher Presserat, **The German Press Council**, <http://www.presserat.info/service/english/keyfacts-in-english.html>, 10.04.2012

⁴⁰⁹ Özgen, a.g.e, s. 275

⁴¹⁰ Yavuz Baydar, **Profesyonel Gazetecilik ve Özdenetim: Güneydoğu Avrupa ve Türkiye'de Yeni Medya, Eski Açmazlar**, Türkiye'de Basılmıştır, Medya Derneği - UNESCO, 2011, s. 63

⁴¹¹ Galip Demir, **Ombudsman Aranıyor**, İstanbul, Ahi Kültürünü Araştırma Yayınları, 2002, ss. 144-145

amaçlanan; terör örgütlerinin toplum üzerindeki olumsuz etkilerini önleyip, illegal tüm örgütlerin amaçlarına ortak olmamaktır.⁴¹²

Amerika’da uygulanan bu durum, ülkemizdeki terör haberlerine yönelik bilinçlenme gerçekleşmediği için uygulanmamaktadır. Konumuz medya-terör ilişkisi kapsamında, medyanın terör haberlerini sunarken nasıl bir tutum sergilemesi gerektiği olduğu için, bu konuda Türk basın hayatında nasıl bir sınırlama getirilmiş, nasıl kararlar alınmış kısaca onu inceleyeceğiz.

2.13 Türkiye’de Medyada Terör Yayın/Yayımlarıyla İlgili Alınan Karar ve Kanunlar

Ülkemizdeki medya özdenetim kuruluşlarının terör konusuyla ilgili ele aldığı bazı kararlar şunlardır:

Basın İlan Kurumu yasasının 195 Sayılı Kanun’un 49’uncu maddesinde yer alan 1994 tarihli 129. sayılı yasaya ve madde 1/d bendinde: “Şiddet ve terörü özendirecek; uyuşturucu maddeler ve her türlü örgüt suçları ile mücadeleyi etkisiz kılacak yayın yapılamaz” denmektedir.⁴¹³

3984 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun’un İkinci Bölümü Yayın İlkelerine ayrılmıştır. Radyo, televizyon ve veri yayınlarında uyulması gereken yayın ilkeleri bağlamında terörle ilgili maddesi: “Toplumu şiddete, teröre, etnik ayrımcılığa sevk eden veya halkı sınıf, ırk, dil, din, mezhep ve bölge farkı gözeterek kin ve düşmanlığa tahrik eden veya toplumda nefret duyguları oluşturan yayınlara imkân verilmemesi” olmuştur.⁴¹⁴

Ayrıca Medya Etik Konseyinin 06.07.2009 - tarihli okur ve izleyici hakları bildirisi kapsamında “*Her vatandaş, savaş, çatışma, cinayet ve her türlü terör olaylarında olayla ilgisi olmayan fotoğraf ve görüntüleri yayınlarak dini, sosyal ve toplumsal tahrik ve infiallere sebebiyet veren yayınlardan dolayı şahsen, aile veya*

⁴¹² Murat Volkan Dülger, *Teknolojideki ve Kitle İletişim Araçlarındaki Gelişmelerin Uluslararası Terörizme Etkileri*, <http://www.dulger.av.tr/assets/pdf/teknolojiueuluslararası terorizm.pdf>, 02.10.2012

⁴¹³ Girgin, *Gazeteciliğin Temel İlkeleri*, ss. 269-270

⁴¹⁴ Uzun, a.g.e, s. 46

*zümre olarak zarar görmesi karşısında şikâyet, kınama ve tekzip dâhil her türlü kanuni yollara başvurma hakkına sahiptir.” kararı alınmıştır.*⁴¹⁵

Ülkemizde yayıncılık alanında başlıca düzenleme olan 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun’da yer alan terör ile ilgili kararda, Madde 8: Yayın Hizmeti İlkeleri: “d) *Terörü övemez ve teşvik edemez, terör örgütlerini güçlü veya haklı gösteremez, terör örgütlerinin korkutucu ve yıldırıcı özelliklerini yansıtıcı nitelikte olamaz. Terör eylemini, faillerini ve mağdurlarını terörün amaçlarına hizmet eder şekilde sunamaz.*” Aynı sayılı kanunun 7. Maddesinde olağanüstü dönemlerde alınan kararlar gereği “(1) *Savaşlar, terör amaçlı saldırılar, doğal afetler ve benzeri olağanüstü durumların ortaya çıkardığı kriz zamanlarında da ifade ve haber alma özgürlüğü esas olup, yayın hizmetleri önceden denetlenemez ve yargı kararları saklı kalmak kaydıyla durdurulamaz. Ancak, milli güvenliğin açıkça gerekli kıldığı hallerde yahut kamu düzeninin ciddi şekilde bozulmasının kuvvetle muhtemel olduğu durumlarda, Başbakan veya görevlendireceği bakan geçici yayın yasağı getirebilir.*” denmiştir.⁴¹⁶

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu’nun konu ile ilgili hükümleri şu şekildedir:

Madde 6:

İsim ve kimlik belirterek veya belirtmeyerek kime yönelik olduğunun anlaşılmasını sağlayacak surette kişilere karşı terör örgütleri tarafından suç işleneceğini veya terörle mücadelede görev almış kamu görevlilerinin hüviyetlerini açıklayanlar veya yayınlayanlar veya bu yolla kişileri hedef gösterenler bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Terör örgütlerinin bildiri veya açıklamalarını basanlara veya yayınlayanlara bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası verilir. Bu Kanunun 14 üncü maddesine aykırı olarak muhbirlerin hüviyetlerini açıklayanlar veya yayınlayanlar bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(Değişik dördüncü fıkra: 29/6/2006-5532/5 md.) Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiillerin basın ve yayın yoluyla işlenmesi hâlinde, basın ve yayın organlarının suçun işlenişine iştirak etmemiş olan sahipleri ve yayın sorumluları hakkında da bin günden on bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. Ancak, yayın sorumluları hakkında, bu cezanın üst sınırı beş bin gündür.

⁴¹⁵ Medya Etik Konseyi, **İzleyici Haklar Bildirisi**, <http://www.medyaetikkonseyi.com/page/Okur-ve-Izleyici-Haklar%C4%B1.aspx>, 05.06.2012

⁴¹⁶ **Resmi Gazete**: Tarih: 03/03/2011, Sayı: 27863, Kanun No: 6112, Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun, http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/IcerikGoster.aspx?icerik_id=5a3cac1e-b6d9-4b23-bc7a-8dcd671fceb4, 04.05.2012

Madde 7:

Terör örgütünün propagandasını yapan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. Ayrıca, basın ve yayın organlarının suçun işlenişine iştirak etmemiş olan sahipleri ve yayın sorumluları hakkında da bin günden on bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur. Ancak, yayın sorumluları hakkında, bu cezanın üst sınırı beş bin gündür. Aşağıdaki fiil ve davranışlar da bu fıkra hükümlerine göre cezalandırılır:

b) Terör örgütünün üyesi veya destekçisi olduğunu belli edecek şekilde, örgüte ait amblem ve işaretlerin taşınması, slogan atılması veya ses cihazları ile yayın yapılması ya da terör örgütüne ait amblem ve işaretlerin üzerinde bulunduğu üniformanın giyilmesi.⁴¹⁷ (...)

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun konu ile ilgili hükümleri şu şekildedir:

Madde 216:

(1) Halkın sosyal sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge bakımından farklı özelliklere sahip bir kesimini, diğer bir kesimi aleyhine kin ve düşmanlığa alenen tahrik eden kimse, bu nedenle kamu güvenliği açısından açık ve yakın bir tehlikenin ortaya çıkması halinde, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Halkın bir kesimini, sosyal sınıf, ırk, din, mezhep, cinsiyet veya bölge farklılığına dayanarak alenen aşağılayan kişi, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(3) Halkın bir kesiminin benimsediği dinî değerleri alenen aşağılayan kişi, fiilin kamu barışını bozmaya elverişli olması hâlinde, altı aydan bir yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Madde 218:

(1)Yukarıdaki maddelerde tanımlanan suçların basın ve yayın yoluyla işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır.⁴¹⁸

⁴¹⁷ **Terörle Mücadele Kanunu**, Tarih: 12/04/1991, Sayı: 20843 Mükerrer, Resmi Gazete Tarihi: 12/04/1991, <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/809.html>, 05.06.2012

⁴¹⁸ **Türk Ceza Kanunu**, Tarih: 26.9.2004, Kanun No. 5237, 5. Bölüm, Kamu Barışına Karşı Suçlar <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html>, 05.06.2012

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

19 EKİM 2011 HAKKÂRİ ÇUKURCA SALDIRISI HABERLERİNİN YAZILI BASINDA İNCELENMESİ

Buraya kadar işlenen bölümlerde terör ve terörizm kavramlarına açıklık getirilmiş, Türkiye’de halen aktif olan terör örgütleri ele alınıp, terörle mücadelede izlenecek stratejiler belirlenmiştir. Daha sonra iletişim ve kitle iletişim kavramları tanımlanarak, kitle iletişim araçlarının hayatımızdaki önemine değinilmiştir. Ayrıca, medya-terör arasındaki ilişkinin haber sunumlarındaki olumlu ve olumsuz etkileri neden-sonuç ilişkisi bağlamında ortaya konarak örneklerle açıklık getirilmeye çalışılmıştır. Üçüncü ve son bölüme gelindiğinde, medya ve terör ilişkisi gözlemlenip, terör eylemlerinin gerçekleşmesinde bu eylemlerin medya tarafından ne derece etkili olduğunu bir örnek olay üzerinden incelenecektir.

Ortaya gerçekçi veriler konmadan medya ve terör arasındaki ilişkinin bir sonuç vermesinin güç olduğu düşünülerek bu bölümde, 19 Ekim 2011 günü Hakkâri Çukurca’da meydana gelen terör saldırılarının yazılı basında nasıl ele alınıp çerçevelendiği örneklem alınan gazeteler üzerinden açıklanmaya çalışılacaktır.

19 Ekim 2011 günü Hakkâri’nin Çukurca ilçesi merkezindeki güvenlik güçleriyle sınırdaki askeri birliğe PKK’lı teröristler, otomatik silahlarla eş zamanlı olarak saldırı düzenledi. Çıkan çatışmada 24 asker şehit oldu, 18 asker yaralandı. PKK’lı teröristler, ilk olarak Çukurca ilçe merkezindeki polis ve askeri bölgelere, ardından da sınırındaki bulunan askeri birlik ve karakollara saldırı düzenledi. İlçe merkezi ile karakollara yapılan saldırı, yaklaşık 200 kişilik bir PKK’lı grup tarafından gerçekleştirildi. Silahlı çatışma sonrası Türk Silahlı Kuvvetlerinin yurtiçi ve yurt dışında yaptığı hava ve kara operasyonları sonrasında çok sayıda PKK’lı terörist öldürüldü. Hakkâri’de 24 askerin şehit olduğu saldırının öncesinde PKK’nın Türk askerine vermiş olduğu en ağır kayıplardan biri de 1993 yılında gerçekleştirilen 33 erin şehit düştüğü Bingöl saldırısı olmuştur.⁴¹⁹

⁴¹⁹ 24 Şehide Anında Misilleme, Sabah Gazetesi, 20.10.2011, <http://www.sabah.com.tr/Gundem/2011/10/20/24-sehide-aninda-misilleme>, 03.02.2012

Saldırının ardından Türkiye'deki tüm medya kuruluşları, haberi ve sonraki gelişmeleri "son dakika" olarak duyurdu. Haberin duyulmasından sonra tüm Türkiye'de teröre lanet mitingleri düzenlendi. Gösterilere, halk başta olmak üzere birçok sivil toplum kuruluşu ve siyasi parti temsilcileri katıldı. Saldırının ardından pek çok devlet, terörü kınayan açıklamalarda bulundu. Terör saldırılarını kınayan devletlerin en dikkat çekici mesajı ise “yaşanan olaylar karşında Türkiye'nin arkasında olduklarını” vurgulamalarıydı.

Uluslararası medya; PKK'nın Çukurca'daki saldırılarını "flaş haber" olarak vermiş, olay sonrasında Türk Silahlı Kuvvetlerinin saldırılara karşılık verdiği açıklanmıştır. Türkiye'deki siyasi söylemlere de yer veren ajanslar, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün "intikamı çok büyük olacak" sözlerini tüm dünyaya duyurdu. Dikkat çeken olay ise Batılı bazı medya kuruluşlarının haberi sunarken PKK terör örgütü için "asi, isyankâr" olarak bahsetmesi olmuştur.

3.1 Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı, 19 Ekim 2011 günü Hakkâri'nin Çukurca ilçesinde meydana gelen terör saldırısının örneklem olarak seçilen ve farklı ideolojileri temsil eden gazetelerin (Cumhuriyet, Hürriyet, Yeni Şafak) terör haberlerini sunarken hangi haber çerçeveleriyle sunulduğu saptanmaya çalışılacaktır. Bu sayede teröre ilişkin haber çerçevelerinin terör olaylarına ilişkin farklı haber metinlerindeki belirleyiciliği ortaya konacaktır. Ayrıca, terör eylemlerinin gerçekleşmesinde bu eylemlerin medya tarafından ne derece etkili olduğu örneklem alınan gazeteler üzerinden ortaya konmaya çalışılacaktır. Bu amaç doğrultusunda şu nitel ve nicel metin analizleri yoluyla sonuca gidilecektir:

Niceliksel anlamda;

- Gazetelere ve günlere göre olayla ilgili fotoğraf sayıları
- Terörist ve terör örgütüne ait detaylı bilgiye ne kadar yer verilmiştir?
- Olayların anahtar terimlere göre ve klişelere göre çerçevesi (terör/eylem/saldırı... Haberde kullanım sayıları)
- Haberde yer alan aktörler ve kullanım adetleri nelerdir?

- Olayın faillerinin anahtar terimlere ve klişelere göre çerçevelenişi (terörist, bölücü, hain haberde kullanım sayıları)

Niteliksel anlamda;

- Fotoğraflarda yer verilen durum nedir? (Terörist, operasyon, Şehit, ...)
- Haberin derinlemesine tanımlama ve yorumu yapılarak incelenen gazetelerin olaya bakışını çözümleme
- Terör olaylarının sunuluşuna ilişkin çerçeveler (Ahlaki-Teknik Çerçeve)
- Anlatı Çerçeveleri (İç-Dış Odaklı)

3.2 Araştırmanın Yöntemi

Kitle iletişim araçlarının etkileri üzerinde yapılan araştırmalarda en çok ilgi çeken konulardan biri, toplumun çoğunluğunu ilgilendiren ve toplumun geneli tarafından takip edilen olayların medyada nasıl sunulduğudur. Bu konuya yönelik sıklıkla kullanılan araştırma yöntemi de “çerçeveleme analizidir”. Bu yöntemle Türkiye’de 19 Ekim 2011’de Çukurca’da meydana gelen terör saldırısının “yazılı basında” nasıl sunulduğunu ortaya çıkaracağız. Öncelikle “çerçeveleme analizini” tanımlamakta yarar var.

Çerçeveleme kavramını herhangi bir konuyu incelerken, o konu ile ilişkili olabilecek unsurların bir kısmını dışarıda bırakmak, bazılarını da öne çıkarmak şeklinde tanımlanabilir. Eğer kavram, iletişim konusunda tartışılıyorsa bir meseleyi sunan ve tanımlayan iletişim kaynağını kapsamaktadır.⁴²⁰ Çerçeveleme kavramı, algılanan gerçekliğin bazı yönlerini ele alarak seçmek ve iletişimsel bir metinde daha belirgin hale getirerek sorunları daha kolay şekilde tanımlayabilmektedir. Böylece ahlaki

⁴²⁰ Claes H. Vreese, **News Framing: Theory and Typology**, Information Design News Framing: Theory and Typology, 13 (1), 2005, s. 51

değerlendirme ve çözüm önerileri sunulabilir.⁴²¹ Bu kavramın ilk kullanılması da Erving Goffman⁴²²’a dek sürer.

Çerçevelemeyi medyanın etkileri alanında ilk olarak ele alan Entman’a göre çerçeveler, olaya tanı koyar, yorumlar ve çözüm önerir. Örneğin geçmişte Amerika’da, dış haberlere egemen olan “soğuk savaş” çerçevesidir. Soğuk savaş çerçevesi, belli olayları betimliyor, kaynaklarını tespit ediyor, ahlaki yargılar öneriyor ve buna çözümler tavsiye ediyordu.⁴²³ Bu durumu bizim sorunlarımıza uyarlırsak, terör belli olayları betimlerken kaynakları tespit ediliyor (PKK terör örgütü), ahlaki yargılar öneriliyor (acımasız saldırılar, bebek katilleri), çözüm önerileri sunuluyor (terörle mücadelede tüm güç unsurlarıyla birlikte hareket edebilmek).

Entman’a göre çerçevelerin işlevi:⁴²⁴

- Problem Tanımlar: Öncelikle nedensel kaynak bulunur,
- Olayın Nedenlerini Tanımlar: Sorun oluşturan etkenler tespit edilir,
- Olaya Ahlaki Yargılarda Bulunur: Nedensel kaynakları ve etkileri araştırılıp, değerlendirir,
- Tedavi Önerir: Sorunlara çözüm üretir. Herhangi bir çerçeve, bu maddelerdeki her işlevi yerine getirmek zorunda değildir.

Robert A. Hacket, çerçevelemeyi ideolojiden ayrı tutmamakla beraber, çerçeveleme, gazetecileri ve diğer medya mensuplarını içeren, toplum üyeleri tarafından kullanılan “derin bir yapı”dır.⁴²⁵

“Haberlerin toplumsal inşasında etkili olan en dikkat çekici faktörlerden birisi de ‘çerçeveleme’dir. Haber çerçevesi, bir olayla ilgili haberi sunarken kullanılan, haberde

⁴²¹ Robert M. Entman, **Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm**, Journal of Communication, 43 (4), 1993, ss. 52-53

⁴²² Antropoloji ve sosyoloji uzamanı.

⁴²³ Entman, **Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm**, s.52

⁴²⁴ Entman, **Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm**, s.52

⁴²⁵ Robert A. Hacket, **Decline of a Paradigm? Bias and Objectivity in News Media Studies**, Critical Studies in Mass Communication, Vol 1, No: 3, 1984, <http://titiesel.files.wordpress.com/2008/09/hackett-robert-a-e2809cdecline-of-a-paradigm.pdf>, 12.10.2012

nelerin içeride tutulacağını, nelerin dışarıda bırakılacağını belirleyen genel bağlamdır.”⁴²⁶

Örneğin ahşap, klasik ve bahçeli bir evin, beton ve çok katlı bir eve göre farklı duygular uyandırması gibi; haber medyası da bir habere seçtikleri haber çerçevesi dâhilinde değişik bir yorum katar. Haber çalışmalarında çerçeveler haber hikâyelerinin inşasında kullanılır.⁴²⁷

“Haber çerçeveleri baskın ideolojinin taşıyıcısıdır ve alternatif çerçevelere belirli ölçülerde yer verilmektedir, dolayısıyla haber çerçeveleri baskın ideolojiyi yeniden üretmekte ve toplumsal uzlaşmayı sağlayarak meşrulaştırmaktadırlar.”⁴²⁸

İletişimciler metin içindeki düşünceleri istedikleri zaman görünür hale getirebilirlerken, istedikleri zaman da görünmez hale getirebilirler. Metin içeriğiyle örtüşmeyen bilgileri asıl amaçlanan ve bu nedenle fark edilir kılınan anlam çerçevelerinin yinelenmesi, bu çerçeve ile ilişkilendirilmiş sözcük ve görsel malzemelerle gizlenmeye çalışılmaktadır. Hedef kitlenin bilinçaltındaki basmakalıp düşünceler, metne konu olan olayın belirlenen çerçeveler içerisinde anlaşılmasına yardımcı olur.⁴²⁹

Görüldüğü üzere habere konu olan çerçeveler başkaları tarafından yönlendirilmektedir. Alıcı, sadece belirlenen düşüncelerin içine çekilmekte ve farklı düşüncelerin sorgulanması engellenmektedir.

⁴²⁶ Narin, a.g.e, s. 61

⁴²⁷ James W. Tankard, **The Empirical Approach to the Study of Media Framing**. In Framing Public Life: Perspectives on Media and our Understanding of the Social World, Ed. Stephen D Reese, Oscar H Gandy, and August E Grant. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 2001, s. 99

⁴²⁸ Elif Küçük Durur, **İnşacı Yaklaşım İçinde Çerçeveleme Kuramı ve Haberin Çerçevesi**, Atatürk Üniversitesi, Atatürk İletişim Dergisi, No: 2, Temmuz 2011, s. 25

⁴²⁹ Robert M. Entman, **Framing U.S. Coverage of International News: Contrasts in Narratives of the KAL and Iran Air Incidents**, Journal of Communication, Vol.41(4), 1991, <http://jclass.umd.edu/classes/cpsp222/Entman%201991.pdf>, 12.10.2012

Medya çerçeveleri, dünyada meydana gelen olayları, okuyucuların kendilerine göre anlamlı bir şekilde “yerleştirmelerine, algılamalarına, etiketlemelerine” olanak sağlar. Bu sayede bilgiler daha görünür hale getirilir.⁴³⁰

Dietram A. Scheufele gazetecilerin haberi nasıl çerçevelediklerine ilişkin 5 potansiyel belirleyiciden bahseder:⁴³¹

- Sosyal Normlar
- Kurumsal Baskılar ve Sınırlamalar
- Haberler İlgili Kişi ya da Grubun Baskısı
- Gazetecilik Rutinleri
- Gazetecilerin İdeolojik ya da Politik Yönelimi

Öyle görünüyor ki ortada birden çok belirleyicinin olması objektif bir haberin çıkmasını engellemektedir.

Haberlerin nasıl üretilip hedef kitleye ulaştırıldığı hep merak konusu olmuştur. Hedef kitleye ulaşan haberlerin objektifliğini tartışan araştırmacılar, haber seçimlerinde haberi üretenlerden çok yapısal sınırlamaların daha belirleyici olduğu iddia edilmiştir.⁴³²

Haber üreticileri haber akışını kolaylaştırıp, haberdeki öne çıkması gereken öğeleri belirler. İşte bu yüzden çerçeveleme kullanılır.⁴³³

Çerçeveleme analizinde öncelikli olarak farklı çerçeveleri oluşturan merkezi içerikleri tanımlamaktır. Bir diğeri ise konu olan hikâyeleri bulmaktır. Çerçeveler bünyesinde farklı farklı ideal anlatılara sahiptir. Her çerçeve kendine özgü sözcük öbeklerinden oluşur. Örneğın, ikilemeler, vurgular, sıfatlar, zamirler... çerçeveleri ortaya çıkarmakta etkilidir. Yine örnek vermek gerekirse kürtaj haberlerinde “cenin”

⁴³⁰ Entman, **Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm**, s. 52

⁴³¹ Dietram A. Scheufele, “Framing as a Theory of Media Effects”, **Journal of Communication**, 49 (1) Winter – 1999, s. 128

⁴³² Cynthia L. Coleman, Examining Claimsmakers Frames in News Coverage of Direct-to-Consumer Advertising, **Journalism & Mass Communication Quarterly**, Vol:83, No: 3, 2006, s. 548, http://www.pdx.edu/sites/www.pdx.edu.communication/files/media_assets/Examining-Claimsmakers-Frames.pdf, 12.10.2012

⁴³³ Pippa Norris, The Restless Searchlight: Network News Framing of the Post-Cold War World, **Political Communication**, Volume 12 (4), October - 1995, s. 357

yerine “bebek” kelimesinin kullanılması, kürtaj konusunda farklı bakış açılarına işaret eder.⁴³⁴

“Medya profesyonelleri tarafından medya metnlerinin yapılandırılmasında ya da bu metnlerin alımlanmasında başvurulan çerçeveler, toplumsal ve kültürel yapı içerisinde inşa edilmekte, yeniden üretilmekte ve bu yapıdaki değişimlere bağlı olarak dönüşebilmektedir.”⁴³⁵ Toplumsal süreçler içerisinde toplumun ön plana çıkardığı söylemler tarafından belirlenmiş çerçeveler, haber metnlerinin ortaya çıkarılmasında da kullanılır.⁴³⁶

Çalışmanın temelini oluşturacak olan Dietram A. Scheufele’in çerçeveleme modelini incelemekte fayda vardır. Scheufele, ereveleme için bir süreç modeli geliştirmiştir. Bu model dört süreçten söz etmektedir.

Bu süreçler şunlardır:⁴³⁷

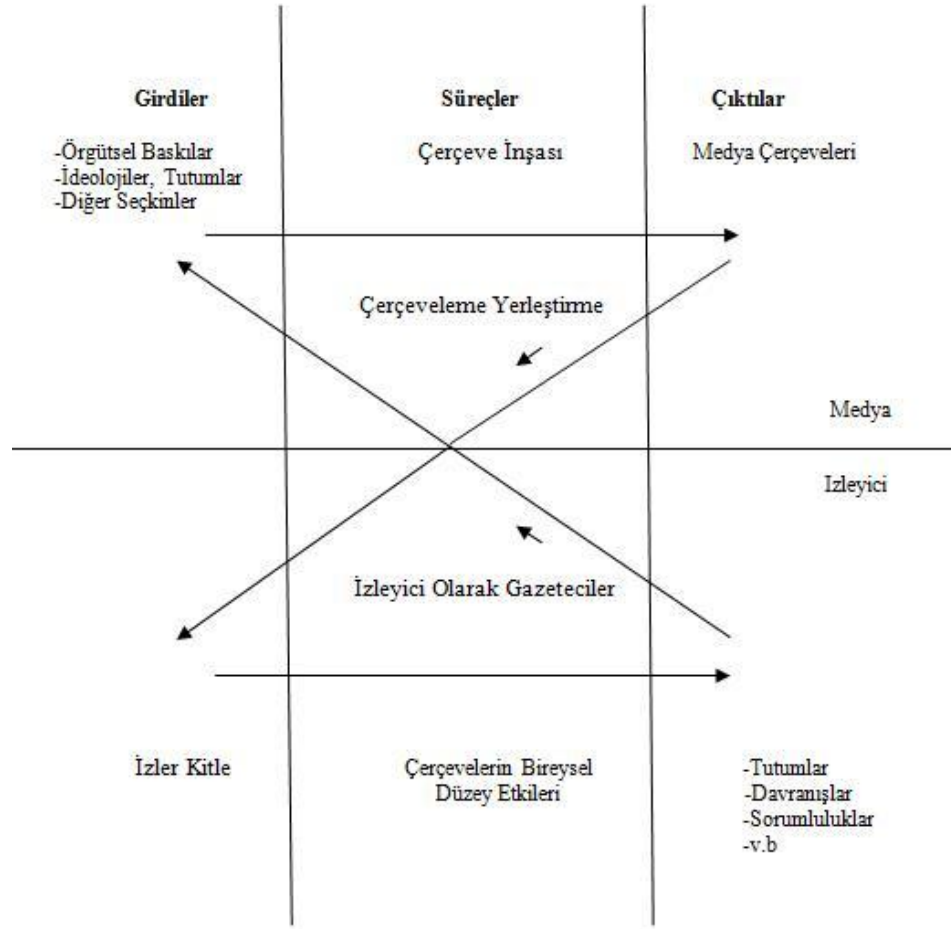
- ereve İnşası (Frame Building)
- ereve Kurma (Frame Setting)
- erevelemenin Bireysel Düzeydeki Etkileri (Individual-Level Effects)
- İzleyici Olarak Gazeteciler (Journalists as Audiences)

⁴³⁴ Narin, a.g.e s. 70

⁴³⁵ Durur, a.g.m, s. 29

⁴³⁶ Durur, a.g.m, s. 29

⁴³⁷ Scheufele, a.g.m, ss. 114-115

Şekil 3: Çerçeve Araştırmalarına Yönelik Bir Model (Süreç Modeli)

Kaynak: Dietram A. Scheufele, “Framing as a Theory of Media Effects”, *Journal of Communication*, 49 (1) Winter – 1999, s. 115

1- Çerçeve İnşası (Frame Building): Scheufele, haber içeriğinin belirlenmesinde nelerin etkili olduğu konusunda şu anahtar soruyu sormaktadır: “Medya sisteminin ne tür örgütsel veya yapısal faktörleri veya habercinin hangi bireysel özellikleri haber içeriğinin çerçevelenmesini etkileyebilmektedir?”⁴³⁸ Haberin seçiminde ve içeriğinin belirlenmesindeki etkileri araştıran çalışmalarda hangi çerçevelerin etki kaynağı olduğu üç muhtemel esasa dayandırılmıştır. Donsbach’a göre çerçeveyi; ‘ideoloji, tutumlar, mesleki normlar’ belirlerken, Gans, ‘örgütsel rutinlere’

⁴³⁸ Scheufele, a.g.m, s. 115

bağlamıştır. Son olarak ise Scheufele, “dışsal faktörlere” dayandırmaktadır (siyasal aktörler, otoriterler).⁴³⁹

2- Çerçeve Kurma (Frame Setting): Çerçeve kurma, McCombs ve Shaw’ın “gündem belirleme”⁴⁴⁰ kavramıyla benzerlik gösterir. Gündem oluşturma (agenda-setting), “kitle iletişim araçlarının gerek aktüel, gerekse siyasal konularda toplumun neyi ne kadar bilmesi gerektiğine karar verdiği görüşüne dayanmaktadır.”⁴⁴¹ Çerçeve kurma ise, konuların belirli niteliklerini görünür kılmakla ilgilenir.

Thomas Nelson ve arkadaşları McCombs ve Scheufele’in teorilerini tamamen reddetmemişlerdir. Ancak belirli konularda fikir ayrılığına düşmüşlerdir. Onlara göre “çerçeveler, belli değerleri, verileri ve diğer faktörleri vurgulayarak alternatif bir çerçeve altında görüneceklerinden daha büyük görünen bir belirginlik atfetmek suretiyle kanaatlere etkide bulunurlar.”⁴⁴² Yani belirli, daha öne çıkan çerçevelerin algılanmasının öneminden bahsetmişlerdir.

3- Çerçevelemenin Bireysel Düzeydeki Etkileri (Individual-Level Effects):

Buradaki anahtar nokta çerçeveleme işleminde, izleyicilerin medya tarafından empoze edilen çerçeveleri kabullendiği mi yoksa izleyicilerin kendi bilgileri dâhilinde kullandıkları çerçeveler, medyada kullanılan çerçeveler ile benzerlik mi gösteriyor bu durum muallakta kalmıştır.⁴⁴³

Daha da belirginleştirmiş olmak gerekirse, medyanın gerçekleştirdiği çerçevelerin davranışsal veya bilişsel sonuçları üzerindeki etkilerini belirlemek ciddi bir

⁴³⁹ Scheufele, a.g.m, ss. 115-116

⁴⁴⁰ Donald L. Shaw ve Maxwell E. McCombs, gündem belirlemeyi “bireylerin düşüncelerini biçimlendirmek için onların algısal yapısını etkileme yeteneği” olarak tanımlar. <http://notoku.com/halkla-iliskiler-acisindan-kamuoyu-ve-gundem-olusturma/>, 15.10.2012

⁴⁴¹ Olcay Uçak, **Gündem Haber İlişkisi Bağlamında Türkiye’de Basının Gündem Belirlemedeki Rolü**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul, 2007, s. 16

⁴⁴² Thomas E. Nelson, Media Framing Of A Civil Liberties Controversy And Its Effect On Tolerance, **The American Political Science Review**, Vol 91, No:3, 1997, s. 569, http://www.unc.edu/~fbaum/teaching/PLSC541_Fall06/Nelson_Framing_APSR_1997.pdf, 13.10.2012

⁴⁴³ Scheufele, a.g.m, s. 117

adım olsa dahi bu iki tutumun neden/nasıl bir arada ilişkili olduğu konusunda net bir açıklama yoktur.⁴⁴⁴

4- İzleyici Olarak Gazeteciler (Journalists as Audiences):

Scheufele, makalesinde çerçevelemenin öneminden bahsederken karmaşık yapılı sorunların çerçevelemeler sayesinde anlamlandırıldığını vurgulamıştır. Şemadaki (Şekil 3) son maddeyi daha da ön plana çıkaran Scheufele, “Şimdiye kadar gördüğünden daha fazla ilgiyi hak eden son bağlantı da bireysel düzeydeki değişkenler ile medya çerçeveleri arasındaki bağlantıdır.” diyerek vurgulamıştır.⁴⁴⁵

Çerçeveleme sürecini diğer araştırmacılara göre hiyerarşik bir uygulama olarak tanımlandığını belirten Scheufele, aslında çerçevelemede ‘yukarıdan aşağıya’ tanımlama yapılamayacağını vurgular. Fishman ise “çerçeve” terimini kullanmayarak “konular” terimini tercih etmiştir. Ayrıca haberi üreten gazetecilerin de izleyiciler gibi haber medyasının çerçevelerine açık olduğunu söylemektedir. Fishman, ilginç bir tespitte bulunarak basit bir suç haberlerinin başlangıçta “yaşlılara yönelik suçlar” olarak çerçevelendikten sonra diğer medya kuruluşları tarafından yayılmasını belirterek bunu “haber dalgası (news wave)” olarak adlandırmıştır.⁴⁴⁶

Scheufele, ele aldığı makalede iki temel soru sormaktadır. Haberi üretenlerin bir konuyu çerçevelemeleri elit kesimin, menfaat gruplarının veya diğer referansların o konuyu çerçeveleyişlerinin bir sonucu mu yoksa haberi üretenler, başka haber kaynaklarından gelen çerçevelere göre mi hareket etmektedirler? Scheufele, bu soruları bir örnekle açıklamak istemiştir. Patterson’un çalışmalarından örnek veren Scheufele, Amerikan medyasının seçim dönemlerinde “at yarışı” (horse race) çerçevesini birçok kez kullandığını belirterek bunu iki nedene bağlı olarak açıklamıştır: Bu durum ya haber müdürleri tarafından yapılan bir baskı sonucu oluşmuştur ya da daha önce üzerinde

⁴⁴⁴ Thomas E. Nelson, Media Framing Of A Civil Liberties Controversy And Its Effect On Tolerance, **The American Political Science Review**, Vol 91, No:3, 1997, s. 569, http://www.unc.edu/~fbaum/teaching/PLSC541_Fall06/Nelson_Framing_APSR_1997.pdf, 13.10.2012

⁴⁴⁵ Scheufele, a.g.m, s. 117

⁴⁴⁶ Mark Fishman, **Manufacturing News**, Austin: University of Texas Press, 1980, Aktaran: Dietram A. Scheufele, “Framing as a Theory of Media Effects”, *Journal of Communication*, 49 (1) Winter – 1999, s. 117

durulan araştırmalar sonucu ortaya konan geri beslemelerin döngüsüyle gazeteciler etki altına alınmaktadır.⁴⁴⁷

Çalışmada Scheufele'in modelinde “çıktılar” bölümünde yer alan “medya çerçeveleri” saptanmaya çalışılırken, çerçevelerin diğeri elemanlarını oluşturan bireysel, resmi, örgütsel girdiler ve çerçevelerin bireysel düzey etkileri çalışmada kapsam dışı bırakılacaktır. Araştırma birimini oluşturan terör haberleri EK-1'de yer alan “çözümleme formuna”⁴⁴⁸, EK-2'de belirtilen “çözümleme yönergesine”⁴⁴⁹ göre kodlanmıştır. EK-3'te yer alan tablolarla da çalışma somut verilerle desteklenecektir.

3.3 Araştırmanın Evren ve Örneklem Sınırlılıkları

Araştırmanın evrenini, Türkiye'de 19 Ekim 2011 günü Hakkâri'nin Çukurca ilçesinde meydana gelen terörist saldırısının ertesi gününden itibaren 20 Ekim - 21 Ekim 2011 tarihleri arasında yayımlanan Cumhuriyet Gazetesi, Hürriyet Gazetesi ve Yeni şafak Gazeteleri oluşturmaktadır.

Araştırmada olayın, meydana geldiğeri sonraki gün itibariyle 2 gün sürelik ulusal 3 gazete incelenecektir. Olayın ertesi günden itibaren araştırılmasının nedeni saldırının gece işlenmesi üzerine gazetelere hemen yansımaması, olayın tüm sıcaklığı ve yoğunluğunun saldırı gününün ertesinde gazetelere yansıtılmasıdır. Sürenin 2 günle sınırlandırılmasının sebebi 2. günden sonra gelişen yeni terör olayları ve ülke gündeminin yoğun olmasından dolayı olayla ilgili haberin azalmasıdır. Ayrıca araştırma birimi olan haber metinleri ise somut verilere dayalı yargısal örneklem yolu ile seçilmiştir. Araştırmada örneklem alınan gazetelerde toplamda 171 haber taranarak araştırmaya dâhil edilmiştir.

Bu üç gazetenin seçilmesinin nedenlerinden biri söz konusu gazetelerin ulusal olaylara büyük ölçüde yer vermeleri ve farklı kesimleri temsil etmeleridir. Ayrıca bu gazetelerin her gün ulusal düzeyde yayım yapmaları ve farklı siyasi ideolojileri benimsemeleri etkili olmuştur. Hürriyet gazetesi, diğeri gazetelere göre merkeze daha

⁴⁴⁷ Scheufele, a.g.m, ss. 117-118

⁴⁴⁸ Narin, a.g.e, s. 139

⁴⁴⁹ Narin, a.g.e, s. 142

yakın, liberal, popülist basını temsil etmektedir.⁴⁵⁰ Hürriyet gazetesinin genel metin diline bakıldığında, kolay okunmak üzere tasarlanmış ve her düzeydeki okura ulaşmak isteyen bir dili mevcuttur. Okuyucu sayısı, incelenecek olan diğer gazetelere oranla yüksektir. Gazetenin satış oranı da piyasadaki diğer gazetelere göre üst seviyededir. Hürriyet’in magazinsel yönü farklı gazetelere göre daha azdır ve ideolojik duruşu belirgin değildir. Cumhuriyet gazetesi, siyasal görüş olarak merkez-sol kesimde yer alan, tematik, “Kemalist” ideolojik yönelimi ile tanınan, “ulus devlet” görüşünden yana bir gazetedir. Tirajı ulusal diğer gazetelere oranla düşük olmakla beraber, gündemi belirleme gücüne -son zamanlarda bu durum etkinliğini kaybetse dahi- sahiptir. Genellikle okuma yazma ve sosyo-ekonomik seviyesi yüksek (lise ve üzeri eğitim seviyesindeki) kişiler tarafından okunmaktadır. Yeni Şafak gazetesi ise “muhafazakâr-İslami ideolojik”⁴⁵¹ eğilimi olması ve bu kanattaki çeşitli görüşleri temsil edebilmesi dolayısıyla araştırma kapsamına dâhil edilmiştir.

Örneklelimizi oluşturan gazetelerin 17.10.2011 - 23.10.2011 tarihleri arasındaki gazete satış raporları şöyledir:

Gazeteler	17.10.2011 - 23.10.2011 Gazete Satışları
Cumhuriyet	51.850
Hürriyet	416.419
Yeni şafak	102.014

Tablo 3: Örnek Olayın Gerçekleştiği Hafta İncelenen Gazetelerin Satış Sayıları

Kaynak: Medyatava, Gazete Satış Raporu, <http://www.medyatava.com/tiraj.asp>, 13.05.2012

⁴⁵⁰ Narin, a.g.e, s. 91

⁴⁵¹ a.e

Ekim/2011 ayı tiraj raporunu göre gazetelerin sayfa sayıları, yüzölçümleri, aylık tirajları ve günlük fiili satış ortalamaları şöyledir:

Gazeteler	Sayfa Sayısı	Yüzölçümü	Aylık Tirajı	Günlük Fiili Satış Ortalaması
Cumhuriyet	19.04	3.81 m2	2.639.281	50.451
Yeni Şafak	28	5.60 m2	4.107.608	103.045
Hürriyet	66.05	13.22 m2	16.122.441	424.591

Tablo 4: Ekim/2011 Ayı Tiraj Raporu

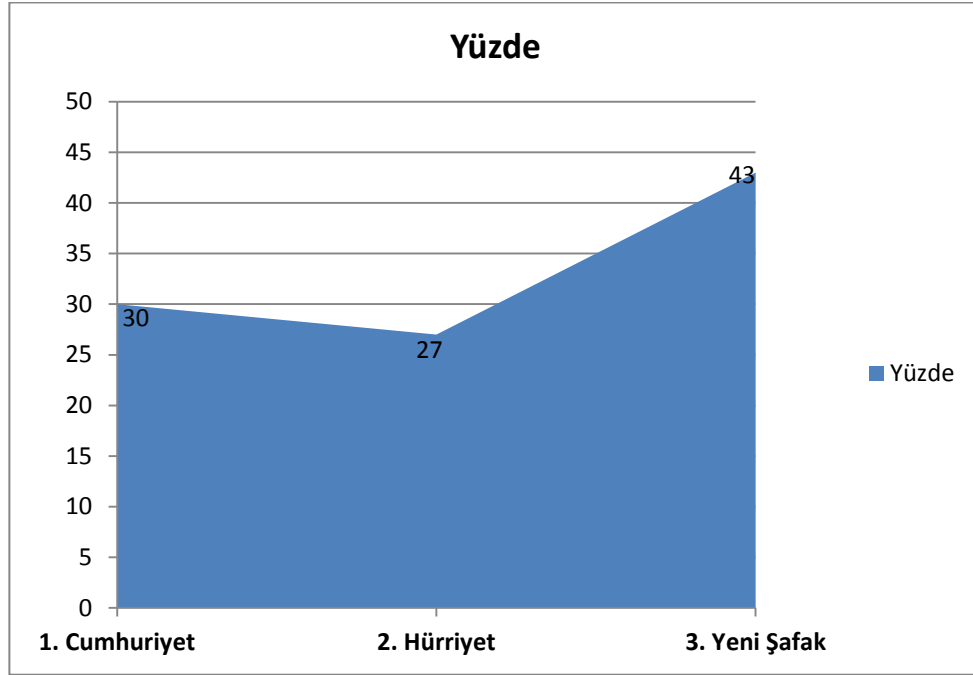
Kaynak: Basın İlan Kurumu, Aylık Tiraj Raporu, <http://www.bik.gov.tr/web/ekim-2011-tiraj-raporu>, 13.05.2012

3.4 19 Ekim 2011 Hakkâri Çukurca Saldırısının Örneklemlen Alınan Gazetelerde İncelenmesi

19 Ekim 2011 günü Hakkâri'nin Çukurca ilçesi merkezindeki güvenlik birimleri ile sınırdaki askeri birliğe PKK'lı teröristler tarafından yapılan saldırıda 24 asker şehit düşmüştü. Gerçekleştirilen bu saldırı, PKK'nın en kanlı dördüncü baskını olarak kayıtlara geçmesi bakımından önem taşımaktadır. Olaylar son yıllarda terör saldırılarının çokça gerçekleştiği, sınır bölgesine yakın Hakkâri ilinde gerçekleşmiştir. Bu durum şehit sayısının çok olması ve sınır ihlallerinin artması bakımından medyanın konuya olan ilgisini daha da artırmıştır. Medyanın bu ilgisi, haber metinlerinde birbirinden değişik spekülasyon ve inşaa sürecini bir araya getirmiştir. Bu durumda haber sayısının gazetelere göre dağılımı, haberlerde yer alan aktörler, olayın ve olay faillerinin anahtar terimlere ve klişelere göre çerçevelenmesi, anlatı çerçeveleri, terör eyleminin sunuluşuna ilişkin çerçeveler, haberin sunuluşuna ilişkin çerçeveler, hükümetin terörle mücadele politikalarına yaklaşımı hakkındaki çerçeveler, haber ile ilgili fotoğraf sayıları-içerikleri ve bunların 3 farklı ideolojik yaklaşımlı gazetede inşası farklı başlıklar altında değerlendirmeyi gerekli kılmıştır.

Gazeteler	Haber Sayısı	Yüzde
Cumhuriyet	51	30
Hürriyet	47	27
Yeni şafak	73	43
Toplam	171	100

Tablo 5: Haber Sayısının Gazetelere Göre Dağılımı

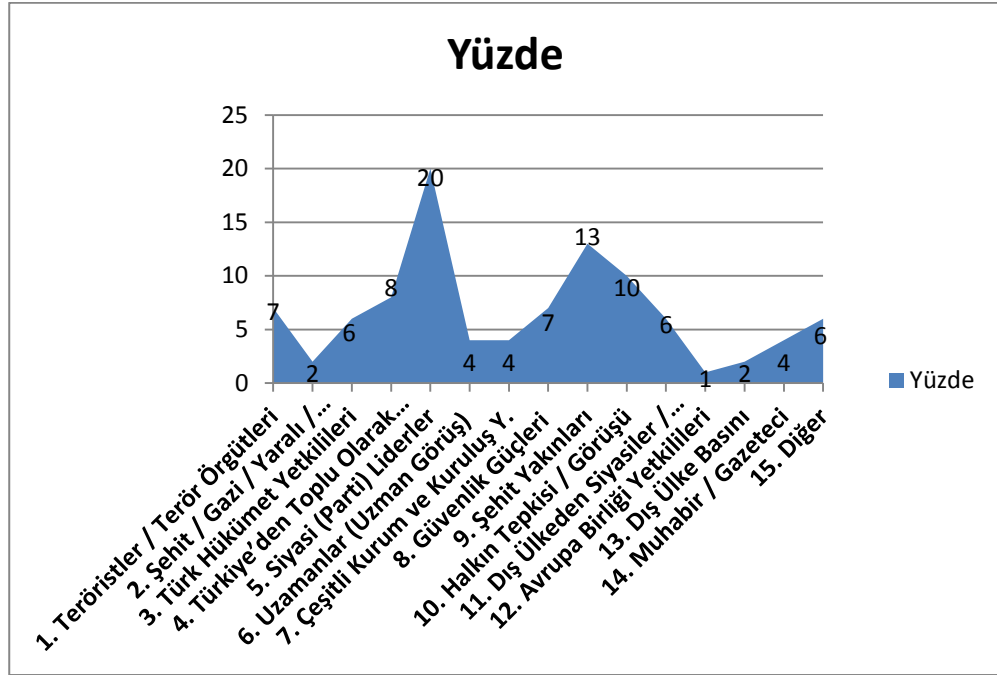
Grafik 4: Haber Sayısının Gazetelere Göre Dağılımı

Hakkâri’de meydana gelen terör saldırısına yönelik araştırma kapsamında incelenen gazetelerde, toplamda 171 haber yayımlanmıştır. Olaya ilişkin haberlerin az yer tutması, habere verilen önemin azlığını göstereceğinden; haber sayıları, basının olaya olan ilgi ve alakasını ortaya koyan kriterlerdir. İncelenen haberlerin yarıya yakını (%43) Yeni Şafak gazetesinde yer alması dikkat çekicidir. Daha çok merkez liberal-çoğulcu, popülist basını temsil eden Hürriyet gazetesinin diğer üç gazeteye oranla

(%27) daha düşük sayıda haber yayımlaması da terör olayına mesafeli yaklaştığının bir göstergesidir.

Haber Aktörleri	Haber Sayısı	Yüzde
Teröristler / Terör Örgütleri	12	7
Şehit / Gazi / Yaralı / Tanıklar	4	2
Türk Hükümet Yetkilileri	10	6
Türkiye'den Toplu Olarak Siyasi Erkan	13	8
Siyasi (Parti) Liderler	35	20
Uzmanlar (Uzman Görüş)	7	4
Çeşitli Kurum ve Kuruluş Yetkilileri (Yargı, İşadamları, Sendikalar...)	6	4
Güvenlik Güçleri (Asker, Polis, Koruyucu)	12	7
Şehit Yakınları	22	13
Halkın Tepkisi / Görüşü	17	10
Dış Ülkeden Siyasiler / Liderler	11	6
Avrupa Birliği Yetkilileri	2	1
Dış Ülke Basını	3	2
Muhabir / Gazeteci	6	4
Diğer	11	6
TOPLAM	171	100

Tablo 6: Haber Aktörleri

Grafik 5: Haber Aktörleri

Haberlerin geneline yakını, haber aktörleri ve onların yorumları üzerine yoğunlaşmıştır. Gazetelerin en çok yer verdiği haber aktörü %20 ile siyasi (parti) liderlerinin olduğu görülmektedir. Bu oranı, saldırıda şehit olan askerlerin yakınları %13'lük oranla takip etmektedir. Bu oranlar Çukurca'da meydana gelen saldırıda, baskın haber söyleminin resmi ideoloji etrafında şekillendiğini ortaya koyan belirtiler olarak görülebilir. Haberlerde yer alan, resmi mercilerce açıklanan değerlendirmelerin olduğu gibi yayımlanması “resmi ideoloji” yaklaşımını doğrular niteliktedir. Hakkâri’de meydana gelen saldırıya dış ülkelerin de sessiz kalmadığı oranlara yansımaktadır. Gazetelerde %6’lık bir oran yakalayan dış ülke liderlerinin açıklamaları, olaya hassasiyetle yaklaştıklarının belirtisidir.

Öne çıkan haberlere bakıldığında saldırıların, geniş kesim tarafından kınandığını, daha önceki eylemlere göre tepkilerin bu saldırıda daha da arttığını görmekteyiz. Hükümet yetkilileri, siyasi liderler ve askeri kanat tarafından yapılan açıklamalarda, “saldırıların karşılıksız kalmayacağını”, “bu saldırılara artık tepkisiz kalınmaması” gerektiğini şu başlıklar altında topladığımızda daha net anlaşılacaktır: “Sadece lanet yetmiyor”, “Gül: İntikamımız büyük olacak”, “Buna bir çare bulun”,

“Türkiye ayakta”, “İntikamı Ağır Olacak”, “İdam Geri Gelsin”, “Sabır Dağına Büyük Operasyon”, “Nefesimiz Her Birinizin Üzerinde”, “Arınç’tan teröriste beddua”, “10 Bin asker Kuzey Irak’ta terörist peşinde”, “Operasyonlar artarak sürmeli”...

Haberde ve başlıklarda kullanılan dil ve üsluba bakıldığında daha önceki bölümlerde işlenen nefret söyleminin gazetelere yansıdığı görülmektedir. Özellikle siyasi liderlerin kullandığı sözler bu konunun kapsamına girmektedir.

Söylemlerin belli bir kesimi hedef alarak saldırı amaçlı kullanımı nefret söylemine girmektedir. Medyanın içinde bulunduğu yapısal sorunlar nefret içerikli metinleri dizginleyememektedir. Nefret söylemleri, medyaya egemen olan kesimler tarafından daha yoğun şekilde hissedilmektedir.⁴⁵²

Gazetelerde yer alan haberleri incelediğimizde karşımıza çıkan nefret söylemleri daha çok terör saldırıları sonrasında meydana gelen toplumsal kaygı üzüntülerden kaynaklanmaktadır. Her ne kadar duygu yoğunluğu içinde söylenen söylemler olsa da siyasi lider ve diğer önde gelen yetkililerin açıklamaları toplumda infial yaratacak bir etki yaratmamalıdır. Açıkça görülüyor ki gazetelere yansıyan başlıklar da bu konu üzerine düşünülmeden manşetlere taşınmıştır.

Gazetelerde, terör saldırılarının ertesi günü yayımlanan haberlere baktığımızda Cumhuriyet ve Yeni Şafak gazetelerinin saldırıyı tam sayfa olarak yayımladığını görüyoruz. Bu da olaya ne kadar hassasiyetle yaklaştıklarını göstermektedir. Gazete metinlerinde açıklama yapan haber aktörlerinin kullandığı üslup ve haberde kullanılan başlıklar, ilk günkü yazılan haber metinlerine göre daha sert ve baskındır: “Acı, Öfke ve İsyan”, “Öfke ve Acı Sokağa Taştı”, “Dönmek Yok”, “Kanlı İhaleye Lanet Yağdı”.

Gazeteler haber metinlerinde, şehit yakınlarına ve halkın tepkisine geniş yer ayırmıştır. Haberlerde halkın saldırılar karşısındaki “kızgınlığı” ve “öfkesi” ön plana çıkmaktadır. Bu da haber metinlerinin öfke üzerine temellendirildiğinin göstergesidir.

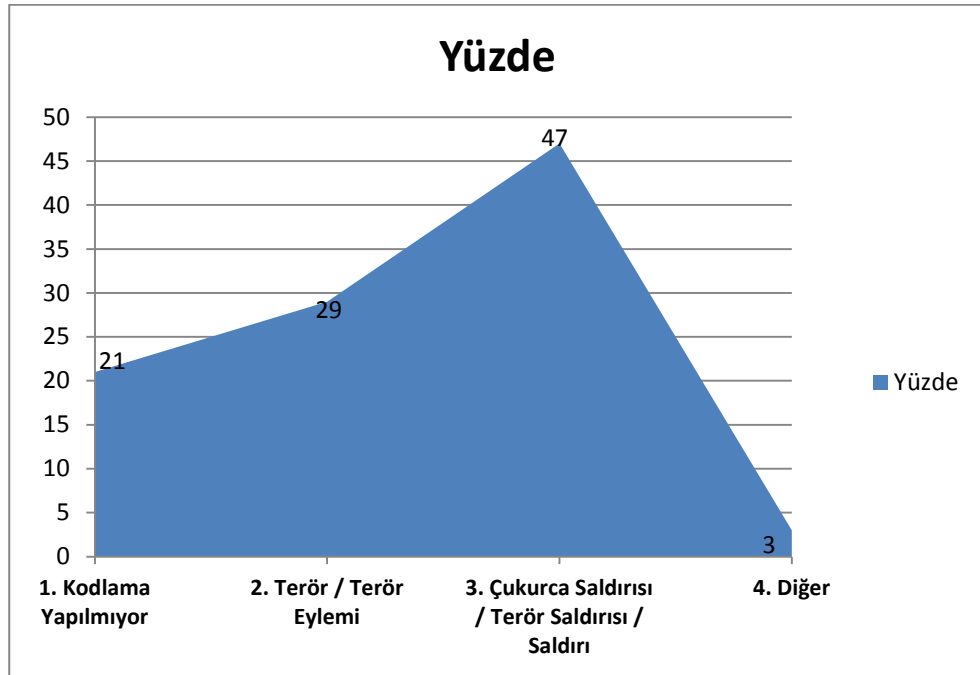
Haberlerde, uzman görüşlerin ve Türk Hükümet yetkililerinin çok az yer aldığını görmekteyiz. Saldırıyla ilgili birinci ağızdan yer verilmesi gereken, yani

⁴⁵² İncoğlu, *Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları*, s. 205

saldırıya maruz kalan güvenlik güçleri (Asker, Polis, Koruyucu) cephesinde ise, gereken görüş ve haberlerin siyasi parti liderlerinin gölgesinde kaldığı açıkça gözlenmektedir.

Olayın Anahtar Terimlere ve Klişelere Göre Çerçevesi	Haber Sayısı	Yüzde
Kodlama Yapılmıyor	35	21
Terör / Terör Eylemi	50	29
Çukurca Saldırısı / Terör Saldırısı / Saldırı	81	47
Diğer	5	3
Toplam	171	100

Tablo 7: Olayın Anahtar Terimlere ve Klişelere Göre Çerçevesi

Grafik 6: Olayın Anahtar Terimlere ve Klişelere Göre Çerçevesi

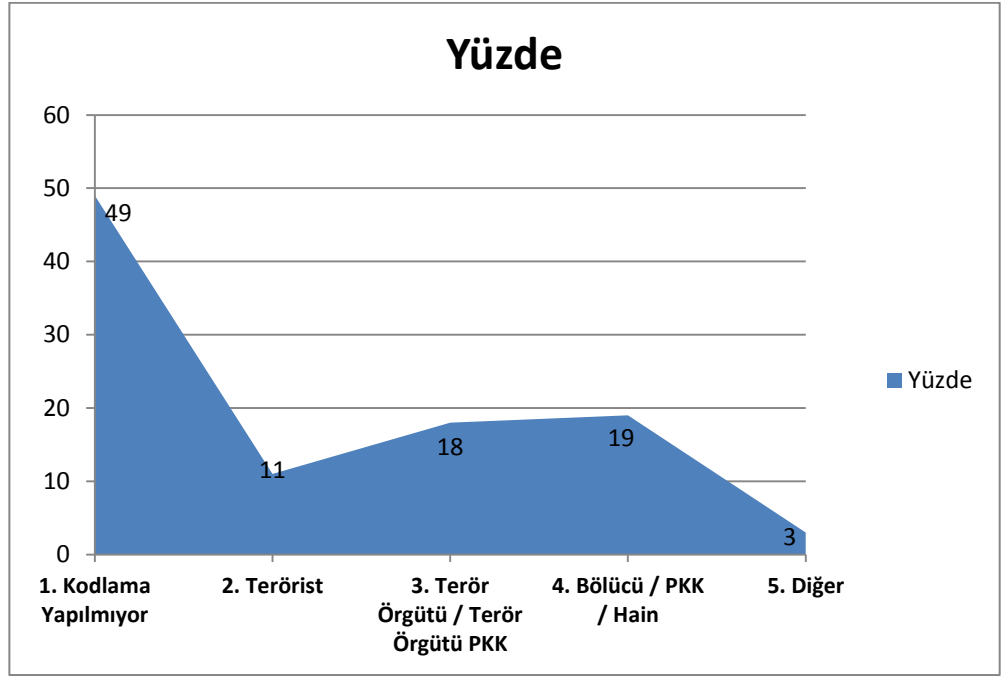
Görülmektedir ki, muhabirler haberlerin çerçevesini kullandıkları kelimelerle biçimlendirmektedir. Olayın gazetelerde daha çok “Çukurca Saldırısı /

Terör Saldırısı / Saldırı” şeklinde çerçevelendiği görülmektedir (%47). Eylemin gerçekleştirilmesine ilişkin nitelermelere bakıldığında “Terör / Terör Eylemi” gibi tanımlamaların ön plana çıktığını gözlemliyoruz (%29). Haberde dikkat çeken bir nokta da %21’lik bir oranla kodlama yapılmadığı ortaya çıkmıştır. Yani “terör” nitelermesi haber metinlerine geçmemiştir.

“Olayın anahtar terimlere ve klişelere göre çerçevesine” genel bir değerlendirme bulunmak gerekirse olay, haber metinlerinde daha çok “saldırı” şeklinde nitelendirilmiştir. Bu da görülmektedir ki örneklem alınan üç gazete de ortak bir görüşte birleşmiştir.

Olayın Faillerinin Anahtar Terimlere ve Klişelere Göre Çerçevesi	Haber Sayısı	Yüzde
Kodlama Yapılmıyor	84	49
Terörist	19	11
Terör Örgütü / Terör Örgütü PKK	30	18
Bölücü / PKK / Hain	33	19
Diğer	5	3
Toplam	171	100

Tablo 8: Olayın Faillerinin Anahtar Terimlere ve Klişelere Göre Çerçevesi

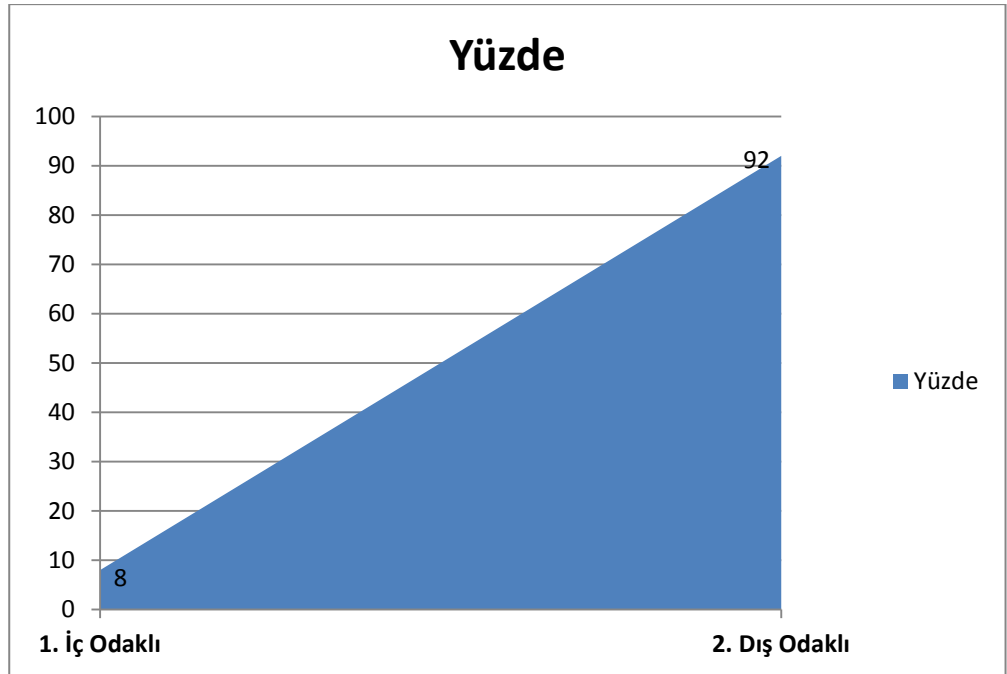
Grafik 7: Olayın Faillerinin Anahtar Terimlere ve Klişelere Göre Çerçevesi

Terör eyleminin failine yönelik anahtar terimler incelendiğinde, haberlerde yoğun bir şekilde “Bölücü / PKK / Hain” sözcüklerinin tercih edildiği (%19) gözlenmektedir. Diğer yandan, haberlerin yarıya yakını oranında (%49) faille ilişkin bir tanımlama yapılmamıştır. Bu bölümde, çatışmada yaşamını yitiren şehitlerin kimlikleri, çatışmanın meydana geldiği alandan gözlemler ve yetkililerin açıklamalarının fazla oluşu faille ilişkin nitelemeleri geride bırakmıştır.

Yine çalışmada, olayda adı geçen faillerin haber sayısına bakıldığında “Terör Örgütü / Terör Örgütü PKK” sözcüğünün baskın çıkması da dikkat çekmektedir. Terör kavramı ve PKK’nın aynı söz öbeğinde gazetelerde yer alması PKK’nın bir terör örgütü olduğunun vurgulanması açısından önemlidir. Saldırıyı gerçekleştiren faillerin herhangi bir özel yakıştırma ve çağrışımında bulunmadan %11’lik oranla “terörist” olarak verilmesi, kayda değer diğer bir gözlemdir.

Anlatı Çerçeveleri	Haber Sayısı	Yüzde
İç Odaklı	14	8
Dış Odaklı	157	92
Toplam	171	100

Tablo 9: Anlatı Çerçeveleri

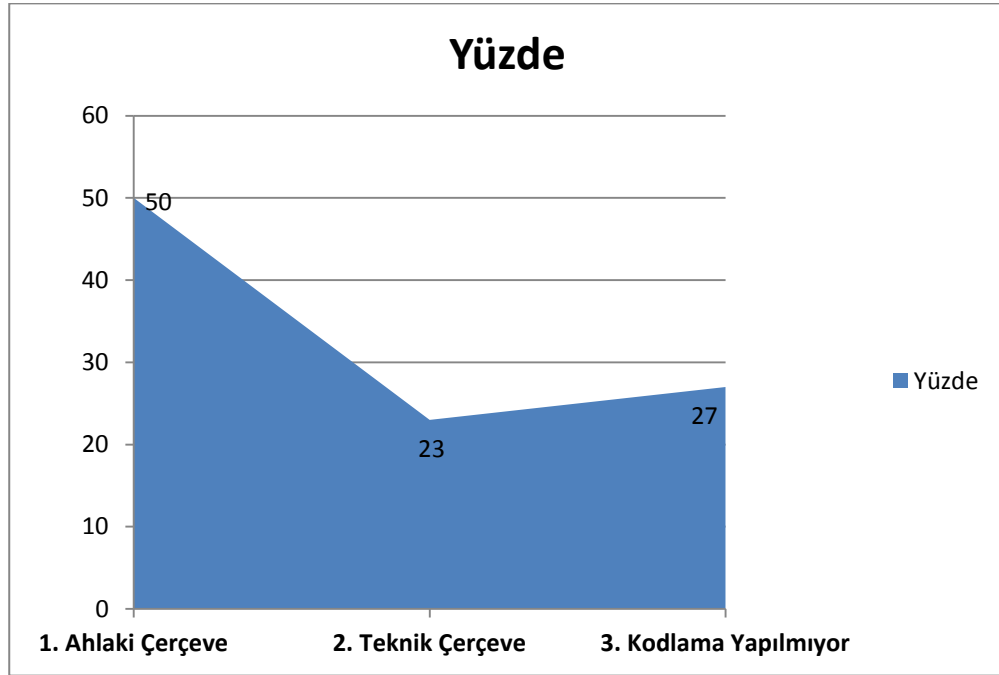
Grafik 8: Anlatı Çerçeveleri

Haberi yazan muhabirin, haber metinlerine dâhil olması iç odaklı çerçeve iken, muhabirin kendini haber metninin dışında tutması dış odaklı çerçevedir. Gazetecinin olayı metne dökerken kendisini ve değerlendirmelerini katıp katmadığını tespit etmeye yönelik “anlatı çerçeveleri” bölümünde, muhabirlerin ağırlıklı olarak “dış odaklı” bir anlatımı tercih ettikleri görülmektedir (%92). Bu durum, gazetecilerin haberi sunarken taraf olmaktan kaçınmak istemeleri şeklinde yorumlanabilir.

İç odaklı haberlerde “Kobralar bomba yağdırdı”, “Şehit evlerinden yükselen feryatlar yürekleri dağladı”, “Vampirler kana doymuyor”, “Kan alıp kan satan bir şirkete dönüşen terör örgütü PKK..” gibi nitelermelere bakarak, olaya somutluk kazandıran ve duygularını katan bir anlatı şeklinin egemen olduğu söylenebilir (%8).

Terör Eyleminin Sunuluşuna İlişkin Çerçevesler	Haber Sayısı	Yüzde
Ahlaki Çerçeve (Moral)	85	50
Teknik Çerçeve (Thecnical)	40	23
Kodlama Yapılmıyor	46	27
Toplam	171	100

Tablo 10: Terör Eyleminin Sunuluşuna İlişkin Çerçevesler

Grafik 9: Terör Eyleminin Sunuluşuna İlişkin Çerçevesler

“Ahlaki çerçeve, haber metinlerinde terör eylemini bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları kurallara uygunluk açısından sorgulayan; çoğu kez eyleme ilişkin”⁴⁵³, “insanlık dışı”, “hain saldırı” “dehşet” gibi eleştirel ve tepkisel benzetmeler içeren çerçevedir. Teknik çerçeve ise “olayın meşruiyetini sorgulama ya da olaya ilişkin eleştirel nitelermelerde bulunmak yerine; olayın meydana geldiği mekâna, olayda kullanılan silah ya da araçlara ilişkin teknik bilgiler vermektedir.”⁴⁵⁴

Araştırmada, terör eylemlerinin sunuluş şekline baktığımızda teknik detaylardan çok terörün ahlaki boyutuna vurgular yapılmıştır. Haberlerin %50’sinin ahlaki çerçevede oluşturulması Türk basınının, sansasyonel habercilik anlayışında kullandığı “duygusal, dramatize” edilen haber sunumlarını da doğrular niteliktedir. Ahlaki boyutu incelediğimizde “İnsanlık Dışı”, Türkiye’nin dört bir yanına ateş düştü”, “Haykırmak İstiyorum”, “Kalleş Saldırı”, “Acı Haber”... gibi birçok nitelme ve sıfatlar kullanılarak haber metinleri “sarsıcı haber” anlayışı ile zenginleştirilmiştir.

Hakkâri’nin Çukurca ilçesindeki terör eyleminde, kaç kişinin saldırdığı, hangi silahların kullanıldığı, teröristlerin saldırıyı saat kaç gibi başlattıkları, hangi taktik ve yöntemleri kullandıkları, eylemden ne zaman sonra destek kuvvetlerin yetiştiği, saldırıdan önce İHA’nın (İnsansız Hava Araçları) neden erken uyarı vermediği gibi konular, haberin teknik çerçeve sunumunda yer almıştır. Yüzdelere bakıldığında haberlerde, teknik çerçevenin ahlaki boyuta göre daha az yer tuttuğu gözlenmektedir (%23). Bunun nedeni ise olayın sıcaklığının devam etmesi ve saldırı anındaki verilerin henüz toplanamaması olarak yorumlanabilir.

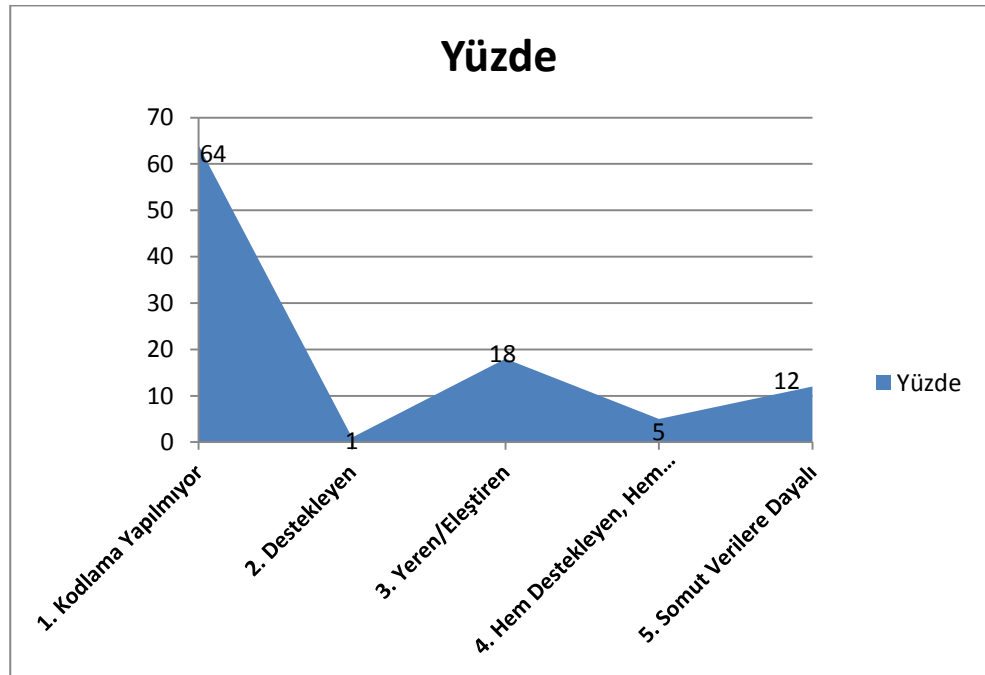
Ayrıca terör eylemlerinin sunuluşuna ilişkin çerçevede %27 oranında herhangi bir çerçevelemede bulunulmamıştır. Bu da haber metinleri için ciddi bir rakam sayılmaktadır.

⁴⁵³ Narin, a.g.e, 98

⁴⁵⁴ a.e

Hükümetin Terörle Mücadele Politikalarına/Uygulamalarına Yaklaşımı Hakkındaki Çerçeveler	Haber Sayısı	Yüzde
Kodlama Yapılmıyor	110	64
Destekleyen (Favorable)	1	1
Yeren/Eleştiren (Unfavorable)	31	18
Hem Destekleyen, Hem Yeren/Eleştiren (Balanced)	8	5
Somut Verilere Dayalı (Factual)	21	12
Toplam	171	100

Tablo 11: Hükümetin Terörle Mücadele Politikalarına/Uygulamalarına Yaklaşımı Hakkındaki Çerçeveler

Grafik 10: Hükümetin Terörle Mücadele Politikalarına/Uygulamalarına Yaklaşımı Hakkındaki Çerçeveler

Hükümetin terörle mücadele politikalarını yerinde bulan ve bu politikaları destekleyen çerçeveye bakıldığında, devletin herhangi bir terör tehdidi altında

olmadığını, güvenlik kuvvetlerinin yerinde tespitlerle bu sorunu çözebileceğine yönelik bilgiler içerir. Yeren/eleştiren çerçevede ise; terörle mücadelede bir zafiyetin olduğunu, hükümetin, devletin güvenlik politikalarıyla yeterince ilgilenmediğini ya da terörle mücadelede yeteri kadar başarılı olunamadığını vurgulayan konular yer alır. Hem destekleyen, hem yeren çerçevede eleştiriler yer alsa da, aynı haberde noksanlıkların giderilmesi amacıyla çalışmaların başladığı biçiminde pozitif ifadeler de yer verilmektedir. Somut verilere dayalı çerçevede; olayda, doğrudan etkilenen güvenlik güçlerinin (asker, polis, korucu) açıklamalarına yer verilmektedir.⁴⁵⁵

Tablo farklı şekillerde yorumlanabilir. İlk olarak hükümetin terörle mücadelede izlediği strateji ve pratikler, hızlı habercilik anlayışının doğal bir sonucu olarak, haber metinlerinde büyük oranda gereken önemi görmemiş olabilir (%64). Ya da tetkik edilen haberlerde olayın perde arkasına ilişkin bilgilerden uzak durulduğu şeklinde yorumlanabilir.

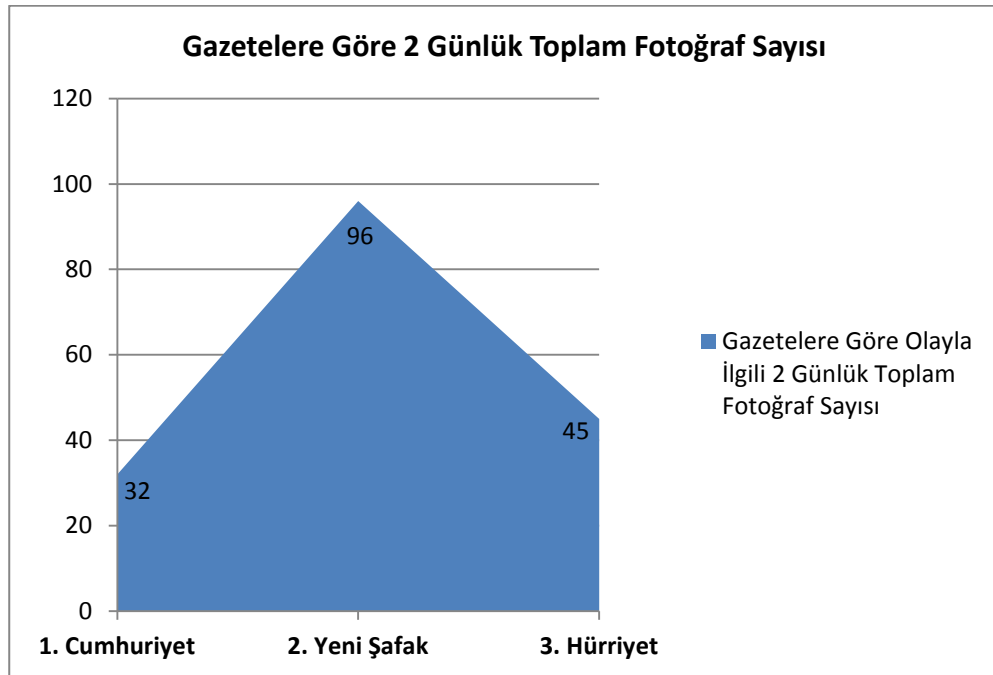
Hükümetin terörle mücadeledeki izlediği uygulama ve politikalarına yönelik haberler, incelenen gazetelerin ideolojilerine göre farklılık göstermektedir.⁴⁵⁶ Gazetelerin resmi söyleme bağlı kalma görünümü ezber bozacak bir şekilde değişiklik göstererek, “yeren ve eleştiren” çerçevelere daha çok yer verildiği gözlenmektedir (%18). Hükümetin uyguladığı terör politikalarını “destekleyen” çerçeve neredeyse yok denilecek kadar az bir oranda kalmıştır (%1). Bu durum terör konusunda hükümete olan inancın yok denecek kadar az olduğunun göstergesi olmuştur. Özellikle siyasi kanadın hükümete yönelik eleştirileri büyük oranda haber metinlerine yansımıştır. Aynı şekilde “hem destekleyen hem yeren” başlığında ise hükümete duyulan güven azlığı haber metinlerine yansımıştır (%5). Gazeteler ayrıca somut verilere dayanarak açıklamalarda bulunmuş yazılarını destekler nitelik kazandırmıştır (12).

⁴⁵⁵ Maria Pestalardo, **War on Media: the News Framing of the Iraqi War in the United states, Europe and Latin America**, <http://etd-submit.etsu.edu/etd/theses/available/etd-0403106-153117/unrestricted/PestalardoM042106f.pdf>, 03.09.2012

⁴⁵⁶ Bakınız: s. 190

Gazete Adı	1. Gün	2. Gün	Toplam Fotoğraf Sayısı
Cumhuriyet	16	16	32
Yeni Şafak	51	45	96
Hürriyet	21	24	45

Tablo 12: Gazetelere ve Günlere Göre Olayla İlgili Fotoğraf Sayıları

Grafik 11: Gazeteler Göre Olayla İlgili 2 Günlük Toplam Fotoğraf Sayısı

Haberlerde yer alan fotoğraflar gazeteler için vazgeçilmez bir unsurdur. Kullanılan fotoğraflar sayfa estetiğini oluştururken, diğer yandan da haber metnini destekleyen en somut veridir. Artık günümüzde haberin gerçekliği, kullanılan görselin insanları ne miktarda etkilediği ile ölçülmektedir. Fotoğraflar, haberin değerinin belirlenmesinde önemli bir kriterdir. Bir muhabirin basın kuruluşuna getirdiği fotoğraf,

habere konu olan metnin gazetede yer alıp almamasını belirleyebilir.⁴⁵⁷ Bu bağlamda terör saldırısıyla ilgili görüntüler, halkın tepkisi, siyasilerin ve diğer unsurların görüntüsü bu araştırmada önem kazanmaktadır. Bu yüzdendir ki 19 Ekim 2011’de meydana gelen terör saldırısı sonrası kullanılan fotoğrafları değerlendirmekte fayda var.

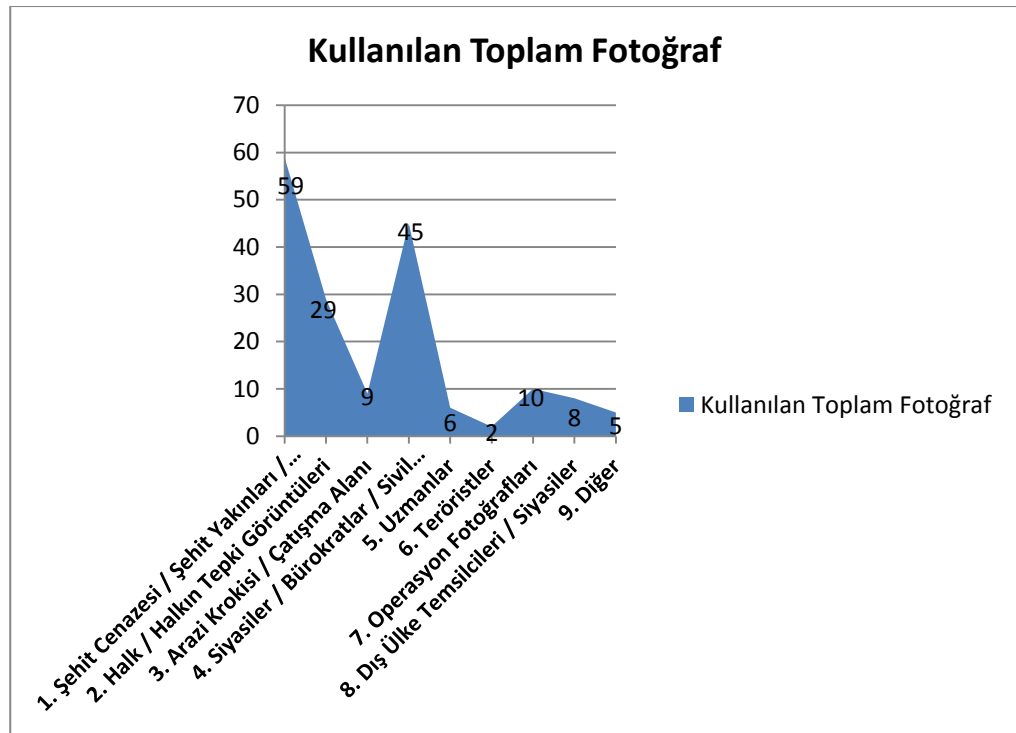
Yukarıdaki tablo ve grafikten anlaşılabacağı üzere her üç gazete de, olayla ilgili anlatımlarını fotoğraf eşliğinde yapmış, haberlerinde en fazla fotoğrafa yer veren gazete ise Yeni Şafak olmuştur. Onu Hürriyet gazetesi takip etmiş ve son olarak da en az fotoğrafı Cumhuriyet gazetesi kullanmıştır. Burada dikkat çeken olay, saldırı anı fotoğraflarla daha çarpıcı hale getirilmiş ve bu detayı en fazla kullanan gazete ise Yeni Şafak olmuştur. Eylemin ilk günü elde edilen bilgi ve verilerin az olmasına rağmen kullanılan fotoğraf sayısının fazla olması ilgi çekicidir. İlk günkü kullanılan fotoğrafların yoğunlukları ikinci gün de artarak devam etmiştir. Sadece Yeni Şafak gazetesinde küçük bir düşüş yaşanmıştır. Bir sonraki tabloda ise, yayımlanan gazetelerin içeriklere göre dağılımı incelenecektir.

Gazetelere Göre Yayımlanan Fotoğrafların İçerikleri	Cumhuriyet	Yeni Şafak	Hürriyet	Kullanılan Toplam Fotoğraf
Şehit Cenazesi / Şehit Yakınları / Şehit Askerler	8	40	11	59
Halk/ Halkın Tepki Görüntüleri	11	5	13	29
Arazi Krokisi / Çatışma Alanı	2	5	2	9
Siyasiler / Bürokratlar / Sivil Toplum Üyeleri	7	27	11	45
Uzmanlar	-	6	-	6
Teröristler	1	0	1	2
Operasyon Fotoğrafları	2	6	2	10

⁴⁵⁷ Şebnem Soygüder, *Gazetelerde Fotoğraf Editörlüğü ve Etik*, Sayı: 17, Kasım 2005

Dış Ülke Temsilcileri / Siyasiler	-	6	2	8
Diğer	1	1	3	5

Tablo 13: Gazetelere Göre Yayımlanan Fotoğrafların İçerikleri

Grafik 12: Gazetelere Göre Yayımlanan Fotoğrafların İçerikleri

Gazete içeriklerinin tasnif edildiği tablo ve grafikte görülmektedir ki Çukurca'daki terör saldırısında şehit olan askerler, şehit cenazeleri ve şehit yakınlarının fotoğrafları gazetelerde daha çok yer almıştır (59). Bu fotoğraflarda dikkati çeken noktalardan biri, şehit olan askerlerin blok halinde yayımlanan fotoğrafları olmuştur. Haberlerde askerlerin kısa öyküsü verilirken yanlarına da küçük vesikalık fotoğraflar yerleştirilmiştir. Bu durum, haberi daha da duygusal anlatıma sürüklemiştir. Bu görüntülere ağırlık veren gazete, 40 fotoğrafla Yeni Şafak gazetesi olurken 8 fotoğrafla Cumhuriyet gazetesi olmuştur.

Yine yayımlanan fotoğraflar göz önüne alındığı zaman, saldırı sonrasında açıklama yapan siyasiler/bürokratlar ve sivil toplum örgüt üyelerinin fotoğrafları (45) yer almıştır. Şehit haberlerinden sonra toplumun tepkisini çeken terör olaylarını protesto etmek isteyen halkın görüntüleri gazetelerde yine fazla yer alan fotoğraflardan bir tanesidir (29).

Hakkâri’de gerçekleşen terör saldırısından sonra en önemli detaylardan birisi de gazetelerde terörist fotoğraflarının fazla yer almaması olmuştur (2). Bunda Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın medya patronlarıyla bir araya gelip görüşmeleri de etkili olmuştur. Bu toplantıda Başbakan Erdoğan, medya yöneticilerinin haber sunumlarında daha dikkatli olmaları konusunda uyarıda bulunmuş, terör ve medyanın birbirini nasıl beslediği konusunda vurgu yaparak, bu durumun ortadan kaldırılması için telkinlerde bulunmuştur.

Gazeteler, gerçekleştirilen saldırı eyleminden sonra Türk Silahlı Kuvvetlerinin (TSK) karşı operasyonuna ilişkin detaylar vermesi de gözden kaçmamaktadır (10). Burada ayrıca, operasyon giden askerlerin teçhizatları, özgüvenleri, moral durumlarının yüksek oluşları da haberlerde ön plana çıkan detaylardır.

Gazetelerde yayımlanan fotoğrafların önemi büyüktür. Daha önceki bölümlerde de bahsettiğimiz gibi medya-terör ilişkisinde her detay çok önemlidir. Gazetede yer verilen yaralı bir asker görüntüsü, şehit yakınlarının üzüntülü fotoğrafları, çatışmada eli, ayağı kopan gazilerin görüntüleri –bu örnekleri uzatmak mümkündür– tamamen terörün amacına hizmet eden unsurlardır.

Bu durumun en çarpıcı örneği ise Hakkâri’nin Yüksekova İlçesi’nde meydana gelen helikopter kazasında şehit olan Piyade Uzman Çavuş Regaip Şah’in cenazesinde yaşanmıştır. Haberde “kola ve dondurma firmasına ait güneş şemsiyesinin altında” oğlunun cenazesini bekleyen şehit babasının bir fotoğraf karesi yayımlandı ve uzun süre kamuoyunda tartışma konusu oldu. Burada fotoğraf karesinde değerlendirilen ilk şey devletin askerin cenazesine bile sahip çıkamadığının imajının yaratılmış olmasıydı. Bu

durum devleti küçük düşürürken terör örgütlerinin de hedeflediği olaylardan biri olmuştur.

3.5 Gazetelerin Değerlendirilmesi

Burada, incelenen gazetelerin oransal rakamlarına bakılarak diğer gazetelere göre öne çıkan haberleri ve ortaya konan haber çerçeveleri değerlendirilecektir.

3.5.1 Cumhuriyet Gazetesi

Cumhuriyet gazetesi, iktidarın ideolojik yönelimi ile zıt konumdadır. Dolayısıyla diğer iki gazeteye oranla daha çok eleştiren ve yeren bir çerçeveyi tercih ettiğini görmekteyiz (%31).⁴⁵⁸ Aynı zamanda hükümeti, terör konusunda desteklemeye yönelik bir haber bulunmazken, bu politikalara karşı hem hükümet uygulamalarını yerip hem de destekleyen unsurlara baktığımızda bu oranın “%1.9 oranında”⁴⁵⁹ kaldığını görüyoruz.

Gazetelerde, ağırlıklı olarak “eleştirilen konular” arasında terör olaylarının bir türlü son bulmaması ve bu konuda gereken somut adımların atılamamasıdır. Gazetede daha çok muhalif siyasilerin haberlerine yer veren Cumhuriyet, “Buna bir çare bulun”, “TBMM soruna el koysun”, “Bölücülerle yakınlaşmanın neticesi” gibi başlıklarla haberlerini servis etmiştir.

Haber aktörlerine baktığımızda, Yeni Şafak gazetesinin rakamsal olarak ardında kalan Cumhuriyet, siyasi muhalifler, uzamanlar, şehit yakınları gibi belirleyici başlıklarda diğer gazetelere göre geride kalmıştır. Muhabirin duygularını haber metnine yansıttığı iç odaklı haberlerin kullanımında, yani muhabirin haber metninde hissedilmesi en fazla bu gazetede görülmektedir (%13).⁴⁶⁰

Gazetelerin gün ve olaylara ilişkin fotoğraf sayılarına baktığımızda ise Cumhuriyet gazetesinin incelenen iki gün içerisinde toplamada 32 fotoğraf kullanarak diğer iki gazeteye göre en az fotoğraf kullanan gazete olmuştur.

⁴⁵⁸ Bakınız: s. 190

⁴⁵⁹ Bakınız: s. 190

⁴⁶⁰ Bakınız: s. 189

3.5.2 Yeni Şafak Gazetesi

19 Ekim Çukurca saldırısına yönelik en fazla haber veren gazete %43'lük oranla Yeni Şafak gazetesi olmuştur. İslami kesimin entelektüel kalemlerini bünyesinde barındıran ve “Muhafazakâr-Sağ” yönelimli olan gazete, servis ettiği haberlerde daha çok hükümetin teröre olan tepkisini dile getirerek muhalif açıklamaları ikinci sıraya koymuştur. Haberlerde daha çok kabine yetkililerinin açıklamaları mevcuttur.

Yeni Şafak gazetesi diğer iki gazeteye göre hükümeti destekleyen ve hükümeti daha az eleştiren bir görüntü sergilemektedir (%6).⁴⁶¹ Bunun da gazetenin hükümete olan yakınlığından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Olayın anahtar terimleri incelendiğinde gerçekleşen eylemi daha çok ‘terör saldırısı’, ‘Çukurca saldırısı’ olarak nitelemektedir (%53). Gazete daha çok bu eylemi gerçekleştirenleri bizzat “terör örgütü PKK” olarak niteleyerek diğer gazetelere oranla daha çok vurgulamıştır.

Anlatı çerçevelerine baktığımızda servis edilen haberlerin Cumhuriyet gazetesine oranla daha fazla dış odaklı olduğunu görmekteyiz. Yani muhabirlerin etkisi haberlerde daha az hissedilmektedir (%67).⁴⁶² Terör eyleminin sunuluşunda ise diğer gazetelere oranla daha duygusal (Ahlaki Çerçeve) anlatımların olduğu görülmektedir (%36).⁴⁶³ Özellikle “Sınırsız Acı”, “Acı Sınır Ötesinde”, “Kanlı İhaleye Lanet Yağdı” gibi başlıklarla ahlaki çerçeve habere yoğun olarak yansıtılmıştır.

Gazetelerin gün ve olaylara ilişkin fotoğraf sayıları incelendiğinde 96 adet fotoğraf kullanarak diğer gazeteleri geride bırakmıştır. Bu da haberlerin fotoğraflarla birlikte desteklendiği anlamı taşımaktadır. Yukarıda da bahsettiğimiz gibi fotoğraf içeriklerine de baktığımızda şehit yakın ve cenazelerinden sonra daha çok siyasilerin görselleri kullanılmıştır (29 adet).

Yeni Şafak gazetesinde haberlere genel olarak yansıyan sonuç, terörün dış destek gördüğü ve Türkiye ne zaman kendisini zirveye doğru taşısa birilerinin terör kozunu kullandığı ve ülkeyi karışıklığa sürüklemek istediğidir.

⁴⁶¹ Bakınız: s. 190

⁴⁶² Bakınız: s. 189

⁴⁶³ Bakınız: s. 189

3.5.3 Hürriyet Gazetesi

Çukurca saldırılarını incelediğimizde 20 ve 21 Ekim 2011 tarihli terör haberlerine içerik olarak en az yer veren gazete olmuştur (%27). Diğer gazetelere oranla olaya daha uzak yaklaşan gazetede, hükümet ve muhalif siyasilere hemen hemen aynı oranda yer vererek taraf olma yoluna gitmemiştir. Haberlerde duygusal anlatıma diğer gazetelere oranla daha az yer verilmiştir. Bunu destekler bir nokta da olayın anlatı çerçevelerine bakıldığında daha da net anlaşıyor. Dış odaklı anlatıma oransal olarak baktığımızda diğer gazetelere göre daha çok yer vermiştir (%97).⁴⁶⁴ Sunuma ilişkin araştırmada ise ahlaki çerçeveye, diğer iki gazeteye oranla daha az yer verilmiştir (%40).⁴⁶⁵ Aynı zamanda teknik anlatım da incelendiğinde %17'lik⁴⁶⁶ bir oranla en az kullanılan yöntem olmuş ve kodlama dışı kalan kısımda %42'lik⁴⁶⁷ payla diğer gazetelerin önüne geçmiştir. Bunu şu şekilde yorumlayabiliriz: Hürriyet gazetesi olayı yorumlarken kullanılan sıfatları, öznellikleri en aza indirgemiş, gerçekleştirilen saldırıyı anlatırken teknik açıdan bilgilere, detaylara daha az yer vererek düz bir anlatımla haberleri servis etmiştir.

Haberlerin %40'ında⁴⁶⁸ olayı “terör/terör eylemi” olarak niteleyen gazete, haber kaynakları ile kurduğu resmi ideolojiyi; olayın anahtar terimlere ve klişelere yönelik çerçevelenişi ile de sürdürmüştür. Olayın faillerine yönelik nitelermelerin kullanıldığı haberlerde de en çok “Bölücü/PKK/Hain” (%29)⁴⁶⁹ ifadesine başvurularak bu tutum desteklenmiştir.

Gazetenin hükümete yönelik politikalarına yaklaşımını incelediğimizde, destekten uzak, eleştiriye de az yer veren bir tutum sergilemektedir. Bu durum gazetenin daha çok stabil, dengeli bir tutum izlediğini göstermektedir. Gazetelerin gün ve olaylara ilişkin fotoğraf sayıları incelendiğinde, %45'lik bir oran görmekteyiz. Bu da haberleri somutlaştırmada yeterli bir sayıya ulaşıldığının göstergesidir. Kullanılan

⁴⁶⁴ Bakınız: s. 189

⁴⁶⁵ Bakınız: s. 189

⁴⁶⁶ Bakınız: s. 189

⁴⁶⁷ Bakınız: s. 189

⁴⁶⁸ Bakınız: s. 188

⁴⁶⁹ Bakınız: s. 188

fotoğrafların içeriklerine baktığımızda ise daha çok siyasilere ve şehit yakını/shəhit cenazelerine yer verildiği gözlemlenmiştir.

Bu araştırmada, Türkiye’de son 30 yıldır damgasını vuran PKK terör örgütünün, 19 Ekim 2011’de Çukurca’da düzenlediği terör saldırısının yazılı basına yansımaları incelenmiştir. Çalışmada terör olaylarının, olayda geçen faillerin, haber aktörlerinin, habere ilişkin anlatı çerçevelerinin basında yer alışının farklılık gösterip göstermediği saptanmaya çalışılmıştır.

Araştırmada ortaya çıkan sonuçları değerlendirmek gerekirse en öne çıkan detay, farklı ideolojik yaklaşımlara sahip bu gazetelerin terör olaylarını çerçevelerken farklı açılardan yorumlamalarıdır. Araştırmada hem haber yoğunluğu hem de habere yaklaşım tarzı olarak Yeni Şafak gazetesi daha ön plana çıkmıştır. Örneklem alınan gazeteleri incelediğimizde, gazetelerin devletin resmi ideolojisinin bir parçası olduklarını söylemek zordur. Özellikle olaylara daha muhalif yaklaşan Cumhuriyet gazetesinin hükümete yönelik eleştirileri ön plana çıkmaktadır. Gazetelerde terörün sonlandırılamadığındaki ortak görüş terörle mücadeledeki zafiyetin varlığıdır. Gazetelerin teknik ve ahlaki çerçevelerine bakıldığında ise haberler çoğunlukla ahlaki çerçevede sunulmakta, yani haberlere “duygu” katılarak servis edilmektedir. Dil ve üslup olarak en sert tavrı Cumhuriyet gazetesinin gösterdiğini görmekteyiz. Muhalif yönü daha ağır basan gazete, terör olaylarının durdurulamamasını diğer iki gazeteye göre daha çok eleştirmiştir.

Araştırmanın en çarpıcı ortaya çıkan sonucu, teröre ilişkin haber dilinin standardı olmadığı ve ideolojik yaklaşımlardan kaynaklanan farklılıkların yaşandığıdır. Aynı zamanda incelenen 171 haberde teröre direk olarak destek sağlayacak (medya-terör ilişkisi) herhangi bir unsur bulunamamıştır. Ancak, gazetelerin duygusal çerçevede yayımladıkları haberlerin dolaylı olarak da olsa teröre hizmet ettiği unutulmamalıdır. İç odaklı haberlerin 3 gazetede de az olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle haberlerin yoğun olarak bu ilişkiye neden olduğunu söylemek hata olacaktır.

SONUÇ

Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarının kesiştiği bir noktada bulunan Türkiye, tarih boyunca, ülke içinde ve dışında birçok tehditle karşı karşıya kalmıştır. Türk ulusunun geleceğini dün olduğu gibi bugün de bulunduğu coğrafyanın şartları belirlediği düşünülürse, tehditlere maruz kalmaya da devam edecektir. Türkiye, kuruluş yıllarında birçok güçlkle karşı karşıya kalmıştır. Ancak hiçbir terör tehdidi kadar yıkıcı ve sonuçları ağır olmamıştır. Terör, XX. yüzyılın son çeyreğinden bu yana Türkiye'nin en acı deneyimlerinden biri olmaya devam etmektedir. Önceleri “Ermeni Terör Örgütü” ASALA, ortaya çıkmıştır. Türkiye topraklarında bağımsız bir Ermenistan kurmak isteyen Ermeniler, 1915'te “Ermeni Tehciri” sonucunda yaşanan ölümler nedeniyle “Ermeni Soykırım” iddialarını Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne kabul ettirmek istemiş ve tazminat ödettirmek amacıyla Türkiye topraklarında yasadışı faaliyetlerde bulunmuştur. Daha sonra da bağımsız bir Kürt devleti kurmak ve Kürt halkının haklarını savunmak amacıyla Türkiye'de 30 yıla kadar varan şiddetli ve yaygın terör süreci başlamıştır: “PKK”. Yaşanan süreci ve süreyi göz önüne aldığımızda Türkiye'nin karşılaştığı sorunun boyutlarının ne derece büyük olduğu görülmektedir.

Türkiye'ye çeyrek asırdan fazla ayak bağı olan terör, dünyadaki pek çok ülkenin uğraştığı bir mesele haline gelmiştir. Oldukça uzun bir tarihi geçmişe sahip olan terör olgusu, hiçbir devirde tamamen ortadan kaldırılamamıştır. Bunun çeşitli birçok nedeni vardır. Var olan bu problemin büyümesinde ve genişlemesindeki en önemli faktörlerden birinin de “medya” olduğu otoritelerce kabul edilmektedir.

Teknolojinin gelişmesi ve buna bağlı olarak kitle iletişim teknolojisindeki gelişmeler, topluma birçok fayda sağlasa da eleştirilmesi gereken birçok konuyu da beraberinde getirmiştir. Medyanın birey ve toplum üzerinde birçok etkisi bulunmaktadır. Bu etki, sadece iyi amaçlı olarak değil, kötüye yönelik amaçlar için de kullanılmaktadır. Öncelikli amacı haber vermek, eğitmek, halk ile devlet arasında köprü vazifesi görmek, kamuoyu oluşturmak, fikir oluşturmak, bireyleri düşünmeye sevk

etmek olan medya; bilinçsiz yayın politikaları nedeniyle istemeyerek de olsa teröre hizmet eder hale gelmiştir.

Medya çok çabuk yönlendirilebilen bir kurumdur. Bu nedenledir ki terör grupları, medyayı kullanmakta çok fazla zorlanmamaktadırlar. Medyayı kullanarak seslerini duyurmak, kitlelere korku ve panik havası yaşatmak, davlarını duyurup sempatizan kazanmayı amaçlayan terör örgütleri, bilinçsizce yapılan yayınlar nedeniyle ülkede bir kaos ortamını rahatlıkla yaratabilmektedir. Peki, bunu bilen medya kuruluşları terör haberlerini neden veriyor sorusunu akla hep getirmiştir.

Terör eylemlerinin medyada verilmesinin belli başlı birçok nedeni vardır. Bunların başında ise halkın ülkede gelişen olayları öğrenme hakkının olmasıdır. Ancak en çarpıcı nedeni ise şiddet eylemlerinin ilgi görmesidir. Medya kuruluşlarının özellikle değindikleri nokta, toplumdaki talebe cevap verdikleri ve bu yüzden şiddet eylemlerinin ekranlarda sıklıkla yer aldığıdır.

Ekranlarda yer alan ve izlenme oranlarını arttıran şiddet görüntüleri aslında sadece teröre fayda sağlamamaktadır. Medyada izlenme oranı aynı zamanda reyting demektir. Bunu sadece görsel medya ile sınırlamak hata olacaktır. Basılı medyada da aynı şey geçerlidir. Medyada şiddetin ekonomisi bellidir: “Reyting ve Tiraj”. Şiddet, insanların görmek istediği ve bunun için de para ödemeye hazır oldukları bir şeydir. Sonuçta terör olayları medyada, hem ticari çıkarlar doğrultusunda hem de medya tarafından kamuoyunun bu olaylar hakkında bilgilenme talebi doğrultusunda yayınlanır.

Daha önce de teknolojinin kitle iletişim araçlarına yansımından bahsettik. Günümüzde gelişen teknoloji, habercilikte farklı bir alanı ön plana çıkarmıştır: “Görsellik”. Haberlerin içerikten çok görselliğe kayması beraberinde terör eylemlerinin de giderek medyatikleşmesini beraberinde getirmiştir. Canlı yayın araçlarıyla anında haberin görüntülü olarak aktarılması, elde taşınabilen kameralar, 3 G bağlantılar gibi iletişim araçlarıyla yapılan yayınlar mesafeleri kısaltmış, haberlerin ulaşımını hızlandırmış ve en önemlisi de medyanın merkezi yapısını değiştirerek, farklı görüşlerin de iletilebildiği bir ortam haline gelmiştir.

Medyadaki değişen bu anlayıştan terör örgütleri de yararlanmıştır. Geliştirilen iletişim araçlarıyla beraber terör örgütleri de kendi yayınlarını yapar hale gelmiştir. Öyle ki gerçekleştirdikleri silahlı ve bombalı eylemleri videoya çekip medyaya göndererek yayınlama fırsatı bulmuşlardır. Terör örgütleri, eylemlerini gerçekleştirirken artık medyaya göre hareket ederken, medyanın erişebileceği yerleri hedef belirleyerek eylemlerini gerçekleştirmişlerdir. Bunun en çarpıcı örneği, 1960'lı yıllarda faaliyet gösteren terör örgütlerinin, gazete ve televizyonların şehirde olması nedeniyle kanlı eylemlerini kır teröründen şehir terörüne kaydırımışlardır.

Terör ve medya ilişkisine bakıldığında ortada karşılıklı bir kazancın olduğu görölmektedir. Terör örgütlerinin gerçekleştirdiği eylemler medyada, kamuoyunun taleplerine göre yayınlanırken, görüntülerde yer alan terör grupları da o derece isimlerini duyurup, reklamlarını yapmaktadırlar. Medyada yer alan haberler aslında yasadışı tüm örgütler için bir tanıtımdır. Haberlerde yapılan bu tanıtımların bilinçsizce ve detaya girecek şekilde verilmesi, eyleme dâhil olmayan diğer örgütlerin de daha şiddetli eylem planlama olasılığını arttırmaktadır. Unutulmamalıdır ki bilinçsizce yapılan her haber terörü özendirecektir.

Medyada kullanılan dil ve üslup çok önemlidir. Ayrıca dramatize edilen, abartılan, görsellerin tekrar tekrar izletildiği, çeşitli söz oyunları yapılarak halkın duygularıyla oynanan bir sunum şekli medyanın en çok eleştirildiği noktalardan bir tanesidir. Unutulmamalıdır ki bu tarz servis edilen haberler kitleleri olumsuz yönde etkilemektedir.

Medya her zaman teröre hizmet ediyor gibi bir algı da yanlış olacaktır. Terör haberlerinin medyada yer almasının bazı avantajları da vardır. Örneğin, terör örgütlerinin gerçekleştirdiği eylemlerin haber programlarında kınanması ve bunu tüm dünyaya duyurulması, her türlü şiddet eylemlerinden sonra kamuoyunu sağduyuya çağırıp birlikte hareket edilmesi, terör konusunda bilinçlendirilmesi, şüpheli paket vb. maddelerle karşılaşıldığında nasıl davranılması gerektiğinin bilgilendirilmesi, toplumsal denetim mekanizmasının daha iyi işlemesini sağladığı yolundaki görüşler de terör olaylarının kitle iletişim araçlarında haber şeklinde sunumunun olumlu yönleri olarak ifade edilmektedir.

Toplumun genel kanısında olduğu gibi yapılan çalışmada da terör haberlerinin yayınlanmasında dezavantajlarının avantajlarına oranla daha fazla olduğu gör÷lmektedir. Bu durum terör haberlerinin tamamen kaldırılması ya da sınırlama getirilmesi anlamı taşımamaktadır. Yapılan sorumlu yayıncılık/yayımcılık anlayışı ile birlikte terör konusunda daha bilinçli bir toplum yaratılmış olunacaktır. Haberi iyi okuyan, gözlemleyen bir kamuoyu terör örgütlerinin olumsuz tutumlarından etkilenmeyeceklerdir. Aksi takdirde sorumsuzca, nefret söylemiyle, ötekileştirilerek sunulan haberler yasadışı örgütlere hizmet eder hale gelir. Bu noktada da medya özdenetim mekanizmaları devreye girmelidir.

Türk medyasında yayımlanan/yayınlanan haberler belirli kriterlere göre servis edilmektedir. Bu kriterlerin, ortak anlayışı “sorumlu gazeteciliktir”. Ancak Türk medyasında özdenetim mekanizması yeterince işlememektedir. Kamuoyuna sunulan haberler yeterince denetimden geçmemektedir. Sorumlu haber anlayışının dışına çıkan her medya kuruluşu ve mensubu hem ahlaki hem de yasalar çerçevesinde caydırıcı cezalara mahkûm olmalıdır.

Sonuç olarak medya, yasama, yargı ve yürütmeden sonra gelen en önemli güçtür. Bu gücün yanlış kesimler tarafından yönlendirilmesi çok vahim sonuçlara yol açacaktır. Medya ve terörün birbirinden direk olarak yararlandığını söylemek yanlış olacaktır. Çalışma içerisinde yer verilen kaynaklarda da belirtildiğı gibi “medya terörizme direk neden olmamaktadır ancak; terör eylemlerini yetersiz ya da yanlış aktararak çıkar gruplarının manipölasyonuna açık hale getirmektedir.” Medya, bu şekilde, kitlelerin olayı net bir şekilde anlamlandırmasına izin vermeyerek onları yanlış yönlendirmektedir. Bu çalışmadan ortaya çıkan sonuç ile daha önce yapılan çalışmaların sonuçları örtüşmektedir. Ülkemizde haber üreten birçok medya kuruluşu bulunmaktadır. Bunların asli amacı doğru haberi vermektir. Ancak doğru haberciliğı ikinci plana atıp bunun yerine en hızlı haberi verme amacı güdülmesi, Türkiye’deki sorumlu yayıncılık/yayımcılık anlayışının henüz gelişmediğinin göstergesi olmuştur. Bilinmelidir ki kalite sadece en hızlı olmak değildir, kamunun yararına haber üretebilmektir.

KAYNAKÇA

- Acar, O., Nevzad, ve Acar, O., Necla, **İletişim Sözlüğü**, İstanbul, Babil Yayınları, 2008
- Akmaral, Kemal, **Anti - Teröristin El Kitabı**, İstanbul, Bilge Karınca Yayınları, 2004
- Aktaş, Fatih, **Türkiye'nin Terörle Mücadele Konsepti Bağlamında PKK Terörünün İncelenmesi**, Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya, 2006
- Alemdar, Zeynep, **Oyunun Kuralı Basında Özdenetim**, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1990
- Alkan, Necati, **PKK'da Semboller, Aktörler, Kadınlar**, İstanbul, KaraKutu Yayınları, 2012
- Alkan, Necati, **Söz Bitmeden: Terörle Mücadelede Önleme Stratejileri**, Ankara, USAK Yayınları, 2008
- Arslan, Mahmut, **İş ve Meslek Ahlâkı**, Ankara, Nobel Yayınları, 2001
- Arslan, Mustafa, **PKK-Hizbullah Çatışması**, Kocaeli Üniversitesi Stratejik Araştırma Masası, Kocaeli, 2010
- Arslan, Mustafa, **Türkiye'de Terör Örgütlerinin Tarihsel Oluşumları**, Kocaeli Üniversitesi Stratejik Araştırma Masası, 2010
- Aslan, Kemal, **Haberim Var**, İstanbul, Anahtar Kitaplar Yayınevi, 2003
- Atatunç, Celal, **Ahlak ve Etik Değerlerin Çağdaş Basına Yansımaları**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi SBE, Kocaeli, 2006
- Aytaç, Önder, **The Relationship Between the Mass Media & The State on Terrorism: A Case Study of Terrorist Attack to the World Trade Centre**, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi SBE, Ankara, 2002
- Bal, İhsan, **Terör Nedir? Neden Terörist Olunur?** (Der.) İhsan Bal, Terörizm – Terör, Terörizm ve Küresel Terörle Mücadelede Ulusal ve Bölgesel Deneyimler, Ankara, USAK, 2006
- Başbuğ, İlker, **Terör Örgütlerinin Sonu**, İstanbul, Remzi Kitabevi, 2011
- Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi, **Ortadoğu'nun Bugünü ve Yarını**, (Panel), Ankara, Nadir Kitap, 2006

Baydar, Yavuz, **Profesyonel Gazetecilik ve Özdenetim: Güneydoğu Avrupa ve Türkiye’de Yeni Medya, Eski Açmazlar**, Türkiye’de Basılmıştır, Medya Derneği - UNESCO, 2011

Bektaş, Arsev, **Kamuoyu İletişim ve Demokrasi**, İstanbul, Bağlam Yayınları, 2000

Beşe, Ertan, **Terörizm, Avrupa Birliği ve İnsan Hakları**, Ankara, Seçkin Yayınları, 2002

Beyhan, Mazlum, **Politika Sözlüğü**, İstanbul, Sosyal Yayınlar, 1979

Bilir, Hüseyin, **Terör, Medya ve Devlet**, İstanbul, IQ Yayınları, 2009

Bişgin, Temel, **Basın Meslek Ahlakı ve Özdenetimin Günümüzdeki Uygulamaları**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul, 2009

Can, Faruk, **Bilgi Çağının Gündümlü Silahı Medya**, İstanbul, Alfa Yayınları, 2005

Çaşın, H., Mesut, **Uluslararası Terörizm**, Ankara, Nobel Yayınları, 2008

Çakır, Ruşen, **Ayet ve Slogan: Türkiye’de İslami Oluşumlar**, İstanbul, Metis Yayınları, 1990

Çil, Serdar, **Televizyon Haberlerinde Etik: Karşılaştırmalı Haber İçerik Analizleri**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul, 2007

Demir, Galip, **Ombudsman Aranıyor**, İstanbul, Ahi Kültürünü Araştırma Yayınları, 2002

Dilmaç, Sabri, **Terörizm Sorunu ve Türkiye**, Ankara, EGM Yayınları, 1997

Durna, Tezcan, ve Kubilay, Çağla, **Medyadan Söylemler**, Ankara, Libra Yayınevi, 2010

Eke, Erdal, **Siyasal Propaganda Araçlarının Seçmen Davranışı Üzerine Etkisi: Isparta Örnek Olayı**, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi SBE, Isparta, 2008

Ersümer, Oğuzhan, **TV Haberlerinde Gerçeklik ve Yeniden Yaratılması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, SBE, Sinema-Televizyon, İzmir, 2000

Fromm, Erich, **Erdem ve Mutluluk**, (Çev.) Ayda Yörükan, Ankara, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, No: 325, 1995

Girgin, Atilla, **Gazeteciliğin Temel İlkeleri**, İstanbul, Der Yayınları, 2008

Girgin, Atilla, **Yazılı Basında Haber ve Habercilik Etik'i**, İstanbul, İnkılâp Yayınevi, 2. Baskı, 2003

Gökçe, Orhan ve Demiray, Uğur, **Terörün Görüntüleri, Görüntülerin Terörü 11 Eylül, 15 ve 20 Kasım Terör Saldırıları Bağlamında Medya – Terör İlişkisi ya da İkilemi!**, Konya, Çizgi Kitabevi, 2004

Gökdağ, Remzi, **Amerikan Medyasında 11 Eylül**, İstanbul, E Yayınları, 2001

Gökulu, Gökhan, **Terör Eylemlerinin Medyaya Yansıması 15 – 20 Kasım 2003 İstanbul Saldırıları Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2005

Gürses, Emin, **Ayrılıkçı Terörün Anatomisi IRA-ETA-PKK**, İstanbul, Bağlam Yayınları, 1997

Gürel, Nail, **Şu Bizim Medya**, İstanbul, Bas-Has Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, 2004

Gürtek, Hüseyin, **Hizbullah Terör Örgütü: Yapılanması, Faaliyetler ve Son Durumu**, Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi Güvenlik Bilimler Enstitüsü Suç Araştırmaları Anabilim Dalı, Ankara, 2008

Güzel, Cemal, **Korkunun Korkusu: Terörizm**, Cemal Güzel (Der.), Silinen Yüzler Karşısında Terör, Ankara, Ayraç Yayınevi, 2002

Haught, A., James, **“Kutsal Nefret (Dinsel Çatışmalar Tarihi)”**, (Çev.) Aslı Açıkgöz, İstanbul, Aykırı Yayıncılık, 1999

Hoffman, Bruce, **Inside Terrorism**, Columbia University Press, New York, 1998

Işık, Mehmet, **Terör Örgütlerinin Söylem Stratejileri ve Eylemlerini Meşrulaştırma Yöntemleri**, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı, Ankara, 2006

Işık, Mehmet, **Terör Örgütlerinin Bir Propaganda Aracı Olarak İnterneti Kullanması: Örnek Olay PKK Terör Örgütü**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi SBE, Ankara, 2009

Işık, Metin, **İletişimden Kitle İletişimine**, Konya, Mikro Yayınları, 2000

İçel, Kayıhan, **Kitle Haberleşme Hukuku-Basın Radyo-Televizyon Sinema İnternet**, İstanbul, Beta Basım Yayın, 2001

İçel, Kayıhan, **Kitle Haberleşme Hukuku**, İstanbul, Beta Yayınları, 1985

İlhan, Suat, **Terör Neden Türkiye**, Ankara, NU-DO Yayınları, 1998

İnceoğlu, Yasemin, **Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları**, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2012

İnceoğlu, Yasemin, **Uluslararası Medya**, İstanbul, Der Yayınları, 2004

Kalçık, Tuba, **Televizyonda Siyasal Propaganda ve AKP**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi SBE, Ankara, 2007

Karakuşçu, Güliz, **Özel Televizyon Haberlerinde Terörizm Kanal D ve Show TV Ana Haber Bültenleri İçerik Analizi**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi SBE., Ankara, 2003

Karakaya, Gülcan, **Medya ve Terör ilişkisi**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi SBE, Ankara, 1998

Kaya, Raşit, **Kitle İletişim Sistemleri**, Ankara, Teori Yayıncılık, 1.Baskı, 1985

Kaynak, Mahir, **Sil Baştan, Devletler Oyununda Çıkarları Korumak**, İstanbul, Timaş Yayınları, 2002

Kışlalı, T. Ahmet, **Siyasal Sistemler, Siyasal Çatışma ve Uzlaşma**, Ankara, İmge Kitabevi, 1991

Kızıl, E., Neşe, **İletişim Özgürlüğü ve Medyada Oto-Kontrol**, İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım, 1998

Korkmaz, Gürol, **Terör ve Medya İlişkisi**, Ankara, Emniyet Genel Müdürlüğü Basımevi, 1999

Kongar, Emre, **Küresel Terör ve Türkiye Küreselleşme, Hungtinton, 11 Eylül**, İstanbul, Remzi Yayınevi, 2003

Merrill, C., John, **The Dialectic In Journalism**, Louisiana State University Press, Baton Rouge & London, 1989

Monaghan, Rachel, **"Single-Issue Terrorism: A Neglected Phenomenon?"** Studies in Conflict & Terrorism, 2000

Muratoğlu, Enver, **11 Eylül Sonrası Terörizmin Kazandığı Yeni Boyut ve Uluslararası Terörizmin Türkiye'ye Yansımaları**, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, 2007

Mutlu, Erol, **İletişim Sözlüğü**, Ankara, Ark Bilim ve Sanat Yayınları, 1998

Mutlu, Mustafa, **Kitle İletişiminde Sorunlar ve Sorumluluklar**, İstanbul, Okumuş Adam Yayınları, 2007

- Narin, B., Fatma, **Küresel Terör Saldırılarına Yönelik Haberlerin Türk Basınında Çerçevesi**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi SBE. Ankara, 2008
- Oğuz, Cihan, **Türk Basını'nda Etik Sorunu ve "Tetikçilik" Kavramı**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul, 2007
- Oğuz, Sami ve Çakır, Ruşen, **Hatemi'nin İran'ı**, İstanbul, İletişim Yayınları, 2000
- Örgün, Faruk, **Küresel Terör**, İstanbul, Okumuş Adam Yayıncılık, 2001
- Özaydemir, Setenay, **Küreselleşme ve Terör: Basına Yansımaları**, Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi SBE, İzmir, 2009
- Özgen, Murat, **Etik Değerler Açısından Gazeteci Kimdir?**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul 1996
- Özsoy, Osman, **Propaganda ve Kamuoyu Oluşturma**, İstanbul, Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1998
- Şahin, T., İsmail, **Küresel Ekonomi Küresel Terör İlişkisi ve Amerika Birleşik Devletleri**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi SBE, Ankara, 2006
- Şenocak, E., Hasan, **Avrupa Terör Örgütleri ve Ülke Uygulamaları**, Ankara, Platin Yayınları, 2006
- Şirin, Mustafa, **Türkiye'nin Jeopolitik Öneminden Kaynaklanan Terör Faaliyetleri: PKK**, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi SBE., Malatya, 2007
- Tacar, Y., Pulat, **Terör ve Demokrasi**, Ankara, Bilgi Yayınevi, 1999
- Tılıç, Doğan, **2000'ler Türkiye'sinde Gazetecilik ve Medyayı Anlamak**, İstanbul, Su Yayınları, 2001
- Topal, H., Ahmet, **Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı**, İstanbul, Beta Yayınları, 2005
- Trend, David, **Medyada Şiddet Efsanesi**, Çeviren: Gül Bostancı, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2008
- Tunç, Müberra, **Sanat Eğitiminde Kitle İletişim Araçlarının Rolü ve Önemi**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi EBE, Ankara, 2006
- Tarhan, Nevraz, **Psikolojik Savaş**, İstanbul, Timaş Yayınları, 2002
- Tutar, Hasan ve Yılmaz, M., Kemal, **Genel İletişim**, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2003

- Tutar, Hasan ve Erdönmez, Cumhur, **Genel ve Teknik İletişim**, Seçkin Yayınevi, 2005
- Türkoğlu, Nurçay, **Toplumsal İletişim, Tanımlar, Kavramlar, Tartışmalar**, İstanbul, Babil yayınları, 2004
- Türk Dil Kurumu, **Türkçe Sözlük**, Ankara, Türk Tarih Kurumu Basımevi, 1988
- Türkiye Barolar Birliği, **Türkiye ve Terörizm (Rapor)**, Ankara, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2006
- Oskay, Ünsal, **XIX. Yüzyıldan Günümüze Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri Kuramsal Bir Yaklaşım**, İstanbul, Der Yayınları, 1993
- Özçağlayan, Mehmet, **Yeni İletişim Teknolojileri ve Değişim**, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul, 1996
- Özçatalbaş, Murat, **Terörle Mücadelenin Ulusal ve Uluslararası Boyutu**, Yüksek Lisans Tezi, Polis Akademisi GBE, Ankara, 2006
- Özdağ, Ümit, **Türkiye’de Düşük Yoğunluklu Çatışma ve PKK**, 1. Baskı, Ankara, Üç Ok Yayınları, 2005
- Özdağ, Ümit, **PKK Terörü Neden Bitmedi, Nasıl Biter?**, Ankara Kripto Yayınları, 2008
- Özdemir, Sultan, **Türk Medyasındaki Gazetecilerin Medya Etiğine Yaklaşımları: İstanbul Örneği**, Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi SBE., Elazığ, 2006
- Özsoy, Osman, **Propaganda ve Kamuoyu Oluşturma**, İstanbul, Alfa Yayıncılık, 1998
- Saral, Cevdet, **Terörün Gizli Efendileri**, Ankara, Kripto Yayınları, 2012
- Sarı, Ümit, **Kitle Kültürü ve Popüler Kültür Bağlamında, Kitle İletişim Araçlarının Kitle Kültürüne Etkileri: Örnek Olarak Popstar Türkiye Yarışması**, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul, 2006
- Tokgöz, Oya, **Temek Gazetecilik**, Ankara, İmge Kitabevi, 2010
- Topal, H., Ahmet, **Uluslararası Terörizm ve Terörist Eylemlere Karşı Kuvvet Kullanımı**, İstanbul, Beta Yayınları, 2005
- Olçay Uçak, **Gündem Haber İlişkisi Bağlamında Türkiye’de Basının Gündem Belirlemedeki Rolü**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul, 2007
- Usluata, Ayseli, **İletişim**, İstanbul, İletişim Yayınları, 1994

Uzun, Ruhdan, **İletişim Etiği – Sorunlar ve Sorumluluklar**, Gazi Üniversitesi 40. Yıl Kitaplığı, Ankara, 2007

Ünal, Şeref, “**Terörizm ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi**”, **Terör İncelemeleri**, (Der): Ümit Özdağ ve Osman. M. Öztürk, Ankara, ASAM Yayınları, 2002

Yurttutan, İ., Halil, **Terör Örgütlerinin Basın Yoluyla Sürdürdükleri Propaganda Faaliyetlerine Bir Örnek “Sabancı Center Suikasti ve Fehriye Erdal”**, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi SBE, Ankara, 2007

Yalçinkaya, A., İsmail, **Medya–Terörizm İlişkisi**, Yüksek Lisans Tezi, KATÜ SBE, Trabzon, 2008

Yavuz, Felit, **Terör Eylemlerinin Kitle İletişim Araçlarında Sunumu**, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi SBE, İstanbul, 2006

Yıldız, Nuran, **Tanklar ve Sözcükler**, 1. Baskı, İstanbul, Alfa Basım Yayın, 2007

Yılmaz, Sait, **Terör ve Türkiye**, İstanbul, Kum Saati Yayınları, 2011

Yücedoğan, Güleda, **Türkiye ve Fransa'da Gazeteci Kimliği Sorunu**, İstanbul, Nadir Kitap, 1998

Yücel, Ahmet, **İletişim Özgürlüğü ve Medyada Özdenetim**, Uzmanlık Tezi, Radyo Televizyon Üst Kurulu, Ankara, 2012

Yücel, Ö., Mustafa, **Televizyonlarda Terör, Irkçılık ve Nefret İçerikli Yayınlar**, Uzmanlık Tezi, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Ankara, 2011

Yüksel, Erkan, **Medya ve Habercilik**, Konya, Çizgi Yayınları, 2010

Zafer, Hamide, **Sosyolojik Boyutuyla Terörizm**, İstanbul, Beta Yayınları, 1999

Zillioğlu, Merih, **İletişim Nedir?**, İstanbul, İletişim Yayınevi, 1996

DERGİLER / SÖZLÜKLER / MAKALELER

Ana Britannica, İstanbul, Ana Yayıncılık, Cilt 20, 1990

Atabek, Nejdet, **Gazete Haberlerinde Etik Standartların Yükseltilmesinde Okur Temsilcisinin Rolü**, Küresel İletişim Dergisi, Sayı: 2, Güz 2006

Avşar, Zakir, **Terör Haberleri ve Medya**, Polis Bilimleri Dergisi, Sayı: 36, Ankara Emniyet Müdürlüğü, 2003

Aydoğan, Filiz, **“Kitle Kültürü ve Sirk Kültürü”**, Selçuk Üniversitesi İletişim Dergisi, Sayı. 4, Ocak 2003

Durur, K., Elif, **İnşacı Yaklaşım İçinde Çerçeveleme Kuramı ve Haberin Çerçevesi**, Atatürk Üniversitesi, Atatürk İletişim Dergisi, No: 2, Temmuz 2011

Entman, M., Robert, **Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm**, Journal of Communication, 43 (4), 51-58, 1993

Erdoğan, İrfan, **Medya ve Etik, Eleştirel Bir Giriş**, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, Sayı 23 Yaz-Güz 2006

Ergil, Doğu, **Terörizmin Mantığı ve Hedefi**, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, C. 46, No: 1-2, Ocak - Haziran 1991

Eryılmaz, Tuğrul, **“Gazeteci Kendine de Sormalı,”** Birikim Dergisi, Medya ve Etik Özel Sayısı, Sayı: 117, 1999

Göksu, Turgut, **“Polis Operasyonlarının Televizyonlarda Canlı Yayını ve Muhtemel Sonuçları”**, Polis Dergisi, Sayı: 22, 2000

Güngörmez, Bengül, **Kitle İletişim Araçları, Siyaset ve Propaganda**, Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi S.B Dergisi Yıl: 3, Sayı: 3, 2002

Karaduman, Sibel ve Batu N. Mert, **Televizyon Haberlerinde Terörizm Olgusunun TRT’nin Haber Söylemi Bağlamında İncelenmesi**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Sayı 25, 2011

Keleş, Ruşen ve Ünsal, Artun, “Kent ve Siyasal Şiddet” Cogito Dergisi, Yapı Kredi Yayınları, S. 6-7, Kış-Bahar 1996

Koçer, N., Dilara, **11 Eylül ve Amerikan Popüler Kültürüne Yansıması: Bilgisayar Oyunları Örneği**, Cumhuriyet Üniversitesi. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 10, Sayı 2, 2009

Kolukırmık, Suat, **Mülteci ve Sığınmacı Olgusunun Medyadaki Görünümü: Medya Politikası Üzerine Bir Değerlendirme**, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 8(1): 1-20, 2009

Konuralp, Okan, **PKK Bu Gençleri Dağa Çağırıyor**, Tempo Dergisi, Sayı: 37/927, Eylül, 2005

Kuyaksil, Ali, **“Türkiye’de Terör ve Terörün Kaynakları”**, Polis Dergisi, Sayı: 40

Lazar, Judith, **Kitle İletişimi**, (Çev.) İlker Bıçakçı, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı 9, İstanbul 1999

Laquer, Walter, "**Reflections On Terrorism**", Foreign Affairs, C.65, 1986

Morgan, J., Matthew, "**The Origins of the New Terrorism**", Parameters, Vol. 34, No: 1, 2004

Öztürk, Serdar, ve Çelik, Kamil, "**Terörizmin Türkiye Ekonomisi Üzerine Etkileri**", Alanya İşletme Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, 2009

Scheufele, A. Dietram, "Framing as a Theory of Media Effects", **Journal of Communication**, 49 (1) Winter – 103-122, 1999

Schmid, Alex, "Terrorism-The Definitional Problem", **Case Western Reserve Journal of International Law**, Vol. 36, 375-419, 2004

Soygüder, Şebnem, **Gazetelerde Fotoğraf Editörlüğü ve Etik**, Sayı: 17, Kasım 2005

Tankard, W., James, **The Empirical Approach to the Study of Media Framing**. In Framing Public Life: Perspectives on Media and our Understanding of the Social World, Ed. Stephen D Reese, Oscar H Gandy, and August E Grant. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates, 95-105, 2001

Ünlüer, O., Ayhan, **Medyada Etik Söylem ve Medya Etiğini Biçimleyen Temel Belirleyiciler Üzerine Bir Değerlendirme**, Küresel İletişim Dergisi, Sayı 2 Güz-2006

Vreese, H., Claes, **News Framing: Theory and Typology**, Information Design News Framing: Theory and Typology, 13 (1), 51-62, 2005

Yayla, Atilla, "**Terörizm: Kavramsal Bir Çerçeve**", Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Cilt: XLV, Ocak-Aralık, No: 1-4, 1990

Yücedoğan, Güleda, **Terör, Savaş, Şiddet ve Medya**, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı: 13, 2002

İNTERNET SİTELERİ / PDF / ONLINE GAZETELER

Adana Emniyet Müdürlüğü, **Terörizmin Nedenleri**,

<http://www.adana.pol.tr/tem/nedenleri.htm>, 29.11.2011

Ahmad Shahidov, **Terörizmle Mücadelede Türkiye'nin Tavrı**,

<http://www.shahidov.com/?p=98>, 25.08.2011

Ahmet Dinçyürek, **Terör ve Medya**,

<http://www.stratejikongoru.org/pdf/terorvemedya.pdf>, 15.10.2011

Ahmet Polatlı, **Kitle İletişim Araçları**, <http://www.makaleler.com/genel-kultur-makaleleri/kitle-iletisim-aracлари.htm>, 08.09.2012

Akın Özçer, **Kürt Sorununda İspanya Hâlâ Model Olabilir**, Taraf Gazetesi, 07.10.2008, <http://www.taraf.com.tr/haber/kurt-sorununda-ispanya-hala-model-olabilir.htm>, 10.02.2011

Armağan Kuloğlu, **Terörle Mücadelede Gerekli Yöntemler**, Yeniçağ Gazetesi, 20.08.2011, <http://www.yg.yenicaggazetesi.com.tr/yazargoster.php?haber=19451>, 24.08.2011

ASALA, <http://tr.wikipedia.org/wiki/ASALA>, 13.04.2011

Aydın Can, **Türkiye’yi Parçalama Planları**,

http://strateji.cukurova.edu.tr/ULUSLARARASI/aydin_can_turkiyeyi_parcalama_planlari.pdf, 04.12.2011

Ayşe Azman, **“Hem Severim, Hem Döverim”**, Röp. Ayla Yunusoğlu Eroğlu, Çevrimiçi, <http://www.kampushaber.org/mersin-universitesi/doc-dr-ayse-azmanla-roportaj-12061.html>, 15.09.2012

Aytaç Biçer, **Kitle İletişim**, <http://www.aytacbicer.com/tr/dersnotlari/kitle/kitle.pdf>, 28.12.2011

Bahadır S. Dilek, **Avrupa, PKK'nın Propaganda Merkezi**, <http://www.mudafaai-hukuk.com.tr/test/ulusalforum/avrupapkk23112006.htm>, 23.11.2011

Bahçeşehir Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi, **Türkiye’nin Ulusal Güvenliğine Yönelik Etnik Ayrılıkçı Terör Tehdidinin Analizi ve Irak’ın Kuzeyinde Bir Kürt Devleti Kurulmasına İlişkin Değerlendirme**, <http://busam.bahcesehir.edu.tr/rapordosya/ulusalguvenlik-etnikayrimcilik.pdf>, 05.08.2012

Bariş Tarımcıoğlu, **Medyanın Kursağı ve Hristiyan-i Terör Üzerine**,
<http://haricihaber.com/2011/07/25/medyanin-kursagi-ve-hristiyan-i-teror-uzerine>,
25.10.2011

Bazıları, PKK'lı “Terörist”lere Neden “Gerilla” Diyor?,
<http://www.ekonomistturk.com/makale/marko-pasa/bazilari--pkkli--teroristlere-neden-gerilla-diyor/121.html>, 05.08.2012

Cemile Türkmen, **İnsan Doğurdu Medya Büyüttü**,
http://www.umut.org.tr/UserFiles/CemileT Turkmen_insan_dogurdu_medya_buyuttu.pdf,
17.09.2012

Cengiz Özdiker, **Terör ve Şiddet Bağlamında Türk Medyası**,
<http://www.2023.gen.tr/ekim02/dosyalar.htm>, 23.12.2011

Cengiz Öziker, **Türkiye'nin Konumu ve Önemli Dinamikleri Işığında Terör Haberleri ve Yorumları**, <http://web.bir.net.tr/cengizozdiker/> 11.02.2011

Cengiz Öziker, **Türkiye'de Medyanın Düzenlenmesi ve Denetlenmesi Bakımından Gelişmeler**, <http://web.bir.net.tr/cengizozdiker/> 11.02.2011

Cynthia L. Coleman, Examining Claimsmakers Frames in News Coverage of Direct-to-Consumer Advertising, **Journalism & Mass Communication Quarterly**, Vol:83, No: 3, 2006,
http://www.pdx.edu/sites/www.pdx.edu.communication/files/media_assets/Examining-Claimsmakers-Frames.pdf, 12.10.2012

Çetin Domaç, **PKK Terörüne Karşı Alınması Gereken Önlemler**,
<http://www.28giresun.com/yazarlar/125-cetindomac/481-pkk-terorune-karsi-alinmasi-gereken-onlemler.html>, 21.08.2011

Derya Sazak, **Güneydoğu Çağrısı**, Milliyet Gazetesi, 16.06.2005,
<http://www.milliyet.com.tr/2005/06/16/yazar/sazak.html>, 04.05.2011

Deutscher Presserat, **The German Press Council**,
<http://www.presserat.info/service/english/keyfacts-in-english.html>, 02.10.2012

Devrimci Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi,

http://tr.wikipedia.org/wiki/Devrimci_Halk_Kurtulu%C5%9F_Partisi-Cephesi,
18.04.2011

Dünyadaki Terör Örgütleri, Sabah Gazetesi, 02.05.2011,

<http://www.sabah.com.tr/fotohaber/dunya/dunyadaki-teror-orgutleri/31987>, 10.08.2012

El Kaide, http://tr.wikipedia.org/wiki/El_Kaide, 17.11.201

Emre Kongar, **Terör Ne Zaman Bitmez,**

http://www.kongar.org/aydinlanma/2005/478_Teror_Ne_Zaman_Bitmez.php,
06.06.2011

Erdal Sarızeybek, **PKK, Dağdaki Terörist Değil, Örgütlü Bir Mafyadır,**

<http://www.erdalsarizeybek.com.tr/makaleler/pkk-dagdaki-terorist-degil-orgutlu-bir-mafyadir-372h.html>, 13.06.2012

Eren Okur, **Terör – Medya İlişkisi ve Topluma Yansıması,**

http://www.bilgesam.org/tr/index.php?option=com_content&view=article&id=590,
23.11.2011

Erol Özdemir, **Terörizmin Unsurları ve Bazı Çözüm Önerileri,**

<http://www.caginpulisi.com.tr/74/17.htm>, 24.08.2012

Erzurum Emniyet Müdürlüğü, **Terörist Profilleri,**

<http://www.erkurum.pol.tr/subeler/tem/teror.htm>, 18.04.2011

Faruk Alpkaya, Levent Kavas, **"Terör" ya da "Mülkün Temeli" Üzerine Deneme,**

<http://www.birikimdergisi.com/birikim/dergiyazi.aspx?did=1&dsid=54&dyid=1567>,
15.08.2012

Fikret Bila, **"Terörle Mücadeleyi Zihinlerde Kazanmak"**, Milliyet, 16.10.2008,

<http://siyaset.milliyet.com.tr/-/fikret-bila/siyaset/siyasetyazardetay/16.10.2008/1003827/default.htm>, 13.01.2011

Haber Söylemi, <http://www.bilgisepetim.com/haber-soylemi/> 25.03.2012

Haraszti Miklós, **Medya Öz-denetimi Rehber Kitabı**,

<http://www.osce.org/tr/fom/31503>, 04.04.2012

Hasan Cemal Güzel, **Medya ve Terör**, Sabah Gazetesi, **27.09.2011**,

<http://www.sabah.com.tr/Yazarlar/guzel/2011/09/27/medya-ve-teror> 20.12.2011

Hrant Dink Vakfı, **Medyada Nefret Söylemi**,

<http://www.nefretsoylemi.org/rapor/4aylik-rapor.pdf>, 11.04.2012

Hurşit Tolon, **Terörizm ve Terörizmle Mücadelede Alınması Gereken Tedbirler**,

<http://www.bilgesam.org/tr/index.php?view=article&catid=122%3Aanalizler-guvenlik&id=67%3Aterorizm-ve-terorizmle-mucadelede-alnmas-gereken-tedbirler&format=pdf>, 23.08.2012

Hüseyin A. Bıçaklı, **Terörle Mücadele**,

http://www.dispolitika.org.tr/dosyalar/habicakli_030106.htm, 01.09.2012

İrfan Erdoğan, **Kitle İletişimi: İdeolojik ve Ekonomik Pazarlama**,

<http://www.dorduncukuvvetmedya.com/arastirma/irfaner3.htm>, 28.12.2012

İslam Arslan, **Hedef Büyük, PKK Figüran**,

<http://www.milligazete.com.tr/haber/hedef-buyuk-pkk-figuran-5551.htm>, 05.08.2012

Kadri Gürsel, **Avrupa Medyası Neden PKK'ya Terörist Diyemiyor**, Milliyet Gazetesi, 28.20.2007, <http://www.milliyet.com.tr/2007/10/28/yazar/gursel.html>, 16.08.2011

Köykent, <http://tr.wikipedia.org/wiki/K%C3%B6ykent>, 25.08.2011

Maoist Komünist Partisi/Halk Kurtuluş Ordusu,

http://tr.wikipedia.org/wiki/Maoist_Kom%C3%BCnist_Partisi/Halk_Kurtulu%C5%9F_Ordusu, 18.04.2011

Maria Pestalardo, **War on Media: the News Framing of the Iraqi War in the United states, Europe and Latin America**, <http://etd-submit.etsu.edu/etd/theses/available/etd-0403106-153117/unrestricted/PestalardoM042106f.pdf>, 03.09.2012

Marksist Leninist Komünist Parti,

http://tr.wikipedia.org/wiki/Marksist_Leninist_Kom%C3%BCnist_Parti, 18.04.2011

Mayın Tuzağı 4 Asker Şehit, Akşam Gazetesi, 16.09.2012,

<http://www.aksam.com.tr/askeri-konvoyun-gecisi-sirasinda-patlama--138980h.html>, 18.09.2012

MEB, **Radyo Yayıncılığının Temelleri**,
http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/modul_pdf/213GIM099.pdf, 09.09.2012

MEB, **Basında Meslek Etiği**,
http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/modul_pdf/380H00007.pdf, 05.04.2012

Medya Etik Konseyi, **İzleyici Haklar Bildirisi**,
<http://www.medyaetikkonseyi.com/page/Okur-ve-Izleyici-Haklar%C4%B1.aspx>,
05.06.2012

Mehtap Ş. Kaya, **Türkiye’de Sosyalizm**,
http://www.vetarih.com/index.php?option=com_content&view=article&id=51,
12.08.2012

MEGEP, **İletişim Süreci ve Türleri**,
http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/modul_pdf/90KG00013.pdf, 14.02.2012

MEGEP, **Kitle İletişimi**,
http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/modul_pdf/90KG00014.pdf, 15.02.2012

Mehmet Göral, **Spor Basını Ahlâkı**, <http://sbe.dumlupinar.edu.tr/8/351.pdf>, 01.10.2012

Murat Volkan Dülger, **Teknolojideki ve Kitle İletişim Araçlarındaki Gelişmelerin Uluslararası Terörizme Etkileri**,
<http://www.dulger.av.tr/assets/pdf/teknolojiveuluslararasıiterorism.pdf>, 02.10.2012

Mustafa Arslan, **Terör Haberlerini Yorumlamada Medyanın Rolü**
http://docs.mustafaarslan.info/uploads/7/0/7/6/7076208/teror_haberlerinin_yorumlanma_sinda_medyanin_rolu.pdf, 15.09.2011

Mustafa Mutlu, **Atatürk’ten ‘Açılım Masalı’na Yanıt!**, Vatan Gazetesi, 29.10.2009,
http://haber.gazetevatan.com/Ataturkten_acilim_masalina_yanit/267712/4/Haber,
06.12.2011

Nail Güreli, **Yerel Medya Eğitim Seminerleri**, <http://www.tgc.org.tr/ybs/27-07.htm>,
13.09.2012

Necati Alkan, **“Türkiye’nin Terörizm ile Mücadelesi”**,
http://www.stradigma.com/turkce/ekim2003/print_05.html, 28.08.2012

Necati Alkan, “**Terör Olaylarının Kitle İletişim Araçlarındaki Sunumu: Medya Terörün Oksijenidir,**” Polis Dergisi, Temmuz-Ağustos 2003, Sayı 36,
<http://icsavas.wordpress.com/2012/01/23/teror-olaylarinin-kitle-iletisim-araclarindaki-sunumu/> 15.06.2011

Necla Mora, **Haberin Sosyolojik Boyutu: Kamusal Söylemin Üretimi ve Kamuoyu Oluşumu,** <http://www.dorduncukuvvetmedya.com/2830-haberin-sosyolojik-boyutu-kamusal-soylemin-uretimi-ve-kamuoyu-olusumu.html>, 12.08.2012

Nezahat Sevim, **Terör Batı Kaynaklı Olunca,** tr.euronews.net/2011/07/30/oslo-massacre-turkey-terrorism, 17.11.2011

Nuran Gelişli, Garen Kapril, **Medyada Nefret Söylemi,** <http://www.nefretsoylemi.org/rapor/4aylik-rapor.pdf>, 25.03.2012

Önder Aytaç, **KCK - PKK - BDP’nin Terör Kavramlarına Giriş,** <http://www.medyafaresi.com/yazi/538/onder-aytac-kck---pkk---bdpnin-teror-kavramlarina-giris.html>, 19.08.2011

PKK Çukurca Saldırısının Görüntülerini Yayınladı, <http://www.odatv.com/n.php?n=iste-o-goruntuler-0909111200>, 14.09.2012

PKK-HPG-TAK Gerçeği, <http://www.sonsayfa.com/Haberler/Guncel/PPK-HPG-TAK-gercegi-205339.html> 09.11.2011

PKK'da Hangi Ülkeden Kaç Militan Var?, <http://www.haberbuketi.com/gundem/pkkda-hangi-ulkeden-kac-militan-var-h68998.html>, 12.02.2012

‘PŞK’ Terör Örgütü Deşifre Edildi, <http://arsiv.ntvmsnbc.com/news/77647.asp>, 21.10.2011

Resmi Gazete: Tarih: 12/4/1991 Sayı: 20843 Mükerrer. Yayımlandığı Düstur: Tertip: 5 Cilt: 30 Sayfa:125, <http://www.hukuki.net/kanun/3713.15.text.asp> 13.10.2011

Resmi Gazete: Tarih: 03/03/2011, Sayı: 27863, Kanun No: 6112, Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun, http://www.rtuk.org.tr/sayfalar/IcerikGoster.aspx?icerik_id=5a3cac1e-b6d9-4b23-bc7a-8dcd671fceb4, 04.05.2012

Robert A. Hackett, **Decline of a Paradigm? Bias and Objectivity in News Media Studies**, Critical Studies in Mass Communication, Vol 1, No: 3, 1984, <http://titiesel.files.wordpress.com/2008/09/hackett-robert-a-e2809cdecline-of-a-paradigm.pdf>, 12.10.2012

Robert M. Entman, **Framing U.S. Coverage of International News: Contrasts in Narratives of the KAL and Iran Air Incidents**, Journal of Communication, Vol.41(4), 1991, <http://jclass.umd.edu/classes/cpsp222/Entman%201991.pdf>, 12.10.2012

Sadi Bilgiç, **Terör ve Terörle Mücadele**, <http://www.bilgesam.org/tr/images/documents/rapor17.pdf>, 12.08.2012

Savaş Eğilmez, **Hedef Neden Türkiye ?**, <http://www.gazetepusula.net/makale/1277-hedef-neden-turkiye.html>, 06.09.2012

Sedat Laçiner, **Terörü Destekleyen Uluslararası Medya**, <http://www.usak.org.tr/myazdir.asp?id=304>, 27.07.2011

Selda Bulut ve Levent Yaylagül, **Türkiye’deki Yazılı Basında Yargıtay ve Mafya İlişkisine Yönelik Haberler**, <http://www.irfanerdogan.com/dergiweb2008/19/bulut-yaylagul.pdf>, 10.09.2012

Saygı Öztürk, **Ülkemizin İstihbarat Kuruluşları Ne Yapıyor?**, <http://www.saygiozturk.net/default.asp?haberid=404&haber=ulkemizin-istihbarat-kuruluslari-ne-yapiyor>, 15.09.2012

Şenol Kantarcı, **Küresel Terörizm**, <http://www.turksam.org/tr/a423.html>, 09.10.2011

Suzan Fraser, **Turkish air strike kills 35 in Iraq, say officials**, Independent, 29.12.2011, <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/turkish-air-strike-kills-35-in-iraq-say-officials-6282645.html>, 20.02.2012

“**Televizyon Terörün Oksijeni” midir?**, <http://www.sde.org.tr/tr/haberler/1193/televizyon-terorun-oksijeni-midir.aspx>, 13.02.2011

Terör, <http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm1.html>, 02.08.2012

Terör Bir Gün Kendilerini de Hedef Alabilir, <http://www.cnnturk.com/2011/turkiye/10/25/teror.bir.gun.kendilerini.de.hedef.alabilir/634415.0/index.html>, 25.10.2011

Teröristin İdeolojik Motivasyonu, <http://www.caginpolsi.com.tr/74/17.htm>, 24.08.2012

Terörle Mücadele Daire Başkanlığı, Türkiye'de Halen Faaliyetlerine Devam Eden Başlıca Terör Örgütleri, <http://www.egm.gov.tr/temuh/terorgrup1.html>, 01.04.2011

Türk Ceza Kanunu, Tarih: 26.9.2004, Kanun No. 5237, 5. Bölüm, Kamu Barışına Karşı Suçlar <http://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html>, 05.06.2012

Terörizmin Nedenleri, <http://www.adana.pol.tr/tem/nedenleri.htm>, 07.08.2012

Terörle Mücadele Daire Başkanlığı, **Terörizmin Amacı,** <http://www.egm.gov.tr/temuh/terorizm5.htm>, 05.08.2012

Terörle Mücadele, <http://www.hilvan.sanliurfa.pol.tr/index.php?id=550>, 02.08.2012

Terörle Mücadele Kanunu, Tarih: 12/04/1991, Sayı: 20843 Mükerrer, Resmi Gazete Tarihi: 12/04/1991, <http://www.mevzuat.adalet.gov.tr/html/809.html>, 05.06.2012

Terör Örgütlerinin İç Yüzü, <http://www.egm.gov.tr/temuh/mucadele7.htm>, 08.08.2012

Terör ve Terörizm, <http://dogubayazit.pol.tr/teror.htm>, 29.07.2012

"Terör" ya da "Mülkün Temeli" Üzerine, <http://www.birikimdergisi.com/birikim/dergiyazi.aspx?did=1&dsid=53&dysid=1556>, 30.03.2011

Tevhid (Selam) Terör Örgütü, <http://bayrak.tr.gg/Kud.ue.s-Ordusu.htm>, 16.11.2011

Tuğçe Gençtürk, **Terör Kavramı ve Uluslararası Terörizme Farklı Yaklaşımlar,** <http://sam.baskent.edu.tr/makaleler/tgencturk/TerrorUluslararası.pdf>, 10.08.2012

Turkey Acknowledges Killing Civilians in Iraq Strike, Reuters, 29.12.2011, <http://www.reuters.com/article/2011/12/29/us-turkey-iraq-airstrike-idUSTRE7BS07C20111229>, 20.02.2012

Turkish Airstrikes Kill Smugglers Mistaken for Kurdish Separatists, The New York Times, 30.12.2011, <http://www.nytimes.com/2011/12/30/world/middleeast/turkish-airstrikes-kill-35-along-smuggling-route.html>, 20.02.2012

Türkiye'de El Kaide Alarmı, Radikal, 03/05/2011, <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&CategoryID=77&ArticleID=1048089>, 03.05.2011

Terörle Mücadele Stratejisi, <http://www.bilgesam.org/tr/images/stories/kitaplar/terorlemucadeleozet.pdf>, 06.05.2011

Thomas E. Nelson, Media Framing Of A Civil Liberties Controversy And Its Effect On Tolerance, **The American Political Science Review**, Vol 91, No:3, 1997, http://www.unc.edu/~fbaum/teaching/PLSC541_Fall06/Nelson_Framing_APSR_1997.pdf, 13.10.2012

Türkiye'de Sağ Terör Örgütleri,

<http://efrasyap.org/Icerik/IcerikDetay.aspx?IcerikID=160>, 15.11.2011

Türkiye Gazeteciler Federasyonu, **Propaganda Terörün Oksijenidir,**

http://www.tgf.com.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=533

25.11.2011

Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı, **2011 Yılında Geline Son Durum,**

<http://www.umag.org.tr/tr/icerik/goster/157/ugur-mumcu-cinayetinin-gecirdigi-asamalar>, 03.08.2012

Uludere'deki Sivil Ölümleri Dünya Basınında,

<http://www.haberhakki.com/genel/uluderedeki-sivil-olumleri-dunya-basininda.html>, 20.02.2012

USAK, PKK Terör Örgütü İle Etkin Mücadelede Analiz, Risk, Fırsat ve Öneriler,

<http://www.setav.org/ups/dosya/10332.pdf>, 15.05.2012

UTSAN Sempozyumu, **II. Uluslararası Terörizm ve Sınır Aşan Suçlar**

Sempozyumu Sonuç Bildirgesi,

<http://www.utsam.org/images/upload/attachment/utsas%202010%20sonu%C3%A7%20bildirgesi.pdf>, 08.02.2011

Val E. Limberg, **Ethics and Television,**

<http://www.museum.tv/eotvsection.php?entrycode=ethicsandte>, 10.04.2012

Volker Schulze, **Alman Basın Kurulu'nun Görevleri,**

<http://www.konrad.org.tr/Medya%20tr/15volkersch.pdf>, 02.10.2012

Walter Laqueur, **“Terrorism, A Brief History”**,

<http://www.laqueur.net/index2.php?r=2&rr=1&id=71>, 03.04.2011

Von Jürgen Gottschlich, **Türkische, Armee bombardiert das eigene Volk**, Spiegel Online, 29.12.2011, <http://www.spiegel.de/politik/ausland/0,1518,806278,00.html>,

20.02.2012

Yusuf Özkır, **Medya ile İkinci Terör Zirvesi Dikkatlerden Kaçmasın**, Milat Gazetesi, 30.11.2011, <http://www.milatgazetesi.com/2011/11/30/medya-ile-ikinci-teror-zirvesi-dikkatlerden-kacmasin/> 20.12.2011

Zuhuri Küçükakkaya, **Türkiye'nin Jeopolitik Hassasiyeti Tehdit, Sürekli Tehdit ve Yıkıcı Faaliyetler**, <http://www.caginpolicisi.com.tr/66/19-20-21.htm>, 02.08.2012

6. Filo'yu Protesto Eylemleri ve Kanlı Pazar,
<http://xa.yimg.com/kq/groups/3707345/465984905/name/6.filoeylemleri.pdf>,
13.08.2012

24 Şehide Anında Misilleme, Sabah Gazetesi, 20.10.2011,
<http://www.sabah.com.tr/Gundem/2011/10/20/24-sehide-aninda-misilleme>, 03.02.2012

27 yılda 58 Bin Terör Eylemi, <http://www.on5yirmi5.com/genc/haber.64268/27-yilda-58-bin-teror-eylemi.html>, 20.10.2011

28 Yılda Verdiğimiz Şehit Sayısı, [ulusalkanal.com.tr](http://www.ulusalkanal.com.tr), 11.07.2012,
<http://www.ulusalkanal.com.tr/gundem/28-yilda-verdigimiz-sehit-sayisi-h4218.html>,
15.08.2012

35 Sivilin Öldürülmesi Dünya Basınında, Cumhuriyet Gazetesi, 30.12.2011,
<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=304198>, 20.02.2012

EKLER

EK 1: Çözümleme Formu *

1. Araştırma Birimi Numarası

<u>Kategori</u>	<u>Kod</u>
1	1
2	2
3 (...)	3 (...)

2. Gazetenin Adı:

<u>Kategori</u>	<u>Kod</u>
Cumhuriyet	1
Hürriyet	2
Yeni Şafak	3

3. Haberin Yayınlandığı Tarih

<u>Kategori</u>	<u>Kod</u>
Gün	20-21
Ay	10-10
Yıl	2011-2011

4. Haber Aktörleri

<u>Kategori</u>	<u>Kod</u>
Kodlama Yapılamıyor	0
Teröristler / Terör Örgütleri	1

* Narin a.g.e, s. 139, çözümleme formundan geliştirilerek üretilmiştir.

Şehit / Gazi / Yaralı / Tanıklar	2
Türk Hükümet Yetkilileri	3
Türkiye’den Toplu Olarak Siyasi Erkan	4
Siyasi (Parti) Liderler	5
Uzamanlar (Uzman Görüş)	6
Çeşitli Kurum ve Kuruluş Yetkilileri	7
Güvenlik Güçleri (Asker, Polis, Koruyucu)	9
Şehit Yakınları	10
Halkın Tepkisi / Görüşü	11
Dış Ülkeden Siyasiler / Liderler	12
Avrupa Birliği Yetkilileri	13
Dış Ülke Basını	14
Muhabir / Gazeteci	15
Diğer	16

5. Olayın Anahtar Terimlere ve Klişelere Göre Çerçevesi

<u>Kategori</u>	<u>Kod</u>
Kodlama Yapılmıyor	0
Terör / Terör Eylemi	1
Çukurca Saldırısı / Terör Saldırısı / Saldırı	2
Diğer	3

6. Olay Faillerinin Anahtar Terimlere ve Klişelere Göre Çerçevesi

<u>Kategori</u>	<u>Kod</u>
Kodlama Yapılmıyor	0

Terörist	1
Terör Örgütü / Terör Örgütü PKK	2
Bölücü / PKK / Hain	3
Diğer	4

7. Anlatı Çerçeveleri

<u>Kategori</u>	<u>Kod</u>
Kodlama Yapılamıyor	0
İç Odaklı	1
Dış Odaklı	2

8. Terör Eylemin Sunuluşuna İlişkin Çerçeveler

<u>Kategori</u>	<u>Kod</u>
Kodlama Yapılamıyor	0
Ahlaki Çerçeve (Moral)	1
Teknik Çerçeve (Thecnical)	2

9. Hükümetin Terörle Mücadele Politikalarına/Uygulamalarına Yaklaşımı

Hakkındaki Çerçeveler

<u>Kategori</u>	<u>Kod</u>
Kodlama Yapılamıyor	0
Destekleyen (Favorable)	1
Yeren / Eleştiren (Unfafourable)	2
Hem Destekleyen, Hem Yeren / Eleştiren (Balanced)	3
Somut Verilere Dayalı (Factual)	4

EK 2: Çözümleme Yönergesi **

EK 1’de yer alan çözümleme formu aşağıdaki verilen açıklamalar doğrultusunda doldurulacaktır.

1. Araştırma Birimi Numarası: Bu çalışmada 19 Ekim 2011 günü Hakkâri'nin Çukurca ilçesi merkezindeki terör olaylarına ilişkin olarak araştırma dâhilinde incelenen üç gazetede (Cumhuriyet, Hürriyet, Yeni Şafak) yayımlanan haberler araştırma birimi olarak kabul edilmiştir. Her bir haber belirlenen sırayla kodlanacaktır.

2. Gazetenin Adı: Araştırma dâhilinde ele alınan haberlerin hangi gazetede (Cumhuriyet, Hürriyet, Yeni Şafak) yer aldığı kodlanacaktır.

3. Haberin Yayımlandığı Gazetenin Tarih: Araştırma dâhilinde ele alınan haberin hangi tarihte yayımlandığı gün, ay, yıl sırası ile bu kısımda kodlanacaktır.

4. Haber Aktörleri: Haberde yer alan aktörler (Güvenlik güçleri, siyasi liderler, uzmanlar, teröristler...) kodlanacaktır.

5. Olayın Anahtar Terimlere ve Klişelere Göre Çerçevesi: Haberde kullanılan ifadelerin nasıl tanımlandığına yönelik kodlamadır. Örneğin haberlerde kullanılan “Terör / Terör Eylemi” ifadesinin yer alması 1 numaralı kodlama için yeterlidir. Herhangi bir niteleme yer almıyorsa “Kodlama Yapılmayacaktır.”

6. Olay Faillerinin Anahtar Terimlere Klişelere Göre Çerçevesi: Burada eylemi yapan yasadışı unsurların ne şekilde ifade edildiğine yönelik kodlamalar yapılacaktır. Haberde geçen “Bölücü / Terör / Terörist” gibi ifadeler için belirli kodlamalar yapılacaktır. Herhangi bir niteleme yer almıyorsa “Kodlama Yapılmayacaktır.”

** Narin a.g.e, s. 142, çözümleme yönergesinden geliştirilerek üretilmiştir.

7. Anlatı Çerçeveleri:

a. İç Odaklı: Haberi üreten gazeteci, haber metnine kendini dahil ediyorsa haberin iç odaklı bakış açısıyla hazırlandığı kabul edilecektir. Muhabirin, “bombaların ardı ardına patladığını duyduk”, “vurulma tehlikesi yaşadım”, “her yer toz bulutuyla kaplıydı” gibi ifadeleri iç odaklı habere örnektir.

b. Dış Odaklı: Haberi üreten gazeteci, haber metnine kendini dahil etmiyorsa haberin dış odaklı bakış açısıyla hazırlandığı kabul edilecektir.

8. Terör Eyleminin Sunulusuna ilişkin Çerçeveler:

a. Ahlaki: Haber metninde sıklıkla “İnsanlık Dışı”, “Acı Haber”, “Vahşet”, “Sınırsız Acı”, “Kalles Saldırı”, “Hain Saldırı” gibi ifadeler yer alıyorsa ahlaki olarak çerçevelendiği kabul edilecektir.

b. Teknik: Haber metninde teröristlerin kullandığı bombalar, füyeler, olay anında çalışan termal kameralar vb. ayrıntılara yer verilmişse teknik çerçevelendiği kabul edilecektir.

9. Hükümetin Terörle Mücadele Politikalarına / Uygulamalarına İlişkin Çerçeveler:

a. Destekleyen (Favourable): Saldırı sonrasında birlik ve beraberliğin vurgulanması, gerekli önlemlerin alınması için yapılan çalışmalar, tüm erklerin tek güç olarak vazifelerini yerine getirecekleri şeklindeki ifadelerdir.

b. Yeren / Eleştiren (Unfavourable): Kolluk kuvvetlerinin istihbarat eksikliği olduğu, askerin görevini tam olarak yerine getirememesi, insansız hava araçlarının kullanılamaması, yaklaşık 200 kişilik grubun sınırı ihlal etmesine rağmen fark edilememesi, siyasi erkanın terörü önlemede yetersiz kalması, hükümetin terör konusunda çözüme gidememesi gibi ifadelerdir.

c. Hem Destekleyen, Hem Yeren / Eleştiren (Balanced): Önceki terör eylemlerinde yaşanan istihbarat zaaflarının telafi edilmesi için çalışmaların başlaması, saldırı sonrası kobra helikopterlerinin havalanması, yaralılar için ambulansların hazır

hale getirilmesi gibi bilgiler ile İHA'ların (İnsansız Hava Araçları) hava muhalefeti nedeniyle uçamamasının tepki görmesi şeklindeki ikili bakış açısı sunan ifadelerdir.

ç. Somut Verilere Dayalı (Factual): Askerin güvenlik önlemlerini üst seviyeye çıkardığını açıklaması, yeni güvenlik ünitelerinin kurulması, askeri operasyonların başlatılması gibi ifadeler ile kolluk kuvvetlerinin zafiyet iddialarını gerçek dışı bulması gibi yorum ve sıfat içermeyen ifadeler.

EK 3: 19 EKİM 2011 ÇUKURCA SALDIRISI – Haber Aktörlerinin Gazetelere Göre Dağılımı (Ek: Tablo-1)

HABER AKTÖRLERİ									
Toplam	51	100	73	100	47	100	171	100	
Diğer	-		7	9.589041096	4	8.510638298	11	6.43274854	
Muhabir / Gazeteci	4	7.843137255	1	1.369863014	1	2.127659574	6	3.50877193	
Dış Ülke Basını	1	1.960784314	2	2.739726027	-		3	1.75438596	
A.B Yetkilileri	-		1	1.369863014	1	2.127659574	2	1.16959064	
Dış Ülkeden Siyasiler	3	5.882352941	4	5.479452055	4	8.510638298	11	6.43274854	
Halkın Tepkisi	4	7.843137255	7	9.589041096	6	12.76595745	17	9.94152047	
Şehit Yakınları	9	17.64705882	11	15.06849315	2	4.255319149	22	12.8654971	
Güvenlik Güçleri	6	11.76470588	4	5.479452055	2	4.255319149	12	7.01754386	
Çeşitli Kurum/Kuruluş Yet.	2	3.921568627	3	4.109589041	2	4.255319149	7	4.09356725	
Uzmanlar	1	1.960784314	6	8.219178082	1	2.127659574	8	4.67836257	
Siyasi (Parti) Liderler	9	17.64705882	13	17.80821918	13	27.65957447	35	20.4678363	
Türk. Top. Siyasi Erkan	5	9.803921569	2	2.739726027	6	12.76595745	13	7.60233918	
Türk Hükümet Yetkilileri	1	1.960784314	8	10.95890411	1	2.127659574	10	5.84795322	
Şehit / Gazi / Yaralı	2	3.921568627	1	1.369863014	1	2.127659574	4	2.33918129	
Teröristler / Terör Örgütleri	4	7.843137255	3	4.109589041	5	10.63829787	12	7.01754386	
	Cumhuriyet		Yeni Şafak		Hürriyet		Toplam		
	count	% within Gazete Adı	count	% within Gazete Adı	count	% within Gazete Adı	count	% within Gazete Adı	

19 EKİM 2011 ÇUKURCA SALDIRISI – Olayın Anahtar Terimlere ve
Klişelere Göre Çerçevesi (Ek: Tablo-2)

			Kodlama Yapılmıyor	Terör / Terör Eylemi	Çukurca Saldırısı/Terör Saldırısı	Diğer	Toplam
GAZETELER	CUMHURİYET	Count	9	12	28	2	51
		% Within Gazete Adı	17.6470588	23.5394117	54.9019607	3.9215686	100
	YENİ ŞAFAK	Count	12	19	39	2	73
		% Within Gazete Adı	16.4383561	26.0273972	53.4246575	2.7397260	100
	HÜRRİYET	Count	13	19	14	1	47
		% Within Gazete Adı	27.6595744	40.4255319	29.7872340	2.1276595	100

19 EKİM 2011 ÇUKURCA SALDIRISI – Olay Faillerinin Anahtar Terimlere
ve Klişelere Göre Çerçevesi (Ek: Tablo-3)

			Kodlama Yapılmıyor	Terörist	Terör Örgütü/Terör Örgütü PKK	Bölücü/ PKK/ Hain	Diğer	Toplam
GAZETELER	CUMHURİYET	Count	25	6	9	8	3	51
		% Within Gazete Adı	49.0196078	11.7647058	17.6470588	15.6862745	5.88235 29	100
	YENİ ŞAFAK	Count	35	10	16	11	1	73
		% Within Gazete Adı	47.9452054	13.6986301	21.9178082	15.0684931	1.36986 30	100
	HÜRRİYET	Count	24	3	5	14	1	47
		% Within Gazete Adı	51.0638297	6.3829787	10.6382978	29.7872340	2.12765 95	100

19 EKİM 2011 ÇUKURCA SALDIRISI – Anlatı Çerçevesi (Ek: Tablo-4)

			Anlatı Çerçeveleri		Toplam
			İç Odaklı	Dış Odaklı	
GAZETELER	CUMHURİYET	Count % Within	7	44	51
			13.7254901	86.2745098	100
	YENİ ŞAFAK	Count % Within	6	67	73
			8.2191780	91.7808219	100
	HÜRRİYET	Count % Within	1	46	47
			2.1276595	97.8723404	100
Toplam		Count % Within	14	157	171
			8.1871345	91.8128654	100

19 EKİM 2011 ÇUKURCA SALDIRISI – Terör Eyleminin Sunuluşuna İlişkin Çerçevesi (Ek: Tablo-5)

			Terör Eyleminin Sunuluşuna İlişkin Çerçeveler			Toplam
			Ahlaki Çerçeve	Teknik Çerçeve	Kodlama Yapılmıyor	
GAZETELER	CUMHURİYET	Count % Within	30	13	8	51
			58.8235294	25.4901960	15.6862745	100
	YENİ ŞAFAK	Count % Within	36	19	18	73
			49.3150684	26.0273972	24.6575342	100
	HÜRRİYET	Count % Within	19	8	20	47
			40.4255319	17.0212765	42.5531914	100
Toplam		Count % Within	85	40	46	171
			49.7076023	23.3918128	26.9005847	100

19 EKİM 2011 ÇUKURCA SALDIRISI – Hükümetin Terörle Mücadele Politikalarına/Uygulamalarına Yaklaşımı Hakkındaki Çerçeveseler (Ek: Tablo-6)

			Hükümetin Terörle Mücadele Politikalarına/Uygulamalarına Yaklaşımı Hakkındaki Çerçeveseler					Toplam
			Kodlama Yapılmıyor	Destekleyen	Yeren/ Eleştiren	Hem Destekleyen/ Hem Yeren	Somut Verilere Dayalı	
GAZETELER	CUMHURİYET	Count % Within	27	-	16	1	7	51
			52.9411		31.3725	1.9607	13.7254	100
	YENİ ŞAFAK	Count % Within	49	1	6	5	12	73
			67.1232	1.3698	8.2191	6.8493	16.4383	100
	HÜRRİYET	Count % Within	34	-	9	2	2	47
			72.3404		19.1484	4.2553	4.2553	100
Toplam			110	1	31	8	21	171
			64.3274	0.5847	18.1286	4.6783	12.2707	100

İNTİKAMI AĞIR OLACAK

24 şehit veren Çukurca'daki sınır büklerini 4 gün önce ziyaret eden Cumhurbaşkanı Kani Özlü, Türkiye'ye bu büyük acıyı yaratanların cezalarını misliyle alacaklarını kaydetti.

Cumhurbaşkanı Gül, "Devletimiz bu saldırıları sandıkları zannedenler, göceklerdir ki bu saldırılar intikamı çok büyük olacaktır" dedi. Han saldırının ardından Başbakanlık'ta Başbakan Erdoğan'ın başsağlığında gharibet zinesi toplanmış.

Başbakan, "Türkiye'nin doğumları şunu çok iyi bilmeli, bu ülkenin her karışık şehit karanlığı solumuştur. Her kim ki teröre destek veriyorsa, nefesimiz enselerinde olacak" dedi. Erdoğan, "bunun BDP'nin ağına yakmadığını söyledi." - a.s.a.

CEMİHBAŞKAN ARKALAN GÜL

BAŞKAN REŞAT TAYYIP ERDOĞAN

Komandolar sınır geçerek Irak topraklarında 4 kilometre ilerledi.

KARADAN HAVADAN SICAĞI TAKIP

Türkiye'ye acıya boğan karlı baskına anında cevap verildi. Komandolar sınır geçerek Kuzey Irak'ta sıcak takip başladı. Jetlerimiz ise PKK kamplarına bomba yağdırdı.

Karadan sıcak takip başlatan komandolar, Kuzey Irak'a kaçan teröristleri peşine düştü. Uçan helikopter toplu eğitim noktalarına indirme yaptı. Diyarbakır'dan kalkan savaş uçakları, PKK'nın Kandil, Zap, Haner, Hakur, Metin kamplarının havadan vurdu. - 54157E

Yeni Şafak

TÜRKİYE'NİN BİRİKİMİ 20 EKİM 2011 PERŞEMBE 50 KURUS

SINIRSIZ ACI

Vampirler kana doymuyor... Suriyeli terörist Fehman Hüseyin'in verdiği talimatla Çukurca'ya 8 koldan saldıran hainler, 24 askeri şehit etti, 18 Mehmetçiği de yaraladı. Sabahın ilk ışıklarına kadar süren çatışmada 23 terörist öldürüldü. Yer yer sıcak temas sağlanan 300-400 kişilik terörist grup sınır geçerek Irak'a kaçtı

İLÇE MERKEZİNE SALDIRILAR

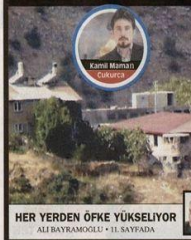
Türkiye yeni bir acıya kın kalkan sınırdan. Kuzey Irak'taki Hakkari, Mardin ve Zeytinlikler'den gelen 300-400 kişilik terörist grup, geçerken Çukurca ilçesi merkezindeki polis ve jandarma binalarına yönelik saldırılar yapıldı. İlçe merkezinde saat 10.30'ta saldırı başladı. 2 asker şehit, 10 yaralı çıktı.

ASIL HEDEFLERİ KEKİLİKTEPE'YDİ

Teröristler ilk hedefi ilçe merkezindeki çatışmaya giren, asil olarak sınıra yakın noktasındaki Kekiliktepe Karakolu'na hedef aldı. İlçe merkezinde 15 kilometre uzaklıktaki Çukurca 23. Jandarma Teğmen Komutanlığı'na bağlı Kekiliktepe Karakolu'na etrafı muntazam olarak saldırıya başladı. 14 asker şehit, 10 yaralı çıktı.

SABIR DAĞI'NA BÜYÜK OPERASYON

Çatışma bölgesine takviye polis ve asker ile birlikte Kozluk helikopterler sevk edildi. 23 Mehmetçiği şehit düşürülen Kekiliktepe'de yarın savaşı sürer noktasında bütün Kuzey Yürümleri ve Sabir Dağı bölgesinde yapılan operasyon hızlandı. Saldırıya katılan 18 terörist, görevli ise helikopterlerle hastanelere kaldırıldı. - 14.15.1E

USTEMEN MURAT BEK

EYÜP ÇOLAKÖZÜ

İDRİS CAM

MEHMET ÇETİN

MEŞUT ÇERİZ

FERİZ KADAM

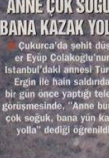
YAVUZ ÇOBAN

YUNUS YILMAZ

EMİN UĞUR

HALE ÇOŞKUN

MEHMET AKDOĞAN

RAMAZAN KIN

HÜSEYİN GÜLLAL

MEŞUT KARAMAN

BİROL ELMAS

İSMAIL ÖZCAN

MUSTAFA ARSLAN

FERİT ÇETİN

İSMAIL AKDOĞAN

RAMAZAN KIN

HÜSEYİN GÜLLAL

MEŞUT KARAMAN

BİROL ELMAS

İSMAIL ÖZCAN

HER YERDEN ÖFKE YÜKSELİYOR

ALİ BAYRAMOĞLU - 11. SAYFADA

SALDIRI SINYALI ÖCALAN'DAN

ABDULLAH SELİM - 11. SAYFADA

SESSİZ ANADOLU AYAĞA KALK

BİLALİN KARAGÜL - 9. SAYFADA

ÖCALAN'A EV HAPİ MESELESİ

SALİH TUNA - 12. SAYFADA

TÜMOSAN'A BAŞARI ÖDÜLÜ

Göçen Yıl 150.000 İstatistik Genel Kuruluna katılanlar arasında TUMOSAN'ın 328. bin ödüllü Akbayrak CEO'su Ömer Bolat ödüllü.

BAGRIMIZA TAŞ BASACAĞIZ

Yeni anayasa çalışmalarına jüriyecek istişare komisyonunun acı komisyonuna rapor. Çözüm: ne kadar hızlı olursa olsun bağımız taş basacaktır. Yeni anayasa için çalışmalar sürdürülmektedir" dedi. - a.s.a.

KEMAL BEY'DEN BÜYÜK KEŞİF: HÜKÜMET İSTİFA

BDP KATLIAMI YİNE KINAYAMADI

ABD-NATO-AB: SALDIRIYI LANETLİYORUZ

17.10.2011 tarihinde yekül

TL bazında %7,63

USD bazında %4,32

EURO bazında %3,99

www.netgazete.com

kâr payı dağıttı.

atBaraka

